

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی بازنگری شده رشته

آموزش زبان و ادبیات فارسی

دوره کارشناسی پیوسته

(ویریه دانشگاه فرهنگیان)

به استناد مصوبه جلسه شماره ۸۶۹ تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

نام رشته: آموزش زبان و ادبیات فارسی

عنوان گرایش: -

گروه: -

دوره تحصیلی: کارشناسی پیوسته

کارگروه تخصصی: -

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: -

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۴/۰۳

به استناد مصوبه جلسه شماره ۸۶۹ تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی درخصوص طرح کلان معماری برنامه های درسی دانشگاه فرهنگیان و براساس نامه شماره ۵۰۰۰/۴۷۷۲/۳۱۰ تاریخ ۱۳۹۹/۰۶/۱۲ دانشگاه فرهنگیان دریافت شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که از مهر ماه سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ وارد دانشگاه فرهنگیان می شوند، لازم الاجرا است.

ماده دو- برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی، در آن دانشگاه جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی مصوب جلسه شماره ۸۶۹ تاریخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی که از تاریخ ۱۳۹۵/۰۳/۰۸ اجرا شده است، می شود.

ماده سه- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۹ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنگیان

دبیر کمیسیون برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی

رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی

دوره کارشناسی پیوسته

مصوب جلسه ۲۴۶ گروه هماهنگی برنامه ریزی تربیت معلم مورخ

۱۳۹۹/۰۴/۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

۶.....	فصل اول: معرفی برنامه
۱۲.....	فصل دوم: جداول دروس
۱۹.....	فصل سوم: سرفصل دروس
۱۹.....	سرفصل درس «سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست»
۲۸.....	سرفصل درس «فلسفه تربیتی اسلام»
۳۱.....	سرفصل درس «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»
۳۵.....	سرفصل درس «سیره تربیتی پیامبر (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت (علیهم السلام)»
۳۸.....	سرفصل درس «اخلاق معلّمی از دیدگاه اسلام»
۴۲.....	سرفصل درس «تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام»
۴۵.....	سرفصل درس «آشنایی با ارزشهای تربیتی دفاع مقدس»
۴۹.....	سرفصل درس «روانشناسی تربیتی»
۵۴.....	سرفصل درس «نظریه‌های یادگیری و آموزش»
۵۷.....	سرفصل درس «جامعه‌شناسی آموزش و پرورش»
۶۱.....	سرفصل درس «اصول و روشهای تدریس»
۶۵.....	سرفصل درس «اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره»
۷۱.....	سرفصل درس «مدیریت آموزشگاهی»
۷۷.....	سرفصل درس «کاربست فناوری در یادگیری»
۸۵.....	سرفصل درس «صرف عربی»
۸۹.....	سرفصل درس «نحو عربی»
۹۳.....	سرفصل درس «متون نظم و نثر عربی»
۹۵.....	سرفصل درس «متون نثر تاریخی و گزارشی»
۹۸.....	سرفصل درس «متون نثر تعلیمی»
۱۰۱.....	سرفصل درس «متون نثر داستانی»
۱۰۴.....	سرفصل درس «متون نثر عرفانی»
۱۰۷.....	سرفصل درس «متون نثر تفسیری»
۱۱۰.....	سرفصل درس «متون نثر داستانی معاصر»
۱۱۳.....	سرفصل درس «متون نظم حماسی»
۱۱۶.....	سرفصل درس «متون نظم غنایی ۱»
۱۱۹.....	سرفصل درس «متون نظم غنایی ۲»
۱۲۲.....	سرفصل درس «متون نظم غنایی ۳»
۱۲۵.....	سرفصل درس «متون نظم غنایی ۴»

۱۲۸.....	سرفصل درس «متون نظم غنایی ۵»
۱۳۱.....	سرفصل درس «متون نظم تعلیمی»
۱۳۴.....	سرفصل درس «متون نظم عرفانی ۱»
۱۳۷.....	سرفصل درس «متون نظم عرفانی ۲»
۱۴۰.....	سرفصل درس «متون نظم معاصر»
۱۴۴.....	سرفصل درس «ادبیات انقلاب اسلامی (شعر)»
۱۴۷.....	سرفصل درس «تاریخ ادبیات فارسی ۱»
۱۵۰.....	سرفصل درس «تاریخ ادبیات فارسی ۲»
۱۵۳.....	سرفصل درس «سبک‌شناسی نظم»
۱۵۷.....	سرفصل درس «سبک‌شناسی نثر»
۱۶۱.....	سرفصل درس «دستور تاریخی زبان فارسی»
۱۶۴.....	سرفصل درس «دستور زبان فارسی معاصر»
۱۶۷.....	سرفصل درس «بدیع»
۱۷۰.....	سرفصل درس «انواع ادبی»
۱۷۳.....	سرفصل درس «معانی و بیان»
۱۷۶.....	سرفصل درس «آیین نگارش»
۱۸۱.....	سرفصل درس «آیین ویرایش»
۱۸۵.....	سرفصل درس «عروض و قافیه»
۱۸۸.....	سرفصل درس «مرجع‌شناسی و روش تحقیق در آموزش زبان و ادبیات فارسی»
۱۹۱.....	سرفصل درس «مبانی زیباشناسی»
۱۹۴.....	سرفصل درس «ادبیات کودک و نوجوان»
۱۹۹.....	سرفصل درس «زبان تخصصی»
۲۰۲.....	سرفصل درس «آموزش مهارت‌های خواندن و نوشتن»
۲۰۶.....	سرفصل درس «برنامه‌ریزی درسی در آموزش زبان و ادبیات فارسی»
۲۱۰.....	سرفصل درس «روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه»
۲۱۵.....	سرفصل درس «روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های نگارش دوره اول و دوم متوسطه»
۲۲۰.....	سرفصل درس «روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های علوم و فنون ادبی دوره دوم متوسطه»
۲۲۵.....	سرفصل درس «طراحی آموزشی در آموزش زبان و ادبیات فارسی»
۲۳۰.....	سرفصل درس «آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش زبان و ادبیات فارسی»
۲۳۶.....	سرفصل درس «کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش زبان و ادبیات فارسی»
۲۴۳.....	سرفصل درس «کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات فارسی»
۲۴۸.....	سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»
۲۵۲.....	سرفصل درس «کارورزی ۱»

۲۵۸.....	سرفصل درس «کارورزی ۲».....
۲۶۴.....	سرفصل درس «کارورزی ۳».....
۲۷۱.....	سرفصل درس «کارورزی ۴».....
۲۷۹.....	سرفصل درس «پروژه».....
۲۸۳.....	سرفصل درس «متون نثر غیرداستانی معاصر».....
۲۸۶.....	سرفصل درس «نقد و نظریه های ادبی».....
۲۸۹.....	سرفصل درس «سخنوری و فن بیان».....
۲۹۴.....	سرفصل درس «ادبیات تطبیقی».....
۲۹۷.....	سرفصل درس «ادبیات عامه».....
۳۰۱.....	سرفصل درس «ادبیات داستانی».....
۳۰۵.....	سرفصل درس «مبانی کلام و فلسفه».....
۳۰۸.....	سرفصل درس «مبانی عرفان و تصوف».....
۳۱۲.....	سرفصل درس «کارگاه شعر».....
۳۱۵.....	سرفصل درس «کارگاه داستان نویسی».....
۳۲۰.....	سرفصل درس «کارگاه نمایش نامه نویسی».....
۳۲۳.....	سرفصل درس «کارگاه مقاله نویسی».....
۳۲۷.....	سرفصل درس «کارگاه خاطره و سفرنامه».....
۳۳۰.....	سرفصل درس «کارگاه ویراستاری».....
۳۳۴.....	سرفصل درس «کارگاه روزنامه نگاری».....
۳۳۸.....	فصل چهارم: توزیع کلان دروس در هشت نیمسال تحصیلی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی (پیشنهادی).....
۳۳۹.....	پیوست ۱- مشخصات تدوین کنندگان برنامه درسی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته.....

فصل اول: معرفی برنامه

معرفی بنیادین رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی

دوره کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی، کم و بیش به زمان شکل‌گیری آموزش عالی در ایران بازمی‌گردد. گرچه در سال‌های نخستین، برنامه‌ای مدون و ارزیابی‌شده برای این رشته وجود نداشت و هر استاد و مدرسی به مقتضای سبک و سلیقه خود، از میراث ادبی و آثار برجسته قلمرو زبان و ادبیات فارسی متون و مباحثی را برای تعلیم شاگردان برمی‌گزید، اما رفته‌رفته برنامه‌هایی نوشته و نانوشته، به عنوان الگو و محور آموزش در این رشته پذیرفته شد. برنامه‌ای که هم‌سو و هم‌آهنگ با تأسیس دارالمعلمین، دانشسرای عالی، دانشگاه تهران و سپس دیگر دانشگاه‌های کشور، روندی تکاملی طی کرد. در دهه‌های گذشته، به موازات این برنامه، دو دوره کاردانی ادبیات فارسی (دوره دو ساله تربیت معلم وزارت آموزش و پرورش) و دوره چهار ساله کارشناسی دبیری زبان و ادبیات فارسی، در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نیز طراحی و اجرا شده است.

با توجه به ضرورت تخصصی‌تر شدن این رشته و تربیت معلمانی کارآمدتر برای مدارس کشور، در سال ۱۳۸۸ نخستین بار دوره کارشناسی پیوسته برای رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی به همت گروه هماهنگی تربیت معلم دفتر تألیف کتاب‌های درسی وزارت آموزش و پرورش، تدوین، تصویب و اجرا گردید. پس از اجرای این برنامه طی چند سال معلوم گردید که برنامه با کاستی‌هایی چون ناهماهنگی ساختاری و محتوایی، جنگواری و گستردگی محتوا و منابع، نامتعارف بودن برخی عنوان‌های درسی، تکرار و اطناب در محتوای سرفصل‌های واحدهای تخصصی، هم‌پوشانی، تداخل و تکرار منابع در اغلب واحدهای تخصصی، نبود منابع مشخص در اغلب سرفصل‌ها با توجه به گستردگی و پراکندگی مضامین و محتوای سرفصل‌ها، عدم توجه به خلاقیت و کسب شایستگی‌های فراگیران، عدم قابلیت اجرای کامل و... مواجه است. در نهایت، بازبینی این برنامه با تأسیس دانشگاه فرهنگیان و تدوین اساسنامه آن و نیز طراحی معماری کلان برنامه درسی و هم‌چنین جهت‌گیری‌های اتخاذ شده در برنامه درسی ملی تربیت معلم و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ضرورت یافت و نسخه بازنگری‌شده آن در فروردین ۱۳۹۵ تصویب گردید.

این برنامه نیز با همه نقاط قوت و بسندگی‌های لازم، دارای کاستی‌هایی از جمله عدم توجه کافی به متون ادبی، ضعف آموزش مهارت‌های زبانی و ادبی، غفلت از رویکردهای جدید در طبقه‌بندی متون و... بود؛ لذا با در نظر گرفتن شواهد ضرورت اصلاح آن، برنامه در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ مجدداً بازبینی گردید و ضمن حفظ نقاط قوت، به متن‌های نظم و نثر، مهارت‌های زبانی، آموزشی‌تر شدن محتوا، ژانر محوری در تعریف عناوین و محتوای دروس، معرفی منابع درسی تازه‌تر و... اهتمام ویژه مبذول گردید.

منطق برنامه درسی آموزش زبان و ادبیات فارسی

یکی از وجوه اهمیت زبان فارسی، در کنار غنای واژگانی و دیرینگی و پشتوانه‌های فکری و فرهنگی آن، نقش وحدت بخشی میان اقوام ایرانی است. به گونه‌ای که اقوام مختلف سرزمین پهناور ما با هر زبانی، با یکدیگر از طریق این زبان ارتباط برقرار می‌کنند. اهمیت دیگر این زبان، پیوند مستحکم آن با ادبیات کم نظیر و دیرپای ماست. به گونه‌ای که به مثابه مظروف این ادبیات، نقشی بی‌بدیل در حفظ و اشاعه آن ایفا می‌نماید. از این رو، یکی از مهم‌ترین راهکارهای پاسداشت فرهنگ و هویت ملی ایرانیان، حفظ و گسترش زبان و ادبیات فارسی است. نظر به چنین اهمیتی، لازم است زبان و ادبیات فارسی در مقیاسی گسترده و درخور مورد توجه برنامه‌ریزان درسی قرار گیرد تا به گونه‌ای علمی و شایسته به نسل‌های حال و آتی آموزش داده شود و به عنوان رکنی از ارکان هویت ملی ایرانیان و زبان دوم جهان اسلام و حامل فرهنگ و معارف ایرانی-اسلامی، مهذب و بالنده، پیوسته در خدمت بیان اندیشه‌های علمی و ادبی و ایجاد انس با مآثر و معارف ایرانی باشد.

دانشگاه فرهنگیان، در عرصه‌های مختلف تربیتی راهبردهای خود را تدارک دیده است تا از طریق آن به شکلی متوازن، معلمانی رشد یافته، دلسوز و حرفه‌ای تربیت کند که به لحاظ کسب شایستگی‌های فردی و جمعی، مراتب قابل توجهی از حیات طیبه را در وجود خویش تحقق بخشند و بتوانند به هدایت و کمک دیگران در شکل‌گیری جامعه سالم و پویانده اقدام کنند. شایستگی محوری، تربیت محوری، روزآمدی، پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه امروزی، همسویی و هماهنگی با سندها و برنامه‌های راهبردی و آمیختگی و هم‌افزایی با فرایندهای دروس تربیتی و تخصصی، از جمله شاخص‌ها و برجستگی‌های برنامه درسی جدید است.

محمل عمده راهبردهای دانشگاه برای دستیابی به اهداف غایی خود، برنامه درسی است. برنامه‌ای که در محورهای شایستگی عمومی، تعلیم و تربیت اسلامی، شایستگی تربیتی، شایستگی علمی و نهایتاً شایستگی تربیتی موضوعی سازمان‌دهی گردیده تا از طریق اجرای بهینه آن به اهداف خود دست یابد. بخشی از این شایستگی‌ها، در برنامه درسی آموزش زبان و ادبیات فارسی ظهور و بروز یافته است.

رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی در دوره کارشناسی، در پی آن است که ضمن آشنا کردن دانشجویان با ابعاد گوناگون زبان و ادبیات فارسی و تقویت تفسیر و نقد آثار ادبی و کسب توانایی‌های لازم برای آفرینش‌های ادبی و زبانی، به تربیت حرفه‌ای و خلاقانه معلمانی اقدام کند که هم از شایستگی‌های لازم برای معلمی در کسوت و تراز جمهوری اسلامی ایران برخوردار باشند و هم زمینه بالندگی افزون‌تر زبان و ادبیات فارسی را مهیا نمایند.

شایان ذکر است رویکرد این برنامه، دسته‌بندی و ارائه واحدهای درسی مربوط به متون نظم و نثر به تناسب نوع ادبی یا ژانر آنها- آن هم با تأکید بر قله‌ها و نمونه‌های شاخص و نه همه آثار- است تا هم با برنامه در دست اجرای وزارت آموزش و پرورش هم‌سویی بیشتری داشته باشد و هم زمینه آشنایی دانشجومعلمان با اشتراکات، افتراقات و نیز تأثیر و تأثرات متون ادبی فراهم آید. از این رو گاهی مشاهده می‌شود دو اثر با فاصله تاریخی چشم‌گیر (مانند غزلیات سعدی و صائب) در کنار هم قرار می‌گیرند.

نکته دیگر این که با وجود تراکم و تنوع قابل توجه در موضوعات درسی دانشگاه فرهنگیان که متأثر از اهداف و مأموریت آن است، امهات دروس تخصصی برنامه درسی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی محض در برنامه حاضر وجود دارد، تا امکان ادامه تحصیل دانشجویان دانشگاه فرهنگیان در دوره‌های تحصیلی بالاتر فراهم باشد. به دیگر سخن، تفاوت عمده برنامه درسی دانشجویان رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فرهنگیان با دانشجویان زبان و ادبیات فارسی سایر دانشگاه‌ها در زمینه دروس تخصصی، فشردگی آنها در دانشگاه فرهنگیان است و بعضی از دروس که در سایر دانشگاه‌ها در قالب دو واحد ارائه شده‌اند، در این دانشگاه یک واحد درسی به آنها اختصاص داده شده است. گرچه در مواردی نادر پاره‌ای درس‌های فرعی چون مکتب‌های ادبی به ناچار حذف شده است. البته نباید از نظر دور داشت که رشته "آموزش زبان و ادبیات فارسی" رشته‌ای متفاوت با «زبان و ادبیات فارسی» است و در آن، توجه هم‌زمان به دانش، مهارت و نگرش جایگاهی ویژه دارد تا منجر به تربیت معلمانی با کیفیت شود.

نکته آخر این که در برنامه درسی حاضر، درسی با عنوان «نگارش خلاق» پیش‌بینی نشده است، بلکه مهمترین مصادیق آن در چارچوب واحدهای کارگاهی مستقل هم‌چون داستان نویسی، نمایشنامه‌نویسی، خاطره و سفرنامه‌نویسی و... ارائه شده است تا هم زمینه تمرکز بیشتر دانشجومعلمانی بر آن فراهم آید و هم هم‌پوشی آن با درس «آیین نگارش» مرتفع گردد.

الزامات برنامه درسی آموزش زبان و ادبیات فارسی براساس اسناد فرادستی (نقشه جامع علمی کشور، سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی)

در برنامه درسی حاضر کوشش شده است هم‌سو با اسناد فرادستی کشور از جمله نقشه جامع علمی کشور، سند اسلامی شدن دانشگاه‌ها، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی، دست‌یابی به اهداف عالیه مطمح نظر قرار گیرد. از جمله این که به تربیت انسان‌هایی موحد، مؤمن و معتقد به معاد و آشنا و متعهد به مسئولیت‌ها و وظایف، اهتمام و توجه کافی مبذول گردد؛ نقش نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و خانواده در رشد و تعالی کشور ارتقا یابد؛ عدالت آموزشی و تربیتی برای همه مخاطبان ملحوظ گردد؛ کسب موقعیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام و ارتقای فزاینده جایگاه تعلیم و تربیتی ایران در سطح جهانی در اولویت قرار گیرد؛ مهارت‌محوری و کاربردی‌تر کردن فرایند آموزش متناسب با معیارهای جهانی و در جهت پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه مورد تأکید قرار گیرد و... نظر به هدف‌گذاری‌هایی این‌چنینی، لازم است استلزامات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، نیروی انسانی کافی و حرفه‌مند و فضای آموزشی مناسب برای اجرای برنامه تدارک دیده شود و ارزیابی و پایش پیوسته آن جهت اطمینان از اثربخشی و حراست از سرمایه‌های ملی در رأس فعالیت‌ها قرار گیرد.

هدف کلی برنامه درسی آموزش زبان و ادبیات فارسی

هدف کلی برنامه درسی دوره کارشناسی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه فرهنگیان این است که معلمانی را برای وزارت آموزش و پرورش تربیت کند که علاوه بر دانش و آگاهی تخصصی و حرفه‌ای کامل و به‌روز، مهارت‌های

زبانی و ادبی لازم را کسب نموده باشند و توانایی انتقال مطلوب آن را به دانش آموزان هم داشته باشند. به علاوه، در موقعیت - های گوناگون آموزشی، عملکرد و نقش مناسب ایفا نمایند.

اهداف/ شایستگی‌های مورد انتظار در برنامه درسی آموزش زبان و ادبیات فارسی انتظار می‌رود دانش آموخته رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی بتواند:

۱- تسلط لازم را بر دانش تخصصی رشته آموزش زبان و ادبیات به دست آورد و به آسانی به مخاطبان منتقل نماید؛ به گونه‌ای که با درک ابعاد هنری زبان، توانایی استفاده از شیوه‌های آموزشی، برای پاسخ به پرسش‌ها / نیازهای دانش آموزان را کسب نماید. همچنین قدرت درک، فهم و تحلیل متن‌های نظم و نثر ادب فارسی را کسب نموده، شایستگی‌های لازم برای روان‌سازی و انتقال مناسب آن‌ها به دانش آموزان را به دست آورد. مهارت‌های زبانی را در مخاطبان ارتقا بخشد؛

۲- دانش روشی مناسب را در فرایند آموزش و ارزشیابی به کارگیری گیرد. یعنی با کسب توانایی در زمینه روش‌های تدریس در حوزه‌های موضوعی دوره اول و دوم دبیرستان راهبردهایی را برای طرح و حل مسائل آموزشی که در فرایند تدریس با آن روبه‌رو می‌شود، شناسایی کند و نتایج به کارگیری راهبردها را در بهبود یادگیری دانش آموزان به همراه ملاک‌های روشن مورد ارزیابی قرار دهد. با دانش‌های ترکیبی رشته زبان و ادبیات فارسی آشنایی داشته باشد و قابلیت خلق موقعیت‌های تربیتی اثربخش در رشته را داشته باشد. به علاوه، با کسب توانایی، فرصت‌های متنوعی را برای آموزش مهارت - های زبانی به فراگیران تدارک ببیند؛

۳- ماهیت و روش‌های تربیت را به ویژه براساس دیدگاه اسلام درک نماید و به کار گیرد. از جمله این که با به کارگیری اصول و مبانی تربیت اسلامی و یافته‌ها و روش‌های علمی، راه‌حل‌های اثربخشی را برای موقعیت‌های تربیتی و علمی در سطح کلاس، مدرسه و موقعیت‌های دیگر شناسایی و نتایج آن در بهبود عملکرد حرفه‌ای خود را مورد ارزیابی قرار دهد؛

۴- ضمن تسلط و احاطه بر برنامه‌ریزی درسی رشته زبان و ادبیات فارسی، مجموع مقاصد و نیاتی را که در اجرای یک برنامه درسی منظور برنامه‌ریزان و مدیران آموزشی است، دریابد و خود عنداللزوم در تدوین برنامه درسی مشارکت نماید؛

۵- علاوه بر برخورداری از دانش دینی در سطحی مناسب، با عمل به وظایف شرعی، به عنوان الگوی عملی در محیط آموزشی مطرح باشد؛

۶- پدیده‌های فرهنگی - سیاسی را به درستی تحلیل کند و ضمن پاسخ‌گویی به سؤالات دانش آموزان، هدایتگر و رفع‌کننده شبهات آنان باشد؛

۷- ضمن اهتمام و توجه به سلامت خود و دیگران در نگهداری و حفظ محیط زیست کوشا باشد؛

۸- از یک زبان بین‌المللی به خوبی استفاده کند و در صورت لزوم، نیازهای علمی خود و شاگردانش را با استفاده از منابع آن زبان رفع کند.

تعریف دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی

دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی، یکی از دوره‌های آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که هدف آن تربیت معلمانی است که واجد شایستگی‌های لازم برای اشتغال به فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دوره‌های متوسطه اول و دوم است.

شرایط و ضوابط کلی پذیرش

- دارا بودن مدرک تحصیلی دیپلم و گذراندن پیش‌دانشگاهی / دیپلم دوره دوم متوسطه؛

- قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه اختصاصی؛

- بهره‌مندی از ویژگی‌های جسمی و شخصیتی مناسب برای معلمی.

طول دوره

طول دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی چهار سال است که با نظام آموزشی واحدی در هشت نیم‌سال تحصیلی قابل اجرا خواهد بود. هر نیم‌سال تحصیلی ۱۶ هفته آموزشی است. زمان لازم برای هر واحد نظری ۱۶ ساعت، برای هر واحد عملی ۳۲ ساعت، برای هر واحد کارگاهی ۴۸ ساعت و برای هر واحد کارورزی ۶۴ ساعت منظور شده است.

واحد‌های درسی

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته آموزش زبان و ادبیات فارسی ۱۵۰ واحد است. از این تعداد ۲۳ واحد دروس عمومی، ۱۳ واحد دروس تعلیم و تربیت اسلامی، ۱۴ واحد دروس تربیتی و ۱۰۰ واحد دروس تخصصی (۹۶ واحد دروس تخصصی الزامی و ۴ واحد دروس انتخابی) است.

تقسیمات و سهم دروس در برنامه درسی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

تعداد واحد		نوع درس	
۵ واحد	۲۳	مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	عمومی (GK ^۱)
۱۶ واحد		معارف اسلامی	
۲ واحد		ویژه دانشگاه فرهنگیان	
۱۳ واحد		تربیت اسلامی	تربیتی (PK ^۲)
۱۴ واحد		تربیت علمی	
۶۸ واحد	۱۰۰	موضوعی (CK)	تخصصی (CK ^۳ ,PCK ^۴)
۲۸ واحد		تربیتی - موضوعی (PCK)	
۴ واحد		انتخابی	
مازاد بر سقف واحد		اختیاری	
۱۵۰ واحد		جمع	

۱ - General Knowledge (GK)

۲ - Pedagogical Knowledge (PK)

۳ - Content Knowledge (CK)

۴ - Pedagogical Content Knowledge (PCK)

فصل دوم: جداول دروس

جداول دروس دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی مشتمل بر جداول دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دروس معارف اسلامی، عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان، دروس تعلیم و تربیت اسلامی، دروس تربیتی، دروس تخصصی، دروس انتخابی و دروس اختیاری در طول دوره تحصیلی چهارساله می باشد.

جدول ۱- دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

نوع سایستگی	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	کل	
عمومی	زبان فارسی	در رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته نیاز به گذراندن درس زبان فارسی از مجموعه دروس عمومی نمی باشد.				
	زبان انگلیسی	۳	۴۸	-	۴۸	
	تربیت بدنی	۱	۸	۱۶	۲۴	
	ورزش ۱	۱	-	۳۲	۳۲	
	جمع	۵	۵۶	۴۸	۱۰۴	

جدول ۲- دروس معارف اسلامی عمومی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	گرایش	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت		توضیحات
				نظری	کل	
عمومی	مبانی نظری اسلام	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	۲	۳۲	۳۲	انتخاب دو درس به ارزش ۴ واحد
		اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۳۲	۳۲	
		انسان در اسلام	۲	۳۲	۳۲	
		حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۳۲	۳۲	
	اخلاق اسلامی	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۳۲	۳۲	انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد
		اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۳۲	۳۲	
		آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۳۲	۳۲	
		عرفان عملی اسلامی	۲	۳۲	۳۲	
	انقلاب اسلامی	انقلاب اسلامی ایران	۲	۳۲	۳۲	انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد
		آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۳۲	۳۲	
		اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۲	۳۲	۳۲	
	تاریخ و تمدن اسلامی	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۳۲	۳۲	انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد
		تاریخ امامت	۲	۳۲	۳۲	
	آشنایی با منابع اسلامی	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۳۲	۳۲	انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد
		تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۳۲	۳۲	
	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران		۲	۳۲	۳۲	الزامی
	دانش خانواده و جمعیت		۲	۳۲	۳۲	الزامی
	جمع		۱۶	۲۵۶	۲۵۶	

جدول ۳- دروس عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت		پیش نیاز
			نظری	عملی	
عمومی	سلامت/ بهداشت و صیانت از محیط زیست	۲	۳۲	-	۳۲
	جمع	۲	۳۲	۳۲	۳۲

جدول ۴- دروس تعلیم و تربیت اسلامی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت		پیش نیاز
			نظری	کل	
تعلیم و تربیت اسلامی	فلسفه تربیتی اسلام*	۳	۴۸	۴۸	
	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا.*	۲	۳۲	۳۲	
	سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)*	۲	۳۲	۳۲	
	اخلاق معلمی از دیدگاه اسلام*	۲	۳۲	۳۲	
	تاریخ اندیشه و عمل تربیتی در اسلام و ایران				به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، در رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته، درس «ادبیات انقلاب اسلامی» به ارزش ۲ واحد در مجموعه دروس موضوعی جایگزین این درس شده است.
	چالش های تربیت اسلامی در دنیای معاصر				به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، در رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته، درس «متون نثر تعلیمی با تأکید بر متون اخلاقی و اسلامی» به ارزش ۲ واحد در مجموعه دروس موضوعی جایگزین این درس شده است.
	تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام*	۲	۳۲	۳۲	
	آشنایی با تجارب مدارس اسلامی معاصر				به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، در رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته، درس «متون نظم تعلیمی با تأکید بر متون اخلاقی و اسلامی» به ارزش ۲ واحد در مجموعه دروس موضوعی جایگزین این درس شده است.
	آشنایی با ارزش های تربیتی دفاع مقدس*	۲	۳۲	۳۲	
	جمع کل	۱۳	۲۰۸	۲۰۸	

جدول ۵- دروس تربیتی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			نظری	عملی	کل	
دانش تربیتی	روانشناسی تربیتی	۲	۳۲		۳۲	
	نظریه های یادگیری و آموزش	۲	۳۲		۳۲	
	جامعه شناسی آموزش و پرورش	۲	۳۲		۳۲	
	اصول و روش های تدریس	۲	۱۶	۳۲	۴۸	
	اصول و روش های راهنمایی و مشاوره	۲	۱۶	۳۲	۴۸	
	اصول برنامه ریزی درسی		این درس در رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته به استناد مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه، با نام «اصول برنامه ریزی درسی در آموزش زبان و ادبیات فارسی» به ارزش ۲ واحد در مجموعه دروس تربیتی- موضوعی تعریف شده است.			
	مدیریت آموزشی	۲	۳۲		۳۲	
	کاربست فناوری در یادگیری	۲		۶۴	۶۴	
	جمع	۱۴	۱۶۰	۱۲۸	۲۸۸	

جدول ۶- دروس تخصصی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت				پیش نیاز
			نظری	عملی	کارگاهی	کارورزی	
موضوعی (CK)	صرف عربی	۲	۳۲				۳۲
	نحو عربی	۲	۳۲				صرف عربی
	متون نظم و نثر عربی	۲	۳۲				۳۲
	متون نثر تاریخی و گزارشی (تاریخ بلعمی، بیهقی، سفرنامه ناصر خسرو)	۲	۳۲				۳۲
	متون نثر تعلیمی* (قابوسنامه، سیاست نامه، گلستان)	۲	۳۲				۳۲
	متون نثر داستانی (کلیله و دمنه، مرزبان نامه، انوار سہیلی)	۲	۳۲				۳۲
	متون نثر عرفانی (کشف المحجوب، مرصادالعباد)	۲	۳۲				۳۲

* این درس با تأکید بر متون تعلیمی اخلاقی و اسلامی ارائه می شود.

	۳۲				۳۲	۲	متون نثر تفسیری (کشف الاسرار، روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن)
	۳۲				۳۲	۲	متون نثر داستانی معاصر
	۳۲				۳۲	۲	متون نظم حماسی (شاهنامه فردوسی، گرشاسب نامه)
	۳۲				۳۲	۲	متون نظم غنایی ۱ (رودکی، منوچهری، ناصر خسرو)
متون نظم غنایی ۱	۳۲				۳۲	۲	متون نظم غنایی ۲ (مسعود سعد سلمان، خاقانی)
متون نظم غنایی ۲	۳۲				۳۲	۲	متون نظم غنایی ۳ (منظومه های عاشقانه نظامی و امیر خسرو دهلوی)
متون نظم غنایی ۳	۳۲				۳۲	۲	متون نظم غنایی ۴ (غزلیات سعدی و صائب تبریزی)
متون نظم غنایی ۴	۳۲				۳۲	۲	متون نظم غنایی ۵ (حافظ)
	۳۲				۳۲	۲	متون نظم تعلیمی* (مخزن الاسرار نظامی، بوستان سعدی)
	۳۲				۳۲	۲	متون نظم عرفانی ۱ (حدیقه سنایی و منطق الطیر عطار)
متون نظم عرفانی ۱	۳۲				۳۲	۲	متون نظم عرفانی ۲ (مثنوی معنوی، غزلیات شمس)
	۳۲				۳۲	۲	متون نظم معاصر
	۳۲				۳۲	۲	ادبیات انقلاب اسلامی (شعر)
	۳۲				۳۲	۲	تاریخ ادبیات فارسی ۱
تاریخ ادبیات فارسی ۱	۳۲				۳۲	۲	تاریخ ادبیات فارسی ۲
	۳۲				۳۲	۲	سبک شناسی نظم
	۳۲				۳۲	۲	سبک شناسی نثر
	۳۲				۳۲	۲	دستور تاریخی زبان فارسی
مبانی زبان شناسی	۳۲				۳۲	۲	دستور زبان فارسی معاصر
	۱۶				۱۶	۱	بدیع

*این درس با تأکید بر متون تعلیمی اخلاقی و اسلامی ارائه می شود.

انواع ادبی	۱	۱۶				۱۶	
معانی و بیان	۲	۳۲				۳۲	
آیین نگارش	۲	۱۶	۳۲			۴۸	
آیین ویرایش	۲	۳۲				۳۲	آیین نگارش
عروض و قافیه	۱		۳۲			۳۲	
مرجع‌شناسی و روش تحقیق در آموزش زبان و ادبیات فارسی	۲	۳۲				۳۲	
مبانی زبان‌شناسی	۱	۱۶				۱۶	
ادبیات کودک و نوجوان	۲	۳۲				۳۲	
زبان تخصصی	۲	۳۲				۳۲	
جمع	۶۸	۱۰۵۶	۶۴	-	-	۱۱۲۰	
آموزش مهارت‌های خواندن و نوشتن	۱			۴۸		۴۸	
برنامه‌ریزی درسی در آموزش زبان و ادبیات فارسی	۲	۱۶	۳۲			۴۸	
روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه	۲	۱۶	۳۲			۴۸	اصول و روش‌های تدریس
روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های نگارش دوره اول و دوم متوسطه	۲	۱۶	۳۲			۴۸	اصول و روش‌های تدریس
روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های علوم و فنون ادبی دوره دوم متوسطه	۲	۱۶	۳۲			۴۸	اصول و روش‌های تدریس
طراحی آموزشی در آموزش زبان و ادبیات فارسی	۲	۱۶	۳۲			۴۸	برنامه‌ریزی درسی در آموزش زبان و ادبیات فارسی
آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش زبان و ادبیات فارسی	۲	۱۶	۳۲			۴۸	
کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش زبان و ادبیات فارسی	۲		۶۴			۶۴	
کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات فارسی	۱		۳۲			۳۲	
پژوهش و توسعه حرفه‌ای	۲	۱۶	۳۲			۴۸	

تربیتی موضوعی (PCK)

کارورزی ۱	۲				۱۲۸	۱۲۸	پژوهش و توسعه حرفه‌ای
کارورزی ۲	۲				۱۲۸	۱۲۸	کارورزی ۱
کارورزی ۳	۲				۱۲۸	۱۲۸	کارورزی ۲
کارورزی ۴	۲				۱۲۸	۱۲۸	کارورزی ۳
پروژه	۲						پژوهش و توسعه حرفه‌ای به تشخیص استاد راهنما
جمع	۲۸	۱۱۲	۳۲۰	۴۸	۵۱۲	۹۹۲	
جمع کل	۹۸	۱۱۶۸	۳۸۴	۴۸	۵۱۲	۲۱۱۲	

جدول ۸- دروس انتخابی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی

نوع شایستگی	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت				پیش نیاز
			نظری	عملی	کارگاهی	کل	
موضوعی	متون نثر غیر داستانی معاصر	۲	۳۲			۳۲	
	نقد و نظریه های ادبی	۲	۳۲			۳۲	
	سخنوری و فن بیان	۲	۳۲			۳۲	
	ادبیات تطبیقی	۲	۳۲			۳۲	
	ادبیات عامه	۲	۳۲			۳۲	
	ادبیات داستانی	۲	۳۲			۳۲	
	مبانی کلام و فلسفه	۲	۳۲			۳۲	
	مبانی عرفان و تصوف	۲	۳۲			۳۲	
	کارگاه شعر	۱			۴۸	۴۸	
	کارگاه داستان نویسی	۱			۴۸	۴۸	آیین نگارش
	کارگاه نمایش نامه نویسی	۱			۴۸	۴۸	آیین نگارش
	کارگاه مقاله نویسی	۱			۴۸	۴۸	آیین نگارش
	کارگاه خاطره و سفرنامه نویسی	۱			۴۸	۴۸	آیین نگارش
	کارگاه ویراستاری	۱			۴۸	۴۸	آیین نگارش
	کارگاه روزنامه نگاری	۱			۴۸	۴۸	آیین نگارش
جمع		دانشجو معلم باید از جدول دروس انتخابی به میزان ۴ واحد انتخاب نماید.					

جدول ۷- دروس اختیاری^۱

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	نوع شایستگی
	کل	عملی	نظری			
	۳۲		۳۲	۲	مهارت‌های زندگی دانشجویی	مهارت
	۳۲		۳۲	۲	کارآفرینی	
	۳۲		۳۲	۲	شناخت محیط زیست	
	۳۲		۳۲	۲	مدیریت بحران	
	۳۲		۳۲	۲	استانداردسازی	
	۳۲	۳۲		۱	ورزش ۲	
	مازاد بر سقف واحد				جمع	

۱- به استناد ابلاغیه شماره ۲/۲۰۸۹۵۲ مورخ ۱۳۹۵/۰۹/۲۲ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در دانشگاه‌های دولتی ارائه دروس اختیاری تا حداکثر دو درس رایگان و در سایر موسسات، منوط به پرداخت هزینه توسط دانشجو خواهد بود. همچنین به استناد ابلاغیه شماره ۲/۲۸۵۷۶۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۱ دروس مذکور در چارچوب سنوات مجاز و مازاد بر سقف واحدهای دوره ارائه و با ثبت نمره دروس و تاثیر در معدل در کارنامه تحصیلی دانشجو درج می‌شود.

سر فصل درس «سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست»

۱- معرفی درس و منطق آن

برخورداری از سلامتی صرف نظر از این که یکی از حقوق اساسی هر انسانی است، شرط لازم برای یادگیری و رشد انسانی است؛ زیرا انسان سالم، محور توسعه پایدار است. ورود به فرایند یادگیری، ماندن در آن، تمرکز بر آن و پیامدهای آن پیوند محکمی با سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی یادگیرنده دارد. هدف غایی نظام آموزش و پرورش نیز «تحقق حیات طیبه» است که بی گمان برخورداری از سلامتی برای دستیابی به آن ضرورت دارد. افزون بر آن معلمانی که از سلامت جسمانی و روانی بهتری برخوردار باشند بهره‌وری بالاتری خواهند داشت و موجبات کاهش بار اقتصادی ناشی از هزینه‌های درمانی و ساعات غیبت کاری را فراهم سازند. لازمه‌ی دستیابی به چنین هدفی آن است که معلمان آینده، یعنی کسانی که در نزدیک‌ترین سطح برنامه‌ی درسی با دانش آموز ارتباط برقرار خواهند کرد، با مقوله‌ی سلامت در آمیخته شوند. به سخنی دیگر، اگر دوره‌ی تربیت معلم بخواهد معلمانی روانه‌ی مدرسه‌ها کند که سالم و تندرست باشند و در آینده بتوانند در راستای ارتقای سلامت دانش آموزان گام بردارند، منطقی است که دربرگیرنده‌ی برنامه‌هایی باشد که منجر به افزایش سواد سلامت دانشجومعلمان می‌شوند. سواد سلامت معرف توانمندی فرد در دستیابی به مباحث بهداشتی، درک، انتقال و کاربست آن و همچنین تصمیم‌گیری درست در برخورد با آن مباحث به منظور ارتقای سلامت خود و دیگران است.

به این ترتیب، در این درس، با توجه به عوامل تهدیدکننده‌ی سلامت جامعه که عبارتند: بیماری قلبی عروقی، سرطان، و ایمنی و حوادث، بر ارتقای سلامت از طریق تغذیه سالم، فعالیت بدنی، پرهیز از مصرف الکل و دخانیات و همچنین ارتقای سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی تاکید می‌شود و بر این اساس فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری گوناگونی در اختیار دانشجومعلمان قرار داده می‌شود. این فرصت‌ها به ارائه و انتقال صرف اطلاعات بهداشتی محدود نمی‌شوند، بلکه با تکیه بر تعریف ارائه شده برای سواد سلامت، زمینه‌ای فراهم می‌سازند تا دانشجومعلم بتواند آنچه آموخته است را به گونه‌ای معنادار با بافت واقعی زندگی خود پیوند بزند. همچنین با انجام چنین فعالیت‌هایی مهارت‌های فردی، بین فردی، تفکر انتقادی و خلاق در او پرورش می‌یابد. علاوه بر این، چون در یک دیدگاه وسیع‌تر از سلامت بایستی حفظ محیط زیست سالم نیز مورد توجه قرار گیرد، بخشی از این واحد درسی نیز به صیانت از محیط زیست اختصاص یافته است.

نام درس به فارسی: سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست نام درس به انگلیسی: <i>Health, Safety and environment protection</i>	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ شایستگی کلیدی: عمومی پیش نیاز: - استاد متخصص برای تدریس: پزشکی، رشته بهداشت و رشته های پیراپزشکی، زیست شناسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	
<ul style="list-style-type: none"> - منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد. - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند. - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش آموز (دانش آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آنها) ارزشیابی کند. - با شناخت اکوسیستم و انواع منابع محل زندگی خود، اثرات آلودگی های موجود را ارزیابی و راهکارهای اصلاحی معرفی نمایند. 	

۲- فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش نخست: مبانی سلامت

- معارفه و آشنایی با مفاهیم پایه:

آشنایی با مدرس، دانشجو معلمان و سرفصل درس؛ معرفی مفهوم های مختلف مرتبط با سلامت؛ آشنایی با تاریخ تحول علم سلامت همگانی و رویکردهای سلامت همگانی.

تکالیف عملکردی:

از دانشجو معلمان بخواهید روی برگه ای پنج الویت که برای آن ها ارزش محسوب می شود را یادداشت کنند و سپس همراه آنان بررسی کنید آیا سلامتی در میان این الویت ها جایی دارد؟

از دانشجویان بخواهید تعریف خود را از سلامت ارائه دهند و با تکیه بر دانش پیشین آنان، مفاهیم مرتبط با سلامت را ارائه دهید.

در بخشی از این جلسه، از دانشجویان بخواهید با استفاده از گزارش خود شرح حال نویسی و ترسیم چشم انداز، تجربه های پیشین، نیازها، امیدها، انتظارات خود را از این درس دو واحدی بیان نمایند و پیش از پایان نشست به شما (مدرس) تحویل دهند.

تکلیف عملی: در پایان این جلسه، از دانشجویان بخواهید مصادیق اقدامات سلامت همگانی در پیرامون خود را شناسایی کنند و گزارشی از آن ارائه دهند.

- معرفی پایگاه های نمایه اطلاعات سلامت:

انواع پایگاه های اطلاعات سلامت و چگونگی استفاده از آن ها

تکالیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید یکی از موضوعات سلامت که به تازگی ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را انتخاب کنند و سپس در میان پایگاه مختلفی که به آن‌ها معرفی شده است پیرامون آن گردش کنند. آنچه آموخته‌اند را در قالب گزارش به کلاس ارائه دهند.

بخش دوم: عوامل تهدید کننده سلامت

■ بیماری‌های غیرواگیر:

تعریف و ویژگی‌ها بیماری‌های غیرواگیر، میزان مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر در ایران، انواع عوامل خطر (قابل اصلاح و غیر قابل اصلاح)، شایعترین بیماری‌های غیرواگیر

بیماری‌های قلبی و عروقی: مروری بر سیستم گردش خون، تعریف و علل پدید آیی تصلب شرایین، آنژین صدری، سکته قلبی و سکته مغزی و علائم شایع آن‌ها و چگونگی برخورد با آن‌ها؛ چگونگی کاهش خطر بروز سکته‌های قلبی و مغزی؛ نقش چربی‌ها در بروز بیماری‌های قلبی عروقی؛ فشار خون بالا (تعریف، علائم و تشخیص، پیشگیری)

سرطان: تعریف سرطان، عوامل سرطان‌زا، علائم هشدار دهنده، گام‌های پیشگیری کننده، اهمیت تشخیص زود هنگام، سرطان‌های شایع در ایران.

■ بیماری‌های واگیردار:

عفونت‌های انگلی: کرمک یا اکسیور (ویژگی‌های اکسیور، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ **آسکاریوز** (ویژگی‌های آسکاریس، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ **ژیاردیوز** (ویژگی‌های ژیا‌ردیا، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ **سالک** (تعریف بیماری سالک، وضعیت سالک در ایران و جهان، عواملی موثر در گسترش آن، انواع سالک و علائم بیماری در هر نوع، راه انتقال، راه پیشگیری، چگونگی برخورد با دانش آموز مبتلا به سالک). **پدیکلوزیس (شپش):** ویژگی‌های شپش، راه‌های آلوده شدن، چگونگی تشخیص آلودگی، راه‌های پیشگیری، چگونگی برخورد.

اچ آی وی / ایدز (چگونگی حمله ویروس اچ آی وی به بدن، تفاوت اچ آی وی و ایدز، راه‌های انتقال، عقاید غلط، راه‌های پیشگیری، راه‌های تشخیص)

■ کمک‌های اولیه:

تعریف مفاهیم خطر، آسیب، تصادف، ایمنی؛ شناسایی خطرات فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی؛ نحوه پیشگیری از آن‌ها؛ کمک‌های اولیه پایه در حوادث.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک، سبک زندگی خود یا پدر و مادر خود را از نظر خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی و سرطان بررسی کنند. عوامل خطر را شناسایی کنند و برای کاهش این خطرات برنامه‌ریزی کنند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید با توجه به آنچه آموخته‌اند در گروه‌های کوچک خطرات مربوط به هر یک از محیط‌های زیر را شناسایی و راهکارهای پیشگیری از وقوع این خطرات را بیان نمایند.

در محیط کلاس، در راهروها، در حیاط مدرسه، در سرویس‌های بهداشتی و در دیگر مکان‌ها تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید از یک مدرسه بازدید کنند و بر اساس آنچه که در مدرسه مشاهده کرده‌اند دو پیام آموزشی در زمینه ایمنی و پیشگیری از آسیب برای یکی از گروه‌های مخاطب (دانش آموزان، پدران و مادران، معلمان و غیره) طراحی کنند.

تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید پمفلتی طراحی کنند و از طریق آن دانش آموزان، پدر و مادرها، کارکنان مدرسه، و غیره را با بیماری‌های انگلی کرمک، آسکاریوز، ژiardیوز، یا سالک آشنا سازند.

بخش سوم: ارتقای سلامت

■ تغذیه سالم:

اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی؛ شاخص‌های رشد در سنین پنج تا نوزده سالگی؛ شاخص قد به وزن، شاخص نمایه توده بدنی (چگونگی محاسبه نمایه توده بدنی، چگونگی تنظیم برنامه غذایی مناسب برای خود). دستورالعمل کشوری پایگاه تغذیه سالم (بوفه سابق)؛ تغذیه در دوران بلوغ (نیازهای تغذیه‌ای نوجوانان)؛ نحوه تغییر الگوهای تغذیه‌ای نامناسب دانش آموزان؛ کمبود ریزمغذی‌ها و اثرات آن بر دانش آموز و فرایند یادگیری (کمبود ید، آهن، کلسیم، روی، ویتامین D)؛ نحوه خواندن و تحلیل برچسب مواد غذایی

■ فعالیت بدنی:

تعریف فعالیت بدنی و گروه‌بندی آن؛ نقش بی‌حرکی در ایجاد بیماری‌های مختلف، وضعیت میزان فعالیت‌های بدنی در میان زنان و مردان ایرانی، اثرات سودمند فعالیت بدنی بر بدن، میزان فعالیت بدنی توصیه شده برای گروه‌های سنی گوناگون، هرم فعالیت بدنی

■ اعتیاد:

عوامل موثر بر اعتیاد و عواقب آن

■ آموزش سلامت و سواد سلامت

تکلیف عملکردی:

یک هفته پیش از ارائه این موضوع، دانشجویان موظف هستند در جدول موجود در پیوست، برنامه غذایی یک هفته‌ی خود را ثبت و مقدار تقریبی آن را یادداشت کنند و به کلاس بیاورند. پس از آنکه «اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی» بیان شد دانشجویان بر اساس واحد غذایی مورد نیاز^۱ و گروه‌های غذایی به تحلیل جدول برنامه غذایی خود پردازند.

^۱. Serving size

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید بر اساس هرم فعالیت بدنی، یک برنامه فعالیت بدنی برای یک هفته خود تنظیم کنند و به کلاس آورند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید نمایه توده بدنی خود را محاسبه کنند. رقم به دست آمده را بر روی نمودار نمایه توده بدنی پیدا کنند و با توجه به طبقه‌ای که در آن قرار می‌گیرند یک برنامه غذایی مناسب برای خود بنویسند.

فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید به پایگاه تغذیه سالم در یک مدرسه مراجعه کنند و فهرست مواد غذایی موجود در آن را تهیه کنند و مواد غذایی مجاز و غیرمجاز را از هم تفکیک کنند. سپس راهکارهایی برای توجیه مسئولان مدرسه، مسئول پایگاه و دانش‌آموزان در خصوص تغییر موارد غیرمجاز به مجاز پیشنهاد دهند.

فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید با یک دانش‌آموز که در مرحله بلوغ است مصاحبه کنند و برنامه غذایی یک روز او را بررسی کنند و داده‌های حاصل را با نیازهای تغذیه‌ای گروه سنی او مقایسه نمایند. یافته‌های خود را به صورت گزارش به کلاس ارائه دهند.

بخش چهارم: سلامت جسمانی (بهداشت فردی)

■ سلامت جسمانی (بهداشت فردی و بیماری‌ها):

بهداشت دست و پاها (اهمیت بهداشت دست و پاها، آموزش شستشوی دست)؛ **مراقبت از پوست و مو** (ساختمان و عملکرد پوست و مو، آشنایی و چگونگی برخورد با مشکلات شایع پوست و مو، اکنه، شوره سر، اگزما)، **مراقبت از چشم‌ها** (ساختمان کره چشم، مشکلات متداول بینایی، چگونگی سنجش بینایی با چارت اسنلن)؛ **مراقبت از گوش‌ها** (ساختمان گوش، مشکلات متداول شنوایی، چگونگی سنجش شنوایی با آزمایش نجوا)؛ **بهداشت خواب** (اهمیت خواب و تاثیر آن بدن، گام‌هایی برای بهتر خوابیدن). **بهداشت دهان و دندان** (بخش‌های مختلف دندان، آشنایی با زمان رویش دندان‌های مختلف، عوامل موثر بر ایجاد پوسیدگی دندان، محل‌های شایع بروز پوسیدگی دندان، افراد در معرض خطر پوسیدگی دندان، راه‌های پیشگیری از پوسیدگی دندان: مسواک زدن (آموزش مسواک زدن به کودکان ۶ تا ۱۲ ساله)، استفاده از نخ دندان (آموزش استفاده از نخ دندان به کودکان)، فلورایدتراپی، فیشور سیلانت، رژیم غذایی؛ چگونگی برخورد با آسیب‌دیدگی و شکستگی دندان‌ها؛ تفاوت لثه سالم و ملتهب؛ علل بوی بد دهان). **بهداشت باروری** (بلوغ و دگرگونی‌های آن در هر یک از دو جنس، بهداشت بلوغ، خودارضایی و زیان‌های آن. {ویژه دانشجویان دختر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی زنان، قاعدگی و نشانه‌ها و حالات طبیعی و غیرطبیعی آن، سندروم پیش از قاعدگی}. {ویژه دانشجویان پسر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی مردان}).

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید یکی از مسائل مرتبط با بهداشت فردی در محیط پردیس (یا خوابگاه) که ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را شناسایی کنند و در قالب یک گزارش راه حل‌های نوین خود برای برطرف نمودن آن مساله را ارائه دهند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید کتاب خودآموز بهداشت بلوغ و نوجوانی را بخوانند و چکیده‌ای انتقادی از آن تهیه کنند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید یک پمفلت، یا بروشور طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان را به رعایت یکی از موضوعات مرتبط با بهداشت فردی تشویق کنند.

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک قرار بگیرند و تصور کنند دانش‌آموزی در کلاس آن‌ها به شپش مبتلا شده است و آن‌ها باید از طریق نامه‌ای به خانواده او اطلاع دهند. نامه‌ای خطاب به آن خانواده نوشته و ضمن آشنایی آن‌ها با شپش این موضوع را به آنان اطلاع دهند.

فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید مراحل آموزش شستشوی دست به دانش‌آموز را در کلاس به صورت عملی نمایش دهند.

فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید بازی مار و پله که سازمان یونیسف برای آموزش شستن دست‌ها برای دانش‌آموزان طراحی کرده است را با بافت خود متناسب کنند و بازی جدید را به کلاس عرضه کنند.

فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید که تصور کنند در مدرسه‌ی آنها مکانی برای شستن دست وجود ندارد. از آنها بخواهید راهکارهایی بیاندیشند که بر این محدودیت فائق آیند. راهکارهای خود را به صورت نقاشی، عکاسی، گزارش کتبی و غیره به کلاس ارائه دهند.

فعالیت پیشنهادی ۴: برای دانشجویان خوابگاهی: از دانشجویان بخواهید بررسی کنند دانشجویان خوابگاهی باید چه نکاتی را پیرامون بهداشت خواب بیاموزند؟

فعالیت پیشنهادی ۵: برای دانشجویان غیر خوابگاهی: موانعی که بر سر راه حفظ بهداشت خواب شما وجود دارد را شناسایی کنید و سپس راهکارهایی برای از میان برداشتن آن‌ها ارائه دهید.

بخش پنجم: سلامت روان

■ سلامت روان و مدرسه:

تعریف سلامت روان و شناسایی عوامل موثر بر آن؛ عوامل تهدیدکننده و محافظت‌کننده؛ راهبردهای کاهش آسیب و ارتقای سلامت روان؛ حمایت‌های روانی در حوادث و بلایا؛ افسردگی؛ اضطراب؛ خودکشی؛ اختلالات یادگیری؛ اختلال بیش‌فعالی و کمبود توجه؛ اختلال مقابله‌جویی و لجبازی؛ صرع؛

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید با مراجعه به آرشیو روزنامه‌ها و سایت‌های معتبر، حادثه یا رویدادی را بیابند که در محیط مدرسه (ترجیحا در ایران) رخ داده است و یکی از اختلالات مرتبط با سلامت روان که در این نشست آموزشی مورد بحث قرار گرفته است در

پدید آبی آن رویداد نقش عمده داشته است. آنچه که روی داده است و راهکارهایی که می‌توانست از وقوع این رویداد پیشگیری کند را در قالب گزارشی به کلاس ارائه دهند.

بخش ششم: صیانت از محیط زیست

▪ شناخت محیط زیست:

تعریف محیط زیست و انواع آن

منابع مختلف محیط زیست (فیزیکی، زیستی، اجتماعی و اقتصادی)

تعریف اکوسیستم (بوم سازگان) و انواع آن

محیط زیست ایران

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که با یک گزارش تصویری، نمایی از محیط زیست محل زندگی خود شامل نوع اکوسیستم و انواع منابع موجود ارائه دهند (بهتر است که این گزارش بدون استفاده از کاغذ باشد).

▪ شناخت انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی:

تعریف آلودگی و اثر

انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی

مدیریت پسماند و پساب و بازیافت

تکلیف عملکردی:

گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی در مدارس ایران و برحسب پایه

فعالیت خاص: تدارک سفری آموزشی برای بازدید از یک کارخانه، تصفیه خانه، مرکز بازیافت، تهیه کمپوست یا غیره

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که در تدارک سفر همکاری کنند و در هنگام بازدید بدرستی انواع آلودگی ها و اثرات را ارزیابی و به راهکارهای اصلاحی اشاره نمایند.

▪ شناخت حفاظت و حمایت از محیط زیست

تعریف حفاظت و حمایت از محیط زیست

معرفی انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف

معرفی برخی از قوانین، ضوابط و کنوانسیون های محیط زیستی

تکلیف عملکردی:

گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش و بکارگیری انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف برحسب پایه

فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی در زمینه انواع شیوه های حفاظتی

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که به جامعه کوچکی برحسب انتخاب خود، یک یا چند روش حفاظت و شیوه صحیح مصرف را آموزش دهند و بازخورد آموزش های خود و میزان همکاری جامعه مخاطب را گزارش دهند.

■ ارائه مبانی آموزش محیط زیست و شناخت روش ها

تعریف آموزش محیط زیست

معرفی انواع روش های آموزش محیط زیست با توجه به پایه مورد آموزش

معرفی انواع رسانه ها و وسایل کمک آموزشی

تکلیف عملکردی:

گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش محیط زیست و انواع روش ها، رسانه ها و وسایل کمک آموزشی مناسب برحسب پایه

فعالیت خاص: نمایش اسلاید یا وسایل مختلف انواع روش های آموزش محیط زیست

تکلیف عملکردی:

از دانشجویان بخواهید که به یک مدرسه برحسب انتخاب خود مراجعه کنند و پس از هماهنگی های لازم با مدرسه، برای دو یا سه ساعت بصورت فوق برنامه برحسب پایه، موضوعی از محیط زیست را با وسایل و روش های مناسب آموزش دهند. اینکار می تواند در روزهای تقویم محیط زیستی^۱ ایران انجام شود. ارائه گزارش تصویری بصورت فیلم یا عکس الزامی است.

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، فرایند یادگیری با مشارکت همه جانبه مدرس و دانشجومعلمان صورت می پذیرد. باید تلاش گردد تا ساختار جلسه ها به گونه ای باشد که تمامی افراد در فرایند یادگیری مشارکت داشته باشند. باور بر این است که گفت و شنودی که در نشست آموزشی به منظور وقوع یادگیری صورت می گیرد، تنها میان مدرس و دانشجویان نیست، بلکه میان خود دانشجویان با هم نیز هست. از این رو در این درس با طراحی فعالیتهای یادگیری زمینه ای فراهم شده است تا دانشجویان بتوانند در گروه های کوچک (دو تا شش نفره) با هم کار کنند که با توجه به موقعیتهای مختلف، ترکیب این گروه ها می تواند توسط مدرس یا خود دانشجویان تعیین گردد. همچنین پیشنهاد می شود کارهایی که در خارج از کلاس توسط دانشجو (دانشجویان) انجام می گردد و به صورت گزارش به کلاس ارائه می شود پیش از آن که به مدرس تحویل داده شود توسط دانشجو (دانشجویان) دیگر نیز خوانده شود و پس

^۱ - تقویم محیط زیستی در دفتر آموزش و مشارکت عمومی سازمان حفاظت محیط زیست موجود است.

خوراند آن دانشجو بر روی آن کار آورده شود. لازم به ذکر است که در برخی از مباحث فعالیت‌های یادگیری به صورت پیشنهادی نیز مطرح شده‌اند و با توجه به موقعیتی که دانشجویان و مدرس در آن قرار دارند می‌توانند تغییر یابند. برای تسهیل در وقوع یادگیری، در آغاز هر نشست تلاش شود به شیوه‌های گوناگونی نخست نیازها و منابع یادگیری مرتبط با محتوایی که قرار است ارائه شود سنجش شود تا تجربه‌ها و دانش پیشین دانشجویان نسبت به آن محتوا آشکار گردد. پس از آن محتوای تازه ارائه گردد و سپس زمینه‌ای فراهم گردد تا دانشجو بتواند با محتوای ارائه شده کاری انجام دهد و آن را به بافت زندگی خود مرتبط سازد. در هر نشست تلاش شود به تمام پرسش‌هایی که برای دانشجو معلمان پدید آمده است پاسخ داده شود.

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی:

- منتظری مقدم، علی و احمدی، فاطمه زهرا (۱۳۹۹). کلیات سلامت همگانی. تهران: انتشارات دانشگاه فرهنگیان.
- حاتمی، حسین و همکاران (۱۳۹۸). کتاب جامع بهداشت عمومی. تهران: ارجمند.

منبع فرعی:

- رجائی، سیدمهدی؛ سرشوق، محمدحامد و نبی‌پور، فاطمه‌سادات (۱۳۹۷). سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست: درس مشترک کلیه رشته‌ها در دانشگاه فرهنگیان. ایلام: صبح آراد.

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- **ارزشیابی تکوینی:** این ارزشیابی به صورت خود ارزشیابی دانشجو انجام می‌گیرد و یافته‌های به دست آمده از آن در ارزشیابی پایانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- **ارزشیابی پایانی:** سهم آزمون پایانی پنجاه درصد است.
- **ارزشیابی پوشه‌کار:** تمام فعالیت‌های یادگیری انجام شده توسط دانشجو و برنامه‌ها و پیامهای طراحی شده توسط او در پوشه‌ای گرد آمده و در اختیار مدرس قرار می‌گیرد. ارزشیابی این پوشه نخست از طریق پاسخگویی به فرم خود ارزشیابی توسط خود دانشجو و سپس توسط مدرس صورت می‌گیرد. پر آشکار است که کیفیت خود ارزشیابی دانشجو نیز در تصمیم‌گیری مدرس در هنگام ارزشیابی نقش دارد. سهم این ارزشیابی نیز پنجاه درصد است (فرایند تدوین پوشه کار: سی درصد و خود پوشه کار به عنوان یک فراورده: بیست درصد).

سرفصل درس «فلسفه تربیتی اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

این درس که به بررسی چیستی، چرایی و چگونگی تربیت اسلامی می‌پردازد، حداقل از سه جهت در نظام تربیت معلم جمهوری اسلامی ایران ضرورت می‌یابد:

۱- با توجه به مبتنی بودن تربیت و عمل تربیتی بر فهم صحیح عامل آن نسبت به جهان، انسان و ابعاد وجودی او و چگونگی حیات، رشد و تکامل و سعادت وی، زمینه‌سازی برای دست‌یافتن معلمان کشور به نوعی درک و فهم شخصی نسبتاً عمیق و فلسفی از این حقایق با تکیه بر مبانی و معارف اسلامی اهمیت خواهد یافت.

۲- از منظری اجتماعی، هر جامعه‌ای به یک نظام اندیشه‌ای-ارزشی متناسب با آرمان‌های خود متعهد بوده و صورت پذیرفتن تربیت در آن جامعه در چارچوب این نظام، زمینه‌ساز انسجام و رشد اجتماعی مطلوب آن خواهد بود. به همین خاطر، آشنا شدن معلمان و عاملان تربیت در یک جامعه اسلامی با بنیان‌های نظام تربیتی اسلامی -به عنوان فلسفه تربیتی- مبتنی بر آرمان اجتماعی جامعه، متناسب با فرهنگ آن و مورد پذیرش عمومی- از ضرورت‌های نظام تربیت معلم است.

۳- در حال حاضر، تحول بنیادین آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های مربوط به این نهاد است و این تحول، بدون مشارکت فعال و آگاهانه همه کارگزاران این نهاد -خصوصاً معلمان- تحقق‌پذیر نخواهد بود. ایده‌ها و برنامه‌های مربوط به این تحول نیز -همانند هر برنامه دیگری- بر پایه برخی اندیشه‌ها و ارزش‌های بنیادین نهاده شده که در این درس به آنها پرداخته خواهد شد.

نام درس به فارسی: فلسفه تربیتی اسلام	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Philosophy of Islamic Education	نوع درس: نظری
	تعداد واحد: ۳ واحد
	تعداد ساعت: ۴۸ ساعت
	شایستگی کلیدی: تربیت اسلامی
	دروس پیش‌نیاز: -
	تخصص موردنیاز برای تدریس: اساتید دارای مجوز
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- مهم‌ترین بنیادهای نظری و مؤلفه‌های نظام تربیت اسلامی را به خوبی درک نماید.</p> <p>۲- فلسفه تربیتی شخصی خود را -به عنوان چارچوب فکری و ارزشی عمل در موقعیت‌های تربیتی- شکل دهد.</p> <p>۳- به ارزیابی واقعیت‌های تربیتی موجود در کشور بر پایه مبانی و اصول تربیت اسلامی بپردازد.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بخش اول: آشنایی با فلسفه تربیت اسلامی، پیشینه و اهمیت آن (۴ جلسه)

- معنای «فلسفه»، «تربیت» و «فلسفه تربیت»

- پیشینه و قلمرو فلسفه تربیت

- معانی و مراتب متنوع فلسفه تربیت (تاریخی، نظری، شخصی، سازمانی و اجتماعی)

- «فلسفه تربیت اسلامی»، «نظام تربیت اسلامی» و نسبت آن دو

- تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران و مبانی فلسفی آن (به عنوان فلسفه تربیتی اجتماع)

- اهمیت و ضرورت فلسفه تربیت برای معلمان و عاملان تربیت با تمرکز بر:
- شکل دادن به فلسفه تربیتی شخصی
- آگاهی نسبت به فلسفه تربیتی اجتماع

بخش دوم: مهم‌ترین مبانی تربیت اسلامی و دلالت‌های آن در تربیت (۱۲ جلسه)

- مبانی هستی‌شناختی
- مبانی انسان‌شناختی^۱
- مبانی معرفت‌شناختی
- مبانی ارزش‌شناختی
- مبانی دین‌شناختی
- با هم‌نگری مبانی

بخش سوم: تبیین چستی تربیت اسلامی و ویژگی‌های آن (۳ جلسه)

- اهمیت تعریف تربیت و دیدگاه‌های مختلف درباره آن
- تعریف تربیت بر پایه مبانی فلسفی تربیت اسلامی
- مهم‌ترین مفاهیم و مؤلفه‌های معنایی تعریف
- مهم‌ترین ویژگی‌های تربیت

بخش چهارم: اهداف تربیت اسلامی (۴ جلسه)

- چستی اهداف تربیتی و اهمیت آنها
- انواع و سطوح مختلف اهداف (غایی و میانی، طولی و عرضی، عام و خاص، بر حسب ساحت‌ها،...)
- غایت / هدف نهایی در تربیت اسلامی
- اهداف میانی در تربیت اسلامی و انواع طبقه‌بندی آنها

بخش پنجم: اصول تربیت اسلامی (۵ جلسه)

- چستی اصول تربیتی و نسبت آنها با مبانی (و دیگر مؤلفه‌های نظام تربیت اسلامی)
- انواع و سطوح مختلف اصول تربیتی (عام و خاص، ناظر به فرآیند کلان تربیت یا رابطه بین فردی (بر حسب مخاطب)، بر حسب ساحت، بر حسب مراحل،...)
- مهم‌ترین اصول عام تربیت اسلامی
- مهم‌ترین اصول خاص تربیت اسلامی

بخش ششم: عوامل و موانع تربیت اسلامی (۴ جلسه)

- مقصود از عوامل و موانع تربیت و نسبت آنها با دیگر مؤلفه‌های نظام تربیت اسلامی

۱- در ضمن مبانی انسان‌شناختی، به مراحل تربیت از دیدگاه اسلامی نیز به اختصار پرداخته می‌شود.

- طبقه‌بندی‌های مختلف عوامل و موانع (سهیم و مؤثر، درونی و بیرونی، در اختیار و خارج از اختیار، مختار و غیرمختار،...)

- مهم‌ترین عوامل و موانع تربیت اسلامی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- در بحث از مبانی، توجه بیشتر نسبت به مبانی اثرگذار در تعریف تربیت و هم‌چنین، توجه به ملموس کردن دلالت‌های عملی و عینی مبانی در فرآیند تربیت
- استفاده از روش‌های بحث گروهی درباره مباحث اساسی برای کمک به دانشجو معلمان برای شکل گرفتن فلسفه شخصی
- استفاده از فعالیت‌های تحلیلی، مقایسه‌ای و ارزیابی وضعیت‌های واقعی و فرضی تربیتی از جهت میزان انطباق آنها با مبانی و اصول تربیت اسلامی به منظور کمک به درونی شدن مباحث و خارج شدن درس از حالت انتزاعی

۴. منابع آموزشی

- ۱- وزارت آموزش و پرورش (۱۳۹۰)، **مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران**، بخش نخست: فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- صادق‌زاده قمصری، علیرضا و حسنی، محمد (۱۳۹۶)، **تبیینی از فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران**، تهران: شورای عالی آموزش و پرورش.
- ۳- گروه نویسندگان، زیر نظر آیت‌الله مصباح یزدی (۱۳۹۰)، **فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی**، تهران: انتشارات مدرسه.
- ۴- جمعی از نویسندگان (۱۳۹۷)، **درآمدی بر نظام‌نامه تربیتی المصطفی (صلی‌الله‌علیه‌وآله)**، قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی.
- ۵- بهشتی، محمد (۱۳۸۸)، **مبانی تربیت در قرآن**، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ۶- باقری، خسرو (۱۳۹۰)، **درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی ایران**، جلد اول، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

از جمله ویژگی‌هایی تربیت رسمی و عمومی قانونمند بودن است. سازو کارها اهداف و ابعاد دیگر این نوع تربیت مبتنی بر قوانین و مقرراتی است که توسط مراجع قانونگذار و تصمیم‌گذار تدوین و تصویب شده است. عمل تربیت در بستر تربیت رسمی و عمومی مبتنی بر این قوانین و مقررات است. از این رو معلم به عنوان کارگزاری که در این بستر به عمل تربیت اقدام می‌کند لازم است با این بستر زمینه آگاهی و معرفت داشته باشد. یعنی که شناخت و فهم عمیق از اسناد راهبردی، قوانین و مقررات و سازمان این نهاد از لوازم و پیش نیازهای ضروری برای ایفای نقش‌های حرفه‌ای معلمی است که دانشجو معلمان باید به کسب آن نایل آیند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران
نوع درس: نظری	نام درس به انگلیسی:
تعداد واحد: ۲ واحد	Documents, rules and structures of Education in Islamic Republic of Iran
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
شایستگی کلیدی: تربیت اسلامی	۱- موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی) را از منظر اسناد تحول بنیادین تبیین و مقایسه کند.
دروس پیش‌نیاز: -	۲- موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را از منظر قوانین و مقررات نقد کند.
استاد متخصص برای تدریس: اساتید دارای مجوز	۳- هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی و عمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه بررسی و نقد نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: تربیت رسمی عمومی در جمهوری اسلامی ایران

- تاریخچه تربیت رسمی عمومی
- ضرورت و اهمیت تربیت رسمی عمومی
- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه‌شناختی
- مبانی روانشناختی

فصل دوم: اسناد مرتبط با آموزش و پرورش

- سند بیست ساله جمهوری اسلامی ایران
- نقشه جامع علمی کشور
- سند مبانی نظری تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی

- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
 - الگوی نظری ساحت‌های تربیت
 - چرخش‌های اساسی در تربیت رسمی عمومی
- سند برنامه درسی ملی
 - چشم انداز و اصول برنامه درسی ملی
 - رویکرد برنامه درسی ملی
 - حوزه‌های تربیت و یادگیری

تکالیف عملکردی:

- نقد و بررسی راهکارهای سند تحول از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند تحول از منظر سازگاری درونی عناصر و مولفه‌ها و راهکارها
- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر سازگاری درونی
- نقد هر یک از حوزه‌های یادگیری در تناسب با مبانی نظری و اسناد بالادستی

فصل سوم: نهادها و مراجع سیاست‌گذار و قانون‌گذار در نظام آموزش و پرورش ایران

- مجلس شورای اسلامی
- مجمع تشخیص مصلحت نظام
- شورای عالی انقلاب فرهنگی
- شورای عالی اداری
- شورای عالی آموزش و پرورش و قوانین آن
- شورای آموزش و پرورش استان و منطقه و قوانین آن

فصل چهارم: قوانین و مصوبات آموزش و پرورش

- معرفی آیین نامه و بخشنامه
- آیین نامه اجرایی مدارس
- آیین نامه امتحانات
- آموزش و پرورش تلفیقی
- شرایط احراز مدیریت مدارس
- زمان آموزش

فصل پنجم: ساختار تشکیلاتی وزارت آموزش و پرورش

- سازمان اداری و تشکیلاتی گذشته و اکنون آموزش و پرورش
- دفتر وزارتی و معاونت‌های آموزش و پرورش
- ساختار اداری در سطح استان و منطقه و مدرسه
- دانشگاه‌های وابسته به آموزش و پرورش
 - دانشگاه فرهنگیان
 - دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

فعالیت یادگیری:

- بحث در باره تناسب قوانین و مقررات موجود با همدیگر
- بحث در باره دلایل تغییر در برخی قوانین و مقررات
- بحث در باره قوانین و مقررات و نقد آنها
- بحث و بررسی ساختار اداری استانی منطقه ای
- بحث در باره سازمانهای وابسته مانند سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی ، نهضت سواد آموزی، کانون پرورش فکری و سازمان نوسازی

تکالیف عملکردی:

- بررسی و ارائه گزارش از سازمان اداری اداره کل یک استان یا یک منطقه
- بررسی و ارائه گزارش از اهداف و ساختار اداری یکی از سازمان های وابسته

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- مظاهری، حسن (۱۳۹۹). اسناد، قوانین و ساختار آموزش و پرورش. تهران: انتشارات دانشگاه فرهنگیان
- صافی، احمد (۱۳۸۵). سازمان و قوانین آموزش و پرورش. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰)، مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران، بخش‌های دوم و سوم با عنوان‌های: «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران» و «رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»، شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی، تهران.
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند برنامه درسی ملی. وزارت آموزش و پرورش.
- علم‌الهدی، جمیله (۱۳۹۱)، نظریه اسلامی تعلیم و تربیت (مبانی آموزش رسمی)، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، تهران.
- سایت وزارت آموزش و پرورش: www.medu.ir/Portal/Home
- سایت شورای عالی انقلاب فرهنگی: <http://sccr.ir/pages>
- سایت دولت: <http://dolat.ir>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «سیره تربیتی پیامبر (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت (علیهم السلام)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

یکی از وظایف مهم و اساسی پیامبر صلی الله علیه و آله تعلیم و تربیت مردم و هدایت آنان به سوی توحید و دیگر آموزه های اسلامی است و این سخن ایشان که «من معلم مبعوث شدم» تأکید و تأییدی بر این مدعاست. اهل بیت آن حضرت علیهم السلام نیز همین وظیفه خطیر را پس از ایشان بر عهده داشته و دارند. از این روی، سیره این بزرگواران گنجینه ای است سرشار از آموزه های تربیتی در زمینه تربیت اسلامی که افزون بر کارایی و اثربخشی از بالاترین اعتبار نیز برخوردار است و رهنمودهای عملی فراوانی برای معلمان دارد و چون چراغی فروزان راهنمای معلمان در فعالیتهای تعلیم و تربیتی آنان است. در این واحد معلمان با اصول و روشهای تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در ساحت های تربیت کودک، تربیت اعتقادی، تربیت عبادی و تربیت اخلاقی، تربیت اجتماعی و تربیت علمی آشنا شده و توانایی می یابند وضعیت مطلوب تربیتی برای دانش آموزان خود را در این ساحتها تشخیص داده و فعالیت ها و اقدامات رایج تربیتی را بر اساس معیارهای به دست آمده از سیره تربیتی معصومان علیهم السلام ارزیابی و نقد کنند.

نام درس: سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)	مشخصات درس
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی را در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی توصیف و تحلیل کند.	تعداد واحد: ۲ واحد
بر اساس اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام، وضعیت موجود تربیتی در ساحت های تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی را شناسایی و وضعیت مطلوب تربیتی را ترسیم و هر دو وضع را تحلیل کند.	تعداد ساعت: ۳۲
بر اساس اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام، فعالیت ها و اقدامات تربیتی رایج را در زمینه تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی ارزیابی و نقد کند.	شایستگی کلیدی: تربیت اسلامی
	دروس پیش نیاز: -
	استاد متخصص برای تدریس: اساتید دارای مجوز

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: چیستی و ضرورت سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)

- تعریف سیره، سنت، تربیت، سیره تربیتی
- حجیت و اعتبار سیره
- دلالتها و کارکردهای سیره
- منابع سیره
- ضرورت آشنایی با سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام

فصل ۲: تربیت کودک

- اصول تربیت کودک
- روشهای تربیت کودک

فصل ۳: تربیت اعتقادی

- روشهای پرورش شناخت و ایمان به خدا
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به پیامبر صلی الله علیه و آله
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به امامت
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به معاد

فصل ۴: تربیت عبادی

- آموزش قرآن
- آموزش ذکر و دعا
- آموزش نماز
- آموزش روزه

فصل ۵: تربیت اخلاقی

- اصول تربیت اخلاقی
- روشهای زمینه ساز در تربیت اخلاقی
- روشهای پرورش آگاهی و بصیرت اخلاقی
- روشهای پرورش گرایشها و عاداتهای مطلوب اخلاقی
- روشهای اصلاح رفتارهای نامطلوب

فصل ۶: تربیت اجتماعی

- اصول تربیت اجتماعی
- روشهای تربیت اجتماعی

فصل ۷: تربیت علمی

- اصول آموزشی در سیره معصومین ع
- روشهای آموزشی در سیره معصومین ع

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- حسینی زاده، سیدعلی و داودی محمد (۱۳۹۷). سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع). دانشگاه فرهنگیان، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، سمت

منابع فرعی:

- طوسی، اسدالله (۱۳۹۳). سیره تربیتی و اخلاقی پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) در خانه و خانواده. تهران: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- طباطبایی، محمد حسین، سنن النبی، ترجمه و تحقیق محمدهادی فقهی، تهران: اسلامیه، ۱۳۵۴ ش.
- مرتضی، مطهری (۱۳۸۰). سیری در سیره نبوی. تهران: انتشارات صدرا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- **ارزشیابی پایانی:** آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- **ارزشیابی فرآیند:** عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
- **ارزیابی پوشه کار:** مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق معلّمی از دیدگاه اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در معارف اسلامی، علاوه بر تأکید نسبت به اهمیت اخلاق پسندیده و رفتار اخلاقی صحیح نسبت به همگان، تخلق به اخلاق نیکو برای اهل علم (اعم از دانشمندان، فراهندگان و فراگیران دانش) بسیار پراهمیت و ضروری شمرده شده است؛ به گونه‌ای که می‌توان ادعا کرد در میراث علمی مسلمانان، علم و اخلاق همیشه با یکدیگر توأم بوده و از منظری الهی به آنها نگریسته شده است. در نگاه اسلامی، علم و علم‌آموزی بدون اخلاق، نه تنها کمال‌آور نیست، بلکه زمینه‌ساز انحطاط استاد و شاگرد خواهد بود. معلّم نه تنها برای کمال خویش به اخلاق نیازمند است، بلکه از آن جهت که (خصوصاً از جانب شاگردان) به عنوان الگو شناخته می‌شود، می‌بایست شخصیتی اخلاقی داشته و به گونه‌ای اخلاقی عمل نماید. هم‌چنین از سوی دیگر، فعالیت در موقعیت معلّمی و در نهادها و محیط‌های تربیتی نیازمند آن است که از میان انبوه اوصاف و رفتارهای اخلاقی، برخی از آنها که در این موقعیت‌ها و محیط‌ها زمینه کاربرد / ابتلای بیشتری دارند، به صورت ویژه‌ای مورد توجه قرار گیرند تا معلم بتواند به خوبی با مسائل، چالش‌ها و موارد تراحم‌آمیز اخلاقی مرتبط با فعالیت خود و چگونگی مواجهه مناسب با آنها آشنا گردد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: اخلاق معلّمی از دیدگاه اسلام نام درس به انگلیسی: <i>Morals of Teaching in Islam</i>
نوع درس: نظری	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
تعداد واحد: ۲ واحد	۱- مهم‌ترین ملکات اخلاقی و آداب باطنی و ظاهری مطلوب برای معلم از دیدگاه اسلام را بشناسد و در جهت آراسته شدن به آنها اقدام نماید.
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت	۲- مهم‌ترین مسائل و چالش‌های اخلاقی در موقعیت‌ها و سازمان‌های تربیتی (خصوصاً مدرسه) را درک و تحلیل نموده و توانایی مواجهه صحیح با آنها را کسب نماید.
شایستگی کلیدی: تربیت اسلامی	۳- با شناخت اصول و قواعد حل تراحم‌های اخلاقی و شناسایی مناسب موقعیت‌های تراحم‌آمیز اخلاقی، بتواند با تکیه بر اصول و قواعد تصمیم مناسب اتخاذ نماید.
دروس پیش‌نیاز: -	
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	
اساتید دارای مجوز	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بخش اول: چیستی و اهمیت «اخلاق معلّمی» در اسلام (۲ جلسه)

- چیستی «علم اخلاق» و نسبت میان خلقیات (ملکات)، آداب و اعمال
- «علم اخلاق اسلامی»، «اخلاق تعلیم و تربیت» و «اخلاق معلّمی» و نسبت میان آنها
- اهمیت و ضرورت اخلاق و آداب معلّمی در معارف اسلامی و در میان اندیشمندان مسلمان
- نسبت میان «اخلاق معلّمی» از دیدگاه اسلام و قلمروهای «اخلاق حرفه‌ای» (*Professional Ethics*) و «اخلاق کاربردی» (*Applied Ethics*) در ادبیات مدرن
- اخلاق فردی و اخلاق سازمانی و نسبت میان آن دو

بخش دوم: مهم‌ترین خلیات و آداب باطنی و ظاهری معلمی از دیدگاه اسلام (در ضمن محوره‌ای: تبیین مفهومی و مصداقی، زمینه‌های ایجاد و تقویت، پیامدها و نتایج، خلیات، حالات و رفتارهای مخالف / ناسازگار / تضعیف‌کننده) (۱۰ جلسه)

* در ارتباط با خداوند:

- اخلاص و انگیزه الهی

- توکل و استعانت از خداوند در انجام وظیفه الهی

* در ارتباط با خود:

- متانت و وقار

- مناعت طبع و عزت نفس

- خودسازی و هماهنگی عمل با علم (عمل کردن به دانسته‌ها)

- نظم و انضباط

- تعهد و احساس مسئولیت (پرهیز از پذیرش مسئولیت بدون کسب صلاحیت‌های شخصیتی، علمی و مهارتی

مورد نیاز)

- حفظ حرمت علم و مقام معلمی

- پاکیزگی و آراستگی ظاهری متناسب

* در ارتباط با دیگران:

** با شاگردان:

- حلم و بردباری در مواجهه با شاگردان

- عفو و گذشت نسبت به شاگردان

- خیرخواهی و دلسوزی نسبت به شاگردان

- محبت، خوش‌رویی و نرم‌خویی نسبت به شاگردان

- تواضع و فروتنی در برابر شاگردان

- حفظ حرمت شاگردان

- رعایت عدالت میان شاگردان

- امانتداری نسبت به اسرار شاگردان

- کوشش در بذل دانش و دریغ نکردن از انتقال آن به شاگردان

- اذعان به ندانستن در جایی که پاسخ پرسشی را نمی‌داند

- رعایت آداب سخن گفتن و سخن شنیدن (رسا بودن، رعایت ادب، احترام و اعتدال در سخن،

پرهیز از شوخی زیاد، پرهیز از عتاب و تندزبانی، خوب گوش کردن، پرهیز از قطع سخن مخاطب،...)

** با همکاران:

- رعایت حرمت همکاران

- تواضع و فروتنی در برابر همکاران

- حفظ اسرار همکاران
- همکاری و همیاری با همکاران
- رعایت آداب سخن گفتن و سخن شنیدن (رسا بودن، رعایت ادب، احترام و اعتدال در سخن، پرهیز از شوخی زیاد، پرهیز از عتاب و تندزبانی، خوب گوش کردن، پرهیز از قطع سخن مخاطب،...)
- ** با والدین شاگردان:
- رعایت حرمت والدین
- تواضع و فروتنی نسبت به والدین
- حفظ اسرار مربوط به والدین
- راهنمایی والدین در مسائل مربوط به شاگردان و خیرخواهی نسبت به آنان
- رعایت ادب نسبت به والدین

بخش سوم: مهم ترین مسائل و چالش های اخلاقی در موقعیت ها و سازمان های تربیتی (۲ جلسه)

موقعیت های آسیب زاء، مسائل و چالش های اخلاقی در:

- تدریس
- اداره کلاس
- ارزشیابی
- روابط میان دانش آموزان
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- مدرسه و مدیریت آن
- مهم ترین آفت ها و آسیب های حرفه معلمی از منظر اخلاقی

بخش چهارم: تزاخم / تعارض اخلاقی (در موقعیت ها و سازمان های تربیتی) و چگونگی حل آنها (۲ جلسه)

- چستی تزاخم / تعارض اخلاقی و خاستگاه نظری و عملی آن
- مهم ترین دیدگاه ها و رویکردهای مواجهه با تزاخم / تعارض اخلاقی
- اصول و قواعد تصمیم گیری در موارد تزاخم / تعارض اخلاقی بر اساس مبانی و معارف اسلامی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارجاع دانشجو معلمان به منابع برای پیش مطالعه و اختصاص فرصت کلاس به حل ابهامات نظری و مفهومی و خصوصاً تأکید بر مصداق یابی مباحث در موقعیت های واقعی و انضمامی تربیتی
- استفاده از روش های مشارکت جویانه و بحث گروهی برای درگیر شدن فعال دانشجو معلمان با مباحث

- بهره‌گیری (استاد، دانشجو، معلمان) از معلمان و فرهنگیان با تجربه و پیشکسوت برای شناسایی و بررسی مسائل و چالش‌های اخلاقی در موقعیت‌ها و محیط‌های تربیتی
- در تدریس اخلاق و آداب در ارتباط با دیگران، می‌توان اخلاق و آدابی را که در مواجهه با هر سه گروه شاگردان، همکاران و والدین مشترک هستند، در ابتدا به عنوان «اخلاق و آداب مشترک در ارتباط با دیگران» تدریس نمود و پس از آن، به اخلاق و آداب اختصاصی هر گروه پرداخت.

۴. منابع آموزشی

* بخش اول:

- دیلمی، احمد و آذربایجانی، مسعود (۱۳۹۳)، **اخلاق اسلامی (فصل اول از بخش اول: کلیات)**، نشر معارف. (سرفصل مربوط به نسبت خلیقات، آداب و رفتار اخلاقی)
- فرامرز قراملکی، احد (۱۳۹۷)، **اخلاق حرفه‌ای**، ویراست سوم، تهران: نشر مجنون.
- شریفی، احمد حسین (۱۳۹۰)، **چیستی اخلاق کاربردی**، فصلنامه معرفت اخلاقی، شماره ۳، صص ۸۳-۹۶.
- حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، **آداب تعلیم و تربیت در اسلام**، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

* بخش دوم:

- حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، **آداب تعلیم و تربیت در اسلام**، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- قرائتی، محسن (۱۳۹۶)، **مهارت معلّمی**، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن.
- امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، **اخلاق تدریس در آئینه آیات و روایات**، قم: دفتر نشر معارف.

* بخش سوم:

- فرامرز قراملکی، احد؛ برخوردار، زینب و موحدی، فائزه (۱۳۹۵)، **اخلاق حرفه‌ای در مدرسه**، تهران: مؤسسه خیریه شهید مهدوی. (بخش سوم)

* بخش چهارم:

- بوسلیکی، حسن (۱۳۹۱)، **تعارض اخلاقی و دانش اصول فقه**، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- رضوانی، علی (۱۳۹۲)، **شاخص‌های تقدیم اهم بر مهم در نزاحم‌های اخلاقی**، فصلنامه معرفت اخلاقی، شماره ۱۳، صص ۵-۱۸.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- **ارزشیابی پایانی:** آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- **ارزشیابی فرآیند:** عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
- **ارزیابی پوشه کار:** مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

روانشناسی رشد دینی از عرصه‌های جدیدی در روانشناسی دین است که مانند جامعه‌شناسی دین در صدد مطالعه دین و دینداری در عصر حاضر است. رشد ایمان، عقیده، فرایندهای تحولی رفتارهای دینی مانند دعا، توکل و غیره از موضوعات مورد پژوهش در این عرصه به شمار می‌رود و به تبع آموزش دین و دینداری (تربیت دینی) نیز از قلمروهای مهم پژوهشی است که ذهن تربیت‌پژوهان را به خود مشغول کرده است.

از آنجا که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تربیت اسلامی تنها برعهده معلم درس قرآن و دینی نهاده نشده است؛ آشنایی همه دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان با فرایندهای تحولی و رشد دانش آموزان در سنین کودکی و نوجوانی اهمیت دو چندان می‌یابد. در این درس دانشجومعلم‌ان با رشد و تربیت دینی در کودکی و نوجوانی آشنا خواهند شد.

<p>نام درس به فارسی: تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام</p> <p>نام درس به انگلیسی:</p> <p><i>Religious education of children and teenagers in Islam</i></p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲ واحد</p> <p>تعداد ساعت: ۳۲ ساعت</p> <p>شایستگی کلیدی: تربیت اسلامی</p> <p>دروس پیش‌نیاز: -</p> <p>تخصص موردنیاز برای تدریس: اساتید دارای مجوز</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:</p> <p>ویژگی‌های رشد و تربیت دینی در دوران طفولیت و کودکی اول را بشناسد و راهکارهای تربیتی لازم برای تربیت دینی را بداند</p> <p>انگیزه و توانش لازم برای تشخیص و گزینش روش‌های موثر در تربیت دینی را کسب نماید</p> <p>بتواند بر اساس معیارهای اسلامی آسیب‌ها و انحرافات در فرایندهای تربیت دینی در کودکی و نوجوانی را تشخیص و ارزیابی و نقد نماید.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل ۱: کلیات

تعاریف دین، دینداری، تربیت، رشد، رشد دینی، تعریف و قلمرو تربیت دینی، تعریف مقاطع سنی و مراحل تربیت

فصل ۲: رشد و تربیت دینی در طفولیت

- رشد دینی
- شکل‌گیری و تحول شناخت دینی
- شکل‌گیری و تحول تجربه و احساس دینی
- شکل‌گیری و تحول جامعه‌پذیری دینی
- باهم‌نگری

- تربیت دینی
- هدف تربیت دینی
- ویژگی های مربی تربیت دینی
- محتوای تربیت دینی (اخلاق، عقاید عبادات و مناسک)
- روشهای تربیت دینی
- مهارت های تربیت دینی

فصل ۳: رشد و تربیت دینی در کودکی

- رشد دینی
- شکل گیری و تحول شناخت دینی
- شکل گیری و تحول تجربه و احساس دینی
- شکل گیری و تحول جامعه پذیری دینی
- باهم نگری
- تربیت دینی
- هدف تربیت دینی
- ویژگی های مربی تربیت دینی
- محتوای تربیت دینی
- روش های تربیت دینی
- مهارت های تربیت دینی

فصل ۴: رشد و تربیت دینی در نوجوانی

- رشد دینی
- شکل گیری و تحول شناخت دینی
- شکل گیری و تحول تجربه و احساس دینی
- شکل گیری و تحول جامعه پذیری دینی
- باهم نگری
- تربیت دینی
- هدف تربیت دینی
- ویژگی های مربی تربیت دینی
- محتوای تربیت دینی
- روش های تربیت دینی
- مهارت های تربیت دینی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوا به روش توضیحی به همراه بهره‌گیری از روش پرسش و پاسخ و روش بحث گروهی در مواقع لازم
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاس و ارائه گزارش از مطالعات خود
- انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس و یا خارج از کلاس و ارائه مکتوب به استاد توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- نوذری، محمود (۱۳۹۷). روان‌شناسی تحول دینداری، چاپ اول، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- باهنر، ناصر (آخرین چاپ). آموزش مفاهیم دینی همگام با روان‌شناسی رشد، تهران: چاپ و نشر بین الملل.
- نوذری، محمود (۱۳۸۹). بررسی تحول ایمان به خدا در دوره کودکی نوجوانی: رویکرد روان‌شناختی دینی، رساله دکتری، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

منابع فرعی

- نوذری، مرضیه و شمشیری، بابک (۱۳۹۶). تربیت دینی کودکان پیش دبستانی (ارائه الگویی برای برنامه درسی تربیت دینی کودکان) برنامه فعالیت والدین و مربیان، تهران: آوای نور.
- قیصری، کیومرث؛ خوشخویی، منصور و سلحشوری، احمد (۱۳۹۷). اصول تربیت توحیدی از کودکی تا بلوغ، تهران: انتشارات سخنوران. (همچنین مقاله اصول تربیت توحیدی بر اساس آموزه‌های قرآن و ائمه اطهار ع، دوفصلنامه تربیت اسلامی، ۱۳۹۶، شماره ۲۵)
- نوذری، محمود (۱۳۹۵). رشد دینداری در اوائل کودکی: رویکردی روانشناختی اسلامی، فصلنامه روانشناسی و دین، شماره ۳۴.
- اسکندری، حسین (۱۳۸۶). خدا به تصور کودکان: شکل‌گیری فهم دینی در کودکان، تهران: منادی تربیت.
- اخوت، احمد رضا و قاسمی، مریم (۱۳۹۶). سند تعلیم و تزکیه (نظام‌سازی توحیدی در شهر و جامعه) ناشر: قرآن و اهل بیت نبوت.
- غباری بناب، باقر (۱۳۹۶). معنویت و شیوه‌های ارتقاء آن در جوانان، تهران: پیشرفت.
- ابهری حیدری، غلامرضا (۱۳۹۲). هفتاد پرسش و پاسخ در مورد خدا، ناشر: قدیانی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «آشنایی با ارزش‌های تربیتی دفاع مقدس»

۱. معرفی درس و منطق آن:

انقلاب اسلامی، از اساس، انقلابی فرهنگ‌بنیاد بوده و به تعبیر امام (ره) فتح الفتوح آن، تربیت نسلی با ایمان راسخ و شهادت‌طلب بوده^۱ و دفاع مقدس هشت‌ساله، الگویی از رفتار اجتماعی و سیاسی در قالب دفاع از وطن به نمایش گذاشت که بی‌بدیل بوده است «فرهنگ دفاع مقدس» به مثابه «ذخیره استراتژیک فرهنگی» در «جنگ فرهنگ‌ها» برای ایران اسلامی تلقی می‌شود که در هر برهه تاریخ و هر عرصه از عرصه‌های اقتصاد، صنعت، کشاورزی، علم، فرهنگ و سیاست مبتنی بر آن کنش‌های سیاسی و اجتماعی مردم و مسئولان شکل گرفته، ارزش‌هایی چون خودباوری، جهاد، ایثار و عدالت برجسته شده است.

دانشگاه فرهنگیان به عنوان تنها دانشگاه برای تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی ایران، نمی‌تواند در برنامه درسی خود از «فرهنگ دفاع مقدس» و بنیادهای نظری و شاخص‌ها و ارزش‌های آن غافل باشد.

این درس درصدد است تا ضمن گذری تاریخی به مهم‌ترین وقایع جنگ تحمیلی و ارائه بینشی روشن از واقعیت‌های آن، از منظری فrazین به «مطالعه درباره دفاع مقدس» همت بگمارد و ارزش‌های خودسازانه و دگرسازانه تجلی‌یافته میان فرماندهان، رزمندگان و کنگران جنگ هشت‌ساله تحمیلی را فرهنگ‌پژوهی نماید و دانشجومعلمان را با مهم‌ترین مبانی، اهداف و اصول تربیت مبتنی بر فرهنگ دفاع مقدس (تربیت جهادی) آشنا سازد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: آشنایی با ارزش‌های تربیتی دفاع مقدس نام درس به انگلیسی: Introduction of holy defense's educational values
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲ واحد	
تعداد ساعت: ۳۲	
شیستگی کلیدی:	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:
تربیت اسلامی	۱. ضمن آشنایی با مهمترین وقایع دفاع مقدس و ارزشهای تربیتی و مدیریتی آن و شناخت سیره مجاهدان و شهدا، با آنان انس بگیرد.
دروس پیش‌نیاز:-	۲. مبتنی بر تجارب رزمندگان و شهدا در جهاد نظامی، علمی، آموزشی، پرورشی و ... انگیزه لازم جهت به کارگیری خلاقیت، نوآوری در عرصه تربیت اسلامی در مدارس را کسب نماید.
استاد متخصص برای تدریس: اساتید دارای مجوز	۳. برای اخذ تصمیمات درست مبتنی بر تجربه‌زیسته تربیتی مجاهدان و شهدا و نیز مبتنی بر فرهنگ دفاع مقدس بتواند توان لازم برای خودسازی و دگرسازی را کسب نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

بخش اول: آشنایی با تاریخچه دفاع مقدس

فصل ۱: مبانی نظری جنگ و دفاع

۱. صحیفه امام، ج ۱۵ ص ۳۹۵

- کلیات درس، اهمیت و ضرورت این درس
- تعاریف جنگ و دفاع از منظرهای مختلف
- تفاوت مدیریت و فرماندهی در جنگ و راهبردهای امام و مردم برای مقاومت

فصل ۲: اوضاع و شرایط ایران و عراق پیش از شروع جنگ

فصل ۳: زمینه ها، علل، عوامل، دلائل و اهداف تهاجم عراق علیه ایران

فصل ۴: مقاطع مختلف جنگ تحمیلی

- مقطع ۱: تهاجم سراسری و مقاومت های مردمی و نیروهای مسلح
- مقطع ۲: بیرون راندن متجاوز
- مقطع ۳: عمق بخشی دفاعی یا تنبیه متجاوز
- مقطع ۴: پایان جنگ

فصل ۵: نقش کشورهای منطقه و فرامنطقه ای و سازمان های بین المللی در هشت سال دفاع مقدس

فصل ۶: علل و عوامل پیروزی جمهوری اسلامی در جنگ

فصل ۷: نتایج و دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس در عرصه های داخلی و خارجی

فصل ۸: جنایتهای جنگی رژیم بعثی عراق (حمله شیمایی به شهرها (حلقه و ...)، حمله به مناطق مسکونی و نفت کشها، رفتار با اسرا)

بخش دوم: آشنایی با فرهنگ دفاع مقدس

فصل ۹: نقش آموزش و پرورش و دانشگاهها در دفاع مقدس

- بازخوانی میزان حضور و انواع مشارکت اقشار فرهنگی (دانش آموز، دانشجو، فرهنگی و دانشگاهی) در دفاع مقدس
- آمار شهدا، جانبازان و اسرای اقشار فرهنگی در دفاع مقدس
- «مجمع های آموزشی رزمندگان» در پشت جبهه
-

فصل ۱۰: ارزش های اخلاقی، معنوی، آموزشی و پرورشی در سیره شهدا^۱

۱. تذکر: در این درسها با مرور شخصیت و سیره چند شهید شاخص، تلاش می شود تا دانشجویان با این الگوها انس بگیرند. معیارهای انتخاب شهیدان شاخص به قرار زیر است و مدرسان می توانند بر اساس این معیارها شهدای دیگری را مطرح نمایند: ۱. جامعیت شخصیت شهید، ۲. جوان بودن شهید، ۳. بومی بودن شهید، ۴. از قشر فرهنگی بودن شهید (معلم، دانشگاهی، دانش آموز، دانشجو و دانشمند)، ۵. منابع مکتوب در دسترس در مورد سیره شهید وجود داشته باشد، ۶. ترجیح این است که یکی از شهدا خانم باشد و حتی در پردیس های خواهران دانشگاه فرهنگیان تعداد بیشتری از شهدا از شهدای خانم و یا مادران و همسران شهدای شاخص که دارای معیارهای فوق باشند انتخاب شوند.

- شهید ابراهیم هادی
- شهید دکتر چمران
- شهید صیاد شیرازی
- شهید کاوه
- شهید باقری
- شهید قاسم سلیمانی
- یکی از شهدا و ایثارگران خانم

فصل ۱۱: فرهنگ دفاع مقدس به مثابه ارمغانی برای زندگانی امروز

- دفاع مقدس به مثابه فرهنگی برای حیات
- فرهنگ دفاع مقدس به مثابه راهبردی برای دهه چهارم انقلاب اسلامی
- درس‌های فرهنگ دفاع مقدس برای زندگی فردی و اجتماعی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- با معرفی استاد، دانشجو گزارشی از زندگی و سیره اخلاقی/ تربیتی شهدای فرهنگی تهیه نماید
- مشارکت در بحث و گفتگو در مورد مصادیق فرهنگ جهاد و مقاومت در زمان حاضر
- بازدید از موزه جنگ و یا حضور در نمایشگاه‌ها و برنامه‌های مربوط به دفاع مقدس
- گفتگو و یا مصاحبه با خانواده و هم‌زمان شهدای جنگ تحمیلی و یا شهدای مدافع حرم و صورت‌بندی ارزشهای تربیتی تجلی‌یافته در گفتار و کردار این شهدا
- مطالعه و تهیه گزارشی از مراکز علمی که با فرهنگ جهادی گام‌های بزرگی را برداشتند در عرصه سلول‌های بنیادی یا صنایع هوا و فضا و یا تسلیحاتی (مانند پژوهشکده رویان و ...)
- مرکز آموزشی و مدرس مربوطه موظف است حداقل ۴ ساعت بازدید از موزه دفاع مقدس استان و یا مناطق دفاع مقدس و یا اماکن مشابه را در برنامه دانشجویان قرار دهد.

۴. منابع آموزشی

برای بخش تاریخچه دفاع مقدس:

- شربتی، مجتبی و پیری، هادی (۱۳۹۷). آشنایی با علوم و معارف دفاع مقدس. چاپ بیست و یکم، تهران: سمت.
- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس (۱۳۸۷). آشنایی با دفاع مقدس، چاپ اول، انتشارات خادم الرضا (ع).
- درودیان، محمد (۱۳۹۱). آغاز تا پایان: بررسی وقایع سیاسی نظامی جنگ، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات سپاه پاسداران.
- درویشی، فرهاد (۱۳۹۱). جنگ ایران و عراق: پرسشها و پاسخها، جلد ۱ تا ۳، مرکز اسناد و تحقیقات سپاه پاسداران.

برای بخش آشنایی با فرهنگ دفاع مقدس

- نوربخش، رحیم و حشمتی، فریده (۱۳۹۵). مقاله تاریخ شفاهی نقش وزارت آموزش و پرورش در دفاع مقدس. قابل بازیابی

در: <http://navideshahed.com/fa/>

- مجموعه کتب سیره شهدای شاخص

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

سرفصل درس «روانشناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی شده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آورند/ روبه رو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطاهای خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبه رو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کنند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: روانشناسی تربیتی نام درس به انگلیسی: <i>Educational Psychology</i>
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	
شایستگی کلیدی: تربیتی	
پیش نیاز: -	
تخصص مورد نیاز برای تدریس: دارای تخصص روانشناسی و علوم تربیتی	
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی/ و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس/ مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایش های روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش

- معلمان کارآمد
- روش‌های پژوهش در روانشناسی تربیتی

فعالیت یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی‌های آن/ روش‌های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته‌های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته‌ها یا راهکارها ارائه نمایید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

فعالیت یادگیری:

دیدگاه‌های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدول مقایسه‌ای شباهت‌ها و تفاوت‌های دیدگاه‌ها را گزارش نمایید.

فصل چهارم: تفاوت‌های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک
- هوش
 - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
 - هوش و رشد شناختی
 - دیدگاه‌های مختلف درباره هوش
- شیوه‌های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش، آموزش و یادگیری
- تفاوت‌های فرهنگی و جنسیتی

فعالیت یادگیری:

پژوهش‌های انجام شده در زمینه تفاوت‌های فردی را در حوزه‌های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت‌های این یافته‌ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت‌های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: استعداد

بیان تعریف‌های «هوش» و «استعداد» و بیان رابطه میان آنها
فاصله‌گذاری میان دو مفهوم «هوش» و «استعداد»

بیان تعریف دیگر مفاهیم مرتبط با طرح (خلاقیت، تیزهوشی یا سرآمدی، هوش عاطفی و هیجانی و...) و رابطه میان آنها
 تأکید بر تکیه طرح شهاب بر مفهوم «استعداد» و بیان تعریف مصوب شهاب از استعداد
 معرفی انواع استعداد (استعداد کلی، استعدادهای خاص)
 بیان هشت حوزه استعدادی طرح شهاب {با رعایت اختصار، در حد معرفی اجمالی}
 بیان عوامل مؤثر بر وجود تفاوت در استعدادهای و بروز آنها
 اشاره به عامل ژنتیک

اشاره به عامل محیط (خانواده، جامعه،...)

تعامل دو عامل ژنتیک و محیط در تفاوت استعدادهای
 تأکید بر ایجاد بستر «محیط تربیتی مناسب» برای بروز استعدادهای
 بیان مشکلات شایع دانش آموزان مستعد و علل عدم موفقیت آنها در مدارس

فعالیت یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند .

تکلیف عملکردی :

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل ششم: فرآیندهای شناختی

- سطوح پایین فرایندهای شناختی
- فرآیندهای شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکلیف یادگیری:

روش های به کارگیری فرآیندهای شناختی را در کتاب های درسی بررسی و نمونه ای از این مهارت ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل هفتم: مدیریت کلاس درس

فصل هفتم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیش گیری از مشکلات رفتاری

- مداخله‌های خاص برای هدایت رفتار نامناسب

- قرارداد گروهی
- قرارداد فردی
- بازی رفتار خوب
- دوری موقت

- **ملاحظات هدایت کلاسی**

- پذیرش و حرمت‌گذاری دانش‌آموزان با تفاوت‌های استعدادی
- ایجاد فضای امن در کلاس برای ابراز وجود و بروز استعداد
- توجه به شخصی بودن امر یادگیری و نقش فعال و محوری یادگیرندگان
- تلقی معلم به عنوان تسهیل‌گر فرایند یادگیری و زمینه‌ساز بروز استعداد
- تأکید بر هم‌زمانی و تلازم امر «شناسایی» و «هدایت» استعدادها در طراحی آموزشی و تدوین فعالیت‌های کلاسی («شناسایی» و «هدایت» استعدادها در کلاس، دو روی یک سکه هستند)

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس / موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش‌های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته‌های علمی گزارش نماید.

فصل هشتم: کودکان با نیازهای ویژه

- دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم‌توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی‌های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش‌آموزان با نیازهای ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش‌آموزان را بررسی و گزارش نماید.

با مراجعه به منابع علمی روش‌های ارائه خدمات به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه را در سایر کشورها مطالعه و یافته‌ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزشی/تربیتی، بکارگیری راهبردهای شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/ تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهادهایی برای ارتقای سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/مربی در کلاس درس/مدرسه.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

بنتهام، سوزان (۱۳۹۷). **روانشناسی کاربردی برای معلمان**، مترجم رابعه موحد. انتشارات ارجمند.
سانتراک، جان دبلیو (۱۳۹۱). **روان شناسی تربیتی**. ترجمه سعیدی شاهده و همکاران. نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا.
مجدفر، مرتضی؛ اصلانی، ابراهیم و سلیقه دار، لیلا (۱۳۹۴). **دست نامه شهاب** (راهنمای آموزگاران و مدیران). تهران: مرکز ملی پرورش استعداد های درخشان و دانش پژوهان جوان.

منابع فرعی:

سیف، علی اکبر (۱۳۸۵). **روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش)**. تهران: انتشارات آگاه.
فونتاننا، دیوید (۱۳۸۹). **روانشناسی کاربردی برای معلمان**، ترجمه مهشید فروغان. تهران: انتشارات ارجمند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

سرفصل درس «نظریه‌های یادگیری و آموزش»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس اثربخش مستلزم درکی فزاینده از یادگیری و شیوه وقوع آن می‌باشد، چنین درکی شامل دانش مربوط به نظریه‌های یادگیری و آموزش و کاربرد هر یک از آنها در فرایند تدریس است که کسب آن می‌تواند معلمان را در کاربرد آگاهانه و مقتضی اصول مربوط به هریک از نظریه‌ها یاری رساند. این درس ضمن هدایت روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف تربیتی، دانشجومعلمان را با سودمندی و کاربردی بودن روش‌های تدریس به کار گرفته شده نیز آشنا می‌سازد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: نظریه‌های یادگیری و آموزش نام درس به انگلیسی: <i>Learning and teaching theories</i>
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	
شایستگی کلیدی: تربیتی	
پیش‌نیاز: -	
تخصص موردنیاز برای	
تدریس: دارای تخصص	
علوم تربیتی و روانشناسی	
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: ضمن درک انواع نظریه‌های یادگیری و آموزش، شرایط حصول و عدم حصول یادگیری را در موقعیت‌های مختلف تربیتی تحلیل نماید و بر آن اساس راهبردهای تدریس متناسبی بکار برد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول: ارائه طرح درس و اعلام نحوه ارزشیابی و معرفی منابع

- بیان ضرورت و جایگاه نظریه در علم

- مکاتب تجربه گرا

- مکاتب خرد گرا

- نظریه‌های جدید در یادگیری

فصل دوم: تعریف مفاهیم (نظریه، نظریه علمی، یادگیری، آموزش)

- تعریف یادگیری و ویژگی‌های آن

- ویژگی‌های نظریه یادگیری جامع

- مقایسه یادگیری با آموزش

- ارائه چارت مربوط به نظریات یادگیری

تکالیف عملکردی:

از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گردآوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.

فصل سوم: نظریه‌های رفتاری یادگیری

فعالیت یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش رفتارگرایان در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل چهارم: نظریه های شناختی یادگیری

فعالیت یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش شناختی در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل پنجم: نظریه های خبرپردازی یادگیری

فعالیت یادگیری:

ارزیابی نقاط ضعف و قوت اصول یادگیری در نظریه خبرپردازی.

فصل ششم: نظریه های سازندگی یادگیری

تکالیف عملکردی:

مشاهده یک موقعیت آموزشی و تربیتی در کلاس درس و تحلیل میزان تأثیر پذیری تصمیمات آموزشی / تربیتی از نظریه های یادگیری و کاربرد های آن.

فصل هفتم: نظریه نورو فیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

مقالات و پژوهش های منتشر شده در زمینه مطالعات مربوط به مغز و ارتباط آن با آموزش و یادگیری را مطالعه نموده و یافته های خود را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل هشتم: کاربرد نظریه های یادگیری در آموزش

کاربرد رویکرد رفتاری

کاربرد رویکرد شناختی

کاربرد نظریه سازندگی یادگیری

کاربرد نظریه نرووفیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

با استفاده از نظریه های مطالعه شده یک موقعیت آموزشی / تربیتی را با استفاده از نظریه های مطالعه شده تحلیل و تصمیمات آموزشی / تربیتی خود را به همراه مستندات پژوهشی یا علمی ارائه نماید.

فصل نهم: روش ها و ابزارهای شناسایی استعدادها

معرفی محورهای سه گانه تعریف شهاب از استعداد و مؤلفه های ذیل آنها (جمعاً ۸ مؤلفه) به عنوان مبنای شناسایی استعدادها

- تبیین حوزه های هشت گانه استعدادی شهاب به عنوان عرصه شناسایی استعدادها
- تبیین ویژگی های افراد مستعد در مؤلفه ها و حوزه های مختلف استعدادی شهاب
- معرفی نشانگرهای رفتاری افراد مستعد (ذکر مثال های کاربردی)
- شیوه های شناسایی استعدادها (مشاهده، مصاحبه، آزمون های روان شناختی، کارپوشه، سیاهه رفتار، چک لیست و...)
- معرفی کلی ابزار طرح شهاب
- بیان ضرورت و روش نظارت بر امر نمره گذاری و جمع بندی ابزار و مدیریت ورود اطلاعات به سامانه اینترنتی

- تأکید بر عدم انحصار شناسایی در طرح شهاب به یک ابزار

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

با توجه به اینکه درک عمیق دانش نظری مستلزم کاربرد آن در موقعیت‌های مختلف می‌باشد، پیشنهاد می‌شود ضمن ارائه مباحث نظری به شیوه مشارکتی، بر انجام فعالیت‌های عملی و به کارگیری دانش نظری در موقعیت‌های واقعی تدریس تأکید شود. علاوه بر این تدارک فرصت‌های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی می‌تواند زمینه رشد راهبردهای فراشناختی دانشجویان را فراهم سازد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- اولسون، متیو. اچ و هرگنهان، بی. آر (۱۳۹۸). **مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری**، ترجمه علی اکبر سیف، ویرایش هشتم، تهران: دوران.

- سیف، علی اکبر (۱۳۹۰). **روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش**. ویرایش هفتم تهران: دوران.

- مجدفرد، مرتضی؛ اصلانی، ابراهیم و سلیقه دار، لیلا (۱۳۹۴). **دست‌نامه شهاب (راهنمای آموزگاران و مدیران)**. تهران: مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش‌پژوهان جوان.

منبع فرعی:

- شعبانی، حسن (۱۳۸۳). **مهارت‌های آموزشی و پرورشی**. تهران: سمت. جلد اول و دوم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

۱-۵ ارزشیابی مستمر (۸ نمره)

- عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۴ نمره

- عملکرد دانشجو در مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

۲-۵ ارزشیابی پایانی (۱۲ نمره)

ارزشیابی پایانی درس نظریه‌های یادگیری و آموزش به صورت آزمون مکتوب در پایان ترم صورت می‌گیرد.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی آموزش و پرورش»

۱. معرفی درس و منطق آن

تعلیم و تربیت امری اجتماعی است. تعلیم و تربیت با متن و زمینه جامعه در هم تنیده است و نمی‌توان جدا از مقوله اجتماعی بودن، به مطالعه در مسائل تعلیم و تربیت پرداخت. به بیان دیگر، شناخت واقعی مسائل تعلیم و تربیت مستلزم تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و فرهنگی محیط اجتماعی است. بنابراین درک دانشجویان نسبت به جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، این امکان را پدید می‌آورد تا با چشم انداز جامعه‌شناختی، نگاهی واقع‌بینانه به تعلیم و تربیت داشته باشد و درس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، زمینه‌ای مناسب برای انتخاب آگاهانه راه حل‌های تربیتی با توجه به مسائل عام جامعه و یا خاص منطقه خدمت دانشجویان فراهم می‌کند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: جامعه‌شناسی آموزش و پرورش نام درس به انگلیسی: <i>Sociology Of Education</i>
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	
شایستگی کلیدی: تربیتی	
پیش‌نیاز: -	
استاد متخصص برای تدریس: دارای تخصص علوم تربیتی یا جامعه‌شناسی	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: - رابطه‌ی آموزش و پرورش با اجتماع و فرایندهای دستیابی به مزایای اجتماعی را بشناسد - دستاوردهای و معضلات فعلی آموزش و پرورش در ایران را بداند. - درک روشنی از مدرسه و روابط اجتماعی موجود در آن به عنوان مکانی اجتماعی داشته باشد و بتواند تاثیر ارکان مختلف مدرسه را بر جامعه پذیر کردن دانش‌آموزان تحلیل کند. - نظریات کلاسیک جامعه‌شناسی آموزش و پرورش بشناسد. - انواع سرمایه در آموزش و پرورش را بشناسد و با روش‌های جلب مشارکت آشنا باشد. - مفهوم عدالت آموزشی را بشناسد و با روش‌های توسعه‌ی آن با توجه به شرایط جامعه ایران و ساختار آموزش و پرورش کشور آشنا باشد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مروری بر آموزش، جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

تعاریف آموزش، جامعه‌شناسی، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش
ساختار اجتماعی
فرایندهای دستیابی به مزایای اجتماعی
جامعه‌پذیری

تکالیف یادگیری: مطالعه و مرور یکی از کتاب‌های جامعه‌شناسی آموزش و پرورش
تکالیف عملکردی: ارائه‌ی تعریفی از جامعه‌شناسی آموزش و پرورش و کاربرد آن

فصل دوم: دستاوردها و معضلات آموزش و پرورش در ایران

تاریخچه آموزش و پرورش به شکل نوین در ایران
بررسی روند تغییرات جمعیتی در ایران پس از انقلاب اسلامی
روند معضلات آموزش و پرورش از دهه ۶۰ تا کنون

تاریخچه تربیت معلم و سیر تحول آن به دانشگاه فرهنگیان

تکالیف یادگیری: تهیه فهرستی از ۱۰ مورد از معضلات فعلی آموزش و پرورش به ترتیب اولویت

تکالیف عملکردی: مروری بر اسناد بالادستی دانشگاه فرهنگیان و ارائه در کلاس

فصل سوم: مدرسه به عنوان مکانی اجتماعی

نقش مدرسه در جامعه‌پذیری دانش آموزان

شناخت سازمان مدرسه و روابط انسانی در آن

مدرسه و نابرابری‌های اجتماعی

خانواده و مدرسه

گروه‌های دانش آموزی

تکالیف یادگیری: تحقیق در خصوص امر چستی جامعه‌پذیری و جامعه‌پذیری مطلوب از منظر جامعه‌ی ایران

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از گروه‌های دانش آموزی متنوع در کشور که در قالب سازمان دانش‌آموزی و یا ... فعالیت می‌کنند و بررسی اثرات فعالیت‌ها

فصل چهارم: نظریه‌های جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

نظریه کارکرد گرایی (امیل دورکیم)

نابرابری اجتماعی (کریستوفر جنک)

پارادایم انتقادی (نظریه آموزش و پرورش و کنش فرهنگی، فریره، ایوان ایلچ)

نظریه تفسیری (مایکل یانگ)

تکالیف یادگیری: طبقه بندی نظریه های جامعه شناختی تربیت و بیان ویژگیهای اصلی این نظریات در یک جدول

تکالیف عملکردی: انتخاب یک نظریه و مطالعه‌ی منابع بیشتر در خصوص آن

فصل پنجم: انواع سرمایه در آموزش و پرورش

سرمایه انسانی (معلمان، دانش آموزان، اولیا)

راهبردهای بهره‌گیری از انواع سرمایه در آموزش و پرورش

راهبردهای جلب مشارکت مردم در آموزش و پرورش

آموزش و پرورش در افکار عمومی

تکالیف یادگیری: تحقیق در خصوص نحوه جلب مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش در قالب برنامه‌های گوناگون چون

گسترش مدارس غیر دولتی، تعاملات انجمن اولیا و مربیان، فرایندهای جلب و جذب خیرین مدرسه ساز و مدرسه یار

تکالیف عملکردی: ارائه‌ی دو پیشنهاد نوآورانه در خصوص جلب مشارکت مردم (اولیا، سازمان‌ها و ...) در سطح مدرسه و منطقه

فصل ششم: ابعاد سازمانی آموزش و پرورش؛ حاکمیت و بودجه

تفاوت دیدگاه سرمایه گذاری و هزینه‌ای نسبت به آموزش و پرورش
مقایسه سهم بودجه آموزش و پرورش از کل بودجه کشورهای گوناگون و ایران
تکالیف یادگیری: تحقیق در خصوص اهمیت بودجه و سرمایه گذاری در آموزش و پرورش
تکالیف عملکردی: بررسی سهم بودجه ی آموزش و پرورش ایران از کل بودجه و مقایسه با سایر کشورهای پیشرو در جهان

فصل هفتم: دسترسی عادلانه به آموزش

طبقه اجتماعی و آموزش و پرورش
توسعه عدالت آموزشی
سیاست گذاری در خصوص مدارس غیردولتی و تاثیر آن بر توسعه عدالت آموزشی
تکالیف یادگیری: مروری بر مفاهیم موجود در زمینه چستی عدالت آموزشی
تکالیف عملکردی: تهیه گزارشی در خصوص اثرات جداسازی دانش آموزان در قالب انواع مدارس خاص

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، آموزش با توجه به پیوند نظریه با عمل انجام می شود. کاربرد عملی دانش نظری و تحلیل مشاهدات از زاویه نظریه های جامعه شناسی تربیت توسط دانشجو مورد تأکید قرار می گیرد. بنابراین، علاوه بر مطالعه منظم دانشجویان، توجه به جنبه های کاربردی این درس مورد توجه است. بهتر است زمینه پرسش و پاسخ و تحلیل گزارشهای دانشجویان و بهره گیری از روش های مشارکتی در آموزش فراهم شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

موریش، ایور. درآمدی به جامعه شناسی تعلیم و تربیت، ترجمه غلامعلی سرمد (۱۳۸۷). مرکز نشر دانشگاهی تهران.
علاقه بند، علی (۱۳۹۵). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران انتشارات روان.
شارع پور، محمود (۱۳۹۴). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

منادی، مرتضی (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران: انتشارات آوای نور
رفیع پور، فرامرز (۱۳۹۰). تکنیکهای خاص تحقیق در علوم اجتماعی (جلد دوم کندوکاوها و پنداشته ها). تهران انتشارات شرکت سهامی انتشار.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

ارزشیابی تکوینی: تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۸ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی از مباحث انجام شده در کلاس، ۱۲ نمره

سایر نکات

با توجه به بروزآوری سرفصل، پیشنهاد می‌گردد اساتید محترم علاوه بر منابع معرفی شده که ممکن است هم‌پوشانی کاملی با سرفصل‌ها نداشته باشند، از منابع جدید و فایل‌های مرتبط به خصوص در بحث معضلات آموزش و پرورش، بودجه و ... استفاده نمایند.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی کردن فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجومعلم را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش‌های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجومعلم در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجومعلم با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس به فارسی: اصول و روش‌های تدریس	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Principles and methods of teaching	نوع درس: نظری- عملی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجومعلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.	تعداد ساعت: ۴۸
	شایستگی کلیدی: تربیتی
	پیش‌نیاز: -
	استاد متخصص برای
	تدریس: دارای تخصص
	علوم تربیتی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس

- شناسایی انتظارات دانشجویان
- سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط
- معرفی برنامه و سرفصل درس

- تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان
- معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

فعالیت های یادگیری:

هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.

فصل دوم: چستی تدریس

- ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها
- تشریح چستی تدریس
- تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه‌ای

فعالیت های یادگیری:

چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟

فصل سوم: برنامه‌ریزی تدریس

- مراحل تدریس مدرسه‌ای
- برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه
- برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه
- مدیریت کلاس درس

فعالیت های یادگیری:

هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و به مدرس درس ارائه کند.
هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس روزانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و به مدرس درس ارائه کند.

فصل چهارم: روش‌های تدریس

- روش‌های تدریس معلم‌محور
- روش‌های تدریس شاگرد‌محور
- توضیح دادن در کلاس درس
- پرسش کردن معلم در کلاس
- مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان

فعالیت های یادگیری:

دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.

فصل پنجم: سنجش یادگیری شاگردان

- روش های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس
- انواع آزمون ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس
- اهداف سنجش در کلاس درس
- روش های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش های تدریس

فعالیت های یادگیری:

گفتگوی دانشجویان درباره روش های موثر سنجش یادگیری در موقعیت های تجربی یا فرضی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش های کلاس درس با مشارکت همه جانبه آموزشگر - دانشجو انجام می شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز پردازند و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش پردازند و برای ارائه دیدگاه ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر پردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می گیرد. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش ها می تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- شعبانی، حسن. (۱۳۹۸). مهارت های آموزشی: روش ها و فنون تدریس. چاپ سی و سوم، تهران: سمت
- مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۶). بازانديشي فرايند ياددهي - يادگيري و تربيت معلم. تهران: مدرسه.
- مارزانو، رابرت. (۲۰۰۷). هنر و علم تدریس (چارچوبی جامع برای آموزش اثربخش). مترجمان: نازیلا کریمی و عبدالرحیم نوه ابراهیم (۱۳۹۴). تهران: موسسه فرهنگی منادی تربیت.

منابع فرعی:

- صنعت پور امیری، حسین (۱۳۹۵). نیم قرن تدریس و تبلیغ حجت الاسلام و المسلمین قرائتی. تهران: مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکار گرفته می‌شود. ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۵ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

۱. آمادگی مدام برای فعالیت عملی.
۲. مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
۳. رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
۴. رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
۵. مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
۶. ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره»

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت‌های منظم و سازمان‌یافته‌ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی‌های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می‌شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می‌شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می‌آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل‌کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش‌آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می‌توان به توانایی‌ها و محدودیت‌های دانش‌آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان می‌باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش‌آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره میسر نمی‌باشد، بنابراین لازم است دانشجو معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره‌ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می‌شود که آمادگی‌های لازم در آنها برای کسب مهارت‌های پایه حرفه‌ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می‌باشد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره
نوع درس: نظری- عملی	نام درس به انگلیسی: Principles and methods of Guidance and counseling
تعداد واحد: ۲	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
تعداد ساعت: ۴۸	با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره‌ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش‌های شناخت راهنمایی و مشاوره دانش‌آموزان اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد.
شایستگی کلیدی: تربیتی	دانشجو پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول و فنون راهنمایی و مشاوره در موقعیت‌های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت‌های فردی، ویژگی‌ها و مسایل و مشکلات دانش‌آموزان پیدا می‌کند بتواند در زمینه‌های تحصیلی- شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.
پیش‌نیاز: -	
استاد متخصص برای تدریس: دارای تخصص مشاوره و روانشناسی بالینی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام

- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- وظایف و خدمات راهنمایی و مشاوره
- مفهوم و تعریف مشاوره
- اصول و اهداف مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- پیدایش و تکامل روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشورت، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس

فصل دوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن

- انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع
- انواع راهنمایی و مشاوره از نظر شیوه اجرا
- انواع مشاوره از نظر موضوع
- انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا
- فرایند تشکیل مشاوره گروهی
- انواع گروه های یاورانه
- الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت ها و تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه

فصل سوم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره

- تعریف روش و فن

- روش های راهنمایی و مشاوره

- فنون راهنمایی (مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، شرح حال نویسی، واقعه نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)

- فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت مراجع، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، آرمیدگی یا آرام بخشی، ارجاع، ارزشیابی و خلاصه کردن)

- مهارت های مشاوره ای

- مهارت های مشاوره ای معلمان

- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها

۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، مصاحبه و...، و ارائه گزارشی از آنها به مدرس ۳- بیان

کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی

۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارائه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس

فصل چهارم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیر مدرسه

- نقش و وظایف معاونان مدرسه

- نقش و وظایف معلم مدرسه

- نقش و وظایف مشاور مدرسه

- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه

- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، معاون، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، معاون، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

فصل پنجم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در سطح آموزش عالی

- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه

- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران

- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش

- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل ششم: خدمات مشورتی در مدرسه

- تعریف مشورت

- مثلث مشورت

- ویژگی های مشورت و رابطه مشورتی

- انواع خدمات مشورتی در مدرسه

- ارایه مشورت به والدین دانش آموزان

- مراحل فرایند مشورت در مدرسه

- رابطه مشورتگر-مشورت جو-مراجع

-آموزش خانواده در مدارس

- راه اندازی خدمات مشاورتی روان شناختی برای ارتقای سالم زیستی دانش آموزان در مدارس

فعالیت یادگیری:

۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه برنامه های خدمات مشاورتی در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه انواع خدمات مشاورتی در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۲- طراحی و اجرای یک نمونه از برنامه های خدمات مشاورتی نظیر آموزش خانواده در مدرسه و ارائه گزارشی از آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- نبوی، سیدصادق و قدمی، سیدامیر. (۱۳۹۸). مبانی، اصول و فنون راهنمایی و مشاوره. تهران: نشر علوم تربیتی و روان شناسی.
- گلادینگ، ساموئل. تی. (۱۳۹۰). اصول و مبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.
- شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر تمرین
- گیسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد
- صافی، احمد (۱۳۸۳). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد
- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «مدیریت آموزشی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مدیریت آموزشی اجرای یادگیری از طریق ارتباط درونی شاگرد با استعدادهای خود و استفاده از ظرفیت ذاتی و خلاقانه برای تولید و بازتولید دانش با حضور دائم، فعال و مشارکت جویانه او در تمام مراحل و جریان یادگیری است که در کلاس درس امکان پذیر می شود. عادت ورزی به یادگیری از طریق تولید دانش و بهره‌مندی از دانش یادگرفته در حل مسایل زندگی مستلزم پشتیبانی معلمان و مدیران حرفه ای در فراهم آوردن ساختار منسجم و مرکب از عناصر مرتبط و محیط مناسب است.

مدیریت آموزشی پشتیبان تحقق اهداف آموزش و پرورش به منظور پرورش انسان کامل به لحاظ مهارت‌های شناختی در پردازش اطلاعات، به لحاظ مهارت‌های اجتماعی در پیوند انسان‌ها برای تقویت مهارت‌های تولید دانش و توسعه شناخت، به لحاظ مهارت‌های رفتاری برای عادت ورزی به رفتارهای منبعث از ارزش‌ها و موضع‌های منطقی و جایافته در ساختار شناختی فرد و بالاخره خویشتن شناسی فرد در کمک به توسعه دانش بشری است. بدیهی است که یکی از اهداف آموزش و پرورش ایجاد تغییرات به هنگام و مفید جهت توسعه پایدار و رویارویی با سیاست‌های جهانی است و بی تردید، تغییرات بنیادین معنی‌دار در سیستم آموزشی می‌تواند منشاء اثر در توسعه سایر عرصه‌ها باشد و از این منظر نقش مدیریت آموزشی کلیدی و انکار ناپذیر است.

نام درس به فارسی: مدیریت آموزشی educational administration نام درس به انگلیسی:	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- مدرسه را به عنوان یک سیستم اجتماعی، فنی، فرهنگی و سیاسی مورد تحلیل قرار دهد.	تعداد واحد: ۲
۲- با تحلیل سیستم مدرسه از منظر روابط درونی و بیرونی و تحلیل مفاهیم، اصول، نظریه‌ها و یافته‌های علمی در به‌سازی محیط سازمانی مدرسه کنشگری فعال داشته باشد.	تعداد ساعت: ۳۲
۳- با کاربرست نظریه‌ها، مفاهیم و اصول مرتبط با مدیریت مدرسه راه حل‌های علمی در زمینه کاهش تعارضات درون سازمانی ارائه دهد.	شایستگی کلیدی:
	پیش‌نیاز: -
	تخصص مورد نیاز
	برای تدریس: دارای
	تخصص مدیریت
	آموزشی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مدرسه به عنوان یک سیستم اجتماعی

- سیستم‌های باز
- مدل سیستمی-اجتماعی مدرسه
- عناصر اصلی سیستم اجتماعی مدرسه (افراد، ساختار، فرهنگ، سیاست، هسته فنی، محیط، نتایج، بازخورد)
- مدرسه به عنوان سازمان یادگیرنده

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدرسه و سیستم اجتماعی
تشریح وظایف مدرسه با توجه به عناصر اصلی سیستم اجتماعی آن

فعالیت عملکردی:

درباره یک موضوع مبتلا به در مدرسه، تحقیق و آن را بر اساس مدل سیستمی-اجتماعی تحلیل و نتایج آن را به کلاس ارائه نماید.

فصل دوم: آشنایی با نظریات مدیریت

۱. نظریات سازمانی در مدیریت

■ مدیریت کلاسیک

■ تایلور

■ فایول

- بوروکراسی وبر

۲. نظریات انسانی در مدیریت

■ مدیریت نئوکلاسیک

■ مک گریگور

■ هرزبرگ

۳. نظریه های جدید در مدیریت

■ اقتضایی

■ سازمان های یادگیرنده

۴. مدیریت از دیدگاه اسلام و سیره معصومین (ع)

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه نظریه های مدیریت

معرفی انواع الگوها و نظریات مدیریت آموزشی و اصول حاکم بر هر یک از آنها

فعالیت عملکردی:

ارائه یک موقعیت از رفتارهای حاکم بر مدرسه و تحلیل آن بر اساس نظریه های مدیریت

فصل سوم: افراد در مدارس

- نیازها و نظریه های مرتبط با آن

■ سلسله مراتب نیازهای مازلو

■ نیاز به موفقیت

■ نیاز به استقلال

- باورها و نظریه های مرتبط با آن

■ باور درباره علیت (اسناد)

■ باور در باره انصاف (نظریه برابری و عدالت سازمانی)

■ انتظار از عملکرد فرد (نظریه انتظار)

- خود کارآمدی معلمان

- انگیزش درونی و بیرونی

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه افراد در مدارس

فعالیت عملکردی:

درباره نظریه های ارائه شده، مواردی از اقدام پژوهی یا تحقیقات کاربردی جستجو و نتایج آن را در کلاس درس ارائه نماید.

فصل سوم: مدارس پیشرو

- مدرسه کارآمد

- مدارس مبتنی بر فرهنگ اعتماد

- جو شهروندی در مدارس

- مدارس متفکر

- مدارس اثربخش

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدارس پیشرو

ضمن تحلیل و تفسیر ماهیت و تعریف اثر بخشی سازمان، مشخصات مدارس اثربخش را تشریح و تبیین کند.

فعالیت عملکردی:

درباره مدارس پیشرو گزارش تهیه و به کلاس ارائه نماید.

فصل چهارم: ارتباط در مدارس

- تعریف و مدل کلی ارتباط

- انواع ارتباط

■ یکسویه

■ دوسویه

- ارتقای توانایی های ارتباطی

■ صحبت کردن در جمع

■ رسانه های ارتباطی

- منابع در فرایند ارتباطی
- شبکه‌های ارتباطی در مدارس
- شبکه‌های رسمی
- شبکه‌های غیر رسمی

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده
مطالعه منابع معرفی شده در زمینه ارتباطات در مدارس

فعالیت عملکردی:

نمونه‌هایی از ارتباطات رسمی و غیر رسمی را با الهام از مدل کلی ارتباط، تحلیل و نتایج را به کلاس ارائه نماید.

فصل پنجم: مدیریت تعارض در مدرسه

- تعاریف تعارض
- منابع ایجاد تعارض
- منابع قدرت
- بازی‌های سیاسی
- مدیریت تعارض
- رقابتی
- تشریک مساعی
- مصالحه
- اجتناب
- ایثار

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده
مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت تعارض

فعالیت عملکردی:

در زمینه بازی‌های قدرت و سیاست، تحقیق و نمونه‌هایی از آن را در قالب کلاسی ارائه نماید.

✓ فصل ششم: هدایت جامع

ملاحظات هدایت جامع

- توجه به همه حوزهای استعدادی در هدایت
- فراگیری برنامه‌های هدایتی برای همه دانش‌آموزان
- استفاده از منابع و فرصت‌های متنوع هدایت موجود در مدرسه و جامعه محلی

روش‌ها، منابع و فرصت‌های هدایت جامع در مدرسه

- استفاده از ظرفیت مدیریت آموزشگاهی (ارکان و شوراهای مدرسه، کارگروه اجرایی شهاب مدرسه) جهت مناسب سازی فضای مدرسه برای هدایت و پرورش استعدادهای دانش آموزان
- اجرای فعالیت های فوق برنامه در مدرسه
- استفاده از محیط های متنوع یادگیری درون مدرسه (کتابخانه، آزمایشگاه، کارگاه و...)
- برگزاری و شرکت در مسابقات و جشنواره های درون و بیرون مدرسه
- برگزاری اردوها، بازدیدها و گردش های علمی و آموزشی
- ارجاع به مراکز علمی، فرهنگی، هنری و... (از قبیل پژوهش سرا، کانون فرهنگی و تربیتی و...)

آگاهی بخشی به خانواده ها در خصوص شناسایی و هدایت استعدادها

- توجیه خانواده برای ایفای نقش بی بدیل خود در فرایند شناسایی و هدایت
- ضرورت تبادل اطلاعات و هماهنگی میان مدرسه، آموزگار و خانواده
- توجه به عدم قطعیت و مرحله ای بودن فرایند شناسایی و هدایت (خودداری از رفتارهای هیجانی و احساسی)
- عدم تمرکز بر یک حوزه استعدادی و توجه هم زمان به دو یا سه حوزه استعدادی برتر

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می شود؛ هر چند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های آموزشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

هوی، و. ک.؛ میسکل، س. ج. (۱۳۹۵). **مدیریت آموزشی: نظریه، تحقیق و عمل**، ترجمه نادر سلیمانی و همکاران. تهران: سمت.

میرکمالی، سیدمحمد (۱۳۹۳). **رفتار و روابط در سازمان و مدیریت**. تهران: یسپرون.

مجدفر، مرتضی؛ اصلانی، ابراهیم و سلیقه دار، لیل (۱۳۹۴). **دست نامه شهاب (راهنمای آموزگاران و مدیران)**. تهران: مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش پژوهان جوان.

منابع فرعی:

شیرازی، علی (۱۳۹۲). **مدیریت آموزشی (تئوری، تحقیق و کاربرد)**. تهران: موسسه کتاب مهربان نشر.

بهرنگی، محمدرضا (۱۳۹۱). **مدیریت آموزشی و آموزشگاهی**. تهران: نشر کمال تربیت.

علاقه بند، علی (۱۳۹۱). **مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی**. تهران: نشر روان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره به ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت

ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول ترم داده می شود

ارزشیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد.

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «کاربست فناوری در یادگیری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

روش‌های یادگیری با توسعه‌ی فناوری و ظهور برنامه‌های تعاملی تغییر کرده است. فناوری یادگیری بسیاری از آرمان‌های آموزشی را از جمله یادگیری در هر مکان و زمان، یادگیری مشارکتی، خودارزیابی و خودراهبردی تحقق بخشیده است. بنابراین می‌توان فناوری آموزشی را به کارگیری فناوری جهت خلق و مدیریت منابع و فرایندهای فناورانه جهت بهبود عملکرد آموزشی با هدف ایجاد انگیزه و ترغیب دانش‌آموزان به یادگیری و جستجوگری و سازندگی مفاهیم دانست که یادگیرندگان را وادار به تفکر در سطوح بالا نموده تا بتوانند اطلاعات پیچیده را تحلیل کنند. لذا آشنایی و بهره‌مندی از فناوری یادگیری یکی از نیازهای معلمانی است که وظیفه‌ی آماده‌سازی فراگیران را برای ورود به جامعه و عرصه‌ی کار را دارند. با تلفیق فناوری در فرصت‌های یاددهی و یادگیری علاوه بر بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان آموزش می‌بینند که چگونه خود را برای استفاده‌ی صحیح از فرصت‌های پیش رو بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

نام درس به فارسی: کاربست فناوری در یادگیری	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Technology Use for Learning	نوع درس: عملی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱. ضمن آشنایی با استانداردها و معیارهای تولید محتوای الکترونیکی، به تولید محتوای الکترونیکی در یکی از دروس رشته خود اقدام نماید.	تعداد ساعت: ۶۴
۲. برنامه‌های کاربردی سیستم عامل ویندوز ۱۰ را در محیط‌های آموزشی بکار گیرد.	شایستگی کلیدی: تربیتی
۳. بخش‌های مهم و کاربردی مجموعه نرم‌افزاری آفیس ۲۰۱۰ را یاد گرفته و از آن استفاده کنند.	پیش‌نیاز: -
۴. یک نرم‌افزارهای آموزشی طراحی و تولید کنند.	تخصص مورد نیاز برای
۵. به ارزشیابی نرم‌افزارهای مختلف آموزشی پردازد.	تدریس: متخصص تکنولوژی
	آموزشی و IT

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: فناوری و محیط‌های یاددهی-یادگیری

- اهداف
- تکنولوژی آموزشی
- رسانه‌های آموزشی
- چندرسانه‌ای‌ها
- فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش
- یادگیری الکترونیکی
- تعامل در محیط‌های الکترونیکی
- محتوای الکترونیکی
- استانداردها و معیارهای تولید محتوای الکترونیکی

- کلیات تولید نرم افزارهای چندرسانه‌ای
 - ارزشیابی از محتوای الکترونیکی چندرسانه‌ای
- فعالیت یادگیری:** با ذکر تعاریف و مثال‌های گوناگون تعاریف به طور دقیق مورد بررسی قرار گیرد و نقاط تفاوت و تشابه مفاهیم با ذکر مصادیق آن شناسایی گردد.
- تکلیف عملکردی:** از دانشجو معلمان خواسته می‌شود در مورد مفاهیم مطرح شده به تحقیق پرداخته و گزارشی از میزان استفاده و جنبه‌های کاربردی فناوری برای یادگیری تهیه نمایند.

فصل دوم: آشنایی با سیستم عامل ۱۰ Windows و برنامه‌های کاربردی آن

- اهداف
- آشنایی با محیط ویندوز
 - اتصال برنامه به نوار وظیفه
 - تنظیمات زمان و تاریخ در ویندوز
 - پنجره‌ها در ویندوز ۱۰
- تنظیمات سیستم در Control Panel
 - حذف نرم‌افزار از سیستم
 - ایجاد حساب کاربری و تنظیمات آن
 - ایجاد رمز عبور برای ویندوز
 - نصب قلم‌های فارسی در ویندوز
- برنامه‌های کاربردی ۱۰ Windows
 - نمایش و ویرایش تصاویر در برنامه‌ی Photos
 - پخش فیلم و موسیقی در ویندوز ۱۰
 - برنامه‌ی نقاشی (Paint)
 - عکس‌برداری از صفحه‌نمایش با برنامه‌ی Snipping Tool
 - ضبط صدا در Voice Recorder
 - برنامه‌ی ماشین حساب (Calculator)
 - ابزار ذره‌بین (Magnifier)
- انتقال اطلاعات
 - انتقال اطلاعات به لوح فشرده
 - انتقال اطلاعات از حافظه‌ی جانبی فلش به هارد رایانه
- مدیریت ویندوز
 - مدیریت وظایف در ویندوز (Task Manager)
 - بازیابی سیستم (System Restore)

فعالیت یادگیری: محیط سیستم عامل ویندوز ۱۰ و نحوه‌ی استفاده از آن مورد بررسی قرار گرفته و جنبه‌های کاربردی و لزوم فراگیری آن به طور دقیق مورد واکاوی قرار گیرد.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود سیستم را در Control Panel تنظیم کرده و برنامه‌های کاربردی مختلف ویندوز ۱۰ را مورد استفاده قرار دهند و فایل‌های ساخته شده را در سیستم خود ذخیره نمایند.

فصل سوم: آشنایی با برنامه‌های پرکاربرد مجموعه نرم افزاری ۲۰۱۶ Office

• اهداف

- معرفی مجموعه‌ی نرم افزاری آفیس ۲۰۱۶
- محیط برنامه‌های مجموعه‌ی آفیس و اصول کار مشترک در آن‌ها
 - بستن فایل و خروج از برنامه
 - ذخیره کردن فایل‌ها
 - باز کردن فایل‌های موجود
 - انتخاب داده‌ها
 - برش، کپی و چسباندن داده‌ها
 - لغو آخرین فرمان انجام شده و تکرار فرمان‌ها
 - حفاظت از فایل در آفیس
 - کلیدهای میانبر مشترک در مجموعه‌ی آفیس
- آشنایی با واژه پرداز ورد ۲۰۱۶ و اصول تایپ متن در آن
 - اجرای ورد و محیط برنامه‌ی آن
 - اصول کلی تایپ متن در ورد
 - آشنایی با صفحه کلید و اصول تایپ استاندارد
 - قالب بندی کاراکتر و پاراگراف
 - درج انواع لیست در سند
 - کار با اشیای گرافیکی در ورد
 - ایجاد کادرهای متنی و طرح‌های هنری
 - درج تصاویر در سند
 - درج اشکال مختلف در سند و ویرایش آن‌ها
 - درج انواع نمودار در سند
 - درج نمادهای ویژه و علائم ریاضی
 - اصول کار با جدول در ورد
 - تنظیم حاشیه، جهت و اندازه‌ی صفحات

- چند ستونی کردن صفحات
- قراردادن کادر و پس زمینه برای صفحات
- کار با سرصفحه و پاصفحه ، افزودن شماره صفحه
- ایجاد پاورقی برای عبارت های سند
- کار با ادغام پستی در برنامه ی ورد
- شمارش در ورد
- چاپ سند
- آشنایی با محیط کار نرم افزار پاورپوینت و ایجاد فایل نمایشی در آن
 - افزودن اسلاید و انتخاب طرح بندی (*Layout*)
 - حذف ، کپی و انتقال اسلایدها
 - نماهای برنامه ی پاورپوینت
 - درج عناصر و اشیای مختلف در اسلایدها
 - طراحی اسلایدها
 - متحرک سازی در پاورپوینت
 - مدیریت اسلایدها و تنظیمات نمایش آن
 - افزودن پاصفحه، تاریخ و شماره ی اسلاید به اسلایدهای نمایش
 - نمایش اسلایدها در نمای *Slide Show*
 - ذخیره ی نمایش آماده شده در قالب های دیگر
- آشنایی با نرم افزار صفحه گسترده ۲۰۱۶ *Microsoft Excel*
 - آشنایی با صفحه گسترده و محیط برنامه ی اکسل
 - تغییر جهت کاربرگ ها
 - وارد کردن داده ها و ویرایش آن ها
 - حذف یا درج سلول، سطر یا ستون
 - قالب بندی قلم (فونت)
 - تنظیم جهت متن و تراز بندی
 - ویرایش و تنظیمات سلول ها
 - فرمول نویسی و توابع در اکسل
 - درج نمودارها در اکسل و تنظیمات آن
 - مدیریت کارپوشه و کاربرگ ها
 - مرتب سازی، فیلتر و چاپ اطلاعات در اکسل
 - تنظیمات صفحه

فعالیت یادگیری: مجموعه‌ی آفیس و مباحث مشترک موجود در آن را توضیح داده داده و کاربرد هر یک از نرم‌افزارهای Office در آموزش و یادگیری را مورد بحث و بررسی قرار دهند.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود یک نمونه‌ی سوال امتحانی کامل را در برنامه‌ی ورد تایپ کرده، گزارشی را در برنامه‌ی اکسل ارائه دهند. همچنین با استفاده از برنامه‌ی Power Point به ارائه‌ی یکی از مباحث موجود در کتاب‌های درسی بپردازند.

فصل چهارم: شبکه و اینترنت

• اهداف

- مفهوم و انواع شبکه‌های رایانه‌ای
- شبکه‌ی اینترنت
- فرایند کار با مودم برای اتصال به اینترنت
- معرفی مرورگرهای رایج
- آموزش استفاده از مرورگر گوگل کروم (*Google Chrome*)
- تنظیمات مرورگر کروم
 - تنظیمات *History* در مرورگر کروم
 - *Bookmark* در مرورگر کروم
- ایجاد و استفاده از پست الکترونیکی در سایت *Google (Gmail)*

اصول جستجو در موتور جستجوی Google

فعالیت یادگیری: نمونه‌هایی از استفاده از شبکه، شبکه‌ی اینترنت، مرورگرها، موتور جستجو و ... را ارائه داده و در مورد استفاده از موارد ذکر شده برای تسهیل امر یادگیری و آموزش بحث نمایند.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود با اتصال به شبکه‌ی اینترنت یک پست الکترونیکی ایجاد کرده، فهرستی از وب سایت‌های آموزشی را در مرورگر خود اضافه و نهایتاً از موتور جستجو برای جستجوی اطلاعات آموزشی دروس رشته استفاده نمایند و گزارش را به کلاس ارائه دهند.

فصل پنجم: اصول و روش طراحی و ویرایش پیام‌های صوتی

• اهداف

- اصول پیام‌های صوتی در تولید محتوای الکترونیکی
- معرفی نرم افزارهای تولید و ویرایش صدا
- تنظیمات سخت افزاری و نرم افزاری صدا
- آموزش نرم افزار AVS Audio Editor

معرفی نرم افزار مبدل صوتی AVS Audio Converter

فعالیت یادگیری: استانداردهای پیام‌های صوتی بررسی شده و در مورد نرم افزارهای ویرایش پیام‌های صوتی و تفاوت با دیگر نرم افزارهای آن بحث شود.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود با رعایت استاندارد های مطرح شده در مورد پیام‌های صوتی و به واسطه نرم افزار تشریح شده به ویرایش پیام صوتی پردازد.

فصل ششم: اصول و روش طراحی و ویرایش پیام‌های تصویری

• اهداف

- اصول طراحی پیامهای تصویری در تولید محتوای الکترونیکی
- انواع تصاویر گرافیکی
- اصول و ویژگیهای تصاویر آموزشی
- معرفی ابزارها و نرم افزارهای تولید ویرایش تصاویر
- آموزش نرم افزار ۲۰۲۰, ۱, ۰, ۴۹۶۵, SnagIt

فعالیت یادگیری: استانداردهای پیام‌های تصویری و گرافیکی را تشریح کرده و در مورد نرم افزارهای ویرایش پیام‌های تصویری و تفاوت با دیگر نرم افزارهای مربوطه بحث شود.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود با رعایت استانداردهای مطرح شده در مورد پیام‌های تصویری و گرافیکی و به واسطه نرم افزار تشریح شده به ویرایش پیام تصویری پردازند.

فصل هفتم: اصول و روش طراحی و ویرایش فیلم‌های آموزشی

• اهداف

- اصول طراحی فیلم آموزشی در تولید محتوای الکترونیکی
- اصول و ویژگیهای فنی فیلم‌های آموزشی
- اصول و ویژگیهای آموزشی فیلم‌های آموزشی
- معرفی نرم افزارهای تولید فیلم‌های آموزشی
- آموزش نرم افزار ۹, ۲, ۱, ۳۴۹, AVS Video Editor
- آموزش نرم افزار ۲۰۱۹, ۰, ۹, ۱۷۶۴۳, Camtasia Studio

فعالیت یادگیری: اصول و ویژگیهای فنی فیلم‌های آموزشی را تشریح کرده و استفاده از فیلم آموزشی در بهبود فرایند یاددهی- یادگیری را مورد نقد و بررسی قرار دهند.

فعالیت عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می‌شود که با در نظر گرفتن استاندارد های تولید فیلم آموزشی در مورد یک موضوع آموزشی فیلم تهیه کرده و آن را ویرایش نمایند.

فصل هشتم: اصول و روش طراحی و ویرایش پویانمایی‌های آموزشی

• اهداف

- اصول طراحی پیامهای انیمیشنی در تولید محتوای الکترونیکی
- ویژگیهای پیامهای انیمیشن های آموزشی
- معرفی نرم افزارهای تولید و ویرایش انیمیشن
- آموزش مقدماتی نرم افزار Adobe Flash Professional CS6 v۱۲,۰,۰,۴۸۱
- آموزش نرم افزار SWF Decompile Expert v۳

فعالیت یادگیری: در مورد میزان تاثیر و ضرورت انیمیشن های آموزشی در فرایند انتقال و تعامل آموزش تحقیق نموده و نرم افزارهایی تولید انیمیشن آموزشی را به نقد گذارند.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می شود در مورد ضرورت انیمیشن آموزش به تحقیق بپردازد و با استفاده از از نرم افزار تشریح شده به ایجاد یک انیمیشن آموزشی اقدام نمایند.

فصل نهم: اصول و روش طراحی و تولید آزمون های الکترونیکی

- اهداف
- اصول طراحی تولید آزمون های الکترونیکی
- اصول کلی در طراحی آزمون های الکترونیکی
- معرفی نرم افزارهای آزمون ساز الکترونیکی
- آموزش نرم افزار Wondershare QuizCreator ۴,۵,۱

فعالیت یادگیری: ویژگی های آزمون های الکترونیکی و اصول طراحی آزمون های الکترونیکی مورد بحث و بررسی قرار گرفته و نقاط ضعف و قوت نرم افزارهای تولید آزمون های الکترونیکی بیان شود.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می شود با استفاده از نرم افزار تشریح شده ، آزمون الکترونیکی در مورد مباحث آموزشی دروس رشته تهیه و ارائه نمایند.

فصل دهم: اصول و روش طراحی و ویرایش رابط گرافیکی (ترکیب عناصر چندرسانه ای)

- اهداف
- اصول طراحی و تولید رابط گرافیکی
- اصول و روش های طراحی چندرسانه ای
- نمای کلی یا نقشه نرم افزار آموزشی
- معرفی نرم افزارهای چند رسانه ای برای تولید نرم افزار آموزشی
- آموزش نرم افزار AutoPlay Media Studio ۸,۵,۳,۰

فعالیت یادگیری: کاربرد نرم افزارهای آموزشی در ارائه س آموزش و نرم افزارهایی که می توانند عناصر چندرسانه ای ایجاد کنند، مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلمان خواسته می شود تا بتوانند یک درس از دروس رشته را انتخاب و با استفاده از عناصر چندرسانه ای یک نرم افزار آموزشی را تولید نمایند به طوری که استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی در آن رعایت شده باشد.

فصل یازدهم: قفل گذاری و انتشار نرم افزار آموزشی

• اهداف

- فرایند عمومی انتشار نرم افزار آموزشی
 - آموزش نرم افزار ۷,۳,۰ GiliSoft Secure Disc Creator
 - آموزش نرم افزار ۷,۲,۱ Build ۷۶۷ CD Label Designer
- فعالیت یادگیری:** علل قفل گذاری بر روی نرم افزارهای آموزشی مورد نقد و واکاوری قرار گرفته و اصول زیباشناسی برای طراحی نرم افزارهای آموزشی بررسی شود.
- تکلیف عملکردی:** از دانشجو معلمان خواسته می شود تا با استفاده از نرم افزار تشریح شده، روی نرم افزار آموزشی خود قفل بگذارند و همچنین طرح متناسب با محتوای خود را برای جلد لوح فشرده طراحی نمایند.

فصل دوازدهم: اصول طراحی و تولید اپلیکیشن های آموزشی

• اهداف

- اصول و روش طراحی و تولید اپلیکیشن های آموزشی
 - نکاتی پیرامون طراحی و تولید اپلیکیشن های آموزشی
 - اصول و ویژگی های آموزشی و فنی اپلیکیشن آموزشی
 - معرفی نرم افزارهای مهم برای طراحی اپلیکیشن
 - آشنایی با محیط و اصول کار با نرم افزار آپچه (Appche)
 - ارزشیابی اپلیکیشن ساخته شده
- فعالیت یادگیری:** در مورد تأثیر اپلیکیشن های آموزشی گزارشی تهیه نموده و ساخت اپلیکیشن های آموزش و نرم افزارهای آن را مورد بحث و تحلیل قرار دهند.
- تکلیف عملکردی:** از دانشجو معلمان خواسته می شود به کمک محتوای آموزشی درس و با استفاده از نرم افزارهای معرفی شده در تلفن همراه، به ساخت اپلیکیشن آموزشی پرداخته و در پایان به ارزشیابی اپلیکیشن آموزشی همکلاسی های خود بپردازند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس آموزش با محوریت استاد و مشارکت دانشجویان در کارگاه رایانه انجام می شود و دانشجو ملزم است بر اساس منابع اعلام شده به مطالعه پرداخته و با آمادگی در کلاس درس حضور یابد. به تشخیص استاد جلساتی به آموزش مباحث نظری و باقی جلسات به آموزش عملی نرم افزارهای پیشنهادی برای درس پرداخته شود. از آن جا که دانشجو معلم ملزم به ارائه یک پروژه پایانی به صورت محتوای الکترونیکی است، تمرین عملی در کلاس و انجام تدریجی پروژه در طول ترم پیشنهاد می گردد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

کتاب کاربرست فناوری در یادگیری، در دست تدوین و منبع اصلی خواهد شد.

منابع فرعی:

عباسی، سیف الله؛ بادلہ، علیرضا. (۱۳۹۳). تولید محتوای الکترونیکی (نرم افزار آموزشی) استانداردها، ابزارها و نرم افزارها. تهران: دیباگران.

بادلہ، علیرضا؛ مدلل کار، اعظم؛ سیف الله، حامد. (۱۳۹۲). اصول و روش تولید کتابهای الکترونیکی چندرسانه‌ای، تهران: دیباگران.

عباسی، حامد؛ بادلہ، علیرضا. (۱۳۹۶). محتواساز آموزش الکترونیکی (براساس استاندارد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور) شغل محتواساز آموزش الکترونیکی. تهران: دیباگران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، کلاسی و ارزشیابی مستمر ۵ نمره

ارزشیابی پایانی:

- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در پایان ترم، بصورت آزمون عملی ۵ نمره
- اجرای تولید محتوای الکترونیکی (نرم افزار آموزشی) با رعایت استانداردها براساس عنوان درسی که در طول ترم مشخص می‌گردد ۱۰ نمره

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

۱. آمادگی مدام برای فعالیت عملی در هر جلسه.

۲. مشارکت جدی و موثر در کار با رایانه.

۳. رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان.

۴. انجام تکالیف و در فعالیت عملی محوله بر اساس محتوایی که تکلیف شده.

سرفصل درس «صرف عربی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

صرف عربی علمی است که به بررسی ساخت کلمه می‌پردازد. از طریق این علم، دانشجو ساخت صیغه‌های مختلف را از یک ماده یاد می‌گیرد. آموزش این درس کمک می‌کند، تا دانشجو در فرایند آموزش و فهم متن، توانمندی‌های لازم را به دست آورد. علم صرف مقدمات لازم را برای درک و فهم دقیق ساختار و معانی کلمات و نهایتاً زیبایی‌های متون دینی از جمله قرآن کریم و نیز شاهکارهای ادب فارسی و عربی (به ویژه عبارات، جملات و ابیات عربی یا ملمع در اشعار فارسی) را فراهم می‌کند.

نام درس به فارسی: صرف عربی	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Arabic Morphology	نوع درس: نظری

<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- کلمه و انواع آن را در زبان عربی به عنوان اجزای تشکیل دهنده جمله بشناسد و به کار گیرد.</p> <p>۲- صحت کاربرد عناصر صرفی متن را ارزیابی کند.</p> <p>۳- شاهد مثال‌های مناسب برای موضوعات مختلف صرفی تولید کند.</p>	<p>تعداد واحد: ۲</p> <p>تعداد ساعت: ۳۲</p> <p>شایستگی کلیدی: موضوعی</p> <p>پیش‌نیاز: -</p> <p>تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات عرب</p>
--	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعاریف و کلیات

- تعریف و جایگاه علم صرف، هدف و موضوع علم صرف، فرق علم صرف با علم نحو
- اقسام کلمه (اسم، فعل و حرف)، علامت‌های اسم، علامت‌های فعل

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی تاریخ بیهقی را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل دوم: فعل و انواع آن

- انواع فعل (ماضی، مضارع و امر)
- فعل ثلاثی مجرد، ثلاثی مزید ابواب افعال و تفعیل و مفاعله.
- ابواب دیگر ثلاثی مزید
- فعل معلوم و فعل مجهول
- فعل لازم و متعدی
- فعل صحیح و انواع آن
- فعل معتل و انواع آن (مثال، اجوف، ناقص، لفیف)
- فعل جامد و تام
- اسم فعل
- افعال مدح و ذم
- افعال تعجب

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوع انواع فعل و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی مرزبان‌نامه را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل سوم: اسم و انواع آن

- مفرد، مثنی و جمع و انواع جمع
- مذکر و مؤنث
- جامد و مشتق و انواع مشتقات
- معرفه و نکره و انواع معارف
- اسم موصول و انواع آن، صله موصول
- مقصور، منقوص، ممدود و صحیح الآخر
- منصرف و غیر منصرف
- اسم نسبت
- اسم مصغر
- مصدر و انواع آن

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوع انواع اسم و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی گلستان سعدی را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل چهارم: حرف و انواع آن

- حروف عامل و غیر عامل
- انواع حروف عامل

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوع انواع حرف و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی کلیله و دمنه را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش قواعد صرف عربی و فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری در فضای آموزشی، از طریق بررسی متون مختلف، به مثابه بسترهای طبیعی آموزش برای سودمند واقع شدن آموزش و تحقق یادگیری.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- شرتونی، رشید (۱۳۸۷)، **مبایذ العربیه**، ج ۴، قم: دارالعلم
- ۲- ماهیار، عباس (۱۳۹۱)، **صرف و نحو عربی ۱**، تهران: سمت

منابع فرعی:

- ۱- تقی‌زاده، هدایت‌الله و ستاره مشایخی (۱۳۹۷)، **قواعد و متون عربی**، تهران: دارالهدایه
- ۲- آذرنوش، آذرتاش (۱۳۹۳)، **آموزش زبان عربی ۱**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۳- صدری‌نیا، باقر (۱۳۹۴)، **فرهنگ مأثورات متون عرفانی**، تهران: سخن
- ۴- رادمنش، محمد (۱۳۸۹)، **صرف برای دانشجو (جلد ۱)**، قم: دارالعلم

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «نحو عربی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

علم نحو علمی است که به شناخت نقش و کارکرد کلمات در جمله می‌پردازد. از طریق این علم دانشجو نقش کلمه در جمله را یاد می‌گیرد. فراگیری این درس کمک می‌کند تا در فرایند فهم متن، توانمندی لازم برای تعیین نقش و کارکرد کلمه در جمله و در نتیجه امکان فهم و ترجمه درست جمله را به‌دست آورد. علم نحو زمینه لازم را برای درک و فهم دقیق جمله و زیبایی‌های متون دینی و ادبی به‌ویژه قرآن کریم و شاهکارهای ادب فارسی و عربی فراهم می‌کند. دریافت معانی دقیق متون عربی در فارسی و اشعار و ابیات عربی یا ملمع در اشعار فارسی جز با این علم فراهم نمی‌آید.

نام درس به فارسی: نحو عربی نام درس به انگلیسی: Arabic Syntax	مشخصات درس
	نوع درس: نظری
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲
	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: صرف عربی
	تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات عرب
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- نقش و کارکرد کلمه را در جمله مشخص کند و اعراب کلمات را با توجه به نقش آن‌ها در جمله، تشخیص دهد.</p> <p>۲- نقش‌های مختلف کلمه را در جمله متناسب با کارکردهای متنوع آن توضیح دهد.</p> <p>۳- جملاتی را به زبان عربی بیان کند و نقش و کارکرد هر کلمه را در جمله توضیح دهد.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعاریف و کلیات

- تعریف و جایگاه علم نحو، هدف و موضوع علم نحو، فرق علم نحو با علم صرف
- انواع اعراب (اصلی و فرعی)
- اعراب نیایی
- انواع اعراب (اعراب محلی و تقدیری)

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی کشف‌المحجوب را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل دوم: مرفوعات

- فاعل و انواع آن

- فعل مجهول و نائب فاعل
- مبتدا و خبر
- اسم افعال ناقصه (کان و اخواتها) و حروف شبیه به لیس
- خبر حروف مشبیه (ان و اخواتها)
- اسم افعال مقاربه

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان ده بیت عربی از کلیه و دمنه را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل سوم: منصوبات

- خبر افعال ناقصه (کان و اخواتها)
- اسم حروف مشبیه (ان و اخواتها)
- خبر افعال مقاربه
- اسم لای نفی جنس
- خبر حروف شبیه به لیس
- انواع مفعول (مفعول مطلق، مفعول فیه، مفعول له، مفعول معه)
- حال (انواع حال و صاحب حال، عامل حال)
- تمیز مفرد و جمله
- تمیز: عدد و کنایات
- کنایات
- منادا
- استثناء
- توابع (تأکید، صفت، انواع عطف، بدل)

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی کشف الاسرار را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل چهارم: مجرورات

- مجرور به حروف جر
- مضاف الیه

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی کشف مرزبان‌نامه را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل پنجم: اعراب فعل

- اعراب فعل مضارع (مضارع مرفوع، مضارع منصوب، فعل مضارع مجزوم، فعل مضارع مجزوم به ادات شرط)
- اعراب افعال دیگر

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان بخشی از منقولات عربی مرصاد العباد را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل ششم: جمله و انواع آن

- جمله فعلیه و ارکان آن
- جمله اسمیه و ارکان آن،
- انواع خبر (مفرد، جمله، شبه جمله)
- جمله معلوم/جمله مجهول
- جملاتی که محلی از اعراب دارند/ جملات اخباری و انشایی و انواع آن (امر و نهی و...)

فعالیت یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی و شواهد مربوط استخراج شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان ده بیت از ملمعات سعدی را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش قواعد نحو عربی و فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری در فضای آموزشی، از طریق بررسی متون مختلف، به مثابه بسترهای طبیعی آموزش برای سودمند واقع شدن آموزش و تحقق یادگیری.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- شرتونی، رشید (۱۳۸۷)، **مبادی العربیه**، ج ۴، دارالعلم: قم
- ۲- ماهیار، عباس (۱۳۹۱)، **صرف و نحو عربی ۲۰۱**، تهران: سمت

منابع فرعی:

- ۱- عکاشه، عمر یوسف (۱۳۹۰)، **نحو غالب: توصیفی جدید از نحو زبان عربی**، ترجمه عدنان طهماسبی و جواد اصغری، تهران: دانشگاه تهران
- ۲- تقی‌زاده، هدایت‌الله و ستاره مشایخی (۱۳۹۷)، **قواعد و متون عربی**، تهران: دارالهدایه
- ۳- آذرنوش، آذرتاش (۱۳۹۳)، **آموزش زبان عربی ۲۰۱**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۴- صدری‌نیا، باقر (۱۳۹۴)، **فرهنگ مأثورات متون عرفانی**، تهران: سخن
- ۵- رادمنش، محمد، (۱۳۹۲)، **نحو برای دانشجو (جلد ۲)**، مشهد: آستان قدس رضوی، به نشر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشیناز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نظم و نثر عربی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

این درس به دانشجویان کمک می‌کند به فهم و ترجمه درست متون عربی اعم از نظم و نثر دست یابند. به علاوه، امکان درک زیبایی‌های متون ادبی و دینی به‌ویژه قرآن کریم و شاهکارهای ادب فارسی و عربی را از طریق تأمل و تدقق در آن‌ها فراهم می‌کند.

نام درس به فارسی: متون نظم و نثر عربی	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Arabic Poetry and Prose Texts	نوع درس: نظری
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- معنی آیات، جمله‌ها و عبارات عربی را در متون مختلف درک نماید و در صورت لزوم به کار گیرد.	تعداد ساعت: ۳۲
۲- متن‌های قرآن کریم، احادیث، ادعیه، ملمعات اشعار فارسی و شاهکارهای ادبی عربی را با حفظ جنبه‌های زیبایی‌شناسی به فارسی ترجمه و تحلیل کند.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۳- ترجمه‌های مختلف از متون واحد عربی را با هم مقایسه و ارزش‌گذاری کند.	پیش‌نیاز: -
	تخصص مورد نیاز برای تدریس:
	دکترای زبان و ادبیات عرب

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول:

- ترجمه بخش‌هایی از قرآن کریم
- ترجمه بخش‌هایی از نهج البلاغه

فعالیت یادگیری:

متن‌هایی متنوع از دو کتاب فوق با توجه به جنبه‌های زبانی، ادبی، تعلیمی و... بررسی و ترجمه شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان ترجمه‌های مختلف از بخش‌های دو کتاب را با هم مقایسه و ارزش‌گذاری کنند.

فصل دوم:

- ترجمه احادیث برگزیده
- ترجمه ادعیه برگزیده

فعالیت یادگیری:

متن‌هایی متنوع از احادیث و ادعیه با توجه به جنبه‌های زبانی، ادبی، تعلیمی و... بررسی و ترجمه شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان ترجمه‌های مختلف از احادیث و ادعیه را با هم مقایسه و ارزش‌گذاری کنند.

فصل سوم:

– ترجمه مآثورات عربی در فارسی

– ترجمه متون ادبی عربی

فعالیت یادگیری:

متن‌هایی متنوع از مآثورات عربی در فارسی و نیز متون ادبی عربی با توجه به جنبه‌های زبانی، ادبی، تعلیمی و... بررسی و ترجمه شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان خود بخش‌هایی از مآثورات عربی در فارسی و نیز متون ادبی عربی را با توجه به جنبه‌های زبانی، ادبی، تعلیمی و... بررسی و ترجمه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش قواعد بررسی و ترجمه متون نظم و نثر عربی و فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری در فضای آموزشی، از طریق بررسی متون مختلف، به مثابه بسترهای طبیعی آموزش برای سودمند واقع شدن آموزش و تحقق یادگیری.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

– منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.

منابع فرعی:

۱- قرآن کریم

۲- نهج البلاغه

۳- صحیفه سجاده

۴- صدری‌نیا، باقر (۱۳۹۴)، فرهنگ مآثورات متون عرفانی، تهران: سخن

۵- رادمنش، دکتر سید محمد، و سلمانی رحیمی، امیر (۱۳۹۵)، برگزیده‌ای از متون نظم و نثر عربی، مشهد: آستان قدس رضوی

۶- فرشیدورد، خسرو (۱۳۷۳)، عربی در فارسی، تهران: دانشگاه تهران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نثر تاریخی و گزارشی»

(تاریخ بلعمی، تاریخ بیهقی، سفرنامه ناصر خسرو)

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس، ساختار و درون‌مایه متون ادبی نثر تاریخی و گزارشی را به دانشجویان می‌شناساند. نثر کتاب‌های تاریخ بلعمی، تاریخ بیهقی در آشنانمودن دانشجویان با فهم متون تاریخی و پرورش توانایی ذهنی و زبانی و تقویت مهارت نویسندگی بسیار موثر است. هم‌چنین، سفرنامه ناصر خسرو، گزارشی از اطلاعات مختلف اجتماعی، سیاسی، اعتقادی، تاریخی و... دوره تاریخی نویسنده را در اختیار مخاطبان خود قرار می‌دهد. مطالعه این آثار برجسته نثر فارسی، بررسی، شرح و تحلیل و ارزیابی سبک آن‌ها، دانشجویان را به شکل عمیق‌تری با نثر تاریخی ادبی فارسی پیوند می‌دهد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: «متون نثر تاریخی و گزارشی» (تاریخ بلعمی، تاریخ بیهقی، سفرنامه ناصر خسرو) نام درس به انگلیسی: Historical and Reportorial Prose Texts
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز:-	
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
دکترای زبان و ادبیات فارسی	۱- پیشینه انواع تحولات نثر تاریخی و ویژگی‌های ساختاری، درون‌مایه و جریان‌شناسی آن را بشناسد.
	۲- نمونه‌هایی از متون سه کتاب تاریخ بلعمی، تاریخ بیهقی و سفرنامه ناصر خسرو را با رعایت اصول درست‌خوانی و لحن متناسب با هر موضوع بخواند، معانی و مفاهیم کلی آن‌ها را درک کند و در این باره توضیح دهد.
	۳- به ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری کتاب‌ها دست یابد و هر یک از این آثار را با اثری مشابه از نظر قلمرو زبانی، ادبی و فکری مقایسه و وجوه تشابه و تمایز آن‌ها را بیان کند.
	۴- حکایت‌هایی را از این کتب به نثر فارسی امروزی، بازنویسی یا بازآفرینی نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: معرفی، تاریخچه، ضرورت و اهمیت و جریان‌شناسی نثر تاریخی و گزارشی

- معرفی، بیان ضرورت و اهمیت نثر تاریخی و گزارشی
- شناخت تاریخچه نثر ادبی تاریخی و گزارشی
- آشنایی با تحولات تاریخی و ادبی این نوع از نثر
- آشنایی با جریان فکری، هنری و فرهنگی نثر تاریخی و گزارشی، از پیدایی و اوج تا فرود، علل و عوامل شکل‌گیری آن
- شناسایی ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه نثر تاریخی و گزارشی
- بررسی نمونه‌هایی از نثر متون تاریخی و گزارشی بعد از اسلام تا دوره قاجار

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره تاریخ ادبی و ویژگی‌های نثرهای تاریخی و گزارشی

تکالیف عملکردی: مطالعه آثاری درباره نثر ادبی تاریخی و گزارشی بعد از اسلام تا دوره قاجار و گزارش چکیده‌ای از آن در

کلاس

فصل دوم: معرفی نثر تاریخ بلعمی، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی تاریخ بلعمی و نویسنده آن
- خواندن نمونه‌هایی از متن تاریخ بلعمی با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری نثر تاریخ بلعمی

فعالیت یادگیری: دسته‌بندی ویژگی‌های شاخص نثر بلعمی

تکالیف عملکردی: گزارشی درباره موضوعی از تاریخ بلعمی

فصل سوم: معرفی نثر تاریخ بیهقی، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی تاریخ بیهقی و نویسنده آن
- خواندن نمونه‌هایی از متن تاریخ بیهقی با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری نثر تاریخ بیهقی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره ویژگی‌های سبکی بیهقی

تکالیف عملکردی: ارائه گزارشی درباره موضوعی از متن تاریخ بیهقی، پژوهشی درباره ویژگی‌های شاخص نثر تاریخ بیهقی و

مقایسه آن با نثر تاریخ بلعمی، بازنویسی یا بازآفرینی یک حکایت تاریخی از تاریخ بیهقی در قالب داستان کوتاه، ارائه گزارشی

درباره یکی از شخصیت‌های تاریخ بیهقی

-فصل چهارم: معرفی نثر گزارشی سفرنامه ناصر خسرو و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی سفرنامه و نویسنده آن
- خواندن نمونه‌هایی از متن سفرنامه با لحن مناسب
- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری نثر سفرنامه ناصر خسرو

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره ویژگی‌های شاخص نثر سفرنامه ناصر خسرو و برخی از موضوعات آن

تکالیف عملکردی: دسته‌بندی اطلاعات تاریخی، اجتماعی، جغرافیایی برخی از قسمت‌های گزارش سفر ناصر خسرو

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- خواندن متن‌ها با لحن مناسب و رفع اشکالات زبانی و بیانی خوانش‌ها
- بازنویسی یا بازآفرینی برخی حکایات در قالب داستان کوتاه
- مطالعه مقالاتی درباره نثر تاریخ بلعمی، تاریخ بیهقی و سفرنامه ناصر خسرو و ارائه گزارشی از آن

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- ۱- انزابی نژاد، رضا، (۱۳۷۸)، **گزیده تاریخ بلعمی**، تهران: امیرکبیر
- ۲- سیدی، مهدی و محمدجعفر یاحقی (۱۳۹۵)، **دییای زربفت: گزیده تاریخ بیهقی، تهران: سخن**
- ۳- وزین پور، نادر (۱۳۸۷)، **گزیده سفرنامه ناصر خسرو**، تهران: علمی و فرهنگی

منابع فرعی

- ۱- طبری، محمد بن جریر (۱۳۹۰)، **تاریخ بلعمی**، ترجمه ابوعلی بلعمی، به اهتمام محمدجواد مشکور، تهران: دنیای کتاب
۲. بیهقی، ابوالفضل (۱۳۹۲)، **تاریخ بیهقی**، به کوشش محمدجعفر یاحقی و علی سیدی، تهران: سخن
- ۳- ناصر خسرو، قبادیانی (۱۳۹۷)، **سفرنامه ناصر خسرو**، به تصحیح محمد دبیرسیاقی، تهران: انتشارات زوار
- ۴- خطیبی، حسین (۱۳۷۵)، **فن نثر در ادب فارسی**، چاپ دوم، تهران: انتشارات زوار
- ۵- رستگار فسایی، منصور (۱۳۸۱)، **انواع نثر فارسی**، تهران: انتشارات سمت
- ۶- صفا، ذبیح الله (۱۳۶۳)، **گنجینه سخن**، (جلد ۱)، تهران: انتشارات امیرکبیر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نثر تعلیمی»

(قابوس نامه، سیاست نامه، گلستان)

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس، دانشجویان را با نثر متون تعلیمی و ویژگی‌های آن آشنا می‌نماید. کتاب‌های قابوس‌نامه، سیاست‌نامه و گلستان از بارزترین متون نثر تعلیمی به شمار می‌آیند. آشنایی با نثر تعلیمی این آثار، در پرورش توانایی ذهنی و زبانی و تقویت مهارت نویسندگی دانشجویان، بسیار مؤثر خواهد بود. محوریت این درس، بر نثر کتاب گلستان سعدی قرار دارد. دانشجویان پس از خواندن درست و درک محتوای این کتاب‌ها، می‌توانند مهم‌ترین مسائل اخلاقی و اجتماعی این متون را بشناسند و در زندگی به‌کاربندند. مطالعه این آثار برجسته نثر فارسی و آشنایی دانشجویان با ویژگی‌های زبانی، ادبی، فکری و شرح، تحلیل و ارزیابی بخش‌هایی از آن‌ها، موقعیت‌های مناسبی را برای درک و فهم آن‌ها فراهم می‌نماید. با شناخت عمیق این درس، فرصت‌های یادگیری مؤثری برای افزایش ظرفیت‌های علمی و فرهنگی دانشجومعلم و کسب آداب تعلیم و تربیت ایجاد می‌شود.

نام درس به فارسی: «متون نثر تعلیمی» (قابوس نامه، سیاست نامه، گلستان) نام درس به انگلیسی: Didactic prose texts	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- پیشینه تحولات تاریخی و ادبی نثر تعلیمی دوره اسلامی و ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه و جریان شناسی آن را بشناسد.</p> <p>۲- نمونه‌هایی از متون سه کتاب: قابوس‌نامه، سیاست‌نامه و گلستان را با رعایت اصول درست‌خوانی و لحن متناسب با هر موضوع بخواند، معانی و مفاهیم کلی آن‌ها را درک کند و در این باره توضیح دهد.</p> <p>۳- به ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری کتاب‌ها دست یابد و هر یک از این آثار را با اثری مشابه از نظر قلمرو زبانی، ادبی و فکری، مقایسه و وجوه تشابه و تمایز هریک را بیان کند.</p> <p>۴- حکایت‌هایی از این آثار را به نثر فارسی امروزی، بازنویسی یا بازآفرینی نماید.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: معرفی نثر تعلیمی، ضرورت و اهمیت نثر تعلیمی و تاریخچه و جریان شناسی نثر تعلیمی

- معرفی، ضرورت و اهمیت نثر تعلیمی
- تاریخچه نثر تعلیمی ادبی فارسی
- تحولات تاریخی و ادبی نثر تعلیمی
- آشنایی با جریان فکری، هنری و فرهنگی نثر تعلیمی، از پیدایی و اوج تا فرود، علل و عوامل شکل‌گیری آن
- ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه نثر تعلیمی

- بررسی نمونه‌هایی از نثر متون تعلیمی فارسی بعد از اسلام تا دوره قاجار

فعالیت یادگیری: بحث گروهی دربارهٔ تعلیم و تربیت در ادبیات و ویژگی‌های نثر تعلیمی

تکالیف عملکردی: مطالعهٔ آثاری دربارهٔ نثر تعلیمی دورهٔ اسلامی و تهیهٔ گزارشی از آن

فصل دوم: معرفی نثر قابوس‌نامه، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی قابوس‌نامه و نویسندهٔ آن

- خواندن نمونه‌هایی از نثر قابوس‌نامه با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون (متن)

- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری نثر قابوس‌نامه

فعالیت یادگیری: بررسی یک بند از متن قابوس‌نامه از سوی هر دانشجو، بازشناسی ترکیبات، اصطلاحات و ویژگی‌های سبکی

تکالیف عملکردی: ارائهٔ گزارشی دربارهٔ موضوعی از متن قابوس‌نامه

فصل سوم: معرفی نثر سیاست‌نامه، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از نثر سیاست‌نامه

- معرفی سیاست‌نامه و نویسندهٔ آن

- خواندن نمونه‌هایی از نثر سیاست‌نامه با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون (متن)

- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری نثر سیاست‌نامه

فعالیت یادگیری: بررسی یک بند از متن سیاست‌نامه از سوی دانشجو، بازشناسی ترکیبات، اصطلاحات و ویژگی‌های سبکی،

بیان فهم خود از بند

تکالیف عملکردی: ارائهٔ گزارشی دربارهٔ موضوعی از متن سیاست‌نامه و ویژگی‌های شاخص نثر سیاست‌نامه و مقایسهٔ آن با

موضوع مشابه در قابوس‌نامه و نثر آن

فصل چهارم: معرفی نثر گلستان و ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی گلستان و نویسندهٔ آن

- خواندن دیباچه و نمونه حکایت‌هایی از باب‌های گلستان با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون (متن)

- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری نثر گلستان

فعالیت یادگیری: بررسی یک حکایت از باب‌های گلستان، بازشناسی ترکیبات، اصطلاحات و ویژگی‌های سبکی

تکالیف عملکردی: بازنویسی بخش‌هایی از دیباچهٔ گلستان به نثر ساده امروزی با تکیه بر توضیح ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری

آن، بازنویسی یا بازآفرینی حکایتی از گلستان در قالب داستان کوتاه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی

- روان‌خوانی نثر گلستان با لحن مناسب و رفع اشکالات زبانی و بیانی خوانش‌ها

- بازنویسی یا بازآفرینی برخی حکایات در قالب داستان‌های کوتاه
- مطالعه مقالاتی دربارهٔ نثر قابوس‌نامه و سیاست‌نامه و گلستان از سوی دانشجویان و ارائه گزارش آن

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- ۱- سعدی، مصلح‌الدین (۱۳۹۷)، **گلستان**، به تصحیح و توضیح غلامحسین یوسفی، تهران: انتشارات خوارزمی
- ۲- عنصرالمعالی کی کاووس بن اسکندر (۱۳۹۵)، **گزیده قابوس‌نامه**، تصحیح غلامحسین یوسفی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی
- ۳- خواجه نظام الملک طوسی، (۱۳۹۳)، **سیاست‌نامه (سیرالملوک)**، به کوشش جعفر شعار، تهران: انتشارات امیرکبیر

منابع فرعی

- ۱- سعدی شیرازی، مصلح‌الدین (۱۳۸۱)، **گلستان**، به تصحیح و توضیح محمد خزائلی، تهران: نشر بدرقه جاویدان
- ۲- شمیسا، سیروس (۱۳۹۵)، **سبک‌شناسی نثر**، تهران: انتشارات میترا
- ۳- بهار، محمدتقی (۱۳۹۱)، **سبک‌شناسی (سه جلد)**، تهران: انتشارات امیرکبیر
- ۴- خطیبی، حسین (۱۳۷۵)، **فن نثر در ادب فارسی**، تهران: انتشارات زوار

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره
- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نثر داستانی»

(کلیله و دمنه، مرزبان نامه، انوار سهیلی)

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس، دانشجویان را با داستان و علل شکل گیری آن، پیشینه تاریخی نثر متون داستانی کهن و ویژگی های آن آشنا می نماید. شناخت پیشینه نثر داستانی و آثار نویسندگان توانا و صاحب سبک فارسی کهن، به دانشجو معلمان کمک می نماید تا در موقعیت های آموزشی آتی خود از آن بهره ببرند. کلیله و دمنه، مرزبان نامه و انوار سهیلی از بهترین نمونه های نثر پیراسته داستانی به شمار می آیند و دربردارنده گنجینه باارزشی از واژگان فارسی و از نظر محتوایی سرشار از تعالیم معرفتی هستند. با شناخت عمیق این درس، فرصت های یادگیری موثری درافزایش ظرفیت های علمی و فرهنگی برای دانشجویان ایجاد می شود. در این درس، بخش هایی از متون این سه اثر با ارزش، بررسی، شرح، تحلیل، و ارزیابی می شود، برای دانشجویان زمینه درک و فهم مفاهیم و معانی این آثار فراهم می گردد و با ویژگی های زبانی، ادبی و فکری آن ها آشنا می شوند.

نام درس به فارسی: «متون نثر داستانی» (کلیله و دمنه، مرزبان نامه، انوار سهیلی) نام درس به انگلیسی: Fiction prose texts	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- علل شکل گیری و سیر تکامل داستان فارسی، پیشینه تحولات تاریخی و ادبی نثر داستانی کهن فارسی، ویژگی های ساختاری، درون مایه و جریان شناسی آن را بشناسد.</p> <p>۲- نمونه ای از متون سه کتاب کلیله و دمنه، مرزبان نامه و انوار سهیلی را روان و با لحن مناسب بخواند، معانی و مفاهیم کلی آن ها را درک کند و در این باره توضیح دهد.</p> <p>۳- به ویژگی های زبانی، ادبی و فکری کتاب ها دست یابد و هر یک از این آثار را با اثری مشابه از نظر قلمرو زبانی، ادبی و فکری، مقایسه و وجوه تشابه و تمایز هریک را بیان کند.</p> <p>۴- حکایت هایی از این آثار را به نثر فارسی امروزی بازنویسی یا بازآفرینی نماید.</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: معرفی، ضرورت و اهمیت داستان فارسی و نثر داستانی، تبیین تاریخچه، ویژگی ها و جریان شناسی این نثر

- معرفی، ضرورت و اهمیت داستان و نثر داستانی کهن فارسی
- تاریخچه نثر داستانی
- تحولات تاریخی و ادبی نثر داستانی
- آشنایی با جریان فکری، هنری و فرهنگی نثر داستانی فارسی، از پیدایی و اوج تا فروپاشی، علل و عوامل شکل گیری آن
- ویژگی های ساختاری و درون مایه نثر داستانی
- بررسی نمونه هایی از نثر داستانی از آغاز تا دوره قاجار

فعالیت یادگیری: بحث درباره داستان و ویژگی‌های نثر داستانی کهن و عناصر داستانی آن
تکالیف عملکردی: مطالعه آثاری درباره داستان فارسی و نثر داستانی گذشته و گزارشی از آن، تهیه ویژگی‌های نثر داستانی کهن و امروزی با وجوه تفاوت و تشابه آن‌ها

فصل دوم: معرفی نثر کلیله و دمنه، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی کتاب کلیله و دمنه، زبان و ویژگی‌های شاخص آن
 - خواندن نمونه‌هایی از نثر کلیله و دمنه با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
 - شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری کلیله و دمنه
 - تحلیل و ارزیابی یک بخش از کلیله و دمنه و استخراج عناصر داستانی و ساختار روایی
- فعالیت یادگیری:** بررسی حکایتی از کلیله و دمنه، بازشناسی ترکیبات، اصطلاحات و ویژگی‌های سبکی آن
تکالیف عملکردی: بازنویسی یا بازآفرینی حکایتی از کلیله و دمنه در قالب داستان کوتاه

فصل سوم: معرفی نثر مرزبان‌نامه، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی کتاب مرزبان‌نامه و نویسنده آن
 - خواندن نمونه‌هایی از نثر مرزبان‌نامه با لحن مناسب و درک و فهم معانی و مفاهیم متون
 - شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری مرزبان‌نامه
 - تحلیل و ارزیابی یک بخش از مرزبان‌نامه و استخراج عناصر داستانی و ساختار روایی
 - مقایسه نمونه‌های خوانده شده نثر دو کتاب کلیله و دمنه و مرزبان‌نامه، بررسی، تحلیل و ارزیابی آن‌ها
- فعالیت یادگیری:** بررسی حکایتی از مرزبان‌نامه، بازشناسی ترکیبات، اصطلاحات و ویژگی‌های سبکی آن
تکالیف عملکردی: بازنویسی یا بازآفرینی یکی از حکایت‌های مرزبان‌نامه در قالب داستان کوتاه

فصل چهارم: معرفی نثر انوار سهیلی، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی کتاب انوار سهیلی و نویسنده آن
 - خواندن نمونه‌هایی از نثر انوار سهیلی با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
 - شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری انوار سهیلی
 - تحلیل و ارزیابی یک بخش از انوار سهیلی و استخراج عناصر داستانی و ساختار روایی
 - مقایسه نمونه‌های خوانده شده نثر سه کتاب کلیله و دمنه، مرزبان‌نامه و انوار سهیلی، بررسی، تحلیل و ارزیابی آن‌ها
- فعالیت یادگیری:** بررسی حکایتی از انوار سهیلی، بازشناسی ترکیبات، اصطلاحات و ویژگی‌های سبکی آن
تکالیف عملکردی: بازنویسی یا بازآفرینی یکی از حکایت‌های انوار سهیلی در قالب داستان کوتاه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- روخوانی متن حکایات با لحن مناسب و رفع اشکالات زبانی و بیانی خوانش‌ها
- بازنویسی یا بازآفرینی برخی حکایات در قالب داستان‌های کوتاه

- مطالعه مقالاتی درباره نثر کلیله و دمنه، مرزبان نامه، انوار سهیلی از سوی دانشجویان، مقایسه نثر آن‌ها و ارائه گزارش در کلاس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- ۱- منشی، ابوالمعالی نصرالله (۱۳۹۷)، **کلیله و دمنه**، تصحیح و توضیح مجتبی مینوی، تهران: انتشارات امیرکبیر
- ۲- وراوینی، سعدالدین (۱۳۹۲)، **مرزبان نامه**، تصحیح محمد روشن، تهران: انتشارات صفی علیشه
- ۳- کاشفی، واعظ (۱۳۸۸)، **انوار سهیلی**، تصحیح محمد روشن، تهران: انتشارات صدای معاصر

منابع فرعی

- ۱- شمیسا، سیروس (۱۳۹۵)، **سبک‌شناسی نثر**، تهران: انتشارات میترا
- ۲- خطیبی، حسین (۱۳۷۵)، **فن نثر در ادب فارسی**، تهران: انتشارات زوار
- ۳- رستگارفسائی، منصور (۱۳۸۱)، **انواع نثر فارسی**، تهران: انتشارات سمت
- ۴- کشاورز، کریم (۱۳۷۱)، **هزار سال نثر فارسی**، (۳جلد)، تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی
- ۵- یوسفی، غلامحسین (۱۳۷۶)، **دیداری با اهل قلم**، (درباره بیست کتاب نثر فارسی)، چاپ ششم، تهران: انتشارات علمی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نثر عرفانی»

(کشف المحجوب، مرصاد العباد)

۰۱ معرفی درس و منطق آن

این درس، دانشجو معلمان را با نثر متون عرفانی و ویژگی‌های آن آشنا می‌نماید. شناخت نثر عرفانی و آثار نویسندگان عارف و صاحب سبک به دانشجویان کمک فراوانی می‌نماید تا با جریان ادبی و فرهنگی این نوع از نوشته‌ها آشنا شوند. در این درس، به بررسی و تحلیل بخش‌هایی از شاخص‌ترین متون عرفانی: نثر کشف المحجوب و مرصاد العباد پرداخته می‌شود که از بهترین نمونه‌های نثر پیراسته عرفانی به شمار می‌آیند و دربردارنده گنجینه با ارزشی از واژگان فارسی و از نظر محتوایی سرشار از تعالیم معرفتی و نمایانگر بسیاری از ارزش‌های والای انسانی هستند. آشنایی دانشجویان با ویژگی‌های زبانی، ادبی، فکری و اصطلاحات عرفانی این آثار، می‌تواند دست مایه فهم و درک دیگر متون عرفانی باشد و آنان را در کسب شایستگی‌های حرفه‌ای در بُعد معرفت‌شناختی و مهارت‌ها و آداب تعلیم و تربیت یاری نماید. در این درس، بخش‌هایی از متون این دو اثر، بررسی، تحلیل، و ارزیابی می‌شود و برای دانشجویان زمینه درک و فهم مفاهیم و معانی متون فراهم می‌گردد.

نام درس به فارسی: «متون نثر عرفانی» (کشف المحجوب، مرصاد العباد) نام درس به انگلیسی: mystical prose texts	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- پیشینه تحولات تاریخی و ادبی نثر عرفانی فارسی و ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه و جریان‌شناسی آن‌ها را بشناسد.</p> <p>۲- متون دو کتاب کشف المحجوب و مرصاد العباد را روان و با لحن مناسب بخواند و اطلاعات آشکار آن‌ها را درک کند، معانی و مفاهیم کلی آن‌ها را درک کند و در این باره توضیح دهد.</p> <p>۳- به ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری کتاب‌ها دست یابد و هر یک از این آثار را با اثری مشابه از نظر قلمرو زبانی، ادبی و فکری، مقایسه و وجوه تشابه و تمایز هریک را بیان کند.</p> <p>۴- حکایت‌هایی از این آثار را به نثر فارسی امروزی بازنویسی یا بازآفرینی نماید.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: معرفی، ضرورت و تاریخچه عرفان و تصوف و نثر عرفانی فارسی، اهمیت، ویژگی‌ها و جریان‌شناسی این نثر

- معرفی، ضرورت و اهمیت نثر عرفانی
- تاریخچه عرفان و تصوف و شکل‌گیری نثر عرفانی
- تحولات تاریخی و ادبی نثر عرفانی
- آشنایی با جریان فکری، هنری و فرهنگی نثر عرفانی، از پیدایی و اوج تا فرود، علل و عوامل شکل‌گیری آن

- ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه نثر عرفانی
- بررسی نمونه‌هایی از نثر عرفانی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره عرفان و تصوف و نثر عرفانی و ویژگی‌های آن
تکالیف عملکردی: مطالعه آثاری درباره نثر عرفانی و ارائه گزارشی از آن

فصل دوم: معرفی نثر کشف المحجوب، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی کتاب کشف المحجوب و نویسنده آن
 - خواندن نمونه‌هایی از نثر کشف المحجوب با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
 - شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری کشف المحجوب
 - تحلیل و ارزیابی بخش‌هایی از کشف المحجوب و استخراج ویژگی‌های عرفانی
- فعالیت یادگیری:** بررسی بخشی از کشف المحجوب، بازنشانی ترکیبات، اصطلاحات عرفانی، شرح و تبیین مفاهیم عرفانی
تکالیف عملکردی: ارائه گزارشی درباره موضوعی از کتاب یا درباره سبک شخصی نویسنده، بازنویسی یا بازآفرینی بخش‌هایی از متن به نثر ساده و روان امروزی

فصل سوم: معرفی نثر مرصادالعباد، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از آن

- معرفی کتاب مرصادالعباد و نویسنده آن
- خواندن نمونه‌هایی از نثر مرصادالعباد با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری مرصادالعباد
- تحلیل و ارزیابی بخش‌هایی از مرصادالعباد و استخراج ویژگی‌های عرفانی
- مقایسه نمونه‌های خوانده شده نثر کشف المحجوب و مرصادالعباد، بررسی و تحلیل آن‌ها

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره تاثیر پذیری نویسنده از مسائل اجتماعی و فرهنگی روزگارش، شناسایی اصطلاحات عرفانی کتاب و درک مفاهیم آن

تکالیف عملکردی: ارائه گزارشی درباره موضوعی از کتاب، شرح و تبیین مفاهیم عرفانی پربسامد در مرصادالعباد، بازنویسی بخش‌هایی از متن به نثر ساده و روان امروزی.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- روان‌خوانی متن حکایات با لحن مناسب و رفع اشکالات زبانی و بیانی
- بازنویسی برخی از بخش‌ها

–مطالعه مقالاتی درباره نثر کشف المحجوب و مرصادالعباد و ارائه گزارش آن در کلاس.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

۱- هجویری، ابوالحسن علی بن عثمان (۱۳۹۵)، درویش گنج‌بخش (گزیده کشف المحجوب)، انتخاب و توضیح محمود عابدی، تهران: انتشارات سخن

۲- رازی، نجم الدین ابوبکر (۱۳۹۲)، گزیده مرصاد العباد، به اهتمام محمد امین ریاحی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

منابع فرعی

۱- هجویری، ابوالحسن علی بن عثمان (۱۳۹۲)، کشف المحجوب، تصحیح و تعلیقات محمود عابدی، تهران: انتشارات سروش

۲- رازی، نجم الدین ابوبکر (۱۳۹۲)، مرصاد العباد، به اهتمام محمد امین ریاحی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

۳- سجادی، جعفر (۱۳۷۵)، فرهنگ اصطلاحات عرفانی، تهران: انتشارات طهوری

۴- سجادی، جعفر (۱۳۸۰)، فرهنگ معارف اسلامی، تهران: انتشارات کومش

۵- صفا، ذبیح الله (۱۳۷۱)، تاریخ ادبیات در ایران، جلد دوم، تهران: انتشارات فردوس

۶- شمیسا، سیروس (۱۳۹۰)، فرهنگ تلمیحات، تهران: انتشارات فردوس

۷- بهار، محمدتقی (۱۳۶۹)، سبک شناسی، (۳جلد) تهران: انتشارات امیرکبیر

۸- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۹۶)، جستجو در تصوف، تهران: انتشارات امیرکبیر

۹- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۹۳)، دنباله جستجو در تصوف، تهران: انتشارات شرکت چاپ و نشر بین الملل

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نثر تفسیری»

(کشف الاسرار، روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن)

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس، دانشجویان را با تفسیرنویسی قرآن کریم، خاستگاه و دلایل آن، نثر متون تفسیری و ویژگی‌ها و جریان ادبی آن آشنا می‌نماید. در این درس، به بررسی و تحلیل بخش‌هایی از نثر کشف الاسرار و روض الجنان از آثار برجسته متون نثر تفسیری پرداخته می‌شود. تفسیر کشف الاسرار از تفاسیر قرآنی که به ذوق و ذائقه و برداشت‌های عارفانه، و تفسیر روض الجنان از تفاسیر فارسی شیعه که به روش عقلی و نقلی نوشته شده است. آشنایی دانشجویان با ویژگی‌های زبانی، ادبی و اصطلاحات این آثار، می‌تواند دست‌مایه فهم و درک دیگر متون تفسیری باشد. در این درس، بخش‌هایی از متون این دو اثر، بررسی، تحلیل، و ارزیابی می‌شود و برای دانشجویان زمینه درک و فهم مفاهیم و معانی متون فراهم می‌گردد.

<p>نام درس به فارسی: متون نثر تفسیری (کشف الاسرار، روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن)</p> <p>نام درس به انگلیسی: Interpretation prose texts</p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- تفسیرنویسی قرآن کریم، خاستگاه و دلایل آن، پیشینه تحولات تاریخی و ادبی نثر تفسیری و ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه و جریان شناسی آن‌ها را بشناسد.</p> <p>۲- متون دو کتاب کشف الاسرار و روض الجنان را روان و با لحن مناسب بخواند، معانی و مفاهیم کلی آن‌ها را درک کند و در این باره توضیح دهد.</p> <p>۳- به ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری کتاب‌ها دست‌یابد و هر یک از این آثار را با اثری مشابه از نظر قلمرو زبانی، ادبی و فکری، مقایسه و وجوه تشابه و تمایز هریک را بیان کند.</p> <p>۴- حکایت‌هایی از این آثار را به نثر فارسی امروزی بازنویسی یا بازآفرینی کند.</p>	<p>تعداد ساعت: ۳۲ ساعت</p> <p>شایستگی کلیدی: موضوعی</p> <p>پیش‌نیاز: -</p> <p>تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: معرفی، ضرورت، اهمیت، تاریخچه تفسیر نویسی و نثر تفسیری و ویژگی‌ها و جریان شناسی نثر

- معرفی، ضرورت و اهمیت نثر تفسیری
- تاریخچه تفسیرنویسی و نثر تفسیری و تحولات تاریخی و ادبی آن
- آشنایی با جریان فکری، هنری و فرهنگی نثر تفسیری، از پیدایی و اوج تا فروود، علل و عوامل شکل‌گیری آن
- ویژگی‌های ساختاری نثر تفسیری

فعالیت یادگیری: بحث درباره تفسیرنویسی و نثر تفسیری و ویژگی‌های آن

تکالیف عملکردی: مطالعه آثاری درباره نثر تفسیری و ارائه گزارشی از آن

فصل دوم: معرفی کشف الاسرار، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از نثر آن

- معرفی کتاب کشف الاسرار و نویسنده آن
- خواندن نمونه‌هایی از نثر کشف الاسرار با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری کشف الاسرار
- تحلیل و ارزیابی بخش‌هایی از کشف الاسرار و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی، فکری و درون‌مایه آن‌ها

فعالیت یادگیری: بحث درباره زبان و اندیشه میبدی، استخراج اصطلاحات و نشانه‌های سبکی متن

تکالیف عملکردی: ارائه گزارشی درباره موضوعی از کتاب، بازنویسی بخش‌هایی از متن به نثر ساده و روان امروزی، گردآوری لغات دشوار عربی و شرح آن‌ها، آیات و عبارات عربی کشف الاسرار

فصل دوم: معرفی روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، ویژگی‌ها و بررسی نمونه‌هایی از نثر آن

- معرفی کتاب روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن و نویسنده آن
- خواندن نمونه‌هایی از نثر روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن با لحن مناسب، درک و فهم معانی و مفاهیم متون
- شناسایی و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن
- تحلیل و ارزیابی بخش‌هایی از روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن و استخراج ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری و درون‌مایه آن‌ها
- مقایسه نمونه‌های خوانده شده نثر کشف الاسرار و روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، بررسی، شرح و تحلیل آن‌ها

فعالیت یادگیری: بحث درباره زبان و اندیشه نویسنده روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، استخراج اصطلاحات و نشانه‌های سبکی متن

تکالیف عملکردی: بازنویسی بخش‌هایی از متن به نثر ساده و روان امروزی، گردآوری لغات دشوار و آیات و عبارات عربی روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- خواندن متن با لحن مناسب و رفع اشکالات زبانی و بیانی خوانش‌ها
- بازنویسی یا بازآفرینی برخی از بخش‌های آثار
- مطالعه مقالاتی درباره نثر کشف الاسرار و روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن از سوی دانشجویان و ارائه گزارش آن.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

۱- میبدی، رشیدالدین ابوالفضل (۱۳۹۳)، **گزیده کشف الاسرار و عده الابرار**، به اهتمام محمد مهدی رکنی یزدی، تهران: سمت

۲- خزاعی نیشابوری، حسین بن علی بن محمد (۱۳۹۰)، **روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن** (مشهور به تفسیر شیخ ابوالفتوح رازی)، به کوشش و تصحیح محمد جعفر یاحقی و محمد مهدی ناصح، تهران: انتشارات خانه کتاب

منابع فرعی

۱- میبدی، رشیدالدین ابوالفضل (۱۳۹۰)، **کشف الاسرار و عده الابرار**، به اهتمام عزت الله مرتضایی، تهران: نشر خانه کتاب

۲- سجادی، جعفر (۱۳۷۵)، **فرهنگ اصطلاحات عرفانی**، تهران: انتشارات طهوری

۳- شمیسا، سیروس (۱۳۹۰)، **فرهنگ تلمیحات**، تهران: انتشارات فردوس

۴- بهار، محمدتقی (۱۳۶۹)، **سبک شناسی**، (۳جلد) تهران: انتشارات امیرکبیر

۵- حقوقی، عسکر (۱۳۸۴)، **تحقیق در تفسیر ابوالفتوح رازی**، قم: کتابخانه مدرسه فقاها

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نثر داستانی معاصر»

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس، دانشجویان را با داستان معاصر و انواع آن، نثر متون داستانی معاصر و ویژگی‌های آن آشنا می‌نماید. مطالعه و بررسی متون نثر داستانی معاصر فارسی، نقش تعیین کننده‌ای در آشنایی سازنده دانشجویان با آثار نویسندگان معاصر دارد و مشارکت‌پذیری آنان را در تحلیل و ارزیابی آثار افزایش می‌دهد. در این درس، دانشجومعلم‌ان شناخت نسبی از سیر تطور نثر داستانی معاصر فارسی، چگونگی پیدایی رمان و داستان کوتاه، داستان نویسان و نثر آفرینان معاصر به دست می‌آورند. آشنایی دانشجویان با ویژگی‌های زبانی و فکری و عناصر سازنده آثار داستانی، می‌تواند دست مایه فهم و درک بیش‌تری را فراهم کند. در این درس، داستان‌های برخی از شخصیت‌های ادبی، بررسی، تحلیل، و ارزیابی می‌شود.

نام درس به فارسی: متون نثر داستانی معاصر نام درس به انگلیسی: Contemporary Fiction prose texts	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- پیشینه جریان تاریخی و ادبی داستان، نثر داستانی معاصر و ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه آن‌ها را بشناسد.	تعداد واحد: ۲
۲- متن‌های داستانی دوره معاصر را روان و با لحن مناسب بخواند و اطلاعات آشکار آن‌ها را درک و شاخص‌های نثر داستانی فارسی را شناسایی کند و در این باره توضیح دهد.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- ویژگی‌های زبانی، ساختاری، ادبی و فکری به کار رفته در آثار بزرگ داستانی را با اثری مشابه از نظر قلمرو زبانی، ادبی و فکری، مقایسه و وجوه تشابه و تمایز هریک را بیان کند.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۴- با الگوپذیری از نثر داستانی نویسندگان بزرگ معاصر، بتواند داستانی کوتاه بنویسد.	پیش‌نیاز: -
	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: معرفی، اهمیت، تاریخچه، ویژگی و جریان‌شناسی داستان و نثر داستانی معاصر و انواع آن

- معرفی و اهمیت داستان و نثر داستانی معاصر
- تاریخچه و تطور نثر داستانی معاصر فارسی
- آشنایی با جریان فکری، هنری و فرهنگی انواع نثر داستانی معاصر، از پیدایی و اوج تا فروود، علل و عوامل شکل‌گیری آن‌ها
- عناصر داستان و ویژگی‌های ساختاری و درون‌مایه نثر داستان معاصر
- انواع نثر داستانی معاصر: رمان، داستان بلند، داستان کوتاه
- پیشاهنگان داستان نویسی معاصر

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره عناصر داستانی در داستان‌های معاصر

تکالیف عملکردی: انتخاب یک گزارش در راستای نثر داستانی معاصر و طرح در کلاس

فصل دوم: معرفی برخی از داستان نویسان معاصر و بررسی و تحلیل آثار ایشان

– آماده سازی برگزیده‌ای از آثار نویسندگان: جمال‌زاده، صادق هدایت، بزرگ علوی، صادق چوبک، جلال آل احمد، سیمین دانشور، محمود دولت آبادی، هوشنگ گلشیری، نادر ابراهیمی، هوشنگ مرادی کرمانی، مصطفی مستور، رضا امیرخانی و بررسی و تحلیل و ارزیابی آثار شاخص آن‌ها

فعالیت یادگیری: بحث درباره سبک نویسندگان معاصر در داستان نویسی

تکالیف عملکردی: استخراج کاربردهای زبان عامه از نثر داستانی آثار نویسندگان برگزیده و تدوین برابره‌های آن در زبان معیار نوشتار، تحلیل یکی از داستان‌های نویسندگان، نوشتن یک داستان کوتاه با الگوپذیری از داستانی از داستان نویسان بزرگ ایرانی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- خواندن متن داستان با لحن مناسب و رفع اشکالات زبانی و بیانی خوانش‌ها
- آفرینش یک داستان کوتاه با موضوع روز
- مطالعه مقالاتی درباره نثر داستانی و عناصر و ویژگی‌های ضروری داستان نویسی و ارائه گزارش آن در کلاس

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی

– پاینده، حسین، (۱۳۹۶)، **داستان کوتاه در ایران** (جلد ۳)، تهران: نیلوفر

منابع فرعی

- ۱- میرعابدینی، حسن (۱۳۷۷)، **صد سال داستان نویسی در ایران**، (۴ جلد) تهران: انتشارات چشمه
- ۲- میرصادقی، جمال (۱۳۸۶)، **ادبیات داستانی**، تهران: انتشارات سخن
- ۳- سرشار، محمدرضا (۱۳۹۰)، **ادبیات داستانی ایران پس از انقلاب اسلامی**، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ۴- میرعابدینی، حسن (۱۳۸۶)، **فرهنگ داستان نویسان ایران از آغاز تا امروز**، تهران: نشر چشمه
- ۵- بالایی، کریستف-کویی پرس، میشل (۱۳۸۷)، **سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی**، ترجمه احمد کریمی حکاک، تهران: معین- انجمن ایران شناسی فرانسه.
- ۶- سپانلو، محمدعلی (۱۳۶۲)، **نویسندگان پیشرو ایران** (مروری بر قصه نویسی، رمان نویسی، نمایشنامه نویسی و نقد ادبی) تهران: انتشارات زمان
- ۷- ذوالفقاری، حسن، (۱۳۹۱)، **چهل داستان کوتاه ایرانی از چهل نویسنده معاصر**، تهران: نیما
- ۸- تسلیمی، علی (۱۳۸۳)، **گزاره‌هایی در ادبیات معاصر ایران** (داستان)، تهران: نشر اختران
- ۹- کامشاد، حسن (۱۳۸۲)، **پایه‌گذاران نثر جدید فارسی**، تهران: نشر نی
- ۱۰- شیری، قهرمان (۱۳۸۶)، **مکتب‌های داستان نویسی در ایران**، تهران: نشر چشمه

۱۱- پارسانسب، محمد (۱۳۹۴)، کتابشناسی تحلیلی ادبیات داستانی، تهران: انتشارات دانشگاه خوارزمی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۱۵ نمره

سرفصل درس «متون نظم حماسی»

(شاهنامه فردوسی، گرشاسب‌نامه اسدی توسی)

۱. معرفی درس و منطق آن:

حماسه و آثار حماسی در ادبیات فارسی جایگاه ویژه‌ای دارد و بازتاب دهنده فرهنگ و تاریخ ایران باستان و حلقه اتصال فرهنگ دیروز و امروز است. از میان آثار بزرگ حماسی ایران دو اثر نامدار «شاهنامه فردوسی» و «گرشاسب‌نامه اسدی توسی» بر تارک فرهنگ ایران باستان می‌درخشند. دانشجویان رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی با شناخت حماسه و آثار برگزیده آن به ویژه این دو اثر پربها، ضمن آشنایی با مظاهر فرهنگ، هنر، تاریخ و هویت ملی فرصت می‌یابند که به تجربیات و شایستگی‌های حرفه‌ای خود در بعد آموزش نیز تعمیق بخشند، همچنین با کسب تجربیات و مطالعه مسئله‌های آموزشی-تربیتی در فرایند آموزشی این درس و تلفیق مبانی نظری با عمل و ارائه پژوهش‌های علمی، خود را برای تدریس متون حماسی آماده می‌کنند.

نام درس به فارسی: «متون نظم حماسی» (شاهنامه فردوسی، گرشاسب‌نامه اسدی توسی) نام درس به انگلیسی: Epic Prose Texts	مشخصات درس
	نوع درس: نظری
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: -
	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	
۱- نوع ادبی حماسی و تقسیم‌بندی‌های آن و نیز آثار بزرگ حماسی و صاحبان آن‌ها را بشناسد.	
۲- ویژگی‌های حماسه را در بین متن‌های مربوط به انواع ادبی مختلف تشخیص دهد.	
۳- متون حماسی مختلف را با هم مقایسه کند و تفاوت و تشابه آن‌ها را نشان دهد.	
۴- تحلیلی درست از دوره‌های مختلف شاهنامه ارائه کند.	
۵- ضمن احاطه بر بخش‌های مختلف شاهنامه فردوسی و گرشاسب‌نامه اسدی، از خواندن متون حماسی لذت برده، در تدریس به فراگیران خود از لحن حماسی به فراخور متون استفاده نماید.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با انواع ادبی و به ویژه نوع ادبی حماسه و تقسیم‌بندی‌های آن

- شناخت حماسه و ویژگی‌های آن
- آشنایی با انواع حماسه و آثار برجسته حماسی در زبان فارسی

فعالیت یادگیری: متون مختلف حماسی را معرفی کنند.

تکالیف عملکردی: تحقیق در باره منابع پژوهشی حماسی

فصل دوم: خواندن بخش‌هایی از شاهنامه فردوسی

- خواندن داستان رستم و سهراب و تحلیل آن

- خواندن داستان سیاوش و تحلیل آن
- خواندن داستان رستم و اسفندیار و تحلیل آن

فعالیت یادگیری: معرفی شخصیت‌های اثرگذار در داستان‌های برجسته شاهنامه
تکالیف عملکردی: بررسی دو مقاله علمی پژوهشی در زمینه داستان‌های حماسی شاهنامه

فصل سوم: گرشاسب‌نامه اسدی توسی

- معرفی اسدی توسی و جایگاه او در حماسه سرایی
- خواندن بخش‌هایی از گرشاسب‌نامه اسدی توسی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس را می‌توان با شیوه‌های مختلف و متنوع مثل: «روش توضیحی و اکتشافی»، «ایفای نقش» (در بعضی قسمت‌های داستانی)، «ارائه مستقیم» و... تدریس کرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- آیدنلو، سجاد، (۱۳۹۵)، شاهنامه (۱): نامورنامه شهریار، تهران: سمت
- ۲- آیدنلو، سجاد، (۱۳۹۵)، شاهنامه (۲): شاخ سرو سایه فکن، تهران: سمت
- ۳- میرشکاک، یوسفعلی (۱۳۹۲)، روزگار گرشاسب: گزیده گرشاسب‌نامه اسدی توسی، تهران: شرکت چاپ و نشر بین‌الملل (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی).

منابع فرعی:

- ۱- فردوسی، ابوالقاسم (۱۳۸۶)، شاهنامه، به کوشش جلال خالقی مطلق، تهران: مرکز دایره المعارف بزرگ اسلامی؛
- ۲- فردوسی، ابوالقاسم (۱۳۸۲)، شاهنامه، چاپ مسکو، زیر نظر ی. ا. برتلس، به کوشش سعیدحمیدیان، تهران: انتشارات قطره؛
- ۳- صفا، ذبیح‌الله (۱۳۹۳)، حماسه‌سرایی در ایران، تهران: انتشارات امیرکبیر
- ۴- شعار، جعفر و حسن انوری (۱۳۹۵)، غمنامه رستم و سهراب، تهران: قطره
- ۵- شعار، جعفر و حسن انوری (۱۳۹۳)، رزم‌نامه رستم و اسفندیار، تهران: قطره
- ۶- رستگار فسایی، منصور (۱۳۹۰)، حماسه رستم و سهراب، تهران: نشر جامی، چاپ اول
- ۷- سرامی، قدمعلی (۱۳۸۸)، از رنگ گل تا رنج خار، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی
- ۸- اسلامی ندوشن، محمدعلی (۱۳۹۱)، زندگی و مرگ پهلوانان در شاهنامه، تهران: شرکت سهامی انتشار
- ۹- نولدکه، تئودور (۱۳۹۵)، حماسه ملی ایران (ترجمه بزرگ علوی)، تهران: نگاه، چاپ چهارم

- ۱۰- مسکوب، شاهرخ (۱۳۹۴)، **سوگ سیاوش**، تهران: انتشارات خوارزمی، چاپ هشتم
- ۱۱- اسلامی ندوشن، محمدعلی (۱۳۹۰)، **داستان داستان‌ها**، تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ سوم
- ۱۲- _____ (۱۳۹۳)، **جام جهان بین**، تهران: قطره، چاپ چهارم
- ۱۳- آیدنلو، سجاد، (۱۳۹۷)، **متون منظوم پهلوانی**، تهران: سمت
- ۱۴- آیدنلو، سجاد (۱۳۹۶)، **در حضرت سیمرغ**، تهران: سخن
- ۱۵- آیدنلو، سجاد (۱۳۹۶)، **نیم پخته تونج**، تهران: سخن
- ۱۶- مینوی، مجتبی (۱۳۸۷)، **داستان رستم و سهراب**، تهران: زوار
- ۱۷- مینوی، مجتبی (۱۳۶۳)، **داستان سیاوش**، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- ۱۸- رستگارفسایی، منصور (۱۳۹۳)، **حماسه رستم و اسفندیار**، تهران: نشر جامی
- ۱۹- یغمایی، حبیب (۱۳۵۴)، **گرشاسب‌نامه**، تهران: طهوری

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره
- ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح شعر در طول نیم سال ۲ نمره
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

سرفصل درس «متون نظم غنایی ۱»

(رودکی، منوچهری، ناصر خسرو)

۱. معرفی درس و منطق آن:

ادبیات غنایی بیانگر احساسات و عواطف شخصی شاعر است و به صورت‌های مختلفی از بیان ارائه می‌گردد، در زبان فارسی اشعار غنایی شامل موارد گوناگونی است که از آن جمله می‌توان به قصاید وصفی و حکمی اشاره کرد و از این میان شاعران برجسته دوره اول سبک خراسانی از جمله رودکی، منوچهری دامغانی و ناصر خسرو با سرودن قصاید توصیفی و حکمی نقش عمده‌ای در ادب فارسی ایفا کردند. آشنایی دانشجویان با این شاعران و نحوه بیانشان کمک خواهد کرد در ارائه هرچه بهتر مطالب درسی و آموزشی زبان و ادبیات فارسی، موفق تر باشند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: متون نظم غنایی ۱ (رودکی، منوچهری، ناصر خسرو) نام درس به انگلیسی: Amorous Poetry Texts ۱
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز: -	
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
دکترای زبان و ادبیات فارسی	۱- نوع ادبی غنایی را شناخته، تقسیم بندی‌های این نوع را بیان کند. ۲- با قصیده به عنوان یکی از قالب‌های ادب غنایی در زمینه توصیف و حکمت آشنا شود و شخصیت‌های برگزیده قصیده پرداز را معرفی نماید. ۳- نمونه‌های نوع ادب غنایی را ضمن مقایسه با یکدیگر، نقد، تحلیل و ارزیابی کند. ۴- ضمن احاطه به محتوای اشعار رودکی، منوچهری و ناصر خسرو، در تدریس خود به فراخور حال از آنها استفاده نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با دوره آغازین شعر فارسی بعد از اسلام

- آشنایی با تحولات ادبی به ویژه شعر در قرن‌های ۳ و ۴
- آشنایی با قالب قصیده به عنوان یکی از نمونه‌های شعر غنایی
- آشنایی با شعر شاعران تأثیر گذار در بخش اول سبک خراسانی

فعالیت یادگیری: شناخت تحولات آغازین ادب فارسی بعد از اسلام

تکالیف عملکردی: تحقیق در منابع پژوهشی در زمینه ادبیات قرون اولیه بعد از اسلام

فصل دوم: خواندن قصاید برگزیده رودکی

- معرفی رودکی به عنوان پدر شعر فارسی
- خواندن قصاید برگزیده رودکی
- تحلیل قصاید رودکی از نظر زبانی، ادبی و محتوایی

فعالیت یادگیری: معرفی رودکی و طرز بیان و شعرا و
تکالیف عملکردی: بررسی و شناخت منابع پژوهشی در باره رودکی و بررسی مقالات مربوط
فصل سوم: خواندن قصاید برگزیده منوچهری دامغانی

- معرفی منوچهری دامغانی و زبان و بیان او
- خواندن قصاید برگزیده منوچهری دامغانی
- تحلیل محتوایی و زبانی و ادبی قصاید برگزیده

فصل چهارم: خواندن قصاید برگزیده ناصر خسرو

- معرفی ناصر خسرو قبادیانی و آثار او
- نقش ناصر خسرو در تغییر بیان قصیده
- خواندن قصاید برگزیده ناصر خسرو
- تحلیل و تفسیر قصاید برگزیده ناصر خسرو

فعالیت یادگیری: خواندن صحیح قصاید ناصر خسرو، شرح زندگانی و طرز فکر و اندیشه وی و نمود اندیشه‌های حکمی را در قصاید تشخیص دهند.

تکالیف عملکردی: جدیدترین منابع پژوهشی در زمینه ناصر خسرو را معرفی کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس به شیوه خواندن مستقیم و نیز مشارکت استاد و دانشجو ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- محقق، مهدی (۱۳۹۲)، **شرح سی قصیده ناصر خسرو قبادیانی**، تهران: خردمندان
- ۲- امامی، نصرالله (۱۳۸۷)، **گزیده اشعار منوچهری دامغانی**، تهران: جامی
- ۳- شعار، جعفر، و حسن انوری (۱۳۸۹)، **گزیده اشعار رودکی**، تهران: امیرکبیر

منابع فرعی:

- ۱- ناصر خسرو (۱۳۷۸)، **دیوان**، تصحیح مجتبی مینویی و مهدی محقق. تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- ۲- محقق، مهدی (۱۳۸۶)، **تحلیل اشعار ناصر خسرو**، تهران: دانشگاه تهران
- ۳- منوچهری دامغانی (۱۳۹۶)، **دیوان به تصحیح سعید شیری**، تهران: نگاه
- ۴- رودکی سمرقندی (۱۳۸۹)، **دیوان**، تصحیح سعید نفیسی، تهران: آرشام
- ۵- خواجه اف، شاه منصور (۱۳۹۶)، **یک بیت پرنیان**، ویراستار: زهرا اصلانی، تهران: مؤسسه فرهنگی اکو

۶- دهقانی، محمد (۱۳۹۴)، رودکی، پدر شعر فارسی، تهران: نشر نی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره

ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح حکایت‌ها در طول نیم سال ۳ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم غنایی ۲»

(مسعود سعد سلمان و خاقانی)

۱. معرفی درس و منطق آن:

شاعران در زندان و حبس سروده می‌شود. حبسیه از فروع ادب غنایی است و شاعر در آن اندوه و رنج و احساسات و عواطف خود را در زندان توصیف می‌کند. مسعود سعد سلمان نخستین و بیشترین حبسیه‌ها را در طول هجده سال زندان سروده است، و نیز خاقانی شروانی قصاید فخیم و استواری در زمینه‌های مختلف از جمله حبسیه دارد. آشنایی با این دو شاعر نامدار ادب فارسی و آثار و قصاید ماندگارشان برای دانشجوی دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی ضروری است.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: متون نظم غنایی ۲ (مسعود سعد سلمان و خاقانی) نام درس به انگلیسی: Amorous Poetry Texts ۲
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز: متون نظم غنایی ۱	
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	
دکترای زبان و ادبیات فارسی	
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
	۱- انواع قصاید مسعود سعد سلمان و خاقانی را شناخته و با آثار و زبان‌شان آشنا گردد.
	۲- با خواندن صحیح قصاید این دو شخصیت ادبی، بر میزان تأثیرگذاری این شاعران بر زبان فارسی آگاهی یابد و اشعارشان را در نوشتار و گفتار به کار برد.
	۳- نمونه‌های اشعار مسعود سعد سلمان و خاقانی را ضمن تحلیل و مقایسه با یکدیگر، نقد و ارزیابی کند.
	۴- ضمن احاطه به محتوای اشعار مسعود سعد سلمان و خاقانی، از خواندن صحیح سروده‌های این شاعران لذت ادبی کسب کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با تحولات ادبی در قرن پنجم و ششم

- پیشینه تاریخی و ادبی در این دوره
- آشنایی با قصیده به عنوان یکی از وجوه ادب غنایی
- معرفی شاعران قصیده‌سرا در ادب فارسی

فعالیت یادگیری: شناخت حبسیه و حبسیه‌سرایان معروف

تکالیف عملکردی: تحقیق در زمینه منابع پژوهشی حبسیه سرایی

فصل دوم: آشنایی با مسعود سعد سلمان و شعر و کلام او

- زندگی و محیط سیاسی و اجتماعی و تاریخی دوره شاعر
- شرح احوال مسعود سعد و آشنایی با سبک قصاید وی و آگاهی از سیر حبسیه سرایی در زبان فارسی
- خواندن قصاید مسعود سعد و نقد و تحلیل آن‌ها

- مقایسه تحلیلی شعر مسعود سعد با دیگر شاعران هم عصر خود

فصل سوم: آشنایی با خاقانی شروانی

- آشنایی با موقعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی روزگار خاقانی؛
- آشنایی با سبک سخن شاعران آذربایجانی؛
- بررسی سیر قصیده‌پردازی تا روزگار خاقانی؛
- تبیین جایگاه خاقانی در میان قصیده‌پردازان؛
- معرفی خاقانی و آثار وی؛
- معرفی منابع تحقیقاتی در مورد خاقانی.
- خواندن قصاید برگزیده خاقانی

فعالیت یادگیری: خواندن و تحلیل قصایدی از خاقانی

تکالیف عملکردی: پژوهش در باره خاقانی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل بدیعه‌پردازی، حل مسئله، کار گروهی، کارهای نمایشی، آموزش توأمان شیوه‌های آموزش و کاربرد، استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- کزازی، جلال الدین (۱۳۹۵)، **سراچه آوا و رنگ**، تهران: انتشارات سمت
 - ۲- شمیسا، سیروس (۱۳۸۸)، **زندانی نای** (گزیده اشعار مسعود سعد)، تهران: علم
- منابع فرعی:**
- ۱- مسعود سعد سلمان (۱۳۹۱)، **دیوان**، به تصحیح محمد مهیار، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 - ۲- احمد نژاد، کامل و دیگران (۱۳۷۸)، **گزیده اشعار مسعود سعد**، تهران: پایا
 - ۳- ظفری، ولی الله (۱۳۸۸)، **حبسیه در ادب فارسی از آغاز شعر فارسی تا پایان زندیه**، تهران: امیرکبیر
 - ۴- نوریان، مهدی (۱۳۸۶)، **از کوهسار بی‌فریاد** (اشعار برگزیده مسعود سعد)، تهران: جامی
 - ۵- خاقانی شروانی، افضل الدین بدیل بن علی نجار (۱۳۷۴)، **دیوان خاقانی**، به تصحیح ضیاءالدین سجادی تهران: زوار
 - ۶- معدن‌کن، معصومه (۱۳۷۶)، **نگاهی به دنیای خاقانی**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
 - ۷- _____، (۱۳۹۵)، **بزم دیرینه عروس**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
 - ۸- کزازی، جلال الدین (۱۳۹۲)، **گزارش دشواری‌های خاقانی**، تهران: نشر مرکز
 - ۹- مینورسکی، ولادیمیر (۱۳۴۸)، **شرح قصیده‌ترسائییه** (ترجمه دکتر زرین کوب)، تبریز: سروش

- ۱۰- ماهیار، عباس، (۱۳۹۸)، **گزیده اشعار خاقانی**، تهران: قطره
- ۱۱- ترکی، محمدرضا، (۱۳۹۴)، **نقد صیرفیان: فراز و فرود خاقانی‌شناسی معاصر**، تهران: سخن و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ۱۲- نیکوبخت، ناصر، (۱۳۹۳)، **خاقانی‌پژوهی، کتاب‌شناسی توصیفی و تحلیلی خاقانی شروانی**، تهران: علمی فرهنگی معصومی
- ۱۳- ماهیار، عباس، (۱۳۸۸)، **شرح مشکلات خاقانی**، کرج: جام گل
- ۱۴- سجادی، سید ضیاء الدین (۱۳۸۹)، **فرهنگ لغات و تعبیرات با شرح اعلام و مشکلات دیوان خاقانی (۲جلدی)**، تهران: زوار

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
- ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۲ نمره
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم غنایی ۳»

(منظومه‌های عاشقانه نظامی و امیر خسرو دهلوی)

۱. معرفی درس و منطق آن:

یکی از جنبه‌های ادب غنایی، داستان و منظومه‌های عاشقانه است که نمونه‌های عالی و شاهکارهای سخن فارسی در این زمینه خلق شده است. از جمله این منظومه‌ها، مثنوی‌های داستانی نظامی تحت عنوان خمسه نظامی و نیز خمسه امیر خسرو دهلوی که از موفق‌ترین مقلدان نظامی است. آشنایی با شیوه بیان این دو شاعر توانا در خلق منظومه‌های عاشقانه و سرایش شاهکارهای ادب فارسی به شیوه داستانی برای دانشجویان دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی ضروری است.

<p>نام درس به فارسی: متون نظم غنایی ۳ (منظومه‌های عاشقانه نظامی و امیر خسرو دهلوی) نام درس به انگلیسی: Amorous Poetry Texts ۳</p>	<p>مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- با ادبیات غنایی داستانی و سیر سرایش آن آشنا شده، منظومه‌های غنایی ادب فارسی را بشناسد و تفاوت آن‌ها را با دیگر انواع ادبی تشخیص دهد.</p> <p>۲- نظامی را به عنوان سرآمد سرایندگان منظومه‌های عاشقانه معرفی کرده، مقلدان آثار و نظیره‌هاشان را بشناسد.</p> <p>۳- نمونه‌های اشعار نظامی و امیر خسرو دهلوی را ضمن تحلیل و مقایسه با یکدیگر، نقد و ارزیابی کند.</p> <p>۴- ضمن احاطه به محتوای اشعار نظامی و امیر خسرو دهلوی، بتواند یکی از داستان‌های عاشقانه را به نثر روان امروزی بنویسد.</p>	<p>تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: متون نظم غنایی ۲ تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات ادبیات غنایی داستانی

- تاریخچه منظومه‌سرایی در ایران
- تفاوت منظومه‌های عاشقانه با دیگر انواع ادبی
- سبک ادب غنایی داستانی و نمایشی
- منظومه‌های عاشقانه در ادب فارسی

فعالیت یادگیری: ادبیات غنایی و داستانی را از میان دیگر انواع ادبی متمایز سازند.

تکالیف عملکردی: منابع پژوهشی درباره ادبیات داستانی و منظومه‌های عاشقانه را معرفی کنند.

فصل دوم: نظامی، قله‌نشین منظومه‌های عاشقانه

- آشنایی با شرح حال و آثار نظامی
- معرفی جداگانه هریک از مثنوی‌های پنج‌گانه نظامی
- معرفی مقلدان نظامی در زمینه سرایش منظومه‌های عاشقانه
- خلاصه داستان خسرو و شیرین نظامی به زبان روان
- خلاصه داستان لیلی و مجنون نظامی به زبان روان
- خواندن بخش‌های انتخابی از داستان‌های نظامی

فصل سوم: امیر خسرو دهلوی، موفق‌ترین مقلد نظامی در زمینه منظومه‌های عاشقانه

- آشنایی با شرح حال و آثار امیر خسرو دهلوی
- معرفی جداگانه هریک از منظومه‌های خمسه امیر خسرو دهلوی
- میزان تأثیر پذیری امیر خسرو از نظامی در سرودن خمسه
- مقایسه تطبیقی داستان خسرو و شیرین نظامی و شیرین و خسرو امیر خسرو دهلوی
- خواندن بخش‌هایی متنوع از داستان‌های عاشقانه خمسه امیر خسرو دهلوی

فعالیت یادگیری: خواندن صحیح و برداشت مناسب از منظومه‌های عاشقانه
تکالیف عملکردی: مقایسه ساختاری یکی از داستان‌های نظامی با داستانی از امیر خسرو دهلوی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل بدیعه‌پردازی، کار گروهی، کارهای نمایشی، آموزش توأمان شیوه‌های آموزش و کاربرد، استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، پرده‌نگار و...؛
 - تحلیل داستان‌ها به صورت گروهی

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- نظامی گنجوی، الیاس بن یوسف، (۱۳۹۵)، **خسرو و شیرین**، تصحیح و حواشی حسن وحید دستگردی، به کوشش سعید حمیدیان، تهران: قطره
- ۲- یزدی، عباس (۱۳۹۱)، **گزیده دیوان اشعار امیر خسرو دهلوی (شامل: مطلع‌الانوار، شیرین و خسرو، مجنون و لیلی، آیین سکندری، هشت بهشت)**، تهران: فرهنگ دانشجو

منابع فرعی:

- ۱- ذوالفقاری، حسن (۱۳۹۵)، **یک صد منظومه عاشقانه ادب فارسی**، تهران: چشمه
- ۲- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۸۹)، **پیر گنجه در جستجوی ناکجا آباد: درباره زندگی، آثار و اندیشه نظامی**، تهران: سخن
- ۳- ثروت، منصور (۱۳۹۲)، **گنجینه حکمت در آثار نظامی**، تهران: علمی

- ۴- ثروتیان، بهروز (۱۳۹۴)؛ **اندیشه‌های نظامی گنج‌های**، تهران: آیدین
- ۵- دهلوی، امیر خسرو، **خمسه امیر خسرو**، تصحیح امیر احمد اشرفی، تهران: شقایق
- ۶- میرهاشمی، سید مرتضی (۱۳۹۷)، **منظومه‌های کهن عاشقانه**، تهران: چشمه
- ۷- غلام‌رضایی، محمد، (۱۳۹۴)، **داستان‌های غنایی**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۸- نظامی، الیاس بن یوسف، (۱۳۹۱)، **مخزن الاسرار**، تهران: امیرکبیر
- ۹- نظامی، الیاس بن یوسف، (۱۳۹۲)، **خسرو و شیرین**، تهران: امیرکبیر
- ۱۰- نظامی، الیاس بن یوسف، (۱۳۹۱)، **لیلی و مجنون**، تهران: امیرکبیر
- ۱۱- نظامی، الیاس بن یوسف، (۱۳۸۹)، **هفت پیکر**، تهران: امیرکبیر
- ۱۲- نظامی، الیاس بن یوسف، (۱۳۹۳)، **شرف‌نامه**، تهران: امیرکبیر
- ۱۳- نظامی، الیاس بن یوسف، (۱۳۹۱)، **اقبال‌نامه**، تهران: امیرکبیر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره
 ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
 ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم غنایی ۴»

(غزلیات سعدی و صائب تبریزی)

۱. معرفی درس و منطق آن:

غزلیات سعدی از لحاظ جایگاه در اوج غزل عاشقانه جای دارد و به این جهت اثرگذاری وی بر شاعران بعد از خود غیر قابل انکار است. آشنایی با شخصیت غزل‌سرایانه سعدی و تحلیل غزل‌های عاشقانه او در ادب فارسی لازم است. دیوان صائب از مهم‌ترین آثار غنایی ادبیات فارسی در حوزه سبک هندی است که این شاعران کوشیده‌اند با استفاده از قالب غزل، مخاطبان خود را با آموزه‌ها و مفاهیم حکمی، اخلاقی و غنایی آشنا کنند. دانشجویان با تسلط بر این دو متن می‌توانند پس از خواندن درست و آشنایی با محتوای عمیق آن‌ها، موقعیت ادبی، فرهنگی و اجتماعی سده یازدهم را دریابند و با زندگانی و احوال و آثار صائب آشنا شوند؛ همچنین خصایص سبکی، شیوه شاعری و جایگاه وی را در میان غزل‌پردازان و شاعران سبک هندی نشان دهند

نام درس به فارسی: متون نظم غنایی ۴ (غزلیات سعدی و صائب تبریزی)	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: ۴ Amorous Poetry Texts	نوع درس: نظری
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- سیر غزل‌سرایی و تکامل غزل را با تأکید بر غزلیات سعدی و صائب و ویژگی‌های سبکی آن-ها بشناسد.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۲- غزل‌های عاشقانه سعدی و صائب را به خوبی بخواند و تحلیل کند.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۳- نمونه‌هایی از غزلیات سعدی و صائب را ضمن مقایسه، تحلیل، نقد و ارزیابی کند.	پیش‌نیاز: متون نظم غنایی ۳
۴- با احاطه به محتوای غزلیات سعدی و صائب، از آنها التذاذ یابد و در نوشتار و گفتار خود به آن‌ها استناد نماید.	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: سعدی و جایگاه او در غزل فارسی

- معرفی سعدی و آثار او
- معرفی غزل سعدی در مقام الگوی غزل فارسی
- خواندن صحیح غزل‌های سعدی
- تحلیل زبانی و ادبی غزل‌های سعدی
- بررسی زیبایی‌ها و صورت‌های خیالی غزل‌های سعدی
- فعالیت یادگیری: خواندن و تفسیر غزل‌های سعدی
- تکالیف عملکردی: تحقیق در منابع پژوهشی در زمینه سیر غزل عاشقانه و به ویژه غزل‌های سعدی

فصل دوم: سبک هندی و شخصیت‌های بارز آن

- بررسی اوضاع تاریخی و اجتماعی و ادبی در عصر صائب
- سیر تاریخی ادب فارسی در دوره سبک هندی
- سبک هندی و ویژگی‌های آن
- معرفی شاعران برتر در سبک هندی

فعالیت یادگیری: شناخت سبک هندی و ویژگی‌ها و شخصیت‌های آن
تکالیف عملکردی: تحقیق در زمینه سبک هندی و آشنایی با منابع این حوزه

فصل سوم: صائب تبریزی، از نمایندگان سبک هندی

- معرفی صائب
- خواندن و تحلیل و تفسیر غزل‌های صائب تبریزی
- بررسی ویژگی‌های زبانی و ادبی غزل‌های صائب تبریزی
- تحلیل تصویر سازی‌ها و مضمون سازی‌های صائب در غزل
- **فعالیت یادگیری:** غزل‌های صائب را به خوبی بخواند و تفسیر و تحلیل کند.
- **تکالیف عملکردی:** منابع پژوهشی مربوط به صائب تبریزی را معرفی کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل بدیعه‌پردازی، حل مسئله، کار گروهی، کارهای نمایشی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های آموزش و کاربرد؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، پرده‌نگار و...

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- انوری، حسن (۱۳۹۰)، **گزیده غزلیات سعدی**، تهران: قطره
- ۲- کریمی، امیربانو (۱۳۹۸)، **دویست و یک غزل از صائب**، تهران: زوآر

منابع فرعی:

- ۱- یزدان پرست لاریجانی، محمد حمید (۱۳۹۳)، **آتش پارسی: درنگی در روزگار، زندگی و اندیشه سعدی**، تهران: اطلاعات
- ۲- الهی، صدرالدین (۱۳۹۳)، **با سعدی در بازارچه زندگی**، تهران: معین
- ۳- قهرمان، محمد (۱۳۸۷)، **مجموعه رنگین گل، برگزیده اشعار صائب**، تهران: سخن
- ۴- صائب تبریزی (۱۳۷۶)، **دیوان**، به کوشش محمد قهرمان، تهران: علمی و فرهنگی
- ۵- شفیعی کدکنی، محمدرضا (۱۳۹۶)، **شاعر آینه‌ها**، تهران: آگاه

- ۶- دریاگشت، محمد رسول (۱۳۹۳)، **صائب و سبک هندی**، تهران: نشر دکتر محمود افشار
- ۷- زندی، حاتم (۱۳۸۶)، **حکمت عامیانه در شعر صائب**، تهران: انتشارات فرتاب
- ۸- سعدی شیرازی، شیخ مصلح الدین (۱۳۹۷)، **غزلیات سعدی**، به کوشش محمد علی فروغی، تهران: ققنوس
- ۹- قهرمان، محمد (۱۳۹۵)، **برگزیده اشعار صائب و دیگر شعرای معروف سبک هندی**، تهران: سمت
- ۱۰- شمیسا، سیروس (۱۳۸۶)، **سیر غزل در شعر فارسی**، تهران: علم

۵. راهنمادهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره
- ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح غزل در طول نیم سال ۵ نمره
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم غنایی ۵»

(حافظ)

۱. معرفی درس و منطق آن:

دیوان حافظ از مهم‌ترین آثار غنایی و عرفانی ادبیات فارسی است که حافظ کوشیده است با استفاده از قالب غزل، مخاطبان خود را با آموزه‌ها و مفاهیم عرفانی و عاشقانه آشنا کند. دانشجویان با تسلط بر این متن می‌توانند پس از خواندن درست و آشنایی با محتوای عمیق عرفانی آن، فضای سیاسی، فرهنگی و اجتماعی سده هشتم را دریابند و با زندگانی، احوال و افکار وی آشنا شوند. هم‌چنین خصایص سبکی و شیوه شاعری حافظ و جایگاه وی را در میان غزل‌سرایان و شاعران سبک عراقی و پس آن نشان دهند.

نام درس به فارسی: متون نظم غنایی ۵ (حافظ)	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Amorous Poetry Texts ۵	نوع درس: نظری
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- قرائت و فهم درستی از غزل‌های حافظ به دست آورد.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۲- نمونه‌هایی از اشعار حافظ را در گفتار و نوشتار خود به کار برد.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۳- نمونه‌هایی از اشعار حافظ را ضمن مقایسه با اشعار دیگر غزل‌سرایان، تحلیل، نقد و ارزیابی کند.	پیش‌نیاز: متون نظم غنایی ۴
۴- ضمن احاطه بر محتوای اشعار حافظ، در تدریس زبان و ادبیات فارسی به فراگیران خود آنها را مورد استفاده قرار دهد.	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات غزل و غزل‌سرایی در ایران

- آشنایی با قالب غزل و سیر تاریخی و تحول آن
- جایگاه غزل حافظ در ادب فارسی

فعالیت یادگیری: شناخت قالب غزل و سیر تحول آن تا زمان حافظ

تکالیف عملکردی: بررسی و تحلیل جدیدترین آثار منتشر شده در زمینه سیر غزل و تحول آن

فصل دوم: حافظ، حافظه ایرانی

- آشنایی با اوضاع تاریخی، سیاسی و اجتماعی عصر حافظ
- آشنایی با شخصیت حافظ و طرز سخن او
- خواندن غزل‌های حافظ
- تحلیل زبانی و ادبی غزل‌های حافظ

فعالیت یادگیری: خواندن صحیح و درک مناسب از غزل‌های حافظ در کلاس

تکالیف عملکردی: پژوهش در زمینه حافظ شناسی و آشنایی با منابع تحقیقی حافظ

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- خواندن بهینه و شرح و تفسیر غزل‌های حافظ
- فراهم آوردن فرصت مناسب برای دانشجویان تا بتوانند استعداد و ذوق خود را در فهم شعر حافظ بروز دهند.
- استفاده از رسانه های دیداری و شنیداری در تدریس متنوع غزل‌های حافظ

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- انوری، حسن (۱۳۹۵)، **صدای سخن عشق**، تهران: سخن
- ۲- خرمشاهی، بهاء‌الدین (۱۳۹۲)، **حافظ نامه** (دو جلدی)، تهران: علمی و فرهنگی
- ۳- حافظ شیرازی، شمس‌الدین محمد (۱۳۸۴)، **دیوان**، به تصحیح غنی قزوینی، تهران: زوار

منابع فرعی:

- ۱- حمیدیان، سعید (۱۳۹۲)، **شرح شوق**، تهران: قطره
- ۲- مرتضوی، منوچهر (۱۳۹۵)، **مکتب حافظ**، چاپ دوم، تهران: توس
- ۳- غنی، قاسم (۱۳۹۳)، **تاریخ عصر حافظ**، تهران: نشر زوار، چاپ اول
- ۴- معین، محمد (۱۳۹۳)، **حافظ شیرین سخن**، تهران: صدای معاصر
- ۵- ملاح، حسینعلی (۱۳۶۷)، **حافظ و موسیقی**، تهران: هیرمند
- ۶- ذوالنور، رحیم (۱۳۸۸)، **در جستجوی حافظ**، چاپ پنجم، تهران: نشر زوار
- ۷- اسلامی ندوشن، محمدعلی (۱۳۸۸)، **ماجرای پایان‌ناپذیر حافظ**، چاپ سوم، تهران: نشر یزدان
- ۸- آشوری، داریوش (۱۳۷۹)، **عرفان و رندی در شعر حافظ**، چاپ دوم، تهران: نشر مرکز
- ۹- علوی، پرتو (۱۳۶۵)، **بانگ جرس**، چاپ سوم، تهران: نشر خوارزمی
- ۱۰- خطیب رهبر، خلیل (۱۳۷۶)، **دیوان حافظ**، چاپ سی و دوم، تهران: صفی‌علیشاه
- ۱۱- رجایی بخارایی، احمد علی (۱۳۹۰)، **فرهنگ اشعار حافظ**، چاپ ششم، تهران: علمی
- ۱۲- نیساری، سلیم (۱۳۹۳)، **تبصره‌ای بر تدوین غزل‌های حافظ**، تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی
- ۱۳- جعفری، محمد تقی (۱۳۹۴)، **خلوت انس**، مصحح: علی جعفری، تهران: مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری
- ۱۴- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۹۲)، **از کوچه زندان**، تهران: امیرکبیر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح غزل در طول نیم سال ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم تعلیمی»

(مخزن الاسرار نظامی و بوستان سعدی)

۱. معرفی درس و منطق آن:

اثر تعلیمی اثری است که دانشی (چه عملی و چه نظری) را برای خواننده تشریح کند، یا مسائل اخلاقی، مذهبی و فلسفی را به شکل ادبی عرضه دارد. بسیاری از شاهکارهای ادبی فارسی جنبه تعلیمی دارند، از جمله مخزن الاسرار نظامی و بوستان سعدی که در عین ادبی و غنایی بودن متضمن نکات ارزنده تعلیمی در زمینه‌های مختلف اخلاقی و فلسفی و حکمی هستند که در قالب تمثیل‌های زیبا و هنرمندانه به خواننده ارائه شده‌اند. دانشجویان با آشنایی با شخصیت این دو شاعر بزرگ و تأثیرگذار ادب فارسی و زبان تمثیل و حکمت ایشان، در زمینه‌های آموزش حکمت به زبان ادبی و تمثیلی مسلط شده، در آموزش مفاهیم از آن بهره می‌گیرند.

<p>نام درس به فارسی: «متون نظم تعلیمی» (مخزن الاسرار نظامی و بوستان سعدی) نام درس به انگلیسی: Didactic Poetry Texts</p>	<p>مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ۱- نوع ادبی تعلیمی و جایگاه آن را در زبان و ادب فارسی بشناسد و تقسیم‌بندی‌های مربوط را همراه با چهره‌های شاخص این نوع تبیین نماید. ۲- در آموزش از شیوه‌های هنرمندانه ادب تعلیمی و سروده‌های نظامی و سعدی بهره گیرد و به صورت کاربردی در کلاس درس به اجرا درآورد. ۳- ضمن احاطه به محتوای تعلیمی آثار دو شاعر، بتواند برخی از داستان‌های مربوط را به نثر روان امروزی بنویسد. ۴- بخش‌ها و نمونه‌هایی از این دو متن را به درستی بخواند و بتواند آن را تفسیر و تحلیل کند. ۵- حکایت‌های این دو کتاب را از نظر ساختاری و زیبایی‌شناختی بررسی کرده، در کلاس عرضه نماید.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیاتی در باره نوع ادبی تعلیمی

- آشنایی با نوع ادبی تعلیمی در زبان فارسی و تقسیم‌بندی‌های آن
- معرفی مثنوی مخزن الاسرار نظامی به عنوان اثری حکمی و تعلیمی
- معرفی بوستان سعدی به عنوان اثری اخلاقی و تعلیمی

فعالیت یادگیری: نوع ادبی تعلیمی و تقسیم‌بندی‌های آن را بشناسد

تکالیف عملکردی: تحقیق در منابع پژوهشی در زمینه ادبیات تعلیمی به ویژه متون غنایی-تعلیمی

فصل دوم: نظامی و مخزن الاسرار

- معرفی نظامی و فکر و اندیشه او در مثنوی مخزن الاسرار
- معرفی مثنوی مخزن الاسرار
- مقلدان نظامی در مخزن الاسرار و معرفی آثارشان
- خواندن بخش‌های انتخابی از مخزن الاسرار و تحلیل و تشریح آن‌ها
- بررسی ادبی و زبانی حکایت‌ها و تمثیل‌های مخزن الاسرار
- تلخیص و نتیجه‌گیری از حکایت‌ها و تمثیل‌های مخزن الاسرار

فعالیت یادگیری: شناخت فکر و اندیشه نظامی در مخزن الاسرار

تکالیف عملکردی: نثر نویسی حکایت‌ها و تمثیل‌های مخزن الاسرار

فصل سوم: سعدی و بوستان (سعدی نامه)

- معرفی کامل بوستان سعدی و اندیشه سعدی در این اثر ماندگار به عنوان مدینه فاضله
- معرفی شیوه سعدی در تمثیل و حکایت‌پردازی و مقلدان وی در این زمینه
- خواندن بخش اعظم حکایت‌های بوستان
- بررسی و تحلیل زبانی، ادبی و فکری

فعالیت یادگیری: هر جلسه از دانشجویان خواسته شود حکایت‌های بوستان را با خواندن صحیح به نثر روان بازگو کنند.

تکالیف عملکردی: پژوهش در منابع سعدی شناسی و فکر و اندیشه سعدی در بوستان

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

برای آموزش و تدریس بهتر، نیمسال تحصیلی به دو نیمه تقسیم شده است: در جلسه اول ترم تحصیلی به معرفی نظامی و مخزن الاسرار و اندیشه نظامی در این اثر تعلیمی، حکمی و عرفانی پرداخته شود و جلسات بعد به خواندن حکایت‌ها و نقد و تحلیل آن‌ها اختصاص یابد و در نیمه دوم ترم تحصیلی آموزش بوستان سعدی به همین شیوه اجرا شود. از شیوه مشارکت دانشجویی در تدریس استفاده گردد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- پورنامداریان، تقی و مصطفی موسوی (۱۳۹۲)، **گزیده مخزن الاسرار**، تهران: نامک
- ۲- سعدی، شیخ مصلح الدین (۱۳۹۴)، **بوستان سعدی**، تصحیح و توضیح دکتر غلامحسین یوسفی، تهران: خوارزمی

منابع فرعی:

- ۱- انزایی‌نژاد، رضا (۱۳۹۰)، **گزیده مخزن الاسرار**، تهران: دانشگاه پیام نور

- ۲- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۸۹)، **پیر گنجه در جستجوی ناکجاآباد: درباره زندگی، آثار و اندیشه نظامی**، چاپ هشتم، تهران: سخن
- ۳- نظامی گنجوی، **خمسه نظامی**، به تصحیح بهروز ترویتان، تهران: امیرکبیر
- ۴- ثروت، منصور (۱۳۹۲)، **گنجینه حکمت در آثار نظامی**، تهران: علمی
- ۵- ثرویتان، بهروز (۱۳۹۴)، **اندیشه‌های نظامی گنجه‌ای**، تهران: آیدین
- ۶- کمیسیون ملی یونسکو، (۱۳۸۴)، **ذکر جمیل سعدی** (مجموعه مقالات کنگره بزرگداشت هشتصدمین سال تولد سعدی)، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۷- حسن‌لی، کاووس (۱۳۸۷)، **فرهنگ سعدی پژوهی**، شیراز: بنیاد فارس‌شناسی
- ۸- ----- (۱۳۹۱)، **راهنمای موضوعی سعدی شناسی**، شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز
- ۹- موحد، ضیا (۱۳۹۶)، **سعدی**، تهران: نیلوفر
- ۱۰- آیتی، عبدالحمید (۱۳۸۴)، **گزیده و توضیح مخزن الاسرار، لیلی و مجنون، خسرو و شیرین و هفت پیکر نظامی**، تهران: علمی و فرهنگی
- ۱۱- زنجانی، برات (۱۳۹۵)، **احوال و آثار و شرح مخزن الاسرار نظامی گنجوی**، تهران: دانشگاه تهران
- ۱۲- احمدنژاد، کامل (۱۳۷۶)، **تحلیل آثار نظامی گنجوی**، تهران: پایا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره
- ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح حکایت‌ها در طول نیم سال ۳ نمره
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم عرفانی ۱»

(حدیقه سنایی و منطق الطیر عطار)

۱. معرفی درس و منطق آن:

حدیقه الحقیقه سنایی و منطق الطیر عطار دو مثنوی برجسته عرفانی در ادبیات فارسی و فرهنگ ایرانی - اسلامی هستند که سرایندگان آنها، کوشیده‌اند در قالب داستان‌های تمثیلی، مخاطبان خود را با آموزه‌های عرفان اسلامی و تعالیم انسانی آشنا کنند. دانشجویان با تسلط بر این دو متن و آشنایی با محتوای آنها، افزون بر قرائت متن‌های تمثیلی - عرفانی شعر فارسی، آمادگی لازم را برای فهم دیگر متون اصلی ادبیات و عرفان اسلامی، از جمله آثار مولوی، کسب کنند و دانش‌آموزان را نیز به بهره‌گیری از این آثار راهنمایی و راهبری کنند.

<p>نام درس به فارسی: متون نظم عرفانی ۱ (حدیقه سنایی و منطق الطیر عطار)</p> <p>نام درس به انگلیسی: Mystical Poetry Texts ۱</p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>تعداد ساعت: ۳۲ ساعت</p> <p>شایستگی کلیدی: موضوعی</p> <p>پیش‌نیاز: -</p> <p>تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- با متون نظم عرفانی و ساختار مثنوی‌های عرفانی آشنا شود.</p> <p>۲- شخصیت دو شاعر برجسته و عارف تأثیرگذار در ادب فارسی یعنی سنایی و عطار و اندیشه‌های عرفانی _ اسلامی آنها را بشناسد و در کلاس درس تبیین نماید.</p> <p>۳- محتوای دو مثنوی عرفانی حدیقه و منطق الطیر را فهم، ارزیابی و تحلیل کند..</p> <p>۴- ضمن احاطه به محتوای عرفانی آثار دو شاعر، بتواند برخی از داستان‌های مربوط را به نثر روان امروزی بازنویسی کند.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیاتی در باره عرفان و متون نظم عرفانی

- معرفی عرفان و تصوف در فرهنگ و ادبیات فارسی
- معرفی عارفان نامی و آثارشان در فرهنگ و ادبیات فارسی

فعالیت یادگیری: متون نظم عرفانی و سرایندگان آنها را بشناسد

تکالیف عملکردی: تحقیق در منابع پژوهشی در زمینه متون نظم عرفانی و شرح و تفسیر آنها

فصل دوم: سنایی و حدیقه الحقیقه

- معرفی حکیم سنایی غزنوی و جایگاه او در زبان و ادبیات فارسی
- معرفی ساختار و محتوای مثنوی حدیقه الحقیقه
- خواندن بخش‌های برگزیده و حکایت‌های تمثیلی حدیقه

- بررسی زبانی و ادبی و فکری حکایت‌های حدیقه
- بازنویسی داستان‌ها و حکایت‌های حدیقه

فعالیت یادگیری: شناخت فکر و اندیشه سنایی و نحوه بیان مطالب عمیق عرفانی در قالب حکایت

تکالیف عملکردی: معرفی و شناخت منابع تحقیقی و پژوهشی در زمینه سنایی و اندیشه و آثار او

فصل سوم: عطار و منطق الطیر

- معرفی شخصیت عطار و آثار او
- معرفی ساختار و محتوای مثنوی منطق الطیر و جایگاه آن در زبان و ادبیات فارسی
- تبیین منطق الطیر از نظر محتوا و بیان مراتب سیر و سلوک عارفانه
- خواندن بخش‌های برگزیده منطق الطیر
- خواندن مستقل داستان شیخ صنعان و نقد و تحلیل آن
- بررسی زبانی و ادبی و فکری بعضی از حکایت‌ها
- بازنویسی داستان اصلی منطق الطیر با حذف داستان‌های میان‌پیوندی (فرعی)

فعالیت یادگیری: هر جلسه از دانشجویان خواسته شود حکایت‌هایی از منطق الطیر را صحیح بخوانند و سپس به نثر روان برگردانند.

تکالیف عملکردی: پژوهش در منابع عطار شناسی و فکر و اندیشه او در منطق الطیر

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در آموزش و تدریس بهتر نیمسال تحصیلی به دو دسته تقسیم شده در نیمه اول جلسه اول به معرفی سنایی و اندیشه سنایی در مثنوی حکمی و عرفانی حدیقه پرداخته شود و جلسات دیگر به خواندن حکایت‌ها و نقد و تحلیل آن‌ها اختصاص یابد و در نیمه دوم برای منطق الطیر عطار هم به همین شیوه اجرایی شود. از شیوه مشارکت دانشجویی در تدریس استفاده گردد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- کریمی، امیر بانو (۱۳۸۸) خلاصه حدیقه حکیم سنایی غزنوی با شرح ابیات، تهران: زوار
- ۲- عطار نیشابوری، فریدالدین (۱۳۹۵)، منطق الطیر، تصحیح و توضیح دکتر محمود عابدی و دکتر تقی پورنامداریان؛ تهران:

سمت

منابع فرعی:

- ۱- سنایی غزنوی، محدود بن آدم، (۱۳۹۷)، **حدیقه الحقیقه** (دوره ۲ جلدی)، مقدمه، تصحیح، تعلیقات و فهرست‌ها: محمدجعفر یاحقی - سیدمهدی زرقانی، تهران: سخن
- ۲- سنایی غزنوی، محدود بن آدم، (۱۳۸۷)، **حدیقه الحقیقه و شریعه الطریقه**، تصحیح و تحشیه مدرس رضوی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- ۳- مدرس رضوی، محمدتقی (۱۳۴۴)، **تعلیقات حدیقه الحقیقه**، تهران: علمی
- ۴- عطار نیشابوری (۱۳۸۴)، **منطق الطیر**، مقدمه، شرح، تعلیقات، دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی؛ تهران: سخن
- ۵- فروزانفر، بدیع الزمان (۱۳۸۹)، **شرح احوال و نقد و تحلیل آثار فریدالدین عطار نیشابوری**؛ تهران: زوار
- ۶- ریتز، هلموت؛ (۱۳۸۸)، **دریای جان**، ترجمه دکتر عباس زریاب خویی و دکتر مهرآفاق بایبوردی تهران: الهدی
- ۷- پورنامداریان، تقی (۱۳۹۱)، **دیدار با سیمرغ**، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ۸- مدرسی، فاطمه (۱۳۸۸)، **سی مرغ در آیین سیمرغ**، گزیده منطق الطیر عطار نیشابوری، ارومیه: انتشارات حسینی اصل
- ۹- سالمیان، غلامرضا (۱۳۸۶)، **کتاب‌شناسی توصیفی سنایی غزنوی**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۱۰- میرانصاری، علی (۱۳۸۳)، **کتاب‌شناسی شیخ فریدالدین عطار نیشابوری**؛ تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره
- ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح حکایت‌ها در طول نیم سال ۳ نمره
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم عرفانی ۲»

(مثنوی معنوی و غزلیات شمس)

۱. معرفی درس و منطق آن:

مولانا جلال الدین محمد بلخی مشهور به مولوی عارف و شاعر نامدار قرن هفتم با دو اثر ارزشمند منظوم خود یعنی مثنوی معنوی و دیوان غزلیات معروف به دیوان شمس در ادبیات عرفانی جایگاه خاصی یافته و یکی از ماندگارترین زبان و ادب فارسی و ادب جهانی است. مثنوی معنوی برجسته‌ترین اثر عرفانی ادبیات فارسی و فرهنگ ایرانی - اسلامی است که سراینده آن، کوشیده است در قالب شش دفتر و با استفاده از حکایت‌های مندرج در آن، مخاطبان خود را با عصاژه آموزه‌های عرفان اسلامی، مبتنی بر جهان‌بینی الهی آشنا کند. غزلیات شمس اوج تکامل غزل عارفانه است که مولوی در سوز و گداز عاشقانه و عارفانه و در حالت وجد و سماع سروده است. دانشجویان با تسلط بر این متون می‌توانند پس از آشنایی با محتوای عمیق آن‌ها، افزون بر خواندن متنی فاخر از شعر فارسی، زندگی معنوی خود را با آن هماهنگ کرده، دانش‌آموزان را نیز به بهره‌گیری از این اثر بی‌نظیر برانگیزانند.

نام درس به فارسی: متون نظم عرفانی ۲ (مثنوی معنوی و غزلیات شمس) نام درس به انگلیسی: ۲ Mysticism Poetry Texts	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- شخصیت و آثار شاعر برجسته و تأثیرگذار ادب فارسی یعنی مولوی و اندیشه‌های عرفانی - اسلامی او را بشناسد و تبیین نماید.	تعداد واحد: ۲
۲- با توجه به محتوای مثنوی مولوی و غزلیات او به معرفی ابعاد ویژه این دو اثر از قبیل مضامین، مفاهیم عرفانی و یا جنبه‌های روایی مثنوی و زیبایی‌شناختی غزلیات بپردازد.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- متن دو اثر را به صورت صحیح بخواند و شرح و تفسیر نماید.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۴- بخش‌هایی از محتوای دو اثر عرفانی مثنوی معنوی و غزلیات شمس را تحلیل و ارزیابی کند.	پیش‌نیاز: متون نظم عرفانی ۱
۵- ضمن احاطه به محتوای عرفانی دو اثر، بتواند برخی از موضوعات یا داستان‌های مربوط را به نثر روان امروزی بازنویسی کند.	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مولوی و جایگاه او در زبان و ادب فارسی

- اوضاع تاریخی و اجتماعی و سیاسی قرن هفتم
- شخصیت‌شناسی مولوی
- شناخت کامل آثار مولوی
- تأثیرپذیری و تأثیرگذاری مولانا

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره جایگاه مولوی در فرهنگ و ادبیات ایران و اسلام.

تکالیف عملکردی: پژوهش درباره آبخورهای فکری مولوی.

فصل دوم: مثنوی معنوی

- معرفی کامل مثنوی به عنوان برترین مثنوی عرفانی در زبان فارسی
 - انگیزه سرایش مثنوی
 - زبان و بیان مولوی در مثنوی
 - خواندن نی نامه و شرح و تفسیر آن
 - انتخاب و خواندن متن‌هایی از دفترهای شش گانه مثنوی و شرح و تفسیر آن‌ها.
 -
- فعالیت یادگیری:** بررسی دو مقاله علمی پژوهشی در کلاس درباره داستان‌پردازی مولوی با استفاده از نظریات جدید نقد ادبی
- تکالیف عملکردی:** پژوهش درباره آبخورهای عرفانی مولوی.

فصل سوم: دیوان شمس

- معرفی دیوان کبیر (دیوان شمس)
 - خواندن غزل‌های برگزیده از دیوان شمس
 - شرح و تفسیر غزل‌های برگزیده
 - بررسی زبانی و فکری و ادبی غزل‌های برگزیده از دیوان شمس
 -
- فعالیت یادگیری:** هر جلسه از دانشجویان خواسته شود چند غزل از دیوان شمس را در کلاس به صورت صحیح بخوانند.
- تکالیف عملکردی:** پژوهش در زمینه غزل مولانا و بررسی منابع مربوط.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در آموزش این واحد درسی یک یا دو جلسه اول به معرفی مولوی و آثار وی اختصاص یافته، جلسات دیگر به خواندن متن‌هایی از مثنوی و غزل‌های انتخابی و شرح و تفسیر و بیان زیبایی‌ها و نکات بلاغی و ادبی و مفهومی پرداخته شود. توصیه می‌شود به فراخور زمان و با توجه به غزل‌هایی که برای تدریس انتخاب می‌شود از تصنیف‌های ماندگار استادان بزرگ موسیقی ایرانی در کلاس استفاده گردد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- زمانی، کریم (۱۳۹۶)، **شرح جامع مثنوی (شش جلد)**، تهران: اطلاعات

۲- مولوی، جلال‌الدین محمد بلخی (۱۳۹۷)، **غزلیات شمس تبریز**، مقدمه، گزینش و تفسیر: محمدرضا شفیعی کدکنی، تهران: سخن

منابع فرعی:

- ۱- توکلی، حمیدرضا (۱۳۸۹)، **از اشارت‌های دریا بوطیقای روایت در مثنوی**، تهران: مروارید
- ۲- جعفری، محمدتقی (۱۳۷۳)، **تفسیر و نقد و تحلیل مثنوی**، تهران: نشراسلامی
- ۳- فروزانفر، بدیع‌الزمان، (۱۳۹۰)، **شرح مثنوی شریف**، تهران: زوار
۴. شمیسا، سیروس (۱۳۹۵)، **گزیده غزلیات مولوی**، تهران: قطره
- ۵- مولوی، جلال‌الدین محمد (۱۳۹۳)، **مثنوی**، مقدمه، تصحیح، تعلیقات و فهرست‌ها دکتر محمد استعلامی تهران: سخن
- ۶- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۸۸)، **سر فی**، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی
- ۷- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۸۹)، **بحر در کوزه**، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی
- ۸- گولپینارلی، عبدالباقی (۱۳۸۴)، **مولانا جلال‌الدین، زندگانی، فلسفه، آثار و گزیده‌ای از آن‌ها**، ترجمه و توضیحات دکتر توفیق سبحانی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ۹- فروزانفر، بدیع‌الزمان (۱۳۹۶)، **زندگی مولانا جلال‌الدین محمد بلخی مشهور به مولوی**، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه
- ۱۰- فروزانفر، بدیع‌الزمان، (۱۳۸۱)، **احادیث و قصص مثنوی**، ترجمه کامل و تنظیم مجدد: دکتر حسین داودی، تهران: امیرکبیر
- ۱۱- عالمی، محمدعلم (۱۳۹۳)، **کتاب‌شناسی توصیفی مولانا**، شامل جدیدترین تحقیقات و قدیمی‌ترین کتاب‌های مولوی پژوهی، قم: دانشگاه قم
- ۱۲- نیکلسون، رینولد الین (۱۳۸۹)، **شرح مثنوی معنوی**، ترجمه و تعلیق حسن لاهوتی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره
- ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح حکایت‌ها در طول نیم سال ۳ نمره
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

سرفصل درس «متون نظم معاصر»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ادبیات معاصر به ویژه در حوزه شعر از امضای فرمان مشروطیت تا انقلاب اسلامی از دوره‌های با اهمیت به شمار می‌آید از جمله تحولاتی که در زمینه شعر و رواج شعر نو و نیمایی در این دوره روی داد در تاریخ ادبیات ایران جایگاه خاصی یافته است، لذا بررسی اوضاع سیاسی و اجتماعی و ادبی در این برهه از تاریخ ایران و آشنایی با شخصیت‌های تأثیرگذار و تغییر محتوایی و صوری شعر برای دانشجویان دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی ضروری است تا از این رهگذر ضمن آشنایی با تحولات ادبی معاصر، راهنمای آگاه و توانایی برای فراگیران تحت آموزش خود باشند.

نام درس به فارسی: متون نظم معاصر نام درس به انگلیسی: Contemporary Poetry Texts	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- زمینه‌های پیدایش و تکوین شعر معاصر را بشناسد.	تعداد واحد: ۲
۲- با انواع و سبک‌های مختلف شعر معاصر آشنا شود.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- شخصیت و آثار شاعران برجسته و تأثیرگذار معاصر را بشناسد و تبیین نماید.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۴- متون شعری معاصر را صحیح بخواند و شرح و تفسیر لازم از آن‌ها را ارائه دهد.	پیش‌نیاز: -
۵- محتوای متون شعری معاصر را تحلیل، ارزیابی و مقایسه کند.	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات ادبیات دوره مشروطه

- اوضاع تاریخی و اجتماعی و سیاسی دوره مشروطه
- بررسی اوضاع ادبی دوره مشروطه
- شعر دوره بیداری
- ویژگی‌های شعر دوره بیداری
- پیشگامان شعر بیداری
- ادبیات کارگری و پیشگامان این دوره

فعالیت یادگیری: بحث در خصوص تحولات ایجاد شده بعد از امضای مشروطیت و بررسی دست کم سه مقاله علمی-پژوهشی

در این زمینه

تکالیف عملکردی: تحقیق در منابع پژوهشی ادبیات دوره مشروطیت و بیداری.

فصل دوم: عصر شعر نیمایی یا دوره نوگرایی

- پیکار کهنه و نو

- انجمن ادبی دانشکده
- پیشگامان تحول در حوزه شعر پیش از نیما
- ویژگی نوزایی ادبی در این زمانه
- ظهور نیما یوشیج
- دوره بندی تاریخی شعر نیمایی
- جریان‌های شعر نیمایی و نمونه‌ها

فعالیت یادگیری: بررسی علل تحول در شعر فارسی با تحقیق و تشریح در نظرات بزرگان شعر در این حوزه.

تکالیف عملکردی: پژوهش در منابع شعر معاصر و نیمایی

فصل سوم: شاعران پای‌بند به شیوه سنتی و نمونه‌های شعری

- میرزاده عشقی
- ایرج میرزا
- عارف قزوینی
- سید اشرف الدین گیلانی (نسیم شمال)
- پروین اعتصامی
- ملک الشعرای بهار
- علی اکبر دهخدا
- رهی معیری
- مهرداد اوستا
- امیری فیروزکوهی
- شهریار
- پژمان بختیاری
- پرویز ناتل خانلری
- حمیدی شیرازی
- محمدرضا شفیعی کدکنی
- قیصر امین‌پور

فعالیت یادگیری: آشنایی با شخصیت‌های ادبی این دوره و بررسی چند نمونه از شعر ایشان

تکالیف عملکردی: تحقیق در زمینه منابع پژوهشی شعر معاصر در حوزه سنتی‌سرایي

فصل چهارم: نیما، پیروان و نمونه‌های شعری

- نیما یوشیج
- فروغ فرخزاد

- مهدی اخوان ثالث
- احمد شاملو
- فریدون مشیری
- سیاوش کسرایی
- سهراب سپهری
- فریدون توللی
- گلچین گیلانی

فعالیت یادگیری: خواندن صحیح و تشریح نمونه‌هایی از شعر شاعران این دوره
تکالیف عملکردی: پژوهش در منابع تحقیقی شعر عصر نیمایی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در آموزش این واحد درسی علاوه بر آشنایی با زمینه‌های تاریخی تحول در شعر فارسی و تحقیق در این خصوص، توصیه می‌شود در جلسات درس علاوه بر گزینش آثار شاعران برگزیده و خواندن شعرهای سنتی و نیمایی، شیوه بحث گروهی و تبادل نظر در خصوص موضوعات مورد نظر شاعران پیگیری شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- زرقاتی، سید مهدی (۱۳۹۴)، چشم انداز شعر معاصر ایران، تهران: ثالث
- ۲- آراین پور، یحیی (۱۳۸۷)، از صبا تا نیما، تهران: زوار
- ۳- آراین پور، یحیی (۱۳۸۷)، از نیما تا روزگار ما، تهران: زوار
- ۴- امین پور، قیصر (۱۳۹۲)، سنت و نوآوری در شعر معاصر، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی

منابع فرعی:

- ۱- شفیعی کدکنی، محمدرضا (۱۳۸۰)، ادوار شعر فارسی از مشروطه تا سقوط سلطنت، تهران: سخن
- ۲- یاحقی، محمد جعفر (۱۳۹۳)، جویبار لحظه‌ها، تهران: جامی
- ۳- روزبه، محمدرضا (۱۳۸۱)، ادبیات معاصر ایران (شعر)، روزگار
- ۴- شمس‌لنگرودی (۱۳۷۸) تاریخ تحلیلی شعر نو (۳ جلد)، مرکز، چاپ دوم
- ۵- زرین کوب، حمید (۱۳۵۸)، چشم‌انداز شعر نو فارسی، توس
- ۶- براهنی، رضا (۱۳۷۱)، طلا در مس، (۳ جلد)، ناشر: مؤلف
- ۷- سنگری، محمدرضا (۱۳۷۹)، ادبیات معاصر، تهران: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی آموزش و پرورش
- ۸- بدیع جمعه، محمد (۱۳۸۶)، مباحثی پیرامون شعر فارسی معاصر (ترجمه حاتم زندی و دیگران)، تهران: انتشارات فرتاب

- ۹- میرجعفری، اکبر (۱۳۷۷)، **حرفی از جنس زمان**، تهران: قو
- ۱۰- آژند، یعقوب (۱۳۶۳)، **ادبیات نوین ایران**، تهران: امیرکبیر
- ۱۱- ----- (۱۳۸۵)، **تجدد ادبی در دوره مشروطه**، تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم اجتماعی
- ۱۲- حاکمی، اسماعیل (۱۳۸۶)، **ادبیات معاصر ایران**، تهران: اساطیر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره
- ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح شعر در طول نیم سال ۲ نمره
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

سرفصل درس «ادبیات انقلاب اسلامی (شعر)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

جریان مبارزات سیاسی و اجتماعی ملت ایران و قیام علیه طاغوت زمان و پیروزی امت مسلمان در بهمن ماه ۵۷، نقطه عطفی در تاریخ اجتماعی و به ویژه تاریخ ادب این مرز و بوم بود. تغییر در شئون مختلف جامعه ایجاب می کرد در حوزه زبان و ادب نیز همپای دیگر تحولات، تغییر صورت گیرد. این تغییرات که بر بستری از آگاهی بخشی نیروهای انقلابی و مبارزات سیاسی و حرکت به سوی بیداری اسلامی بود خالق آثار و برکت های فراوانی در حوزه شعر و ادب شد. هشت سال دفاع مقدس رزمندگان دلیر ایرانی در صحنه های نبرد علیه تجاوزهای بیگانگان، زمینه مناسبی برای رویش و پرورش استعداد های فراوان ادبی در ایران شد. آشنایی با ابعاد مختلف ادبی و شعری بعد از انقلاب و وقایع آن برای دانشجوی معلم دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی امری لازم و ضروری است.

نام درس به فارسی: «ادبیات انقلاب اسلامی (شعر)» نام درس به انگلیسی: Islamic Revolution Literature (Poetry)	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- علاوه بر آشنایی با اوضاع سیاسی و اجتماعی و ادبی دوره انقلاب اسلامی، زمینه های تغییر و تحول در حوزه ادب را بشناسد و بازگو کند.	تعداد واحد: ۲
۲- ویژگی های ادبیات دوره انقلاب اسلامی را تبیین و تشریح کرده، به تحلیل آثار برگزیده شاعران انقلاب و دفاع مقدس پردازد.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- انواع، موضوعات و قالب های شعری دوره انقلاب اسلامی را با یکدیگر مقایسه و وجوه تمایز و تشابه آنها را بازنمایی کند.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۴- ضمن احاطه به محتوای متون منظوم ادبیات انقلاب اسلامی، در نوشتار و گفتار خود از محتوای آنها الگوپذیرفته و بدانها استناد نماید.	پیش نیاز: -
	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: ادبیات انقلاب اسلامی

- تعریف ادبیات انقلاب اسلامی و پیشینه آن
- ویژگی کلی ادبیات انقلاب اسلامی
- شعر انقلاب اسلامی و ویژگی های آن
- جریان های اثرگذار در شعر انقلاب اسلامی
- شاعران معروف در شعر انقلاب اسلامی و نمونه شعر ایشان

فعالیت یادگیری: بحث درباره تحولاتی که منجر به انقلاب اسلامی شد و تحولات ادبیات این دوره

تکالیف عملکردی: تحقیق انفرادی و بحث گروهی در کلاس در خصوص ابعاد مختلف شعر انقلاب اسلامی

فصل دوم: شعر دفاع مقدس

- تعریف دفاع مقدس
- تأثیرات هشت سال دفاع مقدس در حوزه شعر و زبان خاص این دوره
- قالب‌های شعر در دوره دفاع مقدس
- معرفی شاعران نامدار حوزه دفاع مقدس و برگزیده اشعارشان

فعالیت یادگیری: بررسی تحولات ادبی در دوره دفاع مقدس و خلق ادبیات پایداری
تکالیف عملکردی: پژوهش در زبان و ادب دوره دفاع مقدس با بررسی مقاله‌های علمی پژوهشی در این زمینه

فصل سوم: قلمروهای شعر فارسی در دوره انقلاب اسلامی

- قلمروهای شعر انقلاب اسلامی
 - نمونه شعر شاعران نامدار در این دوره
- فعالیت یادگیری:** آشنایی با شخصیت ادبی این دوره و بررسی چند نمونه از شعر ایشان
تکالیف عملکردی: تحقیق در زمینه منابع پژوهشی شعر انقلاب اسلامی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در آموزش این واحد درسی علاوه بر آشنایی با زمینه‌های تاریخی تحول در شعر انقلاب اسلامی و تحقیق در این خصوص، توصیه می‌شود در جلسات درس علاوه بر گزینش آثار شاعران برگزیده و خواندن شعرهای انقلاب و دفاع مقدس، شیوه بحث گروهی و تبادل نظر در خصوص موضوعات مورد نظر شاعران پیگیری شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ترکی، محمد رضا (۱۳۹۴)، **ادبیات انقلاب اسلامی**، تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی

منابع فرعی:

- ۱- کافی، غلامرضا (۱۳۹۳)، **ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس**، تهران: مجتمع فرهنگی عاشورا (دو جلدی)
- ۲- سنگری، محمد رضا (۱۳۹۲)، **ساحت‌های مطالعاتی ادبیات انقلاب اسلامی**، تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه
- ۳- ----- (۱۳۸۹)، **ادبیات دفاع مقدس**، تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
- ۴- فولادی، محمد و بهاء‌الدین اسکندری (۱۳۹۵)، **شعر انقلاب و ادبیات پایداری**، قم: مرکز نشر المصطفی (ص)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره
ارزشیابی فرآیند: خواندن صحیح شعر در طول نیم سال ۲ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

سرفصل درس «تاریخ ادبیات فارسی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تاریخ ادبیات، تحوّل و تطوّر آثار ادبی را در بستر زمان روایت می‌کند و هم‌زمان، علل و عوامل تحول و تطوّر و ارتباط میان این آثار را نشان می‌دهد. از این رو، ضمن تبیین تغییرات ادبی، دلایل و زمینه‌های اجتماعی، تاریخی، دینی، و سیاسی تحولات را می‌کاود. آشنایی و تسلط دانشجویان به این درس، زمینه‌های مناسب را برای احاطه آنان به انواع ادبی فراهم می‌آورد. دوره زمانی مورد بررسی این درس از نخستین بارقه‌های ادبی ایرانیان تا پایان قرن هشتم هجری قمری است.

نام درس به فارسی: تاریخ ادبیات فارسی ۱ نام درس به انگلیسی: History of Persian literature ۱	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- ویژگی‌های ژانرها (انواع ادبی) و دگردیسی و تطوّر آنها را در دوره‌های مورد بررسی بشناسد و در گفتار و نوشتار خود تبیین نماید.	تعداد واحد: ۲
۲- نقاط قوت و ضعف تاریخ‌های ادبی سنتی و تدوین شده به روش ژانری (بر اساس انواع ادبی) را منطبق با دوره‌های مورد بررسی در تاریخ ادبیات فارسی ۱ تحلیل و مقایسه نماید.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- با بررسی پاره‌ای از آثار ادبی، روند تغییر و تحولات مربوط را در گفتار و نوشتار خود نشان دهد.	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: -
	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: دوره پیش از اسلام: شکل‌گیری ژانرها

- ژانرها در دوره‌های مختلف تاریخی پیش از اسلام
- ادبیات اوستایی
- ادبیات مانوی

فعالیت یادگیری:

بررسی ژانری نمونه‌های ادبیات پیش از اسلام در ایران

تکالیف عملکردی:

دانشجویان مقالات و کتاب‌های موجود و مرتبط با موضوع این دوره را نقد و بررسی نمایند.

فصل دوم: دوره اسلامی: دگردیسی و تطوّر ژانرها

- دگردیسی ژانرها در سه قرن نخست اسلامی
- کانون ادبی شرق ایران در دوره طاهریان
- کانون ادبی شرق ایران در روزگار صفاریان
- کانون ادبی شرق ایران در عصر سامانی
- کانون ادبی شرق ایران در دوره غزنویان

— کانون ادبی مرکز و غرب ایران

— کانون ادبی شمال ایران

فعالیت یادگیری:

تحلیل دگردیسی و تطور ژانرها در بستر زمان و نیز با توجه مناطق جغرافیایی

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌های ادبی را در بستر زمان و نیز با توجه به مناطق جغرافیایی بررسی و تحلیل نمایند.

فصل سوم: دوره گذار (از میانه قرن پنجم تا پایان قرن ششم)

— چشم‌انداز عصر در روزگار گذار

— گذار ادبی و تحول ژانرها

— کانون ادبی خراسان

— کانون ادبی مرکز و غرب ایران

— کانون ادبی آذربایجان و کانون‌های دیگر

— بررسی آماری و مقایسه‌ای

فعالیت یادگیری:

تحلیل دگردیسی و تطور ژانرها در بستر زمان و نیز با توجه به کانون‌های ادبی

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌های ادبی را در بستر زمان و نیز با توجه به کانون‌های ادبی بررسی و تحلیل نمایند. به علاوه، ویژگی‌های اجتماعی، سیاسی، ادبی هر یک از دوره‌های قبل و بعد از اسلام را شناسایی کنند و تأثیر آن‌ها را بر آثار نویسندگان و شاعران این دوره‌ها تحلیل و گزارش نمایند.

فصل چهارم: عصر تثبیت گفتمان تصوف (سده‌های هفتم و هشتم)

— چشم‌انداز و ابعاد کلی

— کانون ادبی مرکز و غرب ایران

— کانون ادبی شبه قاره هند

— کانون ادبی آسیای صغیر

— کانون ادبی خراسان و فرارود

— کانون ادبی آذربایجان و طبرستان

— بررسی آماری و مقایسه‌ای

فعالیت یادگیری:

تحلیل دگردیسی و تطور ژانرها در بستر زمان و نیز با توجه به کانون‌های ادبی

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌های ادبی را در بستر زمان و نیز با توجه به کانون‌های ادبی بررسی و تحلیل نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری در فضای آموزشی، و ایجاد بسترهای طبیعی آموزش برای سودمند واقع شدن آموزش و تحقق یادگیری، آثار ادبی مستقیماً بررسی و تحلیل می‌شوند. به علاوه، این درس را می‌توان با استفاده از فناوری‌های جدید آموزشی، به شیوه توضیحی، بحث گروهی، و روش‌های مشارکتی و تعامل تدریس کرد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- زرقانی، سید مهدی (۱۳۹۸)، **تاریخ ادبیات ایران**، جلد ۱ و ۲، تهران: فاطمی

منابع فرعی:

- ۱- میر باقری فرد، علی اصغر و دیگران (۱۳۸۹)، **تاریخ ادبیات ایران**، تهران: سمت
- ۲- صفاء، ذبیح الله (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۲)، **تاریخ ادبیات در ایران**، تهران: فردوس
- ۳- براون، ادوارد، ترجمه علی پاشا صالح و دیگران (۱۳۵۴ تا ۱۳۳۵)، **تاریخ ادبیات ایران**، تهران: ابن سینا
- ۴- تفضلی، احمد (۱۳۷۶)، **تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام**، به کوشش ژاله آموزگار، تهران: سخن
- ۵- فتوحی، محمود (۱۳۸۷)، **نظریه تاریخ ادبیات**، تهران: سخن
- ۶- جمعی از نویسندگان (۱۳۸۴)، **درباره تاریخ ادبیات**، تهران: سمت
- ۷- یارشاطر، احسان (۱۳۸۹، ۱۳۹۳ و...)، **تاریخ ادبیات فارسی**، ترجمه مجتهدالدین کیوانی و دیگران، تهران: سخن

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «تاریخ ادبیات فارسی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تاریخ ادبیات، تحول و تطور آثار ادبی را در بستر زمان روایت می‌کند و هم‌زمان، علل و عوامل تحول و تطور و ارتباط میان این آثار را نشان می‌دهد. از این رو، ضمن تبیین تغییرات ادبی، دلایل و زمینه‌های اجتماعی، تاریخی، دینی، و سیاسی تحولات را می‌کاود. آشنایی و تسلط دانشجویان به این درس، زمینه‌های مناسب را برای احاطه آنان به انواع ادبی فراهم می‌آورد. دوره زمانی مورد بررسی این درس از قرن نهم هجری قمری تا پایان عصر مشروطه است.

نام درس به فارسی: تاریخ ادبیات فارسی ۲ نام درس به انگلیسی: History of Persian literature ۲	مشخصات درس
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- ویژگی‌های ژانرها و دگرذیسی و تطور آنها را در دوره‌های مورد بررسی بشناسد و در گفتار و نوشتار خود تبیین نماید.	تعداد واحد: ۲
۲- نقاط قوت و ضعف تاریخ‌های ادبی سنتی و تدوین‌شده به روش ژانری را منطبق با دوره‌های مورد بررسی در تاریخ ادبیات فارسی ۲ تحلیل و مقایسه نماید.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- با بررسی پاره‌ای از آثار ادبی، روند تغییر و تحولات مربوط را در گفتار و نوشتار خود نشان دهد.	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: تاریخ ادبیات فارسی ۱
	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: قرن نهم و تمهید تحول

- چشم انداز عصر
- جریان‌های ادبی مهم
- رقابت هنرها
- ادبیات ترکی، ادبیات فارسی
- کانون‌های ادبی
- ژانرها

فعالیت یادگیری:

تحلیل دگرذیسی و تطور ژانرها در بستر زمان و نیز با توجه به کانون‌های ادبی

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌های ادبی را در بستر زمان و نیز با به کانون‌های ادبی بررسی و تحلیل نمایند.

فصل دوم: قرن دهم تا دوازدهم

- قرن دهم و تحول ادبیات
- حوادث ادبی مهم
- نظم گفتمانی جدید
- کانون‌های ادبی
- ژانرها

فعالیت یادگیری:

تحلیل دگردیسی و تطور ژانرها در بستر زمان و نیز با توجه به کانون‌های ادبی

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌های ادبی را در بستر زمان و نیز با به کانون‌های ادبی بررسی و تحلیل نمایند.

فصل سوم: قرن سیزدهم

- بررسی‌های فرامتنی
- نهضت بازگشت ادبی

فعالیت یادگیری:

تحلیل دگردیسی و تطور ژانرها در بستر زمان

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌های ادبی را در بستر زمان بررسی و تحلیل نمایند.

فصل چهارم: عصر مشروطه و پس از آن

- بررسی‌های فرامتنی
- ژانرها

فعالیت یادگیری:

تحلیل دگردیسی و تطور ژانرها در بستر زمان

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌های ادبی را در بستر زمان بررسی و تحلیل نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

به منظور فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری در فضای آموزشی و ایجاد بسترهای طبیعی آموزش برای سودمند واقع شدن آموزش و تحقق یادگیری، آثار ادبی مستقیماً بررسی و تحلیل می‌شوند. به علاوه، این درس را می‌توان با استفاده از فناوری‌های جدید آموزشی، به شیوه توضیحی، بحث گروهی و روش‌های مشارکتی و تعامل تدریس کرد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- زرقانی، سید مهدی (۱۳۹۸)، **تاریخ ادبیات ایران**، جلد ۳ و ۴، تهران: فاطمی

منابع فرعی:

- ۱- میر باقری فرد، علی اصغر و دیگران (۱۳۸۹)، **تاریخ ادبیات ایران**، تهران: سمت
- ۲- صفا، ذبیح الله (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۲)، **تاریخ ادبیات در ایران**، تهران: فردوس
- ۳- براون، ادوارد، ترجمه علی پاشا صالح و دیگران (۱۳۵۴ تا ۱۳۳۵)، **تاریخ ادبیات ایران**، تهران: ابن سینا
- ۴- فتوحی، محمود (۱۳۸۷)، **نظریه تاریخ ادبیات**، تهران: سخن
- ۵- جمعی از نویسندگان (۱۳۸۴)، **درباره تاریخ ادبیات**، تهران: سمت
- ۶- آژند، یعقوب (۱۳۸۸)، **تجدد ادبی در دوره مشروطه**، تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی
- ۷- یارشاطر، احسان (۱۳۸۹، ۱۳۹۳ و...)، **تاریخ ادبیات فارسی**، ترجمه مجتهدالدین کیوانی و دیگران، تهران: سخن
- ۸- شبلی نعمانی (۱۳۳۵)، **شعر العجم**، ترجمه محمدتقی فخر داعی گیلانی، تهران: ابن سینا
- ۹- مقالات فصل‌نامه تاریخ ادبیات، دانشگاه شهید بهشتی تهران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادهای)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «سبک‌شناسی نظم»

۱. معرفی درس و منطق آن:

سبک‌شناسی از جمله علوم ادبی است که امروزه اهمیتی درخور یافته است. این علم، به روش ویژه هر شاعر یا نویسنده برای بیان احساسات، عواطف یا اندیشه‌ها می‌پردازد. لذا سبک‌شناسی معیاری برای شناخت روش های هنری شاعر یا نویسنده و محکی برای تحلیل سبک‌شناختی آثار او در سه سطح زبان، فکر و ادبیات است. احاطه بر روش «سبک‌شناسی نظم» و مهارت در آن، قوه تشخیص درست و نیروی سخن‌سنجی دانشجویان را افزون می‌کند و زمینه‌های لازم را برای درک عمیق‌تر و بهتر از متون منظوم، فراهم می‌نماید.

نام درس به فارسی: سبک‌شناسی نظم نام درس به انگلیسی: Stylistics of Poetry	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	
۱- ویژگی های سبکی نمونه‌هایی از اشعار شاعران صاحب سبک را استخراج، تبیین و گزارش کند.	
۲- با تحلیل و طبقه‌بندی دیدگاه‌های مختلف، بر اساس اصول علمی سبک‌شناسی صحت و سقم آن‌ها را گزارش نماید.	
۳- با شناسایی ویژگی‌های سبکی شعر در دوره‌های مختلف، روند تغییر و تحول و عناصر متمایزکننده آن را شناسایی و گزارش کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعاریف، تمهیدات و روش‌شناسی

- معرفی سرفصل، منابع، تکالیف و موضوعات پژوهشی
- تعریف‌های مختلف سبک‌شناسی
- بررسی پیشینه سبک‌شناسی در ایران
- معرفی روش‌های سبک‌شناسی در قلمرو نظم (ادبی، زبان‌شناختی، توصیفی، تکوینی، ساخت‌گرا، فرمالیسم روسی و...)
- سبک‌شناسی متون ادبی بر اساس لایه‌های مختلف زبانی، ادبی و فکری، و با تکیه بر نگرش خاص، گزینش واژگان و هنجارگزینی
- انواع نظم بر اساس سبک

فعالیت یادگیری:

بحث و گفت‌وگو درباره سه سطح سبک‌شناسی، مزایا و آسیب‌های آن

تکالیف عملکردی:

تهیه جدول سبک‌شناسی بر اساس سبک دوره‌ای و با ذکر مشخصات هر دوره

فصل دوم: سبک خراسانی

- بررسی مختصات سبکی شعر سبک خراسانی: دوره طاهریان، صفاریان، سامانیان
- بررسی مختصات سبکی شعر سبک خراسانی: دوره غزنویان
- بررسی مختصات سبکی شعر سبک خراسانی: عصر سلجوقی

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منظوم این دوره و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منظوم سبک خراسانی در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت سبک خراسانی (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل سوم: سبک بینابین در قرن ششم

- بررسی دلایل و چگونگی رواج سبک بینابین در قرن ششم
- بررسی مختصات شعر فارسی در سبک بینابین

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منظوم این دوره و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منظوم سبک بینابین در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت سبک بینابین (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل چهارم: سبک عراقی

- بررسی دلایل و چگونگی رواج سبک عراقی
- بررسی مختصات شعر فارسی در سبک عراقی

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منظوم این دوره و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منظوم سبک عراقی در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت سبک عراقی (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل پنجم: سبک بینابین در قرن دهم

- بررسی دلایل و چگونگی رواج سبک بینابین در قرن دهم (مکتب وقوع، مکتب واسوخت)
- بررسی مختصات شعر فارسی در مکتب وقوع و مکتب واسوخت

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منظوم این دوره و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منظوم سبک بینابین در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت سبک بینابین (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل ششم: سبک هندی

- بررسی دلایل و چگونگی رواج سبک هندی
- بررسی مختصات شعر فارسی در سبک هندی

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منظوم این دوره و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منظوم سبک هندی در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت سبک هندی (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل هفتم: سبک بازگشت ادبی

- بررسی دلایل و چگونگی رواج سبک بازگشت
- بررسی مختصات شعر فارسی در دوره بازگشت

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منظوم این دوره و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منظوم سبک بازگشت در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت سبک بازگشت (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل هشتم: سبک شعر نو

- بررسی دلایل و چگونگی رواج سبک شعر نو

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منظوم این دوره و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منظوم سبک شعر نو در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت سبک شعر نو (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مانند ارائه مستقیم، پرسش و پاسخ، حل مسئله، و کار گروهی
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی نوین در کلاس، از جمله نرم‌افزارها و بانک‌های اطلاعاتی متون
- تکیه بر تمرین و بررسی متن در کلاس به شیوه فردی، گروهی و کارگاهی

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ۱- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.
- ۲- شمیسا، سیروس (۱۳۸۶)، سبک‌شناسی شعر، تهران: فردوس

منابع فرعی:

- ۱- محجوب، محمدجعفر (۱۳۷۲)، سبک خراسانی در شعر فارسی، تهران: فردوس، جامی
- ۲- غلامرضایی، محمد (۱۳۷۲)، سبک‌شناسی شعر فارسی از رودکی تا شاملو، تهران: جامی
- ۳- بهار، محمدتقی (۱۳۳۷)، سبک‌شناسی (سه جلد)، تهران: امیرکبیر
- ۴- شفیعی کدکنی، محمدرضا (۱۳۷۸)، ادبیات فارسی از عصر جامی تا روزگار ما، ترجمه حجت‌الله اصیل، تهران: نشر نی
- ۵- شفیعی کدکنی، محمدرضا (۱۳۸۰)، ادوار شعر فارسی از مشروطه تا سقوط سلطنت، تهران: سخن
- ۶- شمیسا، سیروس (۱۳۸۶)، کلیات سبک‌شناسی، تهران: میترا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «سبک‌شناسی نثر»

۱. معرفی درس و منطق آن:

سبک‌شناسی از جمله علوم ادبی است که امروزه اهمیتی درخور یافته است. این علم، به روش ویژه هر شاعر یا نویسنده برای بیان احساسات، عواطف یا اندیشه‌ها می‌پردازد. لذا سبک‌شناسی معیاری برای شناخت روش های هنری شاعر یا نویسنده و محکی برای تحلیل سبک‌شناختی آثار او در سه سطح زبان، فکر و ادبیات است. احاطه بر روش‌شناسی «سبک‌شناسی نثر» و مهارت در آن، قوه تشخیص درست و نیروی سخن‌سنجی دانشجویان را می‌افزاید و زمینه‌های لازم را برای درک عمیق‌تر و بهتر از متون متثور، فراهم می‌نماید.

نام درس به فارسی: سبک‌شناسی نثر نام درس به انگلیسی: Stylistics of Prose	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود: ۱- با مطالعه در نمونه‌های شاخص نثر فارسی، ویژگی‌های سبکی آنها را استخراج، تبیین و گزارش کند. ۲- از پس مقایسه سبکی دو متن متفاوت برآید. ۳- با تحلیل و طبقه‌بندی دیدگاه‌های مختلف، بر اساس اصول علمی سبک‌شناسی صحت و سقم آن‌ها را گزارش نماید. ۴- با شناسایی ویژگی‌های سبکی نثر در دوره‌های مختلف، روند تغییر و تحول و عناصر متمایزکننده آن را شناسایی و گزارش کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعاریف، تمهیدات و روش‌شناسی

- معرفی سرفصل، منابع، تکالیف و موضوعات پژوهشی
- تعریف‌های مختلف سبک‌شناسی
- بررسی پیشینه سبک‌شناسی در ایران
- معرفی مکتب‌های سبک‌شناسی در قلمرو نثر (ادبی و زبان‌شناختی، توصیفی، تکوینی، ساخت‌گرا، فرمالیسم روسی و...)
- روش سبک‌شناسی بر پایه سطوح زبانی، ادبی و فکری، و با تکیه بر نگرش خاص، گزینش واژگان و هنجارگریزی
- انواع نثر بر اساس سبک (مرسل، بینابین و...)

فعالیت یادگیری:

بحث و گفت‌وگو درباره سه سطح سبک‌شناسی، مزایا و آسیب‌های آن

تکالیف عملکردی:

تهیه جدول سبک‌شناسی بر اساس سبک دوره‌ای و با ذکر مشخصات هر دوره

فصل دوم: تقسیمات انواع نثر تا پایان قرن هشتم

- بررسی مختصات زبانی نثر فارسی کهن (سبک خراسانی، عراقی و...)
- بررسی سبکی نثر مرسل و نمونه‌های آن در دوره‌های سامانی و غزنوی
- بررسی سبکی نثر بینابین و مختصات زبانی، ادبی، فکری هریک (تاریخ بیهقی، سیاست‌نامه و قابوس‌نامه)
- بررسی سبکی نثر موزون و مختصات زبانی و ادبی (آثار خواجه عبدالله و تفسیر نسفی)
- بررسی سبکی نثر فنی و مختصات زبانی، ادبی و فکری در کتاب‌های عهد سلجوقی (کلیله و دمنه، التوسل الی الترسل، منشآت خاقانی، منشآت و طواط، مقامات حمیدی، راحه الصدور)
- بررسی سبکی نثر ساده و بینابین و مختصات آن در قرن ششم (مجموع التواریخ و القصص، آثار غزالی، آثار عین القضات، آثار سهروردی، اسرار التوحید، تذکره الاولیا، چهار مقاله و تاریخ طبرستان)
- بررسی سبکی نثر فنی و مختصات آن در قرن هفتم (نفثه المصدور، تاریخ جهانگشا، تاریخ و صاف)
- بررسی سبکی و مختصات نثر بینابین موزون، مرسل و فنی در قرن هفتم (مرصادالعباد و گلستان)
- بررسی سبکی نثر کتاب‌های تاریخی و مختصات آن در قرن هشتم (جامع التواریخ، تجارب السلف، تاریخ گزیده، تاریخ بناکتی، مجمع الانساب)
- بررسی سبکی کتب ادبی و عرفانی قرن هشتم و مختصات هر یک (روضه خلد، انیس العشاق، مصباح الهدایه، مناقب العارفين و نزهه الارواح)

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منشور و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

- بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منشور تا پایان قرن هشتم در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
- مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل سوم: تقسیمات انواع نثر از قرن نهم تا اواخر عصر قاجار

- بررسی سبکی نثر آثار تاریخی و ادبی و مختصات آن در قرن نهم (تذکره الشعراء، آثار جامی، آثار واعظ کاشفی و...)
- بررسی سبکی نثر کتاب‌های تاریخی و ادبی و مختصات آن در عصر صفویه (عیار دانش، حبیب السیر و...)
- بررسی سبکی نثر کتاب‌های تاریخی و ادبی و مختصات آن در عصر قاجار (سیاحت‌نامه ابراهیم بیگ، منشآت قائم مقام و...)

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منشور و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منشور از قرن نهم تا اواخر عصر قاجار در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

فصل چهارم: تقسیمات انواع نثر از اواخر عصر قاجار تا سقوط سلطنت

- بررسی سبکی نثر در تذکره نویسی، فرهنگ نویسی، کتب مذهبی، رمان نویسی، ترجمه‌ها و نسخ خطی
- بررسی سبکی نثر کتاب‌های ادبی و مختصات آن در دوره معاصر.

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو پیرامون سبک‌های انواع آثار منشور و اشتراکات و افتراقات

تکالیف عملکردی:

بررسی مختصات سبکی هر یک از آثار منشور از عصر مشروطه تا سقوط سلطنت در سه سطح زبانی، فکری و ادبی
مقایسه مختصات سبکی دو متن متفاوت (بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مانند ارائه مستقیم، پرسش و پاسخ، حل مسئله و کار گروهی
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی نوین در کلاس، از جمله نرم‌افزارها و بانک‌های اطلاعاتی متون
- تکیه بر تمرین و بررسی متن در کلاس به شیوه فردی، گروهی و کارگاهی

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.

۲- شمیسا، سیروس (۱۳۷۶)، **سبک‌شناسی نثر**، تهران: میترا

۳- بهار، محمدتقی (۱۳۹۱)، **سبک‌شناسی** (سه جلد)، تهران: امیرکبیر

منابع فرعی:

۱- نورگارد، نینا و دیگران (۱۳۹۷)، **فرهنگ سبک‌شناسی**، ترجمه احمد رضایی جمکرانی، مسعود فرهمندفر، تهران: مروارید

۲- وردانک، پتر (۱۳۹۷)، **مبانی سبک‌شناسی**، ترجمه محمد غفاری، تهران: نشر نی

۳- شمیسا، سیروس (۱۳۸۶)، **کلیات سبک‌شناسی**، تهران: میترا

۴- فتوحی، محمود (۱۳۹۱)، **سبک‌شناسی**، نظریه‌ها، رویکردها و روش‌ها، تهران: سخن

۵- خطیبی، حسین (۱۳۶۶)، **فن نثر در ادب فارسی**، تهران: زوار

- ۶- رستگارفسائی، منصور (۱۳۸۱)، انواع نثر فارسی، تهران: سمت
- ۷- رحیمیان، هرمز (۱۳۸۱)، ادوار نثر فارسی از مشروطیت تا سقوط سلطنت، تهران: سمت
- ۸- غلامرضایی، محمد (۱۳۸۹)، سبک‌شناسی نثرهای صوفیانه، تهران: دانشگاه شهید بهشتی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «دستور تاریخی زبان فارسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

دستور تاریخی زبان فارسی، تحولات تاریخی زبان فارسی را در ادوار تاریخی بررسی می‌نماید. دانشجومعلم را قادر می‌سازد که درک علمی از این تحولات تاریخی داشته باشند؛ آنان را با سیر تاریخی واحدها و عناصر زبان فارسی در مقوله‌های دستوری آشنا می‌نماید. ایشان می‌توانند تغییرات تاریخی واحدهای زبان فارسی را طبقه‌بندی کنند و با زبان فارسی معاصر بسنجند.

<p>نام درس به فارسی: دستور تاریخی زبان فارسی</p> <p>نام درس به انگلیسی: Historical grammar of the Persian language</p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- از سیر تحولات تاریخی زبان فارسی آگاهی یابد و تحول در واحدهای زبانی فارسی را تشخیص دهد.</p>	<p>تعداد واحد: ۲</p> <p>تعداد ساعت: ۳۲ ساعت</p> <p>شایستگی کلیدی: موضوعی</p>
<p>۲- تحول و تطور زبان فارسی را در ادوار تاریخی بررسی و مقایسه کند. تحول متون مختلف را بر اساس ساختار صرف و نحو، تحلیل و نقد نماید.</p> <p>۳- تحول واج‌ها و ساخت واژه‌ها و جمله‌ها را در متون کهن طبقه‌بندی کند و تفاوت و تشابه آن‌ها را گزارش کند.</p>	<p>پیش‌نیاز: -</p> <p>تخصص موردنیاز برای تدریس:</p> <p>متخصص زبان و ادبیات فارسی و دکترای فرهنگ و زبان‌های باستانی</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: بررسی تاریخ زبان فارسی، اهمیت و ادوار تاریخی

- تشریح تاریخ زبان فارسی، خانواده زبان‌های هند و ایرانی، اهمیت تاریخی و امروزی زبان فارسی در میان دیگر زبان‌ها
- تحول زبان فارسی و بررسی دیدگاه‌ها
- ادوار زبان فارسی

فعالیت یادگیری: بحث درباره زبان فارسی کهن، گفت‌وگو درباره زبان فارسی تاجیکستان و افغانستان

تکالیف عملکردی: مطالعه آثاری درباره سیرتاریخی زبان فارسی و ارائه گزارشی از آن

فصل دوم: ویژگی‌های دستور زبان‌های ایرانی باستان، ایرانی میانه غربی، فارسی دری

- بررسی تاریخی اسم و اقسام و اجزا آن در زبان‌های کهن فارسی
- بررسی تاریخی فعل و اقسام و اجزا آن در زبان‌های کهن فارسی
- بررسی تاریخی صفت و اقسام و اجزا آن در زبان‌های کهن فارسی
- بررسی تاریخی ضمیر و اقسام و اجزا آن در زبان‌های کهن فارسی
- بررسی تاریخی قید و اقسام و اجزا آن در زبان‌های کهن فارسی
- بررسی تاریخی حرف و اقسام آن در زبان‌های کهن فارسی

فعالیت یادگیری: گفت‌وگو درباره ساختار صرفی زبان فارسی از گذشته تا معاصر، گفت‌وگو درباره رابطه نحوی در دستور تاریخی با نحو در دستور زبان معاصر

تکالیف عملکردی: تهیه گزارشی از ویژگی‌های صرفی واحدهای زبانی دستور تاریخی ایرانی باستان، ایرانی میانه غربی و فارسی دری و مقابله آن‌ها با هم، تهیه گزارشی از وجوه تفاوت و تشابه‌های نحوی در دستور تاریخی و دستور معاصر

فصل سوم: واژه‌سازی در دستور تاریخی زبان فارسی و واج‌ها

- بررسی واژه‌ها و اقسام آن در ادوار تاریخی ایران
- بررسی وندها و اقسام آن در ادوار تاریخی ایران
- بررسی فرآیند تاریخی واج‌ها
- واج‌های صامت و مصوت زبان فارسی

فعالیت یادگیری: گفت‌وگو درباره واژه‌ها، وندها و اقسام آن‌ها در دستور زبان فارسی از گذشته تا معاصر، بحث درباره مصوت‌های مرکب

تکالیف عملکردی: تهیه گزارشی درباره تغییرات در ساختمان واژه‌ها از بعد دستور تاریخی و دستور معاصر، تهیه جدولی از صامت‌ها و مصوت‌های دستور تاریخی و دستور معاصر

فصل چهارم: بررسی جمله در دستور تاریخی زبان فارسی

- بررسی سیر تاریخی جمله در زبان‌های کهن فارسی
- بررسی جمله و اقسام آن در دستور تاریخی

فعالیت یادگیری: بحث در مورد جمله از حیث مفهوم و چگونگی بیان در سیر تاریخی زبان فارسی

تکالیف عملکردی: تهیه گزارشی درباره ترتیب و توالی ارکان جمله در سیر تاریخی زبان فارسی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- تکیه بر تمرین با دو ویژگی قواعد دستور تاریخی و دستور معاصر در کلاس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- ۱- ابوالقاسمی، محسن (۱۳۹۲)، **دستور زبان فارسی**، تهران: انتشارات سمت
- ۲- باقری، مهری (۱۳۹۶)، **تاریخ زبان فارسی**، تهران: انتشارات قطره

منابع فرعی

- ۱- ابوالقاسمی، محسن (۱۳۸۱)، **تاریخ زبان فارسی**، تهران: انتشارات سمت
- ۲- خانلری، پرویز (۱۳۹۵)، **تاریخ زبان فارسی**، ۳جلد، تهران: نشر نو
- ۳- خانلری، پرویز (۱۳۹۵)، **دستور تاریخی زبان فارسی**، به کوشش عفت مستشارنیا، تهران: انتشارات آگاه
- ۴- مقدم، محمد (۱۳۴۲)، **راهنمای ریشه فعل‌های ایرانی**، تهران: انتشارات علمی
- ۵- اورانسکی، ای.م. (۱۳۸۶)، **زبان‌های ایرانی**، ترجمه علی اشرف صادقی، تهران: انتشارات سخن

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره
- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیفی که استاد تعیین نموده است. ۵ نمره

سرفصل درس «دستور زبان فارسی معاصر»

۱. معرفی درس و منطق آن

شناخت ساختار زبان فارسی، دانشجو معلمان را قادر می‌سازد تا درک درستی از زبان فارسی به دست آورند. دستور زبان فارسی معاصر، ویژگی‌های ساختاری، ترکیب و خصایص زبانی متون فارسی معاصر را بررسی می‌نماید. دانشجو معلمان به کمک دستور زبان فارسی معاصر، آگاهانه‌تر به توصیف و ارزیابی متون می‌پردازند و با بهره‌گیری از ساختارهای مختلف دستوری قادر خواهند بود که متنی درست و دستورمند بنویسند.

نام درس به فارسی: دستور زبان فارسی معاصر نام درس به انگلیسی: contemporary Persian grammar	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- ساختار دستوری متن‌های فارسی معاصر، ویژگی و عناصر سازه‌ای آن‌ها را تبیین کند.	تعداد واحد: ۲
۲- متون فارسی معاصر را با توجه به ساختار دستوری، به صورت نظام‌مند و با رعایت اصول علمی دستور زبان فارسی، تحلیل و ارزیابی کند.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- متون فارسی معاصر را از حیث ارتباط زبان و نوع ادبی و استخدام واژگان متناسب با موضوع طبقه‌بندی کند و با بهره‌گیری از ساختارهای مختلف دستوری متنی درست و دستورمند بنویسد.	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: مبانی زبان شناسی
	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصتهای یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: معرفی دستور زبان فارسی، اهمیت و ضرورت، تاریخچه دستور و دستورنویسان

- تعریف دستور زبان، اهمیت و ضرورت آن
- تاریخچه دستور نویسی در ایران و جهان
- معرفی دستور نویسان مشهور فارسی
- بررسی دستورهای سنتی و جدید در زبان فارسی و بیان تفاوت هر یک

فعالیت یادگیری: بحث درباره دستورهای سنتی و جدید و ارزیابی آن‌ها

تکالیف عملکردی: مطالعه آثاری درباره تاریخچه دستورنویسی در ایران و ارائه گزارشی از آن

فصل دوم: آواشناسی

- بررسی سازه (تکواژ) و اقسام آن، بررسی واج، حرف، هجا، صامت، مصوت، کشش صامت‌ها، آهنگ، تکیه، ارتفاع، نواز، دلیل دگرگونی واج‌ها و اقسام آن

فعالیت یادگیری: بحث در مورد نقش تکواژها و واج‌ها در زبان فارسی

تکالیف عملکردی: تمرین در متون، بازشناسی تکواژ و اقسام آن

فصل سوم: بررسی واحدهای زبانی (سازه‌شناسی) شامل: ضمیمه‌ها (پسوندها و پیشوندها)، نیمه کلمه‌ها، کلمه، کلمه مرکب و گروه

- گروه و بررسی اجزا و اقسام آن در زبان فارسی
- نقش‌های اصلی گروه اسمی، فعلی، قیدی، وصفی، صوتی، حرفی در جمله
- نقش‌های فرعی گروه اسمی، فعلی، قیدی، وصفی، صوتی، حرفی در جمله
- هسته و انواع وابسته‌ها در گروه

فعالیت یادگیری: بحث درباره تفاوت‌ها و شباهت‌های انواع گروه‌های زبانی

تکالیف عملکردی: تمرین در متون، بازشناسی انواع گروه‌های زبانی و وابسته‌های آنها از متون

فصل چهارم: بررسی واحد زبانی؛ جمله

- جمله در زبان فارسی، اجزا و اقسام آن
- ترتیب اجزای جمله

فعالیت یادگیری: گفت و گو درباره شبه جمله، جمله‌واره‌های وابستگی و همسانی، تعداد جمله‌واره‌های جملات مرکب و

ارتباط بین آنها، نقش حروف ربط، بحث در مورد جمله از حیث مفهوم و چگونگی بیان و حذف در اجزای جمله

تکالیف عملکردی: بررسی متون و ارائه گزارش انواع جمله‌ها

فصل پنجم: سازه‌شناسی (صرف)

- بررسی اسم و گروه‌های اسمی، اقسام و ویژگی‌ها و ساختمان آن
- بررسی فعل و گروه‌های فعلی، اقسام و ویژگی‌ها و ساختمان آن
- بررسی قید و گروه‌های قیدی، اقسام و ساختمان آن
- بررسی صفت و گروه‌های وصفی و اقسام آن
- بررسی حرف و گروه‌های حرف اضافه و ربط و اقسام آن
- بررسی صوت و گروه‌های صوتی و اقسام آن
- بررسی نقش نحوی واژه‌ها، تغییر مقوله دستوری واژه‌ها، اقسام ترکیب واژه‌ها

فعالیت یادگیری: گفت و گو درباره ساختارهای مختلف صرفی

تکالیف عملکردی: بررسی بعضی متون فارسی معاصر و استخراج، دسته‌بندی و ارائه گزارش انواع سازه‌های به کاررفته در آنها

فصل ششم: نقش‌یابی کلمات (نحو)

- آموزش انواع نقش‌های کلمات در جمله مانند فاعل، مفعول، متمم، قید و....

فعالیت یادگیری: گفت و گو دربارهٔ انواع نقش‌های مختلف کلمات

تکالیف عملکردی: بررسی بعضی متون فارسی معاصر و استخراج، دسته‌بندی و ارائه گزارش پرکاربردترین نقش‌های به کاررفته در آن‌ها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- تکیه بر تمرین و تولید متنی خلاق با رعایت قواعد سازه‌ای زبان فارسی در کلاس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- ۱- وحیدیان کامیار، تقی و عمرانی، غلامرضا (۱۳۹۵)، **دستور زبان فارسی**، تهران: انتشارات سمت
- ۲- انوری، حسن و احمدی گیوی، حسن (۱۳۸۵)، **دستور زبان فارسی ۲**، تهران: انتشارات فاطمی

منابع فرعی

- ۱- فرشیدورد، خسرو (۱۳۹۳)، **دستور امروز**، تهران: انتشارات آگاه
- ۲- باطنی، محمدرضا (۱۳۹۶)، **توصیف دستوری ساختمان زبان فارسی**، تهران: شرکت چاپ و نشر بین‌الملل
- ۳- ناتل خانلری، پرویز (۱۳۵۵)، **دستور زبان فارسی**، تهران: بنیاد فرهنگ
- ۴- ارژنگ، غلامرضا (۱۳۷۴)، **دستور زبان فارسی**، تهران: نشر قطره
- ۵- مشکوه الدینی، مهدی (۱۳۶۶)، **دستور زبان فارسی بر پایه نظریه گشتاری**، مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۵ نمره
- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزیابی پوشه کار: مجموعهٔ تکالیفی که استاد تعیین نموده است: ۵ نمره

سرفصل درس «بدیع»

۱. معرفی درس و منطق آن:

علم بدیع، دانشی است که از زیبایی‌های لفظی و معنوی کلام سخن می‌گوید و به تحلیل مجموعه فنونی می‌پردازد که کلام عادی را تبدیل به کلام ادبی می‌کند یا سطح کلام ادبی را به سطحی والاتر سوق می‌دهد. لذا ادراک ظرایف و زیبایی‌های کلام ادیبانه به کمک آن ممکن می‌شود. دانشجویان با گذراندن این واحد، افزون بر شناخت بهتر متون، از آن لذت روحی و روانی می‌برند و در کارکرد ادبی خود توانایی‌های لازم را کسب خواهند کرد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: بدیع نام درس به انگلیسی: Figures of Speech
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۱	
تعداد ساعت: ۱۶	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز: -	
تخصص موردنیاز برای تدریس:	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
دکترای زبان و ادبیات فارسی	۱- ساختار هنری متن‌ها را از نظر آرایه‌های بدیعی درک و استخراج کند. ۲- پس از شناخت و تشخیص آرایه‌ها در متون، تفاوت آرایه‌های لفظی و معنوی را دسته‌بندی و ارزش‌گذاری کند. ۳- با تمرکز بر متون اصیل، پس از تشخیص مصادیق، ابعاد زیبایی‌شناسانه آنها را توضیح دهد و از آنها لذت ببرد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات و تعاریف

- بدیع، تقسیمات، هدف و جایگاه آن
- رابطه بدیع با معانی و بیان

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی پیرامون بدیع، تقسیمات، هدف و جایگاه آن
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن ادبی برای استخراج مصادیق مباحث بدیعی

فصل دوم: بدیع لفظی

- واج‌آرایی، جناس و انواع آن
- سجع و انواع آن
- موازنه و ترصیع
- اشتقاق، تکرار و تصدیر، عکس و قلب

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی پیرامون انواع و مثال‌های بدیع لفظی
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن ادبی برای استخراج نمونه‌های بدیع لفظی

فصل سوم: بدیع معنوی

- مراعات نظیر
- تلمیح (اشاره)، تضمین و اقتباس و درج
- تضاد و طباق، متناقض نما (پارادوکس)
- حس آمیزی
- ایهام و انواع آن
- لف و نشر و نظایر آن
- اغراق و غلو و مبالغه
- حسن تعلیل
- اسلوب معادله و تمثیل و ارتباط آن‌ها
- بראعت استهلال
- مدح شبیه ذم و ذم شبیه به مدح

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی پیرامون انواع و مثال‌های بدیع معنوی
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن ادبی برای استخراج نمونه‌های بدیع معنوی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- تکیه بر تمرین و بررسی متون نظم و نثر در کلاس به شیوه فردی، گروهی و ارائه بازخورد

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- شمیسا، سیروس (۱۳۸۳)، **نگاهی تازه به بدیع**، تهران: فردوس

منابع فرعی:

- ۱- بیغمی، مهران (۱۳۹۰)، **بیان و بدیع**، تهران: شریف
- ۲- وطواط، رشیدالدین (۱۳۶۲)، **حدایق السحر فی دقایق الشعر**، تهران: طهوری
- ۳- قیس رازی، شمس (۱۳۷۴)، **المعجم فی معاییر اشعارالعجم**، انتخاب و توضیح سیروس شمیسا، تهران: سخن
- ۴- رضا نژاد، غلامحسین (۱۳۶۷)، **اصول علم بلاغت در زبان فارسی**، تهران: الزهرا
- ۵- تجلیل، جلیل (۱۳۶۸)، **جناس در پهنه ادب فارسی**، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- ۶- کزازی، میرجلال الدین (۱۳۸۷)، **بدیع (زیبا شناسی سخن پارسی)**، تهران: کتاب ماد
- ۷- فشارکی، محمد (۱۳۷۹)، **نقد بدیع**، تهران: سمت

۸- وحیدیان کامیار، تقی (۱۳۸۳)، *بدیع از دیدگاه زبان‌شناسی*، تهران: سمت

۹- وفایی، عباسعلی (۱۳۹۲)، *شعر فنی و فن شعر*، تهران: سخن

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «انواع ادبی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

انواع ادبی، دانش طبقه‌بندی آثار ادبی از نظر قالب و محتوا یا ماده و صورت است. لذا در ادبیات، طبقه‌بندی به کمک انواع ادبی و بر اساس اشتراکات و افتراقات صورت می‌گیرد. این دانش، هم‌چنین به موضوع تغییر در محتوا و قالب‌های ادبی در دوره‌های گوناگون و دلایل مربوط می‌پردازد. چنان‌که در دوره‌هایی تحت تأثیر عواملی، انواعی مورد توجه قرار می‌گیرد و در دوره‌های بعد انواعی دیگر.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: انواع ادبی نام درس به انگلیسی: Literary Genres
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۱	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
تعداد ساعت: ۱۶	۱- نوع ادبی و ضرورت و اهمیت توجه به آن را در طبقه‌بندی آثار بشناسد.
شایستگی کلیدی: موضوعی	۲- دلایل و انواع طبقه‌بندی آثار ادبی را از نظر قالب و محتوا بشناسد و تبیین کند.
پیش‌نیاز: -	۳- انواع طبقه‌بندی آثار ادبی را تحلیل و ارزیابی کند.
استاد متخصص برای تدریس:	۴- متون نظم و نثر را بر اساس خصیصه‌های صوری و محتوایی آنها طبقه‌بندی کند.
دکترای زبان و ادبیات فارسی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعاریف و کلیات

- تعریف و جایگاه انواع ادبی
- پیشینه انواع ادبی
- اقسام تقسیم‌بندی‌های متون بر اساس خصیصه‌های صوری و محتوایی آنها
- دلایل دگرگونی و تحول انواع ادبی

تکالیف یادگیری:

متناسب با موضوعات فوق و به فراخور سطح دانش و ذائقه دانشجویان، متن‌هایی متنوع در کلاس بررسی شود.

تکالیف عملکردی:

دانشجویان نمونه‌هایی از متون نظم و نثر را از منظر موضوعات فوق بررسی کنند.

فصل دوم: تقسیم‌بندی محتوایی آثار ادبی

- ادب حماسی
- ادب تعلیمی
- ادب نمایشی
- ادب غنایی

— و ...

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی پیرامون انواع و قالب‌های ادبی
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن ادبی برای تبیین انواع و قالب‌های مربوط

فصل سوم: قالب‌های شعری

— کلیاتی در باب قالب‌های شعری

— قالب‌های شعری کهن

— قالب‌های شعری نو

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی پیرامون انواع قالب‌های شعری کهن و نو
تکالیف عملکردی: بررسی چند دیوان شعری کهن و نو برای استخراج نمونه‌هایی از انواع قالب‌های شعری کهن و نو و مقایسه آنها

فصل چهارم: قالب‌های آثار منثور

— رمان

— داستان بلند

— داستان کوتاه

— قصه و قصه رمزی

— افسانه

— حکایت

— تمثیل و رمز

— و ...

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی پیرامون انواع قالب‌های آثار منثور
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن منثور کهن و نو برای استخراج نمونه‌هایی از انواع قالب‌های آثار منثور و مقایسه آنها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

آموزش انواع ادبی و فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری در فضای آموزشی، از طریق بررسی متون مختلف اعم از نظم و نثر، به مثابه بسترهای طبیعی آموزش برای سودمند واقع شدن آموزش و تحقق یادگیری.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

— منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.

منابع فرعی:

- ۱- شمیسا، سیروس (۱۳۸۹)، **انواع ادبی**، تهران: میترا
- ۲- رزمجو، حسین (۱۳۹۰)، **انواع ادبی و آثار آن در زبان فارسی**، مشهد: دانشگاه فردوسی
- ۳- همایی، جلال الدین (۱۳۶۸)، **فنون بلاغت و صناعات ادبی**، تهران: هما
- ۴- دوبرو، هدر (۱۳۹۸)، **ژانر (نوع ادبی)**، ترجمه فرزانه طاهری، تهران: مرکز
- ۵- زرقانی، سید مهدی و محمودرضا قربان صباغ (۱۳۹۵)، **نظریه ژانر (نوع ادبی)**، تهران: هرمس

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «معانی و بیان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

علم معانی از کیفیت مطابقه کلام با مقتضای حال و مقام سخن می گوید و به کمک آن، کلام با حال شنونده یا مخاطب هماهنگ می گردد. علم بیان هم از چگونگی ادای یک معنی به صورت های گوناگون بحث می کند. لذا بیان می گوید چگونه می توان یک معنی را با الفاظ گوناگون ادا کرد. به کمک این درس دانشجویان می توانند افزون بر شناخت بهتر متون، التذاذ روحی و روانی، کلام خود را به اقتضای موقعیت و به اشکال مورد علاقه بیان کنند و زمینه های لازم را برای دریافت متون و پیام ها و انتقال آن به دانش آموزان به دست آورند.

نام درس به فارسی: معانی و بیان نام درس به انگلیسی: Rhetoric	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکتراي زبان و ادبیات فارسی
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- ضمن فهم آرایه های معنایی، با بررسی متون ادبی، آنها را تشخیص داده، سپس تبیین کند.</p> <p>۲- با تمرکز بر متون اصیل، پس از تشخیص مصادیق، ابعاد زیبایی شناسانه آنها را توضیح دهد و از آنها لذت برد.</p> <p>۳- آرایه های معنایی متن ها را دسته بندی و ارزش گذاری کند.</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات و تعاریف

- علم معانی
- علم بیان
- بلاغت، بلاغت کلام و متکلم و شنونده
- عوامل ایجاد فصاحت یا اخلال در آن

فعالیت یادگیری: بحث و گفتگو درباره علم معانی و علم بیان
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن ادبی برای استخراج خصیصه های بلاغی

فصل دوم: جمله های خبری

- خبر و انشا
- بررسی احوال مسندالیه
- بررسی احوال مسند

– بررسی حصر و قصر

– بررسی فصل و وصل

فعالیت یادگیری: بحث و گفتگو دربارهٔ جمله‌های خبری
تکالیف عملکردی: تمرین در متون برای استخراج انواع خبر

فصل سوم: اندازه سخن بلیغ

– ایجاز

– مساوات

– اطناب

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی نمونه‌های ایجاز، اطناب و مساوات
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن ادبی برای استخراج نمونه‌های ایجاز، اطناب و مساوات

فصل چهارم: علم بیان

– تشبیه و انواع آن

– استعاره و انواع آن

– مجاز و انواع آن

– کنایه و انواع آن

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی پیرامون نمونه‌های مجاز، تشبیه، استعاره و کنایه
تکالیف عملکردی: بررسی چند متن ادبی برای استخراج نمونه‌های مجاز، تشبیه، استعاره و کنایه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

– تکیه بر تمرین و بررسی متون نظم و نثر در کلاس به شیوه فردی، گروهی و ارائهٔ بازخورد

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

– علوی مقدم، محمد و رضا اشرف‌زاده (۱۳۹۷)، **معانی و بیان**، تهران: سمت

منابع فرعی:

۱- رضا نژاد، غلامحسین (۱۳۶۷)، **اصول علم بلاغت در زبان فارسی**، تهران: الزهرا

۲- تقوی، سید نصرالله (۱۳۶۳)، **هنجارگفتار: در فن معانی و بیان و بدیع فارسی**، اصفهان: فرهنگ‌سرای اصفهان

- ۳- تجلیل، جلیل (۱۳۷۰)، **معانی و بیان**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۴- رادفر، ابوالقاسم (۱۳۶۸)، **فرهنگ اصطلاحات علوم بلاغی**، تهران: اطلاعات
- ۵- صفوی، کوروش (۱۳۹۳)، **درآمدی بر معنی‌شناسی**، تهران: سوره مهر
- ۶- پالمر، فرانک (۱۳۹۱)، **نگاهی تازه به معنی‌شناسی** (ترجمه کوروش صفوی)، تهران: کتاب ماد
- ۷- شمیسا، سیروس (۱۳۹۲)، **بیان و معانی**، تهران: میترا
- ۸- شفیعی کدکنی، محمدرضا (۱۳۸۹)، **صور خیال در شعر فارسی**، تهران: آگاه
- ۹- ثروتیان، بهروز (۱۳۸۳)، **فن بیان در آفرینش خیال**، تهران: امیرکبیر
- ۱۰- بیغمی، مهران (۱۳۹۰)، **بیان و بدیع**، تهران: شریف
- ۱۱- آهنی، غلامحسین (۱۳۶۰)، **معانی و بیان**، تهران: بنیاد قرآن
- ۱۲- همایی، جلال الدین (۱۳۷۴)، **معانی و بیان**، تهران: نشر هما

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سر فصل درس «آیین نگارش»

معرفی درس و منطق آن:

یکی از کارکردهای زبان، نقش ارتباطی آن است. از انواع ارتباط، ارتباط نوشتاری است. استفاده مکتوب از زبان را «زبان نوشتار» می‌نامند که انواع و گونه‌هایی چون اداری، مطبوعاتی، آموزشی، علمی، کودکانه و ادبی و در قالب‌های گوناگون دارد. هر یک از گونه‌های زبان نوشتار هنجارها، آداب و شیوه نگارش مخصوص خود را دارد. جز ساختار و چگونگی زبان نگارش و آیین آن، درست‌نویسی و رعایت اسلوب فارسی و دوری از خطاهای رایج نگارشی از اهداف این درس است. یادگیری این درس برای دانشجویان این رشته هم به عنوان کاربر و استفاده کننده از زبان و هم مدرس آن ضرورت دارد. قالب‌های ادبی یکی از مهارت‌هایی است که دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی باید بر آن مسلط و با آن آشنا باشند. این درس به دلیل ماهیت عملی، بیشتر مبتنی بر تمرین و تکرار است. انتظار می‌رود دانشجویان با فراگیری محتوای این درس بتوانند شیوه‌های نگارشی را در خود نهادینه کرده و به درستی به دانش آموزان انتقال دهند.

<p>نام درس به فارسی: آیین نگارش نام درس به انگلیسی: Writing method</p>	<p>مشخصات درس نوع درس: نظری- عملی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- با قالب‌های نگارشی و انواع مهارت‌ها و شیوه‌های نگارش هر یک آشنا شود و آنها را برای مخاطبان بازگو کند.</p> <p>۲- انواع و گونه‌های نگارشی را تحلیل، نقد و ارزیابی کند.</p> <p>۳- به کمک راه‌های پرورش معانی، انواع متن‌ها را بنویسد.</p>	<p>تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸ شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

ویژگی‌های نوشته: نظم و انسجام / تنوع و گیرایی / منطق و استدلال / سادگی وضوح / خلاقیت و نوآوری / صداقت، صمیمیت، ساده‌نویسی، سلاست، تنوع، ایجاز و اختصار / رعایت قواعد درست‌نویسی / هماهنگی اندیشه، موضوع و محتوا

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره اهمیت نگارش، بیان خاطرات از نیازهای نگارشی

تکالیف عملکردی: بررسی نمونه‌هایی از متن‌های تولیدی نویسندگان با توجه به خصیصه‌های فوق

فصل دوم: زبان و قالب‌های نگارشی

انواع، قالب‌ها و گونه‌های نگارش علمی، ادبی، عامیانه و عادی، گفتاری و نوشتاری و تفاوت‌های هر یک

فعالیت یادگیری: بررسی نمونه‌هایی از گونه‌ها

تکالیف عملکردی: تهیه جدولی از تفاوت‌های نگارش علمی، ادبی، عامیانه، تبدیل متن گفتاری به نوشتاری

فصل سوم: ویژگی‌های نوشته

صداقت، صمیمیت، ساده‌نویسی، سلاست، ایجاز، تنوع،...

فعالیت یادگیری: ارائه چند نوشته و تشخیص صداقت، صمیمیت، ساده‌نویسی، سلاست، ایجاز، تنوع هریک از نوشته‌ها

تکالیف عملکردی: تشخیص ویژگی‌های نوشته با دادن چند تمرین

فصل چهارم: روش‌های نگارش

تحلیلی، توصیفی، تشریحی و...

ساده‌نویسی و ملاک‌های آن: استفاده از جملات کوتاه / کوتاهی پاراگراف‌ها / پرهیز از ابهام / رعایت انسجام / انواع

انسجام / دقت در انتخاب واژه / توجه به ظاهر نوشته / تفکر / صداقت و صمیمیت / استفاده از زبان گفتار

فعالیت یادگیری: خواندن انواع متن در کلاس و گفتگو درباره ساده‌نویسی

تکالیف عملکردی: تشخیص انواع نگارش نوشته‌های تحلیلی، توصیفی، تشریحی

فصل پنجم: راه‌های پرورش معانی

تعریف، توصیف، تشریح، مقایسه و....

فعالیت یادگیری: بررسی نمونه‌هایی از هریک

تکالیف عملکردی: استفاده از هر یک از شیوه‌ها در یک متن مشخص

فصل ششم: نامه‌نگاری

انواع نامه: رسمی و غیررسمی.

اهمیت مکاتبات اداری و انواع مکاتبات اداری.

اقسام نامه‌های اداری از نظر: سطح، درون‌مایه و محتوا و درجه امنیتی. اجزای نامه‌های اداری و مکاتبات بین‌المللی

فعالیت یادگیری: شناخت و معرفی انواع و شیوه‌های نامه‌نگاری با ارائه نمونه

تکالیف عملکردی: نگارش یک نامه یا گزارش اداری

فصل هفتم: گزارش‌نویسی

تعریف گزارش، کارکردهای گزارش، اهداف گزارش‌نویسی و انواع و عناصر گزارش و مراحل آن

فعالیت یادگیری: خواندن چند نمونه گزارش؛ تحلیل نمونه گزارش‌ها

تکالیف عملکردی: نوشتن یک گزارش کوتاه در گروه

فصل هشتم: زندگی‌نامه‌نویسی، خاطره‌نویسی و سفرنامه‌نویسی.

زندگی‌نامه: شیوه‌های نگارش زندگی‌نامه، انواع زندگی‌نامه (خودنوشت، دیگرنوشت) و خاطره‌نویسی.

فعالیت یادگیری: مقایسه چند نمونه از زندگی خودنوشت و دیگرنوشت

تکالیف عملکردی: نگارش یادداشت های روزانه

فصل نهم: مقاله نویسی

زبان مقاله، حجم مقاله، موضوع مقاله، لحن و بیان مقاله، نگارش مقاله، انواع مقاله های پژوهشی و ویژگی های مقاله، اجزای مقاله و مراحل آن

فعالیت یادگیری: بررسی چند مقاله علمی پژوهشی در کلاس به لحاظ نگارش

تکالیف عملکردی: نقد و بررسی نمونه مقالات نوشته شده توسط دانشجویان

فصل دهم: چکیده نگاری

- انواع خلاصه نویسی

- خلاصه با حفظ سبک نویسنده

- خلاصه بدون حفظ سبک نویسنده

فعالیت یادگیری: بیان رعایت نکات خلاصه نویسی در خلال تدریس

تکالیف عملکردی: چکیده نگاری یک متن با مقیاس های مختلف به دو روش

فصل یازدهم: طنزپردازی و شیوه های نگارش آن

بهره گیری از زبان و عناصر زبانی/ بهره گیری کلمات عامیانه / توصیف هنرمندانه حالات / بازی با کلمات / تیپ سازی و

شخصیت پروری / کودنمایی/ بهره گیری از حیوانات / نقیضه پردازی / حاشیه روی / اشتباه و آمیختن دو مطلب / طولیل گویی / خراب

کردن سبمل ها / حاشیه نویسی / طرف گفتگو / تبدیل مسائل ساده به پیچیده / حاضر جوابی

فعالیت یادگیری: ارائه نمونه های طنز و یافتن شگردهای آن در گروه ها

تکالیف عملکردی: مقایسه چند نمونه طنز قدیم و جدید از منظر ویژگی ها

فصل دوازدهم: نمایشنامه نویسی و فیلم نامه نویسی

انواع، روش های نگارش

فعالیت یادگیری: انطباق متن یک نمایشنامه یا فیلم نامه با نمونه اجرایی و نمایشی آن

تکالیف عملکردی: نگارش و اجرای یک نمایشنامه

فصل سیزدهم: آیین نگارش حقوقی

نحوه نگارش مبایعه نامه، قولنامه، تنظیم دادخواست، تحریر اسناد حقوقی

فصل چهاردهم: نگارش مطبوعاتی

نگارش انواع گزارش، خبر، مقاله، تیترونیسی، ویراستاری خبر و نویسندگی رادیو و تلویزیون

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل بدیعه پردازی، حل مسئله، کار گروهی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های ارزشیابی و تصحیح انشا و نگارش؛
- پیش‌بینی درس پژوهی انشا و نگارش؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و تولید متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ذوالفقاری، حسن (۱۳۹۵)، کتاب کار انشا و نگارش (۳ جلد)، تهران: اساطیر، چاپ هشتم

منابع فرعی:

- ۱- انوری، حسن (۱۳۶۶)، آیین نگارش پیشرفته، تهران: رسام
- ۲- سمیعی، احمد (۱۳۷۴)، نگارش و ویرایش، تهران: سمت
- ۳- گیوی، حسن احمدی (۱۳۷۲) از فن نگارش تا هنر نویسندگی، تهران: سخن
- ۴- کمالی نهاد، علی اکبر و صباغیان، ناصر (۱۳۹۸)، آموزش نگارش، اراک: نگار کمال
- ۵- ماحوزی، مهدی (۱۳۷۵)، گزارش نویسی، تهران: اساطیر
- ۶- ابراهیمی، نادر (۱۳۵۶)، فارسی نویسی برای کودکان، تهران: آگاه
- ۷- توسی، بهرام (۱۳۷۳)، راهنمای پژوهش و اصول علمی مقاله نویسی، مشهد: ترانه
- ۸- خزائی، عذرا، (۱۳۷۵) نویسندگی برای رادیو و تلویزیون، تهران: مرکز مطالعات و سنجش برنامه‌های صدا و سیما
- ۹- شریعت محمدجواد (۱۳۶۸)، آیین نگارش، تهران: اساطیر
- ۱۰- کریمی شرقی، (۱۳۸۱) فن گزارش نویسی، تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی
- ۱۱- کشاورز، بهمن (۱۳۷۶)، آیین نگارش حقوقی، تهران: جهاد دانشگاهی شهید بهشتی
- ۱۲- محجوب، محمدجعفر و فرزام پور (۱۳۵۳)، فن نگارش، تهران: نشر اندیشه
- ۱۳- مهدوی، محمد نقی (۱۳۶۶)، چکیده نویسی، مفاهیم، روش‌ها، تهران: مرکز اسناد و مدارک علمی ایران
- ۱۴- وزین پور، نادر و غلامرضا ارژنگ (۱۳۵۷)، نگارش و سخنوری، تهران: سازمان کتاب‌های درسی
- ۱۵- بابایی، رضا (۱۳۹۶)، بهتر بنویسیم، قم: نشر ادیان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: در هر جلسه متناسب با موضوع درس
ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۸ نمره + نگارش مستقل متن ۷ نمره

سرفصل درس «آیین ویرایش»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در این درس و در دو بخش مجزای ویرایش فنی و زبانی با مبانی درست نویسی در انواع نوشته ها، آشنا می شویم تا دانشجو قادر باشد برخی نامه های اداری، نوشته های رسانه ای و آثار علمی و آموزشی را ویرایش کند که دچار انواع نارسایی های ویرایشی هستند. امروزه ویرایش در سطوح مختلف زبانی، فنی و تخصصی و محتوایی، در دنیای علم، برای ارتباط بهتر و مؤثرتر ضرورتی انکارناپذیر است. در سایه این ابزار مهم و کارساز می توان زبان فارسی را به زبان علم تبدیل، و آن را تثبیت کرد.

نام درس به فارسی: آیین ویرایش نام درس به انگلیسی: Editing method	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- با انواع ویرایش، کسب انواع مهارت ها و شیوه های هر یک آشنا شود و آنها را برای مخاطبان بازگو کند.	تعداد واحد: ۲
۲- انواع و گونه های ویرایش را تحلیل و نقد و ارزیابی کند.	تعداد ساعت: ۳۲
۳- انواع متون را ویرایش کند.	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش نیاز: آیین نگارش
	تخصص مورد نیاز برای تدریس:
	دکترای زبان و ادبیات فارسی و
	زبان شناسی

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

ویرایش فنی و حدود آن

دیدگاه های گوناگون درباره رسم الخط فارسی

بندنویسی و پاراگراف بندی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی در باره نقش و اهمیت ویرایش و حدود آن

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از نظرات متخصصان این حوزه

فصل دوم: نشانه گذاری

فعالیت یادگیری: ارائه یک متن صحیح نشانه گذاری شده و بیان علت کاربرد هر نشانه

تکالیف عملکردی: اصلاح نشانه گذاری یک متن انتخابی

فصل سوم: شیوه خط فارسی

جدانویسی و پیوسته نویسی

نگارش همزه و...

فعالیت یادگیری: بررسی نمونه‌ها

تکالیف عملکردی: بررسی کاربرد شیوه خط فارسی در مطبوعات

فصل چهارم: املای درست واژگان

فعالیت یادگیری:

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست (سیاهه‌ای از) غلط‌های املایی مشهور و پرکاربرد

فصل پنجم: مباحث تکمیلی فنی

آوانگاری، اعراب‌گذاری، نشانه‌های اختصاری، عددنویسی و فرمول‌نویسی، ضبط اعلام بیگانه

فعالیت یادگیری: بررسی چند نمونه

تکالیف عملکردی: کاربرد نشانه‌های اختصاری؛ عددنویسی و فرمول‌نویسی و... در متن

فصل ششم: مستندسازی و کتاب‌آرایی

شیوه‌های استناد نوشته در انواع و گونه‌های نوشتاری (مقاله، رساله، کتاب، و...)

استناد به منابع الکترونیک

نمایه سازی

تدوین فهرست منابع

ساختار شکلی مقاله و کتاب و...

فعالیت یادگیری: مشارکت دانشجویان در بحث گروهی بررسی شکلی چند کتاب و مقاله

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست (سیاهه‌ای از) غلط‌های املایی مشهور و پرکاربرد بررسی و اصلاح نمونه‌های نادرست

کتاب‌آرایی

فصل هفتم: ویرایش زبانی: کلیات

جایگاه زبان فصیح در زندگی، نیاز به درست‌نویسی و علل آن و...

آشنایی با ویرایش زبانی و حدود آن

انواع غلط‌های تلفظی، معنایی، ساختاری، کاربردی در زبان فارسی

گرفته‌برداری

فعالیت یادگیری: تشخیص نمونه‌هایی از انواع غلط‌های تلفظی، معنایی، ساختاری

تکالیف عملکردی: تهیه جدولی از گرفته‌برداری‌های نادرست در نثرهای ترجمه

فصل هشتم: کاربردهای نادرست زبانی

واژگانی، تعبیری و اصطلاحی

درازنویسی

تکرار زاید واژگان (حشو)

ابهام و کژتابی

فعالیت یادگیری: آموزش از طریق الگوی بدیعه پردازی؛ آموزش از طریق الگوی مقایسه جملات آموزش از طریق همیاری
تکالیف عملکردی: تهیه جدولی از انواع کاربردهای نادرست واژگانی، تعبیری و اصطلاحی؛ یافتن جمله‌های دراز و مبهم در
نثرهای آموزشی یا اداری و اصلاح آن‌ها؛ یافتن جمله‌های زاید واژگان (حشو) در نثرهای اداری و اصلاح آن‌ها

فصل نهم: واژگان عربی در فارسی

نشانه‌های جمع، تنوین، مطابقت صفت و موصوف، «یت» مصدرساز، «ال»، مشتقات عربی در فارسی، افعّل تفضیل

فعالیت یادگیری: آموزش از طریق کارگروهی بحث گروهی درباره علل رواج عربی در فارسی

تکالیف عملکردی: یافتن جمله‌های دراز و مبهم در نثرهای آموزشی یا اداری و اصلاح آن‌ها؛ ویرایش کاربردهای نادرست
نشانه‌های جمع، تنوین، مطابقت صفت و موصوف، «یت» مصدرساز، «ال»، مشتقات عربی در فارسی، افعّل تفضیل

فصل دهم: خطاهای کاربرد نادرست فعل و حرف

ناهماهنگی نهاد با فعل

حذف بی‌قرینه فعل

مجهول نابه‌جا

خطاهای کاربرد نادرست حرف اضافه، نشانه، ربط

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره علت کاربردهای نادرست فعل، بررسی چند متن از منظر کاربرد نادرست حروف

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست از (سیاهه‌ای از) کاربردهای نادرست فعل، ویرایش کاربرد نادرست حرف در متن

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل تمرین، کار گروهی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های ارزشیابی و تصحیح ویرایش؛
- پیش‌بینی درس پژوهی ویرایش؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و ویرایش متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ذوالفقاری، حسن (۱۳۹۶)، آموزش ویراستاری و درست نویسی، چاپ سوم، تهران: علم

منابع فرعی:

۱- فرهنگستان زبان و ادب فارسی (۱۳۸۶)، دستور خط

- ۲- سمیعی، احمد (۱۳۷۴)، نگارش و ویرایش، تهران: سمت
- ۳- صدیق بهزادی، ماندانا (۱۳۷۵)، شیوه‌نامه ضبط اعلام انگلیسی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۵- غلامحسین زاده، غلامحسین (۱۳۸۵) آیین نگارش و ویرایش، تهران: سمت، چاپ چهارم
- ۶- یاحقی، محمدجعفر، محمد مهدی ناصح (۱۳۶۸) راهنمای نگارش و ویرایش، مشهد: آستان قدس رضوی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت ویرایش

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۸ نمره + ویرایش متن ۷ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سرفصل درس «عروض و قافیه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

عروض، فن سنجش وزن شعر و شناخت وزن‌ها و بحرهای کلام منظوم است. این علم همراه با علم قافیه، به شناخت وزن و قافیه و طبقه‌بندی آن‌ها در شعر فارسی می‌پردازد. دانشجوی پس از گذراندن این درس می‌تواند به شناخت موسیقی شعر دست یابد و روابط ناپیدای محتوا و موسیقی مناسب آن را دریابد و ضمن بهره‌گیری از این دانش، آن را به دانش‌آموزان انتقال دهد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: عروض و قافیه نام درس به انگلیسی: Prosody and Rhyme
نوع درس: عملی	
تعداد واحد: ۱	
تعداد ساعت: ۳۲	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز: -	
تخصص موردنیاز برای تدریس:	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
دکترای زبان و ادبیات فارسی	۱- ضمن فراگیری اصطلاحات عروض و قافیه، اجزای پدیدآورنده آن را در شعر نشان دهد. شعر را تقطیع و بحر آن را بیان کند و اجزا و عیب‌های قافیه را تشخیص دهد. ۲- اشعار فارسی را از حیث معیارهای عروض و قافیه ارزیابی کند. ۳- بر اساس معیارهای فراگرفته، اشکالات وزنی اشعار فارسی را اصلاح و تحلیل کند و آن را در قالب یک پژوهش ارائه دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: مبانی وزن شعر فارسی

- آشنایی با عروض
- وزن و اجزای آن
- تقطیع هجایی
- تقطیع به ارکان عروضی
- اختیارات شاعری
- زحافات یا ارکان فرعی

فعالیت یادگیری:

بحث و بررسی پیرامون موضوعات مبنایی وزن شعر فارسی

تکالیف عملکردی:

تقطیع نمونه‌هایی از شعر فارسی

فصل دوم: بحور و اوزان شعر فارسی

- بحرهای عروضی
- بحرهای متحد الارکان
- بحرهای متناوب و مختلف الارکان

- بحر ها و اوزان پر کاربرد
- وزن شعر نو

فعالیت یادگیری:

بحث و بررسی پیرامون دسته‌بندی‌های بحور و اوزان شعر فارسی

تکالیف عملکردی:

تقطیع نمونه‌هایی گوناگون از انواع بحور شعر فارسی و نشان دادن هریک از مفاهیم بالا در آن‌ها

فصل سوم: قافیه و ردیف

- قافیه، ردیف و حاجب
- حروف قافیه
- حرکات قافیه
- عیوب قافیه
- قافیه بدیعی، هنری
- قافیه شعر نو

فعالیت یادگیری:

بحث و بررسی پیرامون مباحث مختلف قافیه و ردیف در شعر فارسی

تکالیف عملکردی:

یافتن نمونه‌هایی گوناگون از شعر فارسی که دارای انواع محاسن و عیوب قافیه هستند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- تکیه بر تمرین و بررسی متون نظم در کلاس درس به شیوه فردی، گروهی و ارائه بازخورد

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- هادی، روح الله (۱۳۹۲)، آموزش عروض و قافیه از دریچه پرسش، تهران: سمت

منابع فرعی:

- ۱- فشارکی، محمد (۱۳۷۳)، عروض و قافیه (برگرفته از کتاب المعجم شمس قیس رازی)، تهران: جامی
- ۲- کمالی نهاد، علی اکبر و جلالی، امیرمحمد (۱۳۹۸)، آموزش عروض شنیداری، تهران: زوار
- ۳- شمیسا، سیروس (۱۳۸۱)، آشنایی با عروض و قافیه، تهران: فردوس
- ۴- وحیدیان کامیار، تقی (۱۳۶۷)، وزن و قافیه شعر فارسی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۵- عبداللهی، رضا (۱۳۸۹)، بحثی پیرامون زحافات رایج در شعر فارسی، تهران: چاپار

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره

سرفصل درس «مرجع‌شناسی و روش تحقیق در آموزش زبان و ادبیات فارسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در روزگار ما، اشتیاق و دغدغه شناخت جهان و گسترش علوم، روش‌های پژوهش را نیز گسترش داده است. لذا یکی از نیازهای مهم و پایه‌ای دانشجویان رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی، آشنایی با مراجع و منابع معتبر و نیز آگاهی از روش‌های پژوهش در این رشته است. از این رو طراحی و اجرای این درس می‌تواند این امکان را برای آنان فراهم کند که با آخرین روش‌ها و منابع آشنا شوند و دست به پژوهش زنند.

<p>نام درس به فارسی: مرجع‌شناسی و روش تحقیق در آموزش زبان و ادبیات فارسی</p> <p>نام درس به انگلیسی: Bibliography and methodology of research in the teaching of Persian language and literature</p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>تعداد ساعت: ۳۲ ساعت</p> <p>شایستگی کلیدی: موضوعی</p> <p>پیش‌نیاز: -</p> <p>تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- منابع و مراجع معتبر در آموزش زبان و ادبیات فارسی و نیز مهم‌ترین روش‌ها و شیوه‌های تحقیق را بشناسد و قادر به استفاده از آنها در فعالیت‌های پژوهشی خود باشد.</p> <p>۲- منابع و مراجع و نیز روش‌ها و شیوه‌های تحقیقی مورد استفاده در پژوهش‌های دیگران را نقد و ارزیابی کند.</p> <p>۳- از طریق به کارگیری منابع و مراجع معتبر و نیز شیوه‌های مناسب تحقیق در آموزش زبان و ادبیات فارسی، یک پژوهش خرد را اجرا کند.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: آشنایی با مراجع و منابع معتبر

- کلیات
- ضرورت‌ها و اهداف مرجع‌نگاری
- آشنایی با روش‌های استفاده از مراجع کاغذی و الکترونیک
- فرهنگ‌های لغت و اصطلاح‌نامه‌های عمومی و اختصاصی
- دانش‌نامه‌های عمومی و اختصاصی فارسی و غیرفارسی قدیم و جدید
- کتاب‌شناسی‌ها

فعالیت یادگیری: معرفی انواع دانش‌نامه‌های عمومی و اختصاصی فارسی و غیرفارسی در کلاس درس

تکالیف عملکردی: تهیه جدولی از فرهنگ‌های لغت و اصطلاح‌نامه‌های عمومی و اختصاصی، معرفی یکی از دانش‌نامه‌های عمومی یا اختصاصی

فصل دوم: منابع و مراجع الکترونیک

- منابع الکترونیک
- بانک‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی
- نرم‌افزارها
- روش استفاده از منابع و مراجع غیر فیزیکی

فعالیت یادگیری: مقایسه منابع و مراجع الکترونیک اینترنتی و غیراینترنتی
تکالیف عملکردی: بررسی منابع و مراجع الکترونیک اینترنتی و غیراینترنتی یک تحقیق

فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش

- کلیات روش‌های تحقیق، هدف و فلسفه تحقیق، ویژگی‌های تحقیق علمی
- انواع پژوهش‌های دانشگاهی (بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای و...)
- انواع روش‌ها (استدلالی، تعریفی - تطبیقی، مقایسه‌ای، علت و معلولی، کمی و آماری، کیفی، توصیفی، تفسیری و...)
- معرفی و تحلیل راهبردها و روش‌های درست تبیین و تحدید عناصر پژوهش از قبیل عنوان، بیان مسأله، اهمیت و ضرورت پژوهش، پیشینه پژوهش، انتخاب اهداف، سوالات، فرضیه، جامعه و نمونه آماری، ابزارها و... و به کارگیری آن‌ها در عمل
- اصطلاحات رایج در روش تحقیق: آزمون، ابزار پژوهش، روایی و پایایی، ارزیابی، استناد، استشهاد، بحث، تجزیه و تحلیل، تعریف، تفسیر، تقابل، توصیف، رده‌بندی، سرفصل، مقایسه و...
- انواع پژوهش‌ها در حوزه زبان و ادبیات فارسی و آموزش آن (نسخه‌پژوهی، تاریخ نگاری و شرح‌نویسی، پژوهش‌های انتقادی، مطالعات تطبیقی و...)

فعالیت یادگیری: بررسی روش‌های پژوهشی مطلوب در حوزه آموزش زبان و ادبیات فارسی
تکالیف عملکردی: تدوین یک پیشنهاد پژوهشی

فصل چهارم: فرایند پژوهش

- روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات و داده‌ها (میدانی و اسنادی)
- طبقه‌بندی تدوین و تجزیه و تحلیل داده‌ها
- تنظیم و تدوین نهایی گزارش تحقیق
- شیوه‌های مستندسازی متن گزارش نهایی
- ارجاع‌دهی (درون متنی و برون متنی)

فعالیت یادگیری: بررسی ساختار یک گزارش نهایی تحقیق
تکالیف عملکردی: مقایسه ساختار چند گزارش نهایی تحقیق

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

— تکیه بر تمرین و تولید در کلاس درس به شیوه فردی و گروهی و ارائه بازخورد مناسب

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- ۱- رضی، احمد (۱۳۹۷)، روش‌ها و مهارت‌های تحقیق در ادبیات و مرجع‌شناسی، تهران: فاطمی
- ۲- ستوده، غلامرضا (۱۳۷۳)، مرجع‌شناسی و روش تحقیق در ادب فارسی، تهران: سمت

منابع فرعی:

- ۱- عاصی، مصطفی (۱۳۷۲)، کاربرد کامپیوتر در زبان‌شناسی و فرهنگ‌نگاری، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- ۲- غلامحسین‌زاده، غلامحسین و احمد رضی (۱۳۹۲)، آشنایی با منابع و مراجع چاپی و الکترونیکی در ادبیات فارسی، تهران: سمت
- ۳- محمدی‌فر، محمدرضا (۱۳۷۹)، آشنایی با مرجع‌شناسی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی
- ۴- محمدی‌فر، محمدرضا (۱۳۹۳)، فرهنگ جامع مرجع‌شناسی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی
- ۵- مرادی، نورالله (۱۳۹۳)، مرجع‌شناسی، شناخت خدمات و کتاب‌های مرجع، تهران: فرهنگ معاصر
- ۶- مقدسی، مهناز (۱۳۸۴)، دانش‌نامه‌های ایرانی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی
- ۷- ماهیار، عباس (۱۳۹۳)، مرجع‌شناسی ادبی و روش تحقیق، تهران: قطره

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

- ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره
ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره
کارپوشه: ۵ نمره

سرفصل درس «مبانی زبان‌شناسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

زبان‌شناسی دانشی است که در سه سطح آوایی، نحوی و معنایی به بررسی و مطالعهٔ زبان می‌پردازد. این درس دانشجویان - معلمان را با مباحث علمی زبان‌شناسی نوین آشنا کرده و آن‌ها را برای درک بهتر ساختار زبان فارسی و نقش‌ها و گونه‌های مختلف آن آماده خواهد کرد تا از این طریق دانشجویان ضمن استفاده از این دانش زبانی، توانایی‌ها، شایستگی‌ها و مهارت‌های لازم را برای انتقال آن به دانش‌آموزان کسب کنند.

نام درس به فارسی: «مبانی زبان‌شناسی» نام درس به انگلیسی: Foundations of linguistics	مشخصات درس نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی، دکترای زبان‌شناسی
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- ویژگی‌ها، مبانی و سطوح زبانی (آوایی، واژگانی، نحوی و معنایی) متن‌ها را بشناسد و درک کند و بتواند سطوح زبانی را از یک متن استخراج، دسته‌بندی و تبیین نماید.</p> <p>۲- ویژگی‌ها، مبانی و سطوح زبانی (آوایی، واژگانی، نحوی و معنایی) را به صورت نظام‌مند با آموخته‌های پیشین ترکیب کند و با رعایت اصول علمی، بین اجزای مختلف ارتباط برقرار نموده، متون را از منظر زبان‌شناسی، نقد و تحلیل نماید.</p> <p>۳- متنی با ویژگی‌ها و عناصر و سطوح زبانی متناسب با یکی از موضوعات زبان فارسی بیافریند.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: معرفی زبان و زبان‌شناسی، نقش و مهارت‌های زبان

- تعریف زبان و انواع آن، زبان‌شناسی و انواع زبان‌شناسی
- ماهیت زبان
- نقش‌های زبان
- مهارت‌های زبانی

فعالیت یادگیری: بحث دربارهٔ اهمیت زبان و تفکر، گونه و گویش

تکالیف عملکردی: مقایسهٔ زبان گفتاری و زبان نوشتاری، گردآوری وجوه تفاوت و شباهت آن‌ها

فصل دوم: معرفی واحدهای سازندهٔ زبان فارسی

- اندام‌های گویایی، صوت و آوا
- واج و فرایندهای واجی زبان فارسی
- هجا و ساختمان هجایی در زبان فارسی

- تکواژ و اقسام آن
 - واژه و اقسام آن، ساخت واژه در زبان فارسی
- فعالیت یادگیری:** بحث درباره زنجیره کلام و زوج کمینه

تکالیف عملکردی: ارائه گزارشی درباره ساخت آوایی، هجایی و واژگانی زبان فارسی، مطالعه آثاری درباره واحدهای زبان و کاربرد آن‌ها و تهیه گزارشی از آن

فصل سوم: نحو و زبان‌شناسی

- تقدم صورت بر معنا و ساخت‌های نحوی
 - سير تحول معنایی و معناشناسی
 - روابط همنشینی و جانشینی
- فعالیت یادگیری:** گفت‌وگو درباره اهمیت معنی، بحث درباره روابط همنشینی و جانشینی

تکالیف عملکردی: ارائه نمونه‌هایی از طنز و یافتن کارکردهای معناشناسی آن در بافت‌های مختلف، مقایسه چند نمونه متن قدیم و جدید از منظر معناشناسی و تهیه گزارشی از آن

فصل چهارم: معرفی انواع زبان‌شناسی و مسایل زبانی

- معرفی انواع زبان‌شناسی
- زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی
- دو زبانگی و مسائل آن در ایران
- زبان آموزی
- روان‌شناسی زبان
- نظام‌های نوشتاری و خط فارسی

فعالیت یادگیری: بحث درباره کلمات دخیل و اشکالات خط فارسی، بحث درباره آموزش زبان فارسی در مناطق دو زبانه، گفت‌وگو درمورد جامعه‌شناسی زبان

تکالیف عملکردی: بررسی نمونه‌ای از یک متن از منظر زبان‌شناسی متن و گونه‌های اجتماعی، تهیه فهرستی از ناهمخوانی‌های خط و زبان، بررسی نحوه استفاده از واژگان محلی و تعیین برابری آن در زبان فارسی معیار، تدوین مثلهایی از فرهنگ محلی و تعیین معادل‌هایی از آن

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی
- مشارکت دانشجو بر اساس رویکرد سازنده‌گرایی

- پژوهش درباره مقالات منتشر شده در خصوص مطالب درس به عنوان فعالیت‌های برون کلاسی

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

- ۱- نجفی، ابوالحسن (۱۳۹۵)، **مبانی زبان‌شناسی و کاربرد آن در زبان فارسی**، تهران: انتشارات نیلوفر
- ۲- باطنی، محمدرضا (۱۳۹۳)، **مسائل زبان‌شناسی نوین**، تهران: انتشارات آگاه
- ۳- باقری، مهری (۱۳۹۴)، **مقدمات زبان‌شناسی**، تبریز: دانشگاه تبریز

منابع فرعی

- ۱- ثمره، یدالله (۱۳۹۵)، **آواشناسی زبان فارسی**، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۲- مشکوه‌الدینی، مهدی (۱۳۹۵)، **سیر زبان‌شناسی**، مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی
- ۳- حق‌شناس، علی محمد (۱۳۹۳)، **آواشناسی**، تهران: انتشارات آگاه
- ۴- هال، ا.رابرت (۱۳۹۴)، **زبان و زبان‌شناسی**، ترجمه محمدرضا باطنی، تهران: امیرکبیر
- ۵- باطنی، محمدرضا (۱۳۹۵)، **زبان و تفکر**، تهران: انتشارات آگاه
- ۶- پالمر، فرانک (۱۳۹۵)، **نگاهی تازه به معنی‌شناسی**، ترجمه کورش صفوی، تهران: نشر مرکز
- ۷- ادیب‌سلطانی، میرشمس‌الدین (۱۳۷۱)، **درآمدی بر چگونگی شیوه خط فارسی**، تهران: امیرکبیر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: فعالیت یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاسی ۴ نمره
ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره امتحان کتبی
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیفی که استاد تعیین نموده است. ۶ نمره

سرفصل درس «ادبیات کودک و نوجوان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ادبیات کودک و نوجوان، آفرینش‌های ادبی و خلاقیت‌های تصویری است که متناسب با توانمندی‌های ذهنی و روانی کودکان و نوجوانان آفریده می‌شود. یکی از اثربخش‌ترین و فراگیرترین حوزه‌های اثرگذار در تعلیم و تربیت، عرصه وسیع ادبیات کودک و نوجوان است؛ بنابراین، این درس به شناخت دقیق شعر و ادبیات کودک و نوجوان کمک و برای رشته‌های مختلف، راه‌حل‌های مناسبی را در مسئله‌های آموزشی-تربیتی فراهم می‌کند. هم‌چنین به کمک این درس دانشجو زمینه و آموزه‌های مناسب و کارآمد را برای آموزش و تربیت کودک و نوجوان کسب می‌کند.

نام درس به فارسی: ادبیات کودک و نوجوان نام درس به انگلیسی: Child and Young literature	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو می‌تواند: ۱- ادبیات کودک و نوجوان، و گونه‌ها و شاخه‌های آن را بشناسد و در عمل تبیین و تشریح نماید. ۲- آموزه‌ها و مهارت‌های مناسب و کارآمد را برای شناخت و تحلیل و نقد دقیق شعر و داستان کودک کسب کند و به کار گیرد. ۳- با آگاهی از توانمندی‌های ذهنی، عاطفی و روانی کودکان و نوجوانان بتواند عناصر و ویژگی‌های ادبیات کودک و نوجوان را در بررسی و تولید بعضی متون کودکان و نوجوانان به کار برد.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: بررسی کلیات

- تعریف ادبیات کودک و نوجوان
- شاخه‌ها و گونه‌های ادبیات کودک و نوجوان
- قلمرو ادبیات کودک و نوجوان

فعالیت یادگیری: بحث و تبادل نظر درباره اهمیت درس ادبیات کودک و نوجوان
تکالیف عملکردی: بررسی و ارائه نمونه‌هایی از ادبیات کودک و نوجوان در کلاس

فصل دوم: شناسایی کودک و نوجوان

- روان‌شناسی کودک و نوجوان مثل: رفتار، مسائل رشد، ویژگی‌های بدنی، اجتماعی، هیجانی، عاطفی و شناختی در پنج دوره (پیش‌دستان، دوره‌های اول و دوم ابتدایی و دوره‌های اول و دوم دبیرستان)
- شناخت رغبت‌های کودک و نوجوان در هر دوره
- فعالیت یادگیری:** پاسخ به پرسش‌های هدفدار / مشارکت در بحث گروهی /

تکالیف عملکردی: با مراجعه به منابع دیگر یک پژوهش موردی درموضوع روانشناسی کودک یا نوجوان را مکتوب می کنند.

فصل سوم: مبانی و اصول ادبیات کودک و نوجوان

- مبانی ادبیات کودک و نوجوان

- اصول حاکم بر ادبیات کودک و نوجوان

- هدف های ادبیات کودک و نوجوان (شناخت: خود، خلق، خلقت، خالق)

فعالیت یادگیری: بیان اصول و مبانی از منابع دیگر / بحث درباره هدف های ادبیات کودک و نوجوان (خود، خلق، خلقت، خدا)

تکالیف عملکردی: انتخاب نمونه ای از ادبیات کودک و نوجوان و مشخص کردن اصول و اهداف آن

فصل چهارم: بررسی قالب های مخصوص نثرروایی در ادبیات کودک و نوجوان

- بررسی پیشینه هریک از قالب ها در جهان و ایران

- بررسی عنصرهای قالب ساز و درون مایه ساز هر یک از قالب ها

فعالیت یادگیری: بحث درباره تفاوت و تشابه اسطوره، افسانه و... بایکدیگر / پاسخ به پرسش هایی درباره عناصر داستانی

تکالیف عملکردی: یک گروه از دانشجویان موضوعی را درخصوص قالب های نثرروایی ادبیات کودک انتخاب، و به شکل

اجرای مستقل (کنفرانس) ارائه می دهند.

فصل پنجم: معرفی و خواندن و نقد و تحلیل نمونه هایی از آثار متثور از آغاز تا عصر حاضر

- افسانه

- قصه

- حکایت و داستان کوتاه

فعالیت یادگیری: مشارکت در خواندن نمونه متن ها با رعایت مهارت های کلامی، غیر کلامی و فرازبانی

تکالیف عملکردی: هر گروه از دانشجویان یک اثر منتخب را نقد و ارزیابی نموده، به شکل پژوهش موردی یا ارائه مستقل اجرا

می کنند.

فصل ششم: بررسی قالب های نثر غیرروایی در ادبیات کودک و نوجوان

- مقاله، گزارش، زندگی نامه، خاطره، سفرنامه

- بررسی عنصرهای قالب ساز و درون مایه ساز هریک از قالب ها

فعالیت یادگیری: بحث و مناظره گروهی درباره مقاله، زندگی نامه و... / بحث درباره تفاوت نثرروایی و نثر غیرروایی

تکالیف عملکردی: هر گروه از دانشجويان يك اثر منتخب را نقد و ارزيابي نموده، به شكل ارائه مستقل اجرا مي كنند.

فصل هفتم: برسي قالب هاي نظم روايي (قصه هاي منظوم) در ادبيات كودك و نوجوان

- معرفي، خواندن و نقد و تحليل نمونه هايي از قصه هاي منظوم

فعاليت يادگيري: خواندن مناسب و بحث درباره يك نمونه قصه

تکالیف عملکردی: چند نمونه از اشعار منظوم روايي را نقد و ارزيابي مي كنند.

فصل هشتم: معرفي و برسي نظم غير روايي

- نظم هاي مهمل، نظم هاي بازي و سرگرمي

- نظم هاي عاميانه، نظم هاي آموزشي غير رسمي

- نظم هاي آموزشي رسمي

فعاليت يادگيري: بحث و گفتگو درباره نظم هاي غير روايي رسمي و غير رسمي

تکالیف عملکردی: چند نمونه از اشعار منظوم غير روايي را نقد و ارزيابي مي كنند.

فصل نهم: برسي شعر كودك و نوجوان

- برسي عنصر هاي شعر كودك

- برسي قالب هاي شعر كودك

فعاليت يادگيري: پاسخ به پرسش هاي از پيش تعيين شده درباره عنصر هاي شعر و قالب هاي شعر كودك

تکالیف عملکردی: هر دانشجو، با انتخاب يك نمونه شعر منظوم، عاطفه، تخیل، و درون مایه آن را برسي و ارزيابي مي كند.

فصل دهم: برسي درون مایه شعر كودك

- ويژگي هاي شعر كودك

- آرايه هاي لفظي در شعر كودك

فعاليت يادگيري: گروه ها با هم درباره ويژگي هاي شعر كودك به بحث و گفتگو مي پردازند.

تکالیف عملکردی: برسي درون مایه، آرايه هاي لفظي و ويژگي هاي چند نمونه شعر كودك و نوجوان

فصل يازدهم: معرفي و خواندن نمونه آثار منظوم غير روايي

- ساده نويسي، بازنويسي

- بازآفريني و نظيره سازي براي كودكان و نوجوانان

فعالیت یادگیری: در بحث و گفتگوی گروهی تفاوت بازنویسی و بازآفرینی را تشخیص می‌دهند
تکالیف عملکردی: بازنویسی یک نمونه شعر کودک - بازآفرینی یک نمونه شعر کودک

فصل دوازدهم: تصویر و تصویرگری در ادبیات کودک و نوجوان

- عنصرهای تصویرگری کارکرد ابزارها و مواد در تصویرگری

- تصویرگری با استفاده از فن‌های گوناگون چاپ

- روش‌های تصویرگری

- سبک‌های تصویرگری.

فعالیت یادگیری: بررسی و تحلیل تصویرپردازی چند اثر مشهور و منظوم ادبیات کودکان در کلاس

تکالیف عملکردی: نقد و بررسی تصویر و تصویرپردازی یک نمونه کتاب کودک

فصل سیزدهم: شیوه‌های قصه‌خوانی و شعرخوانی برای کودکان و نوجوانان

- قصه گو و ویژگی‌هایش

- بایدها و نبایدهای قصه‌گویی

- شیوه‌ها و شگردهای اجرای قصه

فعالیت یادگیری: پاسخ به پرسش‌های هدف‌دار / خواندن یک قصه با شگردهای مناسب / خواندن یک شعر با شیوه‌های مناسب

تکالیف عملکردی: جمع‌بندی و نقد و بررسی واحد درسی وارزیابی شیوه‌ها و شگردهای تدریس استاد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل ارائه مستقیم، پرسش و پاسخ، بدیعه‌پردازی، حل مسئله، کار گروهی و روش تلفیقی.

آموزش توانان شیوه‌های ارزشیابی ادبیات کودک و نوجوان

پیش‌بینی درس پژوهی ادبیات کودک و نوجوان

استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: نرم‌افزارهای رایانه‌ای، کارت، پرده‌نگار و...

تکیه بر تمرین، تحلیل و تولید متن در کلاس به شیوه کارگاهی

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی:

- نعمت‌اللهی، فرامرز و گروه مؤلفان (۱۳۸۶)، **ادبیات کودکان و نوجوانان**، دفتر برنامه‌ریزی آموزش و پرورش، کد ۶۰۱۵۶،

تهران: انتشارات دفتر تألیف کتاب‌های درسی

منابع فرعی:

- ۱- رحمان دوست، مصطفی (۱۳۷۹)، **ادبیات کودکان و نوجوانان**، کد ۶۰۱۵، تهران: انتشارات دفتر تألیف کتاب‌های درسی آموزش و پرورش
- ۲- شعاری، علی اکبر (۱۳۷۴)، **ادبیات کودکان**، تهران: انتشارات مؤسسه اطلاعات
- ۳- قاسم پورمقدم، حسین (۱۳۹۸)، **ادبیات کودک و نوجوانان**، تهران: انتشارات دل‌نگار
- ۴- گرمارودی، مصطفی (۱۳۸۲)، **شعر کودک از آغاز تا امروز**، تهران: انتشارات چاپ و نشر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۵- سلاجقه، پروین (۱۳۸۵)، **از این باغ شرقی (نظریه‌های نقد شعر کودک و نوجوان)**، تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- ۶- محمدی، محمدهادی (۱۳۸۱)، **تاریخ ادبیات کودک و نوجوانان**، تهران: انتشارات چیستا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره / ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «زبان تخصصی»

۱. معرفی درس و منطق آن

در دنیای امروز توانایی خواندن و درک متن‌های مختلف علمی و ادبی مرتبط با هر رشته توسط معلمان برای دستیابی به منابع دست اول، یک ضرورت است. فهم این متون، مستلزم به کارگیری راهبردهای لازم در مهارت خواندن است. از این رو، دانشجو معلمان رشته زبان و ادبیات فارسی باید علاوه بر کسب توانایی مطالعه متون تخصصی رشته خود، در مواجهه با مسائل حرفه‌ای خود راه حل پیدا کنند و با کاربرد این راهبردها، متون مختلف مرتبط با رشته را از منابع متنوع اعم از کتاب، مجله، روزنامه، پایگاه‌ها و سایت‌های اینترنتی بخوانند و بسته به سطح دشواری متون، درک قابل قبولی داشته باشند.

نام درس به فارسی: زبان تخصصی نام درس به انگلیسی: specific english texts	مشخصات درس نوع درس: زبان تخصصی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- با به کارگیری انواع راهبردهای خواندن و درک مطلب و با استفاده از دامنه واژگان و اصطلاحات ادبی، متون مرتبط با رشته اعم از نثر و نظم را مطالعه کند و درک خود را در قالب یادداشت‌های کوتاه، ترجیحاً به زبان انگلیسی، ارائه دهد.	تعداد ساعت: ۳۲
۲- براساس دامنه واژگان و اصطلاحات ادبی آموخته شده، معنا و نحوه به کارگیری واژگان و اصطلاحات را در نوشته‌های دیگران مورد نقد و ارزیابی قرار دهد.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۳- متون نثر و نظم انگلیسی با موضوعات مرتبط با ادبیات فارسی را مطالعه کرده و خلاصه یا برداشت ذهنی خود را به صورت کتبی یا شفاهی، ترجیحاً به زبان انگلیسی بیان کند یا نقد و تحلیلی به انگلیسی بنویسد.	پیش نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: متخصص زبان انگلیسی، دکترای زبان- شناسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

Introducing the course, the book, the tasks and activities, and assessment procedures
 Introducing prose, fiction and nonfiction texts
 Previewing, scanning, skimming, and predicting fiction and non fiction text samples
 Finding context clues in fiction and non fiction text samples
 Identifying main idea and supporting sentences in fiction and non fiction text samples
 Understanding author's purpose in fiction and non fiction text samples
 Distinguishing fact from opinion in fiction and non fiction text samples
 Recognizing simile & metaphor in fiction text samples
 Identifying references in fiction and non fiction text samples
 Making inferences in fiction and non fiction text samples
 Paraphrasing in fiction and non fiction text samples
 Introducing poetry and major types of poetry e.g., lyric, narrative, concrete, etc.
 Introducing major elements of poetry e.g., figurative language, rhythm, stanza breaks, etc.
 Reading sample poems and identifying their types and elements
 Reading sample poems and identifying their types and elements

Reading sample poems and comparing their types and elements

Reading sample poems and comparing their types and elements

(گفتنی است در طی این دوره باید فرصت‌هایی فراهم شود تا دانشجویان راهبردهای لازم را در خواندن و درک انواع متون نثر و نظم یاد گرفته و به کار گیرند).

فعالیت یادگیری

در این درس فعالیت یادگیری در سه مرحله روی می‌دهد، این فعالیت‌ها شامل راهبردهایی است که یادگیری آن‌ها برای درک متن بسیار ضروری است. فعالیت‌ها عبارتند از:

- ۱) فعالیت‌های پیش از خواندن (**Pre reading Activities**) و راهبردهای مرتبط با آن؛
- ۲) فعالیت‌های حین خواندن (**whilst reading Activities**) و راهبردهای مرتبط با آن؛
- ۳) فعالیت‌های پس از خواندن (**Post reading Activities**) و راهبردهای مرتبط با آن؛

تکالیف عملکردی

- ۱) انجام کاربرگ‌های ارائه شده در کلاس
- ۲) انجام فعالیت‌ها و تکالیف مربوط به درک مطلب متون نثر و نظم
- ۳) یادداشت‌برداری یا ارائه برداشت ذهنی خود از متن (ترجیحاً به انگلیسی) در کلاس
- ۴) ارائه خلاصه متن (ترجیحاً به انگلیسی) به صورت شفاهی یا کتبی
- ۵) انجام فعالیت‌ها و تکالیف مربوط به تشخیص اجزاء، عناصر و انواع نظم
- ۶) انجام فعالیت‌های مربوط به سایت‌های آموزشی و ارائه آن‌ها به استاد در طول ترم

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک فرصت‌های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از رویکرد ارتباطی و یادگیری مشارکتی (TBLT, Cooperative / Collaborative Learning, etc) در تحلیل و پاسخ به پرسش‌های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی و انجام فعالیت‌های عملی برای درک عمیق‌تر و به کارگیری آن در موقعیت‌های واقعی تدریس است.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی

۱- **Discovering Fiction**, by Judith Kay and Rosemary Gelshenen, Cambridge University

Press (book ۱ or ۲)

۲- **Studying Poetry An Introduction**, by R.T. Jones,

منابع فرعی

(منابع پیشنهادی الکترونیکی)

<http://www.education.com/reference/article/reading-poetry-practice-questions/>
<http://www.funtrivia.com/html5/index.cfm?qid=۲۱۱۲۸۶>
<http://www.funtrivia.com/quizzes/literature/index.html>
<http://www.funtrivia.com/quizzes/literature/poetry.html>
http://highered.mheducation.com/sites/۰۸۰۹۲۲۲۳۱۰/student_view۰/chapter۷/ged_practice_quiz.html
http://highered.mheducation.com/sites/۰۸۰۹۲۲۲۳۱۰/student_view۰/ged_practice_test.html
<http://www.propofs.com/quiz-school/story.php?title=basic-elements-poetry>
<http://www.propofs.com/quiz-school/topic/poetry>
<http://www.teachervision.com/poetry/printable/۵۵۱۸۲.html?detoured=۱>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

- ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.
- (۱) ارزشیابی فرایند: این ارزشیابی بر اساس بازخوردهای داده شده به نوشته‌های ارایه شده دانشجو و عملکرد او در فعالیت یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها در طول ترم صورت می‌گیرد.
 - (۲) ارزشیابی پایانی: این آزمون به شکل کتبی بر اساس فرصت‌های یادگیری صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید مطالب آموخته شده در طی دوره را به شکل عملی در متون جدید (unseen) به کار ببرند.
 - (۳) ارزیابی پوشه کار: کلیه متن‌های نوشته شده به همراه بازخوردهای داده شده، فعالیت‌های انجام شده در سایت‌های آموزشی، کاربرگ‌ها، و خلاصه‌های ارایه شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز ارزیابی از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد.

سرفصل درس «آموزش مهارت‌های خواندن و نوشتن»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مهارت خواندن، یکی از مهم‌ترین توانایی‌های دریافتی و ادراکی و مهارت نوشتن، یکی از مهم‌ترین توانایی‌های تولیدی دانش‌آموزان است. خواندن، مهارت بازشناسی و درک و خواندن نشانه‌های نوشتاری و نوشتن، مهارت برقراری ارتباط و انتقال اطلاعات و عقاید از طریق نظامی از نشانه‌های نوشتاری است. آموزش خواندن از جمله نیازهای امروز شهروندان ایرانی به شمار می‌رود که بر مبنای مفهوم توانایی خواندن یعنی توانایی تفکر و تعمق در متون مکتوب و استفاده از این متون به عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف فردی و اجتماعی شکل گرفته است. خواندن، به توانایی درک و استفاده از قالب‌های متنی اشاره دارد که مورد نیاز جامعه بوده و برای افراد ارزشمند است. افرادی که متنی را مطالعه می‌کنند به شکل‌های مختلف آن را معنا سازی می‌کنند. آن‌ها می‌خوانند تا یاد بگیرند، می‌خوانند تا در اجتماعات مختلف مدرسه یا زندگی روزانه شرکت کنند و یا برای سرگرمی و لذت بردن مطالعه می‌کنند. آموزش نوشتن نیز از جمله نیازهای امروز شهروندان ایرانی به شمار می‌رود که بر مبنای توانایی تفکر، تعمق و تولید متون مکتوب و استفاده از این متون به عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف فردی و اجتماعی شکل گرفته است. نوشتن، به توانایی تولید قالب‌های نگارشی اشاره دارد که مورد نیاز جامعه بوده و برای افراد ارزشمند است. افرادی که متنی را می‌نویسند؛ در واقع سعی دارند ایده‌ها و معانی ذهنی خود را به دیگران انتقال دهند. این رویکرد به خواندن و نوشتن مبتنی بر دیدگاه‌هایی است که مهارت خواندن و نوشتن را به عنوان فرایندی سازنده و تعاملی می‌دانند. معنا از تعامل بین متن و فردی که آن را می‌نویسد و کسی که آن را می‌خواند، در بافت تجربه‌ای خاص ایجاد می‌شود. افراد قبل، حین و بعد از خواندن و نوشتن، از مجموعه‌ای از دانش‌ها، مهارت‌ها و راهبردهای شناختی و فراشناختی برای درک متن و تولید نوشتاری استفاده و برای ارتباط با دنیا و خودشان از روش‌های متنوع خواندن و قالب‌های مختلف نوشتن استفاده می‌کنند. با توجه به این که خواندن و نوشتن در یادگیری و فهم موضوعات و مفاهیم آموزشی حوزه‌های مختلف تربیت و یادگیری تاثیر بسزایی دارد؛ این درس برای دوره کارشناسی آموزش زبان و ادبیات فارسی طراحی و تولید شده است.

نام درس به فارسی: آموزش مهارت خواندن و نوشتن	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Teaching of Reading and Writing Skills	نوع درس: کارگاهی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۱
۱- تاثیرات مهارت خواندن و نوشتن را در تعامل با محیط یادگیری بداند و توضیح دهد.	تعداد ساعت: ۴۸
۲- جایگاه فهم در مهارت خواندن و نوشتن را با ذکر مثال‌هایی از ادبیات دوره متوسطه تبیین کند.	شایستگی کلیدی: تربیتی-موضوعی
۳- الگوها، شیوه‌ها و فنون تقویت خواندن و نوشتن را در کتاب‌های درسی فارسی و نگارش اجرا کند.	پیش‌نیاز: -
۴- نوع خواندن و نوشته‌های دیگران را نقد و تحلیل کند.	تخصص مورد نیاز برای تدریس:
۵- راهکارهای عملی رفع اختلالات خواندن و نوشتن را ارزیابی کند و بهترین راهکار را در گروهی از دانش‌آموزان دارای اختلال به کار گیرد.	دکترای زبان و ادبیات فارسی، دکترای زبان شناسی
۶- برای هریک از انواع واحدهای زبانی و نگارش نمونه‌هایی را تولید کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: ماهیت و چیستی خواندن و نوشتن

- آواها، حروف، واژه‌ها و معانی در زبان فارسی
- مهارت‌های زبانی با تاکید بر مهارت خواندن و نوشتن
- جایگاه مهارت‌های زبانی در آموزش متوسطه
- ساخت‌های زبان فارسی
- لحن و خواندن در متون زبانی و ادبی

فعالیت یادگیری:

- تبیین و تحلیل ماهیت و چیستی خواندن و نوشتن

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان مقالات مرتبط با انواع و روش‌های خواندن و نوشتن را نقد و تحلیل نمایند.

فصل دوم: آموزش مهارت خواندن و نوشتن

- زبان و تفکر
- نظریه‌های رشد تفکر و توسعه خواندن و نوشتن
- تاثیر مهارت‌های خواندن و نوشتن در برقراری ارتباط با دنیای درون و بیرون
- ارتباط خواندن و نوشتن با درک و تولید متن
- تمرین‌ها و فعالیت‌های عملی برای تقویت خواندن و نوشتن

فعالیت یادگیری:

- تبیین و تحلیل الزامات و شیوه‌های آموزش مهارت خواندن و نوشتن

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان پژوهش‌های مرتبط با آموزش مهارت خواندن و نوشتن تلخیص و ارزیابی نمایند.

فصل سوم: الگوها، شیوه‌ها و فنون تقویت خواندن و نوشتن

- رویکرد‌های خواندن زبان فارسی
- الگوهای بالا به پایین
- الگوهای پایین به بالا
- الگوهای ترکیبی
- شیوه‌های آموزش روخوانی و درک خواندن متن
- فنون و تکنیک‌های تقویت فهم در خواندن
- لحن و آهنگ در خواندن
- انواع نگارش (ساده و خلاق)

- از بند نویسی تا انشا نویسی

فعالیت یادگیری:

- تبیین و تحلیل الگوها، شیوه ها و فنون تقویت خواندن و نوشتن

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان پژوهش‌های مرتبط با الگوها، شیوه‌ها و فنون تقویت خواندن و نوشتن را در کلاس ارائه نمایند.

فصل چهارم: اختلالات خواندن و نوشتن

- چستی و چگونگی اختلالات خواندن و نوشتن

- انواع اختلالات خواندن و راهکارهای برطرف کردن آن

- انواع اختلالات نوشتن و راهکارهای برطرف کردن آنها

فعالیت یادگیری:

- تبیین و تحلیل انواع اختلالات خواندن و نوشتن

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان خلاصه پژوهش‌های مرتبط با اختلالات خواندن و نوشتن را در کلاس ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس استاد به طراحی و ایجاد محیط یادگیری اقدام می‌کند که در آن فعالیت‌های یادگیری به صورت توأمان در سه حیطه دانشی، عاطفی و روانی حرکتی وجود داشته و دانشجویان به صورت گروهی و فردی فرصت جستجوگری و تولید دانش را داشته باشند. پیشنهاد می‌شود استاد براساس سرفصل این درس، مسائلی از دنیای واقعی کلاس‌های درس را مطرح نماید که مورد علاقه دانشجویان باشد و دانشجویان با هدایت استاد و در قالب فعالیت‌های گروهی و فردی به نمایش توانمندی‌های خود در حوزه خواندن و نوشتن بپردازند و نمونه طراحی موقعیت‌های یادگیری بر اساس انواع مهارت‌های خواندن و نوشتن مورد تاکید راهنمای حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی در کلاس درس را اجرا، ارزیابی، بازبینی و نتایج آن را گزارش کنند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.

منابع فرعی:

۱- کیث رینر و الکساندر پولچک (۱۳۹۴)، **روان شناسی خواندن**، ترجمه مجدالدین کیوانی، انتشارات آستان قدس

۲- قاسم پورمقدم، حسین و همکاران (۱۳۹۷)، **فهم پرلز (سواد خواندن)**، تهران: انتشارات مرآت

۳- قاسم پورمقدم، حسین (۱۳۹۶)، **روان شناسی زبان**، تهران: انتشارات دل نگار

- ۴- ریکو، گابریله ال. (۱۳۹۵)، **نوشتن خلاق**، ترجمه گروه مترجمان کارگاه نوشتن خلاق، تهران: انتشارات اختران
- ۵- کمالی نهاد، علی اکبر (۱۳۹۶)، **مهارت خواندن در آموزش زبان و ادبیات فارسی**، اراک: نگار کمال و روزگار
- ۶- واتانابه، ماساکو (۱۳۹۱)، **پرورش هنر استدلال**، مترجمان: محمدرضا سرکارآرانی، علیرضا رضایی و زینب صدوقی، تهران: منادی تربیت
- ۷- نیساری، سلیم، زندی، بهمن و قاسم پورمقدم، حسین و اکبری، فریدون و نجفی، معصومه (۱۳۹۶)، **راهنمای جامع آموزش زبان فارسی در دوره ابتدایی**، تهران: انتشارات مدرسه

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت های آموزشی انجام می گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۱۰ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره

سرفصل درس « برنامه‌ریزی درسی در آموزش زبان و ادبیات فارسی »

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک «فرایند»، یکی از فعالیت‌های اساسی در آموزش و پرورش نوین است. آموزش نظام‌مند و گسترده، نیازمند آن است که با اتخاذ تدابیر قبلی همراه شود. اتخاذ تدابیر هدایت‌گر فعالیت‌های معلم و متعلم در موقعیت تربیتی، برنامه‌ریزی درسی نامیده می‌شود. معلم حتی در نظام‌های متمرکز برنامه‌ریزی درسی هم «برنامه‌ریز درسی بهره‌گیر» یا «برنامه‌ریز درسی اجرایی» است. دانستن زبان برنامه‌ریزی درسی یا آشنایی با دانش آکادمیک برنامه‌ریزی درسی برای معلمان حتی در یک سیستم متمرکز که تصور می‌شود معلم نقش عمده‌ای در تولید ندارد و مصرف‌کننده صرف است، ضرورت دارد؛ برنامه درسی در دستان معلم می‌تواند به یک پدیده «پوچ» (برنامه درسی پوچ) تبدیل شود؛ یعنی معلم می‌تواند آنچه را در مرحله تولید به درستی تدوین شده است، از دستور کار خارج کند یا به صورت غیرمؤثر آموزش دهد. معلمان زبان و ادبیات فارسی نیاز دارند با مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی زبان و ادبیات آشنا شوند و بتوانند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. کسب این مهارت به همراه فهم برنامه درسی زبان و ادبیات، لازمه عمل حرفه‌ای معلم در موقعیت مدرسه است.

<p>نام درس به فارسی: برنامه‌ریزی درسی در آموزش زبان و ادبیات فارسی</p> <p>نام درس به انگلیسی:</p> <p>Curriculum Development in education of Persian language and literature</p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری-عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>تعداد ساعت: ۴۸</p> <p>شایستگی کلیدی: تربیتی-موضوعی</p> <p>دروس پیش‌نیاز: -</p> <p>تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای برنامه‌ریزی درسی، دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی زبان و ادبیات فارسی را تشریح کند؛</p> <p>۲- ضمن تحلیل برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی، به برنامه‌ریزی درسی اجرایی دروس اقدام کند؛</p> <p>۳- ضمن تبیین انواع برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی، برنامه درسی خود برای یک درس را تولید و ارائه کند.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات برنامه‌ریزی درسی زبان و ادبیات فارسی

- تعریف برنامه درسی؛
- برنامه درسی و آموزش زبان و ادبیات؛
- برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- انواع برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- نظریه‌ها، الگوها و مراحل برنامه‌ریزی درسی؛

فعالیت یادگیری: در معرفی هر یک از انواع برنامه درسی به تبیین نقش معلم در تحقق انواع برنامه درسی پردازد.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلم خواسته شود تا یکی از تجربیات مواجهه خود با برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی را روایت و تحلیل کند و براساس آن به معرفی انواع برنامه درسی زبان و ادبیات پردازد.

فصل دوم: عناصر برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی

- رویکرد و اصول آموزش زبان و ادبیات فارسی؛
- اهداف آموزش زبان و ادبیات فارسی؛
- شایستگی های یادگیری زبان و ادبیات فارسی؛
- محتوای آموزش زبان و ادبیات فارسی؛
- راهبردهای یاددهی - یادگیری آموزش زبان و ادبیات فارسی؛
- روش های ارزشیابی از یادگیری زبان و ادبیات فارسی.

فعالیت یادگیری: عناصر برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی را تبیین و تشریح کند.

تکلیف عملکردی: عناصر برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی را تحلیل و گزارش کند.

فصل سوم: اهداف برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- اصول حاکم بر برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- تشریح چگونگی تعیین اهداف در هنگام تولید برنامه درسی؛
- هدف ها و نقش آنها در فرایند برنامه ریزی درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- شایستگی های مورد انتظار در برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی.

فعالیت یادگیری: الگوی هدف گذاری برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی را تبیین کند.

تکلیف عملکردی: به تحلیل یک نمونه از اهداف و تبدیل آنها به هدف های یک درس بر اساس اصول تدوین اهداف پردازد.

فصل چهارم: محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- ساختار، مفاهیم، موضوعات و مسائل محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- روش ها و اصول انتخاب محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- روش های سازمان دهی محتوای زبان و ادبیات فارسی؛
- اصول سازمان دهی محتوا (وحدت، مداومت، توالی و تعادل)؛
- شاخه های زبانی و ادبی محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- بسته آموزشی زبان و ادبیات فارسی در برنامه درسی؛
- کتاب های درسی زبان و ادبیات فارسی.

تکلیف عملکردی:

ساختار، عناصر و مولفه‌های محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی را تشریح نماید.

تکلیف عملکردی:

از دانشجو معلم خواسته شود تا بر اساس اصول سازماندهی محتوا، به تحلیل محتوای یک درس بپردازد.

فصل پنجم: روش‌های یاددهی-یادگیری در برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- اصول انتخاب فعالیت‌های یادگیری زبان و ادبیات فارسی؛

- اصول انتخاب روش‌های تدریس زبان و ادبیات فارسی؛

- روش‌های عام آموزش زبان و ادبیات فارسی؛

- روش‌های خاص آموزش زبان و ادبیات فارسی.

فعالیت یادگیری: معرفی انواع روش‌های تدریس در فضای واقعی و فضای مجازی و اصول انتخاب روش‌های تدریس براساس موقعیت.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلم خواسته شود تا براساس اصول انتخاب فعالیت‌های یادگیری، چند فعالیت یادگیری برای یک درس ارائه نماید.

فصل ششم: ارزشیابی در برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- مفهوم ارزشیابی در برنامه درسی و ضرورت آن؛

- سطوح ارزشیابی برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛

- بازنگری در برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛

- بارم‌بندی حوزه‌های مختلف آموزش زبان و ادبیات فارسی؛

- انواع آزمون در برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی.

فعالیت یادگیری: معرفی انواع روش‌های ارزشیابی از یادگیری، اصول انتخاب روش‌های تدریس براساس موقعیت

تکالیف عملکردی: از دانشجو معلم خواسته شود تا براساس اصول ارزشیابی، چند آزمون برای یکی از دروس زبان و ادبیات فارسی ارائه نماید.

فصل هفتم: اجرای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- نظام اجرایی وفادارانه؛

- نظام اجرایی نیمه‌سازگاران؛

- نظام اجرایی سازگاران؛

- عوامل مؤثر بر اجرای برنامه درسی شامل عوامل داخلی و عوامل خارجی؛

- اقدامات اساسی در اجرای برنامه درسی شامل شناخت وضعیت، آماده‌سازی، تدارک نیروی انسانی، هدایت و نظارت؛
- مقاومت در برابر تغییر برنامه درسی.

تکلیف عملکردی: از دانشجو معلم خواسته شود تا علل مقاومت معلم در برابر تغییرات برنامه درسی را شناسایی نماید و به ارائه راهکار بپردازد.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می‌شود؛ هرچند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف‌اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. درعین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخ‌گویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ۱- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.
- ۲- فتحی واجارگاه، کوروش (۱۳۹۵)، **اصول و مفاهیم اساسی برنامه‌ریزی درسی**، تهران: انتشارات علم استادان

منابع فرعی:

- ۱- ملکی، حسن (۱۳۸۷)، **مقدمات برنامه‌ریزی درسی**، تهران: سمت
- ۲- مهرمحمدی، محمود (۱۳۹۳)، **برنامه درسی: نظرگاه‌ها، رویکردها و چشم‌اندازها**، مشهد: به‌نشر
- ۳- لوی، الف (۱۳۹۶)، **برنامه‌ریزی درسی مدارس**، ترجمه فریده مشایخ، تهران: مدرسه
- ۴- فیوضات، یحیی (۱۳۹۷)، **مبانی برنامه‌ریزی آموزشی**، تهران: نشر ویرایش

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی

ارزشیابی تکوینی: ۱۰ نمره شامل ارزشیابی ضمن نیمسال و ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره شامل آزمون مکتوب پایانی

سرفصل درس «روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانش‌جویان نسبت به ملاک‌هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد این امکان را فراهم می‌کند تا آنان نقاط قوت و کاستی‌های مواد آموزشی به ویژه کتاب‌های درسی فارسی را شناسایی نموده و آنها را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش‌آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی، زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را افزایش داده و منجر به شکل‌گیری ظرفیت در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای کاستن فاصله علم و عمل شده و امکان اظهار نظر در زمینه کتاب‌های درسی فارسی را فراهم می‌سازد.

<p>نام درس به فارسی: روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه</p> <p>نام درس به انگلیسی: <i>Methods of teaching and studying Persian textbooks of the first and second grades of secondary education</i></p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری- عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>شایستگی اساسی: تربیتی- موضوعی</p> <p>پیش‌نیاز: اصول و روش‌های تدریس</p> <p>تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- ساختار و محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی را بررسی کند و آن را با کتاب‌های درسی فارسی پایه‌های هفتم تا دوازدهم مقایسه کند؛</p> <p>۲- میزان هم‌خوانی و سازگاری کتاب‌های فارسی پایه‌های هفتم تا دوازدهم با برنامه درسی را گزارش نماید؛</p> <p>۳- با استفاده از روش‌های کمی و کیفی تحلیل محتوا، کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه (پایه‌های هفتم تا دوازدهم) را به جهت تبعیت از ملاک‌ها در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد.</p> <p>۴- مطلوب‌ترین روش‌های تدریس را برای هر یک از موضوعات کتاب‌های درسی فارسی به کار گیرد..</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: روش‌های نوین تدریس زبان و ادبیات فارسی

- کلیات تدریس و نظام یاددهی و یادگیری متون نظم و نثر فارسی؛
- مبانی فلسفی، روان‌شناختی و تربیتی متون نظم و نثر فارسی؛
- مکاتب برجسته روان‌شناسی تربیتی در زمینه آموزش زبان و ادبیات؛
- الگوهای تدریس متناسب با آموزش زبان و ادبیات فارسی؛
- روش‌های تدریس مناسب با کتاب‌های درسی فارسی؛
- راهبردها و تکنیک‌های کاربردی در آموزش زبان و ادبیات.

فعالیت یادگیری:

- مطالعه منابع مناسب (مقالات و کتاب‌ها) در زمینه روش‌های تدریس و تحلیل محتوای کتاب‌های درسی؛

تکلیف عملکردی:

بررسی و تحلیل روش‌های تدریس مناسب برای تدریس کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه و گزارش آن در کلاس.

فصل دوم: بررسی ساختار راهنمای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- رویکرد برنامه درسی در آموزش متون نظم و نثر فارسی؛
- اهداف برنامه آموزش متون نظم و نثر فارسی؛
- اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوادر آموزش متون نظم و نثر فارسی؛
- روش‌های یاددهی - یادگیری متون نظم و نثر فارسی؛
- روش‌های ارزش‌یابی آموزش متون نظم و نثر فارسی؛
- مواد آموزشی در برنامه درسی آموزش متون نظم و نثر فارسی.

فعالیت یادگیری:

- مطالعه منابع برنامه‌ریزی درسی (مقالات و کتاب‌ها) و پژوهش‌های انجام شده در زمینه روش‌های تدریس و تحلیل محتوای کتاب‌های درسی؛
- تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی و نقاط قوت و ضعف در یادگیری زبان و ادبیات دوره اول و دوم متوسطه.

تکلیف عملکردی:

ساختار یکی از کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی و محتوای کتاب درسی بررسی و گزارش نماید.

فصل سوم: روش‌های تحلیل محتوای درس فارسی

- مفاهیم، اصول و تکنیک‌های تحلیل محتوای درس زبان و ادبیات فارسی؛
- روش‌های کمی در تحلیل محتوای درس زبان و ادبیات فارسی؛
- روش‌های کیفی در تحلیل محتوای درس زبان و ادبیات فارسی؛

فعالیت یادگیری:

- مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله، نرم‌افزار و...)
- بررسی نحوه استفاده از روش‌های کمی و کیفی در تحلیل کتاب درسی فارسی؛
- ارائه نظر و پیشنهاد خود در مورد نقاط قوت و ضعف محتوای کتاب‌های فارسی.

تکالیف عملکردی:

- تحلیل یکی از کتاب‌های فارسی پایه‌های هفتم تا دوازدهم با استفاده از روش‌های کمی و کیفی و گزارش آن.

فصل چهارم: مقوله‌های تحلیل محتوا در کتاب درسی فارسی

- مقوله‌های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه‌آرایی؛

- قلم و فونت؛

- تصاویر گرافیکی و پویانمایی؛

- جداول و نمودارها؛

- ویژگی‌های فنی.

- مقوله‌های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:

- توالی؛

- اعتبار؛

- تعادل؛

- پوشش اهداف؛

- فرصت‌ها و فعالیت یادگیری؛

- راهبردهای آموزش؛

- راهبردهای ارزشیابی.

فعالیت یادگیری:

- بررسی یکی از کتاب‌های فارسی دوره اول و دوم متوسطه (پایه‌های هفتم تا دوازدهم) و تعیین میزان ارتباط آن با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن؛

- بررسی کتاب‌های فارسی بر اساس ملاک‌ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی‌های ظاهری.

تکالیف عملکردی:

- نقد و تحلیل بررسی‌های انجام شده به جهت استفاده از روش‌های کمی و کیفی و ملاک‌های هر یک از دو روش به صورت گروهی.

فصل پنجم: بررسی و تحلیل درس به درس کتاب درسی فارسی

- ساختار و محتوای فصول و دروس کتاب‌های فارسی هفتم تا دوازدهم

- طبقه‌بندی مفاهیم آموزشی دانشی، مهارتی، ارزشی در کتاب‌های فارسی هفتم تا دوازدهم

- دانش‌های زبانی و ادبی در کتاب‌های فارسی هفتم تا دوازدهم

- تحلیل کتاب‌های فارسی دهم تا دوازدهم بر بنیاد قلمروهای سه گانه تحلیل متن (زبانی، ادبی و فکری)

فعالیت یادگیری:

- بررسی ساختار و محتوای یکی از کتاب‌های فارسی هفتم تا دوازدهم؛

- بررسی دانش‌های زبانی و ادبی در کتاب‌های فارسی هفتم تا دوازدهم

تکالیف عملکردی:

- نقد و تحلیل ساختار و محتوای چند فصل و چند درس از کتاب‌های فارسی هفتم تا دوازدهم به صورت گروهی.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام‌مند از منابع علمی در زمینه روش‌های تحلیل محتوا یا روش‌های به‌کارگرفته شده در پژوهش‌های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینارهای کلاسی برای بررسی کتاب‌های فارسی؛
- استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت‌های فردی و گروهی بر اساس ملاک‌های تحلیل محتوا؛
- ارائه سمینارهایی در محیط آموزشی و اظهار نظر در مورد گزارش‌های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۷). **راهنمای برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- ۲- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۸). **کتاب‌های درسی فارسی پایه‌های هفتم تا دوازدهم**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- ۳- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۸). **کتاب‌های راهنمای معلم فارسی پایه‌های هفتم تا دوازدهم**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

منابع فرعی:

- ۱- اکبری، فریدون و همکاران (۱۳۹۲)، **روش‌های نوین یاددهی یادگیری زبان و ادبیات**، تهران: فرتاب
- ۲- امیرآشنایی، زهرا و مهستی رسولی (۱۳۹۳)، **تحلیل محتوا: با رویکرد کتب درسی**، تهران: جامعه‌شناسان
- ۲- محمدی مهر، غلامرضا (۱۳۹۴)، **روش تحلیل محتوا (راهنمای عملی تحقیق)**، تهران: دانش‌نگار، گنجینه علوم انسانی
- ۴- هولستی، ال-آر (۱۳۹۷)، **تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی**، ترجمه نادر سالارزاده امیر، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی
- ۵- قاسم پورمقدم، حسین (۱۳۹۷). **روش‌های تدریس و تحلیل محتوا در آموزش زبان و ادبیات فارسی**، تهران: دل‌نگار
- ۶- حسن مرادی، نرگس (۱۳۹۶)، **تحلیل محتوای کتب درسی**، تهران: آبان
- ۷- ظفری نژاد، عادل (۱۳۹۶)، **تحلیل محتوای کتاب درسی**، تهران: کورش
- ۸- معروفی، یحیی و محمدرضا یوسف زاده (۱۳۸۸)، **تحلیل محتوا در علوم انسانی (راهنمای عملی تحلیل کتاب‌های درسی)**، همدان: سپهر دانش
- ۹- کیمبرلی ای. نئوندروف (۱۳۹۵)، **راهنمای تحلیل محتوا**، ترجمه حامد بخشی و وجیهه جلالیان بخشنده، مشهد: جهاد دانشگاهی
- ۱۰- لی لینکن، شری (۱۳۹۷)، **یادگیری ادبی (آموزش و یادگیری ادبیات در دانشگاه)**، ترجمه فواد مولودی، تهران: سمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها: ۵ نمره

مجموعه تکالیف عملکردی: ۱۰ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان: ۵ نمره

سرفصل درس «روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های نگارش دوره اول و دوم متوسطه»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک‌هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرند، این امکان را فراهم می‌کند تا آنان نقاط قوت و کاستی‌های مواد آموزشی به ویژه کتاب‌های درسی نگارش را شناسایی نموده و آنها را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش‌آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی، زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را افزایش داده و منجر به شکل‌گیری ظرفیت در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای کاستن فاصله علم و عمل شده و امکان اظهار نظر در زمینه کتاب‌های درسی نگارش را فراهم می‌سازد.

<p>نام درس به فارسی: روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های نگارش دوره اول و دوم متوسطه</p> <p>نام درس به انگلیسی: <i>Methods of teaching and studying first and second grade writing books</i></p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری - عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>۱- ساختار و محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی را بررسی کند و آن را با کتاب‌های درسی نگارش پایه‌های هفتم تا دوازدهم مقایسه کند؛</p> <p>۲- میزان هم‌خوانی و سازگاری کتاب‌های نگارش پایه‌های هفتم تا دوازدهم با برنامه درسی را گزارش نماید؛</p> <p>۳- با استفاده از روش‌های کمی و کیفی تحلیل محتوا، کتاب‌های نگارش پایه‌های هفتم تا دوازدهم را به جهت تبعیت از ملاک‌ها در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد.</p> <p>۴- مطلوب‌ترین روش‌های تدریس را برای هر یک از موضوعات کتاب‌های درسی نگارش پایه‌های هفتم تا دوازدهم به کار گیرد.</p>	<p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>شایستگی اساسی: تربیتی- موضوعی</p> <p>پیش‌نیاز: اصول و روش‌های تدریس</p> <p>تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: روش‌های نوین تدریس زبان و ادبیات فارسی

- کلیات تدریس و نظام یاددهی و یادگیری نگارش؛
- مبانی فلسفی، روان‌شناختی و تربیتی آموزش نگارش و نویسندگی؛
- مکاتب برجسته روان‌شناسی تربیتی در زمینه آموزش نگارش و انشا؛
- الگوهای تدریس متناسب با آموزش نگارش؛
- روش‌های تدریس مناسب با کتاب‌های درسی نگارش پایه‌های هفتم تا دوازدهم؛
- راهبردها و تکنیک‌های کاربردی و مهارتی در آموزش نگارش.

فعالیت یادگیری:

- مطالعه منابع مناسب (مقالات و کتاب‌ها) در زمینه روش‌های تدریس و تحلیل محتوای کتاب‌های نگارش؛

تکلیف عملکردی:

بررسی و تحلیل روش های تدریس مناسب برای تدریس کتاب های نگارش دوره اول و دوم متوسطه و گزارش آن در کلاس.

فصل دوم: بررسی ساختار راهنمای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- رویکرد برنامه درسی آموزش نگارش؛
- اهداف برنامه آموزش نگارش؛
- اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوای آموزش نگارش؛
- روش های یاددهی - یادگیری درس نگارش؛
- روش های ارزش یابی درس نگارش؛
- مواد آموزشی در برنامه درسی نگارش.

فعالیت یادگیری:

- مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات و کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی نگارش؛
- تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی و نقاط قوت و ضعف در یادگیری نگارش پایه های هفتم تا دوازدهم.

تکلیف عملکردی:

- ساختار یکی از کتاب های نگارش دوره اول و دوم متوسطه را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی و محتوای کتاب درسی بررسی و گزارش نماید.

فصل سوم: روش های تحلیل محتوای درس نگارش

- مفاهیم، اصول و تکنیک های تحلیل محتوای درس نگارش؛
- روش های کمی در تحلیل محتوای درس نگارش؛
- روش های کیفی در تحلیل محتوای درس نگارش؛

فعالیت یادگیری:

- مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله و نرم افزار و..)
- بررسی نحوه استفاده از روش های کمی و کیفی در تحلیل کتاب درسی نگارش؛
- ارائه نظر و پیشنهاد خود در مورد نقاط قوت و ضعف محتوای کتاب های نگارش پایه های هفتم تا دوازدهم.

تکالیف عملکردی:

- تحلیل یکی از کتاب های نگارش پایه های هفتم تا دوازدهم با استفاده از روش های کمی و کیفی و گزارش آن.

فصل چهارم: مقوله های تحلیل محتوای کتاب درسی نگارش

- مقوله های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه آرایی؛
- قلم و فونت؛
- تصاویر گرافیکی و پویانمایی؛
- جداول و نمودارها؛
- ویژگی های فنی.
- مقوله های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:
- توالی؛
- اعتبار؛
- تعادل؛
- پوشش اهداف؛
- فرصت ها و فعالیت یادگیری؛
- راهبردهای آموزش؛
- راهبردهای ارزشیابی.

فعالیت یادگیری:

- بررسی یکی از کتاب های نگارش دوره اول و دوم متوسطه و تعیین میزان ارتباط آن با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن؛
- بررسی کتاب های نگارش پایه های هفتم تا دوازدهم بر اساس ملاک ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی های ظاهری.

تکالیف عملکردی:

- نقد و تحلیل بررسی های انجام شده به جهت استفاده از روش های کمی و کیفی و ملاک های هر یک از دو روش به صورت گروهی.

فصل پنجم: بررسی و تحلیل درس به درس کتاب درسی نگارش

- ساختار و محتوای دروس کتاب های نگارش هفتم تا دوازدهم
- طبقه بندی مفاهیم آموزشی (دانشی، مهارتی، ارزشی) در کتاب های نگارش هفتم تا دوازدهم
- مهارت های نوشتن در کتاب های نگارش هفتم تا دوازدهم
- تحلیل کتاب های نگارش هفتم تا دوازدهم بر بنیاد اصول نگارش و نویسندگی

فعالیت یادگیری:

- بررسی ساختار و محتوای یکی از کتاب های نگارش هفتم تا دوازدهم؛
- بررسی مهارت های نگارش و نویسندگی در کتاب های نگارش هفتم تا دوازدهم

تکالیف عملکردی:

- نقد و تحلیل ساختار و محتوای چند درس از کتاب های نگارش هفتم تا دوازدهم به صورت گروهی.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام‌مند از منابع علمی در زمینه روش‌های تحلیل محتوا یا روش‌های به کار گرفته شده در پژوهش‌های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینارهای کلاسی برای بررسی کتاب‌های نگارش؛
- استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت‌های فردی و گروهی بر اساس ملاک‌های تحلیل محتوا؛
- ارائه سمینارهایی در محیط آموزشی و اظهار نظر در مورد گزارش‌های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۷). **راهنمای برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- ۲- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۸). **کتاب‌های درسی نگارش پایه‌های هفتم تا دوازدهم**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- ۳- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۸). **کتاب‌های راهنمای معلم نگارش پایه‌های هفتم تا دوازدهم**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

منابع فرعی:

- ۱- محمدی مهر، غلامرضا (۱۳۹۴)، **روش تحلیل محتوا (راهنمای عملی تحقیق)**، تهران: دانش نگار، گنجینه علوم انسانی
- ۲- هومن، عباس (۱۳۹۳)، **راهنمای عملی تحلیل محتوا**، تهران: مبتکران
- ۳- هولستی، ال-آر (۱۳۹۷)، **تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی**، ترجمه نادر سالارزاده امیر، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی
- ۴- قاسم پورمقدم، حسین (۱۳۹۷). **روش‌های تدریس و تحلیل محتوا در آموزش زبان و ادبیات فارسی**، تهران: دل‌نگار
- ۵- حسن مرادی، نرگس (۱۳۹۶)، **تحلیل محتوای کتب درسی**، تهران: آبان
- ۶- ظفری نژاد، عادل (۱۳۹۶)، **تحلیل محتوای کتاب درسی**، تهران: کورش
- ۷- معروفی، یحیی و محمدرضا یوسف زاده (۱۳۸۸)، **تحلیل محتوا در علوم انسانی (راهنمای عملی تحلیل کتاب‌های درسی)**، همدان: سپهر دانش
- ۸- کیمبرلی ای. نئوندروف (۱۳۹۵)، **راهنمای تحلیل محتوا**، ترجمه حامد بخشی و وجیهه جلالیان بخشنده، مشهد: جهاد دانشگاهی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی؛
- ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها: ۵ نمره؛

مجموعه تکالیف عملکردی: ۱۰ نمره ؛
ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان: ۵ نمره.

سرفصل درس «روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های علوم و فنون ادبی دوره دوم متوسطه»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک‌هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرند، این امکان را فراهم می‌کند تا آنان نقاط قوت و کاستی‌های مواد آموزشی به ویژه کتاب‌های درسی علوم و فنون ادبی را شناسایی نموده و آنها را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش‌آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی، زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را افزایش داده و منجر به شکل‌گیری ظرفیت در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای کاستن فاصله علم و عمل شده و امکان اظهار نظر در زمینه کتاب‌های درسی علوم و فنون ادبی را فراهم می‌سازد.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: روش‌های تدریس و بررسی کتاب‌های علوم و فنون ادبی دوره دوم متوسطه
نوع درس: نظری - عملی	نام درس به انگلیسی: <i>Methods of teaching and studying books of literary science and techniques of secondary school</i>
تعداد واحد: ۲	
زمان درس: ۴۸ ساعت	
شایستگی اساسی: تربیتی - موضوعی	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:
پیش‌نیاز: اصول و روش‌های تدریس	۱- ساختار و محتوای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی را بررسی کند و آن را با کتاب‌های درسی علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم مقایسه کند؛
تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی	۲- میزان هم‌خوانی و سازگاری کتاب‌های علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم با برنامه درسی را گزارش نماید؛
	۳- با استفاده از روش‌های کمی و کیفی تحلیل محتوا، کتاب‌های علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم را به جهت تبعیت از ملاک‌ها در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد.
	۴- مطلوب‌ترین روش‌های تدریس را برای هر یک از موضوعات کتاب‌های درسی علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم به کار گیرد..

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: روش‌های نوین تدریس زبان و ادبیات فارسی

- کلیات تدریس و نظام یاددهی و یادگیری علوم و فنون ادبی ؛
- مبانی فلسفی، روان‌شناختی و تربیتی تدریس علوم و فنون ادبی ؛
- مکاتب برجسته روان‌شناسی تربیتی در زمینه آموزش علوم و فنون ادبی؛
- الگوهای تدریس متناسب با آموزش علوم و فنون ادبی؛
- روش‌های تدریس مناسب با کتاب‌های درسی علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم ؛
- راهبردها و تکنیک‌های کاربردی در آموزش علوم و فنون ادبی.

فعالیت یادگیری:

- مطالعه منابع مناسب (مقالات و کتاب‌ها) در زمینه روش‌های تدریس و تحلیل محتوای کتاب‌های علوم و فنون ادبی ؛

تکلیف عملکردی:

بررسی و تحلیل روش های تدریس مناسب برای تدریس کتاب های علوم و فنون ادبی دوره اول و دوم متوسطه و گزارش آن در کلاس.

فصل دوم: بررسی ساختار راهنمای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- رویکرد برنامه درسی علوم و فنون ادبی ؛
- اهداف برنامه علوم و فنون ادبی ؛
- اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوای علوم و فنون ادبی ؛
- روش های یاددهی - یادگیری علوم و فنون ادبی ؛
- روش های ارزش یابی علوم و فنون ادبی ؛
- مواد آموزشی در برنامه درسی علوم و فنون ادبی.

فعالیت یادگیری:

- مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات و کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی علوم و فنون ادبی ؛
- تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی و نقاط قوت و ضعف در یادگیری علوم و فنون ادبی پایه های دهم تا دوازدهم.

تکلیف عملکردی:

- ساختار یکی از کتاب های علوم و فنون ادبی دوره دوم متوسطه را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی و محتوای کتاب درسی بررسی و گزارش نماید.

فصل سوم: روش های تحلیل محتوای درس علوم و فنون ادبی

- مفاهیم، اصول و تکنیک های تحلیل محتوای علوم و فنون ادبی ؛
- روش های کمی در تحلیل محتوای علوم و فنون ادبی ؛
- روش های کیفی در تحلیل محتوای علوم و فنون ادبی ؛

فعالیت یادگیری:

- مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله و نرم افزار و..).
- بررسی نحوه استفاده از روش های کمی و کیفی در تحلیل کتاب درسی علوم و فنون ادبی ؛
- ارائه نظر و پیشنهاد خود در مورد نقاط قوت و ضعف محتوای کتاب های علوم و فنون ادبی پایه های دهم تا دوازدهم.

تکالیف عملکردی:

- تحلیل یکی از کتاب های علوم و فنون ادبی پایه های دهم تا دوازدهم با استفاده از روش های کمی و کیفی و گزارش آن.

فصل چهارم: مقوله های تحلیل محتوای کتاب درسی علوم و فنون ادبی

- مقوله‌های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه‌آرایی؛

- قلم و فونت؛

- تصاویر گرافیکی و پویانمایی؛

- جداول و نمودارها؛

- ویژگی‌های فنی.

- مقوله‌های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:

- توالی؛

- اعتبار؛

- تعادل؛

- پوشش اهداف؛

- فرصت‌ها و فعالیت یادگیری؛

- راهبردهای آموزش؛

- راهبردهای ارزشیابی.

فعالیت یادگیری:

- بررسی یکی از کتاب‌های علوم و فنون ادبی دوره دوم متوسطه و تعیین میزان ارتباط آن با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن؛

- بررسی کتاب‌های علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم بر اساس ملاک‌ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی‌های ظاهری.

تکالیف عملکردی:

- نقد و تحلیل بررسی‌های انجام شده به جهت استفاده از روش‌های کمی و کیفی و ملاک‌های هر یک از دو روش به صورت گروهی.

فصل پنجم: بررسی و تحلیل درس به درس کتاب درسی علوم و فنون ادبی

- ساختار و محتوای دروس کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم تا دوازدهم

- طبقه‌بندی مفاهیم آموزشی (دانشی، مهارتی، ارزشی) در کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم تا دوازدهم

- مهارت‌های فنون ادبی در کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم تا دوازدهم

- تحلیل کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم تا دوازدهم بر بنیاد علوم ادبی

فعالیت یادگیری:

- بررسی ساختار و محتوای یکی از کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم تا دوازدهم؛

- بررسی فنون ادبی در کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم تا دوازدهم

تکالیف عملکردی:

- نقد و تحلیل ساختار و محتوای چند درس از کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم تا دوازدهم به صورت گروهی.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام‌مند از منابع علمی در زمینه روش‌های تحلیل محتوا یا روش‌های به کار گرفته شده در پژوهش‌های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینارهای کلاسی برای بررسی کتاب‌های علوم و فنون ادبی؛
- استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت‌های فردی و گروهی بر اساس ملاک‌های تحلیل محتوا؛
- ارائه سمینارهایی در محیط آموزشی و اظهار نظر در مورد گزارش‌های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۷). **راهنمای برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- ۲- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۸). **کتاب‌های درسی علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- ۳- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (۱۳۹۸). **کتاب‌های راهنمای معلم علوم و فنون ادبی پایه‌های دهم تا دوازدهم**، تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

منابع فرعی:

- ۱- امیرآتشانی، زهرا و مهستی رسولی (۱۳۹۳)، **تحلیل محتوا: با رویکرد کتب درسی**، تهران: جامعه شناسان
- ۲- محمدی مهر، غلامرضا (۱۳۹۴)، **روش تحلیل محتوا (راهنمای عملی تحقیق)**، تهران: دانش نگار، گنجینه علوم انسانی
- ۳- هولستی، ال-آر (۱۳۹۷)، **تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی**، ترجمه نادر سالارزاده امیر، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی
- ۴- قاسم پورمقدم، حسین (۱۳۹۷)، **روش‌های تدریس و تحلیل محتوا در آموزش زبان و ادبیات فارسی**، تهران: انتشارات دل‌نگار
- ۵- حسن مرادی، نرگس (۱۳۹۶)، **تحلیل محتوای کتب درسی**، تهران: آبان
- ۶- ظفری نژاد، عادل (۱۳۹۶)، **تحلیل محتوای کتب درسی**، تهران: کورش
- ۷- معروفی، یحیی و محمدرضا یوسف زاده (۱۳۸۸)، **تحلیل محتوا در علوم انسانی (راهنمای عملی تحلیل کتاب‌های درسی)**، همدان: سپهر دانش
- ۸- کیمبرلی ای نئوندروف (۱۳۹۵)، **راهنمای تحلیل محتوا**، ترجمه حامد بخشی و وجیهه جلالیان بخشنده، مشهد: جهاد دانشگاهی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی؛

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی‌شده و مشارکت در فعالیت‌ها: ۵ نمره ؛
مجموعه تکالیف عملکردی: ۱۰ نمره ؛

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان: ۵ نمره.

سرفصل درس «طراحی آموزشی در آموزش زبان و ادبیات فارسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان زبان و ادبیات فارسی باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت‌های یادگیری نظام‌مندی را طراحی کنند که تفاوت‌های فردی، علایق و روش‌های یادگیری دانش‌آموزان و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری درس ادبیات را مدّ نظر قرار داده و بتواند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. این امر مستلزم آن است که معلمان ادبیات، طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسایی مسئله تا ارزیابی در موقعیت‌های واقعی، تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان به‌جای اجرای طرح‌های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت‌های یادگیری دست خواهند زد و طرح‌های اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت‌های منحصر به فرد تولید خواهند نمود.

مشخصات درس نوع درس: نظری - عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت شایستگی اساسی: تربیتی - موضوعی پیش نیاز: برنامه‌ریزی درسی در آموزش زبان و ادبیات فارسی تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای علوم تربیتی - دکترای زبان و ادبیات فارسی	نام درس به فارسی: طراحی آموزشی در آموزش زبان و ادبیات فارسی نام درس به انگلیسی: Educational design in education of Persian Language and Literature پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- نوع ارتباط درس زبان و ادبیات فارسی با طراحی آموزشی را بداند و آن را بیان کند. ۲- نمونه‌هایی از طراحی آموزشی را برای درس‌های زبان و ادبیات فارسی تولید کند. ۳- مؤلفه‌های طراحی آموزشی را به صورت نظام‌مند برای شناسایی، تحلیل، تصمیم‌گیری و ارزیابی حل مسئله یادگیری مورد استفاده قرار دهد. ۴- نمونه طرح‌های آموزشی تولید شده در آموزش زبان و ادبیات فارسی را نقد و تحلیل کند.
--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی آموزشی زبان و ادبیات فارسی

- تعریف ضرورت و منطق طراحی آموزشی؛
 - مراحل طراحی آموزشی (تحلیل، تصمیم‌گیری، راهبرد و ارزشیابی)؛
 - گستره طراحی آموزشی؛
 - ارتباط تکنولوژی آموزشی با طراحی آموزشی؛
 - ارتباط نظریه‌های آموزش / یادگیری با طراحی آموزشی.
- فعالیت یادگیری:** مطالعه حداقل دو منبع علمی - پژوهشی در زمینه مبانی طراحی آموزشی
- تکالیف عملکردی:** تلخیص مطالب مطالعه‌شده و ارائه آن در کلاس.

فصل دوم: فرایند طراحی آموزشی (تحلیل) در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- تعریف مسئله/ مشکل در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛
- شناسایی و تجزیه و تحلیل منبع مسئله/ مشکل در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛
- تجزیه و تحلیل نیازهای دانش آموزان؛ در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛
- روش های نیازسنجی (الگوی ساندروز، الگوی هوتون و الگوی هناس)؛
- تحلیل نیازهای مربوط به یادگیرندگان؛
- تحلیل نیازهای مربوط به موقعیت یادگیری ادبیات؛
- تعیین راه حل های ممکن.

فعالیت یادگیری: شناسایی نیازهای دانش آموزان با به کارگیری یکی از روش های نیازسنجی

تکالیف عملکردی: تحلیل نیازهای آموزشی مشخص شده در درس ادبیات و ارائه راه حل هایی برای مشکل و مسئله

فصل سوم: فرایند طراحی آموزشی (تصمیم گیری) در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- تدوین اهداف غایی درس زبان و ادبیات فارسی؛
- بازنگری در اهداف آموزش زبان و ادبیات و تعیین اولویت دستیابی به اهداف غایی؛
- مقایسه تحلیل نیازها و اهداف غایی؛
- تبدیل اهداف غایی درس ادبیات به اهداف و پیامدهای یادگیری آن؛
- اهداف آموزشی، محتوای آموزشی و فعالیت یادگیری در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛

فعالیت یادگیری: اولویت بندی اهداف غایی آموزش زبان و ادبیات فارسی با استفاده از گزارش تکلیف عملکردی فصل دوم)

تحلیل نیازها و تعیین راه حل مشکل یا مسئله و تبدیل آنها به پیامدهای یادگیری ادبیات

- **تکالیف عملکردی:** تعیین محتوای اصلی، تکمیلی و فعالیت یادگیری براساس اهداف آموزشی تدوین شده در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛

فصل چهارم: فرایند طراحی آموزشی (راهنبرد) در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- بهره گیری از راهنبرد در طراحی آموزشی زبان و ادبیات فارسی

الف) راهنبردهای طراحی آموزشی بر اساس نوع محتوا

- طراحی آموزشی (۱) به خاطر سپردن اطلاعات در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛ (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح راهبری آموزشی)؛
- طراحی آموزشی (۲) به کارگیری مهارت طبقه بندی مفاهیم در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛ (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح راهبری آموزشی)؛

- طراحی آموزشی ۳) به کارگیری مهارت روش کار در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون؛ (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح راهبری آموزشی)؛
- طراحی آموزشی ۴) به کارگیری مهارت اصل در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون؛ (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح راهبری آموزشی)؛
- طراحی آموزشی ۵) درک ارتباط مفهومی در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون؛ (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح راهبری آموزشی)؛
- طراحی آموزشی ۶) درک ارتباط علت و معلولی در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون؛ (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح راهبری آموزشی)؛
- طراحی آموزشی ۷) مهارت‌های تفکر برتر در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون؛ (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح راهبری آموزشی).

ب) راهبردهای طراحی آموزشی زبان و ادبیات فارسی بر اساس موقعیت

۱) نیازهای دانش آموزان عادی؛

۲) ویژه دانش آموزان تیزهوش؛

۳) ویژه دانش آموزان مناطق محلی.

فعالیت یادگیری:

بررسی و مقایسه راهبردهای طراحی آموزشی مناسب برای آموزش زبان و ادبیات فارسی

تکالیف عملکردی:

تهیه دو طرح آموزشی مبتنی بر یکی از راهبردها (محتوا و موقعیت) و با در نظر گرفتن مراحل طراحی آموزشی

فصل پنجم: فرایند طراحی آموزشی (ارزشیابی) در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- منطق ارزشیابی طرح آموزشی (چرا؟ چه موقع؟ به منظور چه هدفی؟ چگونه؟)
- بازنگری توسط متخصص؛
- ارزشیابی تکوینی؛
- ارزشیابی نهایی؛
- ارزشیابی از طرح آموزشی تدوین شده.

فعالیت یادگیری:

بررسی و مقایسه شیوه‌های ارزشیابی طرح‌های آموزشی زبان و ادبیات فارسی

تکالیف عملکردی:

- تهیه ملاک‌ها و سطوح کیفیت طرح‌های آموزشی و روش بازنگری طرح‌های آموزشی فصل چهارم؛
- ارزیابی نقاط ضعف و قوت طرح‌های تهیه شده در کلاس و ارائه بازخورد برای اصلاح آن.

فصل ششم: طراحی تعاملی پیام در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- تعامل در آموزش؛
- نظام‌های تعامل متکی بر انسان؛
- نظام‌های تعامل متکی بر چاپ؛
- نظام‌های تعامل متکی بر وسایل دیداری- شنیداری؛
- نظام‌های تعامل متکی بر رایانه.

فعالیت یادگیری:

بازنگری یک نمونه گزارش مشاهدات کارورزی و تحلیل آن بر اساس نظام‌های تعامل

تکالیف عملکردی:

تولید نمونه طرح‌های آموزشی برای تدریس دروس زبان و ادبیات فارسی دوره‌های اول و دوم متوسطه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه غیر مستقیم در قالب مطالعه موقعیت و تحلیل نقاد برای شناسایی و تبیین مسئله، تعیین نیاز یادگیرندگان و موقعیت یادگیری، روش مستقیم در مرور منابع علمی در زمینه نظریه‌های یادگیری، مدل‌های نیازسنجی و مدل‌های طراحی آموزشی برای طراحی و حل مسئله شناسایی شده است. برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه طراحی آموزشی از روش حل مسئله استفاده می‌شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- فردانش، هاشم (۱۳۹۴)، طراحی آموزشی: مبانی، رویکردها و کاربردها، تهران: سمت
- ۲- لشین، پولاک و رایگلوث (۱۳۹۴)، **راهبردها و فنون طراحی آموزشی**، ترجمه هاشم فردانش، تهران: انتشارات سمت

منابع فرعی:

- ۱- گانیه، بریگز و ویگر (۱۳۷۴)، **اصول طراحی آموزشی**، ترجمه خدیجه علی آبادی، تهران: نشر دانا
- ۲- رمی زفسکی (۱۳۹۵)، **طراحی نظام‌های آموزشی**، ترجمه هاشم فردانش، تهران: سمت
- ۳- نوروزی، داریوش و رضوی، سیدعباس (۱۳۹۱)، **مبانی طراحی آموزشی**، تهران: سمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشنهاد دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری و فعالیت‌های عملکردی پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های گروهی ۵ نمره

کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش زبان و ادبیات فارسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

سنجش و آزمون‌سازی در برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی فعالیتی مستمر و برنامه‌ریزی شده است که نتایج آن، نه تنها انعکاس‌دهنده سطح توانایی‌های کسب شده از سوی مخاطبان منابع درسی است، بلکه باید بتواند اطلاعات لازم را برای ارزیابی برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی، فرصت‌های یادگیری و قضاوت حرفه‌ای از سوی معلمان تدارک ببیند. توانایی دانشجویان در تهیه طرح سنجش و ارزیابی آن متناسب با اهداف یادگیری و سطوح آن، شیوه تهیه انواع آزمون و بررسی پایایی و اعتبار آن و نیز نحوه استفاده از آزمون‌های هنجار شده به آنان کمک می‌نماید تا متناسب با اهداف برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی، موقعیت آموزشی و ویژگی یادگیرندگان، از انواع آزمون‌ها برای ارزیابی سطح توانایی‌های کسب شده از سوی دانش‌آموزان استفاده نموده و برای ارتقای سطح یادگیری درس زبان و ادبیات فارسی برنامه‌ریزی نمایند.

نام درس به فارسی: آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش زبان و ادبیات فارسی نام درس به انگلیسی: Educational tests and testing in teaching Persian and literature	مشخصات درس نوع درس: نظری - عملی تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۴۸ شیستگی کلیدی: تربیتی - موضوعی پیش‌نیاز: تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای سنجش و ارزشیابی آموزشی / دکترای زبان و ادبیات فارسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ۱- مفاهیم پایه اندازه‌گیری، آزمون، سنجش و ارزشیابی را درک و تبیین کند؛ ۲- انواع آزمون‌ها را متناسب با موقعیت و محتوای آموزشی طراحی و اجرا کند؛ ۳- بر اساس ویژگی‌های خاص آموزش زبان و ادبیات فارسی، برای دروس این حوزه جدول دو بعدی هدف / محتوا طراحی و تنظیم کند؛ ۴- آزمون‌های اجرا شده توسط دبیران یا خود را بررسی و تجزیه و تحلیل کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعاریف و اصطلاحات پایه:

- اندازه‌گیری
- آزمون
- سنجش
- ارزشیابی
- مقیاس‌ها و انواع آن

فعالیت یادگیری:

- بحث و گفت و گو درباره ماهیت ارزشیابی، آزمون و کاربرد آنها در آموزش زبان و ادبیات فارسی

تکالیف عملکردی:

- ارتباط بین مفاهیم اساسی این فصل را در قالب نوشته‌ای چند صفحه‌ای تهیه و به صورت نموداری ارائه کند.

فصل دوم: دسته‌بندی آزمون‌ها:

- ساخت (استاندارد - معلم ساخته)
- اجرا (فردی - گروهی)، زمان اجرا (تشخیصی، تکوینی و پایانی یا دسته‌بندی: قبل، ابتدا، حین و پایان تدریس)
- کاربرد (پیشرفت تحصیلی، استعداد، هوش، شخصیت، رغبت و ...)، هدف (سرعت - قدرت)
- پوشش اهداف (طبقه‌بندی اهداف)
- تصحیح (عینی - ذهنی)
- وابستگی به فرهنگ (وابسته و ناوابسته)
- فعالیت آزمودنی (شفاهی، مداد - کاغذی، عملی)
- بستر اجرا (فیزیکی یا مجازی)

فعالیت یادگیری:

- بحث و گفت و گو درباره انواع آزمون‌ها و کاربرد آنها در آموزش زبان و ادبیات فارسی
- نقد و تحلیل نمونه آزمون‌های اجرا شده در درس زبان و ادبیات فارسی

تکالیف عملکردی:

- طراحی نمونه آزمون‌هایی مختلف برای درس‌های زبان و ادبیات فارسی

فصل سوم: طرح‌ریزی آزمون:

- بودجه‌بندی محتوای آموزشی برپایه اهداف و سرفصل‌ها
- ساخت جدول دو بعدی اهداف و سؤالات / آزمون‌ها
- ساخت جدول دو بعدی سرفصل‌ها و سؤالات / آزمون‌ها
- تهیه جدول مشخصات / صفات (ویژگی‌ها) برای سنجش نگرش‌ها

فعالیت یادگیری:

- گفت و گو درباره طراحی آزمون بر اساس اهداف و سرفصل‌های درس فارسی، نگارش و علوم و فنون
- بحث درباره ساخت جدول‌های دو بعدی مبتنی بر اهداف و سرفصل‌های درس فارسی، نگارش و علوم و فنون؛

تکالیف عملکردی:

- تهیه جدول بودجه‌بندی آزمون بر اساس اهداف درس فارسی، نگارش و علوم و فنون
- تهیه جدول بودجه‌بندی آزمون بر اساس سرفصل‌ها و موضوعات درس فارسی، نگارش و علوم و فنون

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آزمون‌ها:

- محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی
- بررسی سطح دشواری و تمیز پرسش‌ها و کل آزمون (برپایه نظریه کلاسیک $T=X-E$)
- انواع اعتبار/ پایایی، انواع روایی
- محاسبه اعتبار آزمون
- محاسبه روایی آزمون
- ساخت بانک پرسش

فعالیت یادگیری:

- مقایسه روش‌های به کار گرفته شده در خصوص میزان اعتبار و پایایی آزمون‌های به کار گرفته شده در زبان و ادبیات فارسی
- اظهار نظر درباره نتایج گزارش شده از آزمون‌ها با استفاده از شواهد علمی

تکالیف عملکردی:

- بررسی نتایج یک آزمون برگزار شده در سطح کلاس درس از جهت روایی و پایایی نتایج و گزارش نتایج آن به همراه پیشنهادها؛
- تهیه یک نمونه آزمون برای سنجش یادگیری دانش‌آموزان در یکی از مباحث درس فارسی، نگارش و علوم و فنون و بررسی میزان پایایی و اعتبار آن

فصل پنجم: روش‌ها و ابزارهای جدید در سنجش:

- آزمون کتبی عملکردی
- آزمون شناسایی
- آزمون موقعیت شبیه‌سازی شده
- نمونه کار
- فهرست واری
- مقیاس درجه‌بندی
- واقعه نگاری
- سنجش رفتار
- پوشه کار
- سنجش و ارزیابی در بستر فضای مجازی و دیجیتال

فعالیت یادگیری:

- بررسی و تحلیل یک نمونه پوشه کار دانش‌آموزی و شناسایی نقاط قوت و ضعف آن در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون

- حاشیه‌نویسی و ارائه پوشه کار با استفاده از روش‌های ارائه شده در منابع علمی

تکالیف عملکردی:

- طراحی، اجرا و گزارش نتایج یک نمونه آزمون عملکردی بر اساس جدول دوبعدی

فصل ششم: آزمون‌های هنجار شده:

- مفهوم هنجار (نورم) درس فارسی، نگارش و علوم و فنون

- انواع نورم (ملی، محلی، سنی، کلاسی، درصدی، نمره تراز شده و...)

- انتخاب گروه، مراحل ساخت یک آزمون استاندارد هنجار شده در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون

- آشنایی و به کار بستن یک یا چند ابزار هنجار شده مثل استعداد؛ خلاقیت، رغبت، مهارت‌های زبانی در درس فارسی، نگارش و

علوم و فنون

- آشنایی با آزمون‌های حوزه زبان و ادبیات در سطح بین‌المللی (پرلز، پیزا، و...)

فعالیت یادگیری:

- ارائه یافته‌های آزمون‌های هنجار شده در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون همراه با اظهار نظر شخصی

تکالیف عملکردی:

- اجرا، تحلیل و گزارش نمونه‌ای از آزمون‌های هنجار شده بر روی یک گروه از دانش‌آموزان در درس دروس فارسی، نگارش و

علوم و فنون

فصل هفتم: بررسی ملاک‌ها و معیارهای اندازه‌گیری صلاحیت‌های چهارگانه زبانی شامل:

- خواندن

- نوشتن

- گوش دادن

- سخن گفتن

فعالیت یادگیری:

- بحث و بررسی پیرامون انواع ملاک‌ها و معیارهای اندازه‌گیری صلاحیت‌های چهارگانه زبانی

تکالیف عملکردی:

- اجرا، تحلیل و گزارش یک آزمون بر اساس ملاک‌ها و معیارهای اندازه‌گیری حوزه زبانی مربوط

فصل هشتم: بررسی ملاک‌ها و معیارهای اندازه‌گیری صلاحیت‌های ادبی مرتبط با:

- متون نظم

- متون نثر
- تاریخ ادبیات
- سبک‌شناسی
- دستور زبان
- بدیع
- عروض و قافیه

فعالیت یادگیری:

- بحث و بررسی پیرامون انواع ملاک‌ها و معیارهای اندازه‌گیری هر یک از صلاحیت‌های ادبی

تکالیف عملکردی:

- اجرا، تحلیل و گزارش یک آزمون بر اساس ملاک‌ها و معیارهای اندازه‌گیری حوزه ادبی مربوط

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای تدریس و یادگیری این درس، روش مطالعه مستقیم و فردی از راه مطالعه گزارش‌های پژوهشی مرتبط و بررسی میزان اعتبار آزمون‌های ساخته‌شده، همراه با استفاده از روش حل مسئله برای طراحی، اجرا و تفسیر انواع آزمون‌ها و تولید جدول دوبعدی خواهد بود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی‌شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.

منابع فرعی:

- ۱- سیف، علی اکبر (۱۳۹۲)، اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، تهران: دوران
- ۲- سیف، علی اکبر (۱۳۹۸)، سنجش فرایند و فرآورده یادگیری، تهران: نشر دوران
- ۳- بازرگان هرندي، عباس (۱۳۹۷)، ارزشیابی آموزشی: مفاهیم، الگوها و فرایند عملیاتی، تهران: سمت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری و فعالیت‌های عملکردی پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های گروهی ۵ نمره / کار تولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون از مباحث نظری ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش زبان و ادبیات فارسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

فناوری اطلاعات و ارتباطات از ملزومات زندگی بشر امروز است و برخورداری از سواد اطلاعاتی، رسانه‌ای، رایانه‌ای، فناوری، دیجیتال و اینترنتی، از ضروریات زندگی محسوب می‌شوند. این ضرورت موجب شده که آموزش فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش‌های رسمی از جمله زبان و ادبیات فارسی وارد گردد؛ لذا آشنایی و بهره‌مندی از این سواد یکی از نیازهای فراگیران امروز و شهروندان فردا است. از این‌رو معلمان که وظیفه آماده‌سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش زبان و ادبیات خود بهره گیرند و با تلفیق فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری، علاوه بر افزایش و بهبود کارآیی آموزش ادبیات، دانش‌آموزان را برای استفاده صحیح از فناوری‌ها در فرصت‌های زندگی آماده کنند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش زبان و ادبیات فارسی نام درس به انگلیسی: Application of Media and Information Technology in the teaching of Persian language and literature
نوع درس: عملی	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۶۴	
شایستگی کلیدی: تربیتی-موضوعی	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
پیش‌نیاز: -	۱- به شناخت و درک جایگاه رسانه و فناوری اطلاعات و جنبه‌های گوناگون آن در آموزش زبان و ادبیات فارسی دست یابد؛
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	۲- به شناخت برنامه‌ها و نرم‌افزارهای پایه در ارائه محتوای الکترونیک مثل: word, excel, pdf, power point و... بپردازد؛
دکترای تکنولوژی آموزشی، دکترای زبان و ادبیات فارسی	۳- در شناسایی، تولید و کاربرد فیلم‌های کوتاه و بلند آموزشی، پوسترها، نقشه‌ها، تقویم‌های ادبی، انیمیشن، تصاویر آموزشی، تابلوهای الکترونیک و تکنولوژی‌های جدید مثل گوشی‌های هوشمند تلفن همراه، تبلت‌ها و... و استفاده از قابلیت‌های آنها در تدریس زبان و ادبیات فارسی مهارت یابد؛
	۴- در استفاده از سایت‌ها و وبلاگ‌های ادبی، موتورهای جستجوگر، پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی، نرم‌افزارها و درس‌افزارهای آموزشی، کتابخانه‌های الکترونیکی و کتاب‌های صوتی در حوزه آموزش زبان و ادبیات فارسی مهارت یابد؛
	۵- با ارزشیابی مبتنی بر فاوا (برخط و برون خط)، دیدگاه‌های مربوط به آن، ویژگی‌ها، ابزارها و راهبردهای طراحی آزمون‌های مبتنی بر آن آشنا شود؛
	۶- فعالیت‌های یادگیری مشارکتی و پروژه‌محور مبتنی بر فاوا در آموزش زبان و ادبیات فارسی طراحی و پیاده‌سازی کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل ۱: اهمیت فاوا در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- مفاهیم پایه و شیوه‌های بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش؛
- جایگاه آی. سی. تی. (ICT) و جنبه‌ها و جلوه‌های گوناگون آن در آموزش زبان و ادبیات فارسی؛
- برنامه‌ها و نرم‌افزارهای پایه در ارائه محتوای الکترونیک مثل: word, excel, pdf, power point و ...؛
- اصول و راهبردهای طراحی، پیاده‌سازی فاوا در آموزش زبان و ادبیات.

فعالیت یادگیری:

- در مورد اصول به‌کارگیری فاوا در آموزش زبان و ادبیات توضیح داده و این اصول را مورد و تجزیه و تحلیل قرار دهند؛
- با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش را برای حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از این سیاست‌ها، پیشنهاد نماید.

تکلیف عملکردی:

حداقل ۲ نمونه فعالیت کلاسی (مبتنی بر فاوا) را در زمینه زبان و ادبیات فارسی طراحی نماید.

فصل ۲: مهارت‌های فاوا در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- به‌کارگیری فاوا در آموزش زبان و ادبیات فارسی؛
- شناسایی، تولید و کاربرد فیلم‌های کوتاه و بلند آموزشی، پوسترها، نقشه‌ها، تقویم‌های ادبی، انیمیشن، تصاویر آموزشی، تابلوهای الکترونیک و تکنولوژی‌های جدید مثل گوشی‌های هوشمند تلفن همراه، تبلت‌ها و ... و استفاده از قابلیت‌های آنها در تدریس زبان و ادبیات فارسی؛
- مهارت استفاده از سایت‌ها و وبلاگ‌های ادبی، موتورهای جستجوگر، پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی، نرم‌افزارها و درس‌افزارهای آموزشی، کتابخانه‌های الکترونیک و کتاب‌های صوتی در آموزش زبان و ادبیات فارسی.

فعالیت یادگیری:

- با جستجو در وب‌سایت‌ها و کاتالوگ‌ها، نرم‌افزارهای مناسب برای تهیه LO^۱های رشته زبان و ادبیات را شناسایی نماید؛
- از طریق جستجو در اینترنت سخت‌افزارهای آموزشی جدیدی را شناسایی و به کلاس معرفی نمایند؛
- کار با سخت‌افزارهای آموزشی و سخت‌افزارهای خاص رشته را نمایش دهند و در مورد قابلیت‌های آن در کلاس بحث نمایند؛
- بسته‌های متنوعی از نرم‌افزارهای آموزش، تمرین و تکلیف در رشته مربوطه را شناسایی و در کلاس معرفی و نحوه کار را نمایش دهند.

تکالیف عملکردی:

^۱ Learning Object

- یک یا چند فعالیت آموزشی مسئله‌محور و پروژه‌محور مبتنی بر یکی از انواع وب را طراحی نمایند و طراحی خود را در کلاس ارائه و با استفاده از نظرات ارزیابانه آن طراحی را اصلاح نمایند.
- با توجه به درس فارسی، نگارش و علوم و فنون، طرح درسی طراحی نموده که در آن از ابزارها و نرم‌افزارهای مربوطه برای ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش‌آموزان استفاده شده باشد، طرح درس در کلاس مورد ارزیابی قرار گیرد.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- ارزشیابی مبتنی بر فاوا (بر خط و برون خط)، دیدگاه‌های مربوط به آن، ویژگی‌ها، ابزارها و راهبردهای طراحی آزمون‌های مبتنی بر آن؛
- استانداردهای برنامه درسی رشته زبان و ادبیات فارسی؛
- چگونگی تطابق استانداردها با بسته‌های نرم‌افزاری و برنامه‌های کاربردی ویژه آموزش زبان و ادبیات؛
- راهبردها و روش‌های تلفیق فاوا (نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی) در برنامه درسی زبان و ادبیات؛
- نقش فاوا در معرفی مفاهیم و فرآیندهای کلیدی زبان و ادبیات؛
- چگونگی افزایش درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی با به‌کارگیری بسته‌های مربوطه در محیط‌های داخل و خارج از کلاس (فاوا در نظریه‌های یادگیری)؛
- دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا در ارزشیابی برای ارزیابی درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی؛
- دستورالعمل‌های دانشی و عملکردی معلمان در استفاده از محصولات فاوا برای افزایش درک دانش‌آموزان از مفاهیم، مهارت‌ها و فرآیندهای موضوع کلیدی زبان و ادبیات فارسی؛
- ویژگی‌های ارزشیابی‌های مبتنی بر فاوا در درس زبان و ادبیات؛
- معرفی ابزارهای ارزشیابی مبتنی بر فاوا در درس زبان و ادبیات؛
- راهبردهای طراحی آزمون‌های مبتنی بر فاوا در درس زبان و ادبیات.

فعالیت یادگیری:

- تعداد متنوعی از بسته‌های نرم‌افزاری زبان و ادبیات را شناسایی و در کلاس به نمایش درآورند؛
- بسته‌های نرم‌افزاری ویژه موضوعات درسی زبان و ادبیات فارسی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و توضیح دهند که چگونه این بسته‌ها مفاهیم و حل مسائل پیچیده در محیط یادگیرنده محور را حمایت می‌کنند؛
- برای متن آموزشی و اهداف ارزشیابی (متناسب با زبان و ادبیات) داده شده، دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا طراحی کنند؛

تکالیف عملکردی:

- یک نمونه آزمون برخط و برون خط برای یک موضوع در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون طراحی نموده و آن را در کلاس ارائه نموده تا مورد ارزیابی قرار گیرد و اصلاحات لازم را با توجه به بازخوردها انجام دهند؛

- طراحی یک طرح درس مبتنی بر فاوا در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون به گونه‌ای که بروز یک یا چند مهارت پیچیده شناختی توسط دانش‌آموزان در آن جای داده شود و در کلاس درس واقعی اجرا نموده و بازخوردها و انعکاس‌های ناشی از اجرای این طرح درس را بررسی نموده و پیشنهادهای اصلاحی دریافتی را اعمال نمایند.

فصل ۴: فن تعلیم و فناوری آموزشی

- مزایا و محدودیت‌های رویکردهای یادگیری چهره به چهره و برخط در کلاس درس زبان و ادبیات؛ طراحی آموزشی با استفاده از نرم‌افزارهای ارائه در کلاس؛
- چگونگی به کارگیری نرم‌افزارهای ارائه و سایر رسانه‌های دیجیتال در پشتیبانی از روش سخنرانی؛
- نقش یادگیری پروژه محور مبتنی بر فاوا و ایجاد در توسعه تعاملات اجتماعی و تفکر در دانش‌آموزان از طریق به کارگیری مفاهیم و فرآیندها و مهارت‌های کلیدی در حل مسائل واقعی؛
- چگونگی طراحی موضوعات درسی و مسائل زندگی واقعی در پروژه‌های دانش‌آموزی با استفاده از منابع فاوا؛
- ویژگی‌های طراحی، واحد طرح درس مشارکتی و پروژه محور مبتنی بر فاوا؛
- ابزارهای متن باز و برنامه‌های کاربردی موضوعات ویژه برای فعالیت‌های کلاسی برای تقویت قدرت استدلال، گفتگو، مشارکت و حل مسائل پیچیده؛
- ویژگی‌های معلم در ضمن تدریس به عنوان الگویی برای استدلال، حل مسئله و تولید دانش؛
- ویژگی‌ها و چگونگی طراحی برخط مواد و فعالیت‌های رشته درسی برای درگیر نمودن دانش‌آموزان در حل مشارکتی مسئله، تحقیق و یا خلق اثر؛
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای ایجاد طرح‌های پروژه‌ای؛
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای تولید چند رسانه‌ای مشارکتی، تولید وبسایت و فناوری‌ها و نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی انتشار پروژه‌های دانش‌آموزی؛
- ارائه راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان در انعکاس آموخته‌های خود.

فعالیت یادگیری:

- یک نمونه فعالیت که در آن‌ها کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات فرآیند تدریس در کلاس‌های درس را تکمیل می‌نماید، طراحی نموده و در کلاس درس اجرا نموده و ارزیابی گردد؛
- یک نمونه طرح درس ترکیبی که نرم‌افزارهای آموزشی، تمرین و تکلیف در آن جای داده شده باشد و یک نمونه طرح درس برخط طراحی گردد و موارد کاربرد هر کدام در کلاس توضیح داده شود.

تکالیف عملکردی:

- نمونه‌های متنوعی از ارائه‌های آموزشی تقویت شده با فاوا را برای موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نمایند؛
- طراحی و یا شناسایی یک داستان و بازی دیجیتال و یا شبیه‌سازی برای حل مسائل پیچیده و واقعی زندگی و یا فعالیت‌های پروژه محور.

فصل ۵: سازمان‌بندی و مدیریت فناوری آموزشی در زبان و ادبیات فارسی

- طراحی و پیاده‌سازی فعالیت‌های یادگیری مشارکتی و پروژه‌محور مبتنی بر فاوا با تمرکز بر درس فارسی، نگارش و علوم وفنون؛
- تلفیق آزمایشگاه رایانه در فعالیت‌های مداوم یادگیری و روش‌های مختلف آزمایشگاه رایانه (برای تکمیل آموزش‌های کلاسی متناسب با درس فارسی، نگارش و علوم وفنون)؛
- چگونگی مدیریت منابع مکمل فاوا (به صورت فردی و یا گروه‌های کوچک دانش‌آموزی در کلاس درس بدون ایجاد اختلال در سایر فعالیت‌های کلاسی درس فارسی، نگارش و علوم وفنون)؛
- بررسی قرارگیری و چینش اجتماعی (مناسب و نامناسب) برای به کارگیری فناوری‌های گوناگون (فردی، دو نفره، گروه‌های کوچک و یا بزرگ متناسب با درس فارسی، نگارش و علوم وفنون)؛
- چگونگی مدیریت فعالیت‌های یادگیری پروژه‌محور دانش‌آموزان در محیط‌های مبتنی بر فناوری؛
- معرفی، عملکرد محیط‌های مجازی و محیط‌های ساخت دانش برای افزایش دانش و درک موضوعات برنامه درسی زبان و ادبیات و توسعه جوامع یادگیری برخط و چهره به چهره و ترکیبی؛

فعالیت یادگیری:

- نمونه‌هایی از روش‌های مختلف آزمایشگاه رایانه (یا مجموعه‌ای از لپ تاپ‌های کلاسی) که می‌توانند برای تکمیل آموزش کلاسی مورد استفاده قرار گیرند، طراحی نموده و در مورد آن‌ها بحث نماید؛
- طرح درس‌هایی را که شامل استفاده از فاوا برای تکمیل فرآیند آموزش درس فارسی، نگارش و علوم وفنون است، طراحی و تهیه نمایند؛
- فناوری‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری گوناگون را شناسایی نموده و در مورد چینش‌های متناسب دانش‌آموزان برای کاربردهای آموزشی (فردی، دو نفره، گروه‌های کوچک و گروه‌های بزرگ) در درس فارسی، نگارش و علوم وفنون بحث نمایند؛

تکالیف عملکردی:

- به طور عملی در یک کلاس چینش‌های متفاوت رایانه و سایر منابع دیجیتال را برحسب این که هر کدام از آن‌ها تعاملات دانش‌آموزان را بیازماید. یک نوع چینش را طراحی نموده و در مورد منطق خود برای این طراحی بحث نماید؛
- با استفاده از امکانات موجود در کلاس یک آزمایشگاه فاوا در کلاس فارسی، نگارش و علوم وفنون ایجاد کنند؛
- یک کلاس هوشمند را طراحی، اجرا و ارزشیابی نمایند به گونه‌ای که علاوه بر دستیابی به اهداف برنامه درسی زبان و ادبیات، موجب تقویت و توسعه روحیه نوآوری و خلاقیت در دانش‌آموزان گردد.

فصل ۶: یادگیری حرفه‌ای معلم زبان و ادبیات

- چگونگی افزایش بهره‌وری حرفه‌ای در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون با استفاده از منابع فاوا و ارائه مثال‌هایی در این مورد؛
- شناسایی و مدیریت مسائل امنیتی اینترنت شامل: زورگویی‌های سایبری، انجمن‌های ارتباطی، مسائل حفظ حریم خصوصی و دزدی اطلاعات، ویروس‌ها، کلاه‌برداری، اسپم، کوکی‌ها، پاپ‌آپ. حقوق مالکیت معنوی، کپی‌رایت، محتواهای نامناسب، شهروندی دیجیتال، قوانین و مقررات ایمیل، اخلاق، الزامات قانونی، محرمانه بودن اطلاعات شخصی، مسائل مربوط به رمز عبور، به روز رسانی نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی و سیستم‌عامل‌ها؛
- معیارهای اخلاقی در بهره‌گیری از منابع فاوا (سرقت علمی، قانون مالکیت معنوی و فکری، و قانون Copy Right).

فعالیت یادگیری:

- در مورد منابع گوناگون اطلاعاتی برخط و استفاده از سایر منابعی که می‌توانند یادگیری حرفه‌ای را حمایت نمایند، بحث شود؛
- چند نمونه از وظایف کلاسی که استفاده از رایانه، لپ‌تاپ و دستگاه‌های دستی و قابل حمل و نرم‌افزارهایی مانند پردازشگر لغات، بلاگ‌ها و ویکی‌ها و سایر ابزارهای ارتباطی کمک به افزایش کارایی آن‌ها می‌گردد نمایش دهند؛
- در مورد منابع گوناگون فاوا که می‌توانند از آن‌ها برای افزایش دانش موضوعات درسی فارسی، نگارش و علوم و فنون و دانش پداگوژی استفاده نمایند، بحث و گفتگو شود؛
- در مورد راه‌های مختلفی که مدارس می‌توانند فاوا را در برنامه درسی زبان و ادبیات و کلاس درس فارسی، نگارش و علوم و فنون خود تلفیق نمایند، بحث شود.

تکالیف عملکردی:

- اهداف یادگیری حرفه‌ای شخصی خود را شناسایی و تعیین نمایند و طرحی برای استفاده از ابزارهای متنوع فاوا برای نیل به اهداف خود ایجاد نمایند (مانند مرورگرهای وب، فناوری‌های ارتباطی) و طرح را در کلاس ارائه دهند؛
- با جستجو در اینترنت، شواهدی در مورد پیامدهای عدم رعایت قوانین رایانه‌ای در کلاس ارائه گردد؛
- برنامه عملیاتی که در آن معلمان نقش کلیدی در کار با همکاران و مدیران مدرسه در جهت استفاده از فاوا در مدارسشان را ایفا می‌نمایند، طراحی کنند.
- برنامه عملیاتی مبتنی بر فاوا برای ایجاد محیط حمایتی و خلاقانه با همکاری مدیران و همکاران طراحی نموده و به اشتراک بگذارند و راهبردهایی برای به کارگیری ابزارها و منابع خلاقانه در درس فارسی، نگارش و علوم و فنون ارائه دهند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از سخنرانی، نمایش، جستجو و کاوشگری، حل مسئله، پرسش و پاسخ، کار گروهی

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی‌شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.
- ۲- کمالی نهاد، علی اکبر و حکیمه خوش نظر (۱۳۹۷). **کاربرد فناوری در آموزش زبان و ادبیات فارسی**، اراک: نگار کمال

منابع فرعی:

- ۱- علی آبادی، خدیجه (۱۳۹۲)، **مقدمات تکنولوژی آموزشی**، تهران: دانشگاه پیام نور
- ۲- محمدی داوود، احدیان، محمد و رضانی، عمران (۱۳۹۰)، **مقدمات تکنولوژی آموزشی**، تهران: آبیژ
- ۳- نصیری، علیرضا (۱۳۸۳)، **مدیریت دانشگاه‌های مجازی و مراکز آموزش الکترونیکی**، تهران: دانشگاه تهران
- ۴- عباسی، سیف‌اله و علیرضا بادله (۱۳۹۳)، **تولید محتوای الکترونیکی (نرم‌افزار آموزشی)**: استانداردها، ابزارها، نرم‌افزارها، تهران: دیباگران
- ۵- فردانش، هاشم (۱۳۸۸)، **مبانی نظری تکنولوژی آموزشی**، تهران: سمت
- ۶- امیر تیموری، محمدحسین (۱۳۸۶)، **رسانه‌های یاددهی - یادگیری: شناسایی، انتخاب، تولید و کاربرد**، تهران: ساوالان
- ۷- حمزه‌بیگی، طیه؛ مقصودی، مجتبی (۱۳۸۳)، **نگرش برنامه درسی مبتنی بر فناوری اطلاعات و نظام مدیریتی یادگیری** (برنامه درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات)، تهران: آبیژ.
- ۸- ملکی، صفی‌الله (۱۳۸۸)، **فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش**، تهران: جهاد دانشگاهی
- ۹- قاسمی، حسین (۱۳۹۴)، **راهنمای گام به گام یادگیری الکترونیکی**، تهران: شکی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: فرایندهای فناورانه کلاسی و فعالیت‌های طول نیم سال: ۵ نمره

پژوهش و تحقیق مبتنی بر فناوری: ۵ نمره

آزمون پایانی (عملی): ۱۰ نمره

سرفصل درس «کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات فارسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات فارسی به حوزه پیوند بین نظریه و عمل در برنامه درسی می پردازد. از این رو دانشجوی-معلمان باید با حوزه های کاربردی هنر در دروس زبان و ادبیات فارسی آشنا شده و بتوانند به صورت عملیاتی، فرصت های یادگیری هنر و ادبیات را کسب کنند تا بتوانند در حوزه آموزش به دانش آموزان مدارس به عنوان معلمان توانمند در حوزه ادبیات ایفای نقش کنند. این درس توجه دانشجویان به برنامه درسی هنر به صورت تلفیقی جلب کرده و تجارب نوین هنر در ادبیات را به آنها معرفی می کند.

مشخصات درس نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت شایستگی اساسی: تربیتی-موضوعی پیش نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی - دکترای هنر	نام درس به فارسی: کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات فارسی نام درس به انگلیسی: Application of Art in the teaching of Persian language and literature پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- مفهوم هنر و رابطه آن را با مفهوم سواد بداند و تبیین کند؛ ۲- ابعاد چهارگانه هنر در آموزش را به روشنی درک و تبیین کند؛ ۳- رابطه هنر و سایر دروس را تجزیه و تحلیل نماید؛ ۴- برنامه درسی و آموزش هنر را در نگاه جهانی به همراه تجارب نوآورانه بشناسد و به طراحی طرح درس براساس روش ها و فنون هنری اقدام نماید.
---	---

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول - کلیات و اهمیت کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات فارسی

- بازاندیشی در مفهوم سواد هنر و ادبیات؛
- پیامدهای تربیت هنری در آموزش ادبیات؛
- هنر و زبان؛
- هنر و ادبیات.
- هنر و چندفرهنگی؛

فعالیت یادگیری:

دانشجویان به شرح پیامدهای تربیت هنری در آموزش زبان و ادبیات فارسی پردازند.

تکلیف عملکردی:

ارتباط هنر با زبان و ادبیات در آموزش نقد و تحلیل کرده و در کلاس ارائه دهند.

فصل دوم- تولید آثار هنری و ادبی

- مهارت‌های توسعه تخیل‌گرایی مورد نیاز برای عملکرد هنری؛
- برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی و توسعه تخیل‌گرایی؛
- رسانه‌ها، ابزارها، تجهیزات و فنون هنری در آموزش زبان و ادبیات؛
- کاربرد رسانه‌ها، وسایل مختلف و به کارگیری ظرفیت‌ها و قابلیت‌های آن در آموزش زبان و ادبیات.

فعالیت یادگیری:

- دانشجویان برنامه ای را طراحی کنند که مهارت‌هایی برای توسعه تخیل‌گرایی آنها در درس ادبیات فراهم شود؛
- دانشجویان با دامنه وسیعی از رسانه‌ها، ابزارها، تجهیزات و فنونی که توسط هنرمندان به کار گرفته می‌شوند، آشنا می‌شوند؛
- هم‌چنین سوژه‌ها، موضوعات زبان و ادبیات، نهادها و سایر ابزارهایی که تولید هنری را رشد و شکل می‌دهد، می‌شناسند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید احساساتشان را توسعه دهند، تخیل‌گرایی‌شان را پرورش دهند و مهارت‌های فنی مورد نیاز برای انجام کار صحیح با مواد آموزشی زبان و ادبیات را کسب کنند؛
- دانشجویان باید لذت ناشی از خلق آثار تجسمی را تجربه کنند و فرصت کسب مهارت‌های لازم برای دستیابی به این تجربه لذت‌بخش را داشته باشند؛

فصل سوم- تحلیل جنبه های هنری آثار ادبی

- زمینه هنری و فرهنگی آثار ادبی؛
- ویژگی های هنری ادبیات ایران؛
- صاحبان آثار ادبی و هنری در گذر زمان ؛
- تحلیل صوری آثار ادبی هنری ؛
- تحلیل درونی آثار ادبی هنری؛
- تحلیل زمینه ای آثار ادبی هنری.

فعالیت یادگیری:

- دانشجویان بر اساس آثار مختلف تاریخی، هنری و فرهنگی به ویژگی‌های هنری ادبیات ایران آگاهی یافته و آن را به صورت کاربردی مورد توجه قرار می‌دهند؛
- حلقه های ارتباطی در یک اثر هنری را (رنگ، فضا و...) به عنوان مبنایی برای فهم این که چگونه اثر هنری متناسب با خصوصیات یک هنرمند و یا هماهنگ با یک جنبش یا سنت هنری است، توصیف و تحلیل کنند؛
- ارتباط میان آثار هنری و محیط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و شناخت تأثیر آن بر آثار مورد نظر را بررسی کنند .

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید رابطه میان هنر و ادبیات را دریابند؛ مثلاً اینکه فناوری و ایدئولوژی در یک مقطع خاص چه تأثیری بر آثار ادبی گذاشته است؛

- به تحلیل صوری، درونی و زمینه ای در یک یا چند اثر ادبی هنری پردازند؛

فصل چهارم- نقد هنری آثار ادبی

- تکنیک‌های نقد آثار ادبی هنری؛
- نقش و جایگاه هنر در فرهنگ و ادبیات؛
- مراحل چهارگانه نقادی هنری در آثار ادبی (توصیف، تحلیل، تفسیر و قضاوت).

فعالیت یادگیری:

- دانشجویان با نگاهی متفاوت به آثار و پدیده های هنری می نگرند و تکنیک های نقد آثار ادبی هنری را می آموزند؛
- نقادی هنری شامل کاربرد زبان، نگارش متفکرانه و هوشمندانه و صحبت کردن درباره آثار ادبی هنری است که از طریق آن فرد می تواند به نحوی بهتر و پربارتر نقش و جایگاه هنر را در فرهنگ و ادبیات درک کند و برای آن ارزش قائل شود؛
- دانشجویان مراحل چهارگانه نقادی ادبی هنری را باید بیاموزند.

تکلیف عملکردی:

- حساسیت بصری باید در دانشجویان پرورش یابد تا به اتکای آن بتوانند خصوصیات و کیفیت‌های پیچیده و ظریف مستتر در آثار ادبی هنری و محیط پیرامون خود را درک و توصیف کنند؛
- مراحل چهارگانه نقد ادبی هنری را در مورد یک اثر ادبی ملی به کار بگیرند.

فصل پنجم- زیبایی‌شناسی در ادبیات

- ارزش‌های هنری آثار ادبی؛
- فرایند آفرینش هنرمندانه، پدیده هنری، تفسیر و شناخت، ارزشیابی انتقادی، زمینه فرهنگی و اجتماعی در آثار ادبی؛
- ساختن، نقادی و بررسی هنری ادبیات.

فعالیت یادگیری:

- توجه دانشجویان به فرایند آفرینش هنرمندانه، پدیده هنری، تفسیر و شناخت، ارزشیابی انتقادی، زمینه فرهنگی و اجتماعی آثار ادبی معطوف شود؛
- زیبایی‌شناسی به دانشجویان یاد می‌دهد که به طور فلسفی بیندیشند، پرسش‌ها و پاسخ‌های ممکن را که به طور طبیعی در مسیر ساختن، نقادی و بررسی هنری اثر ادبی به وجود می‌آید، مورد بررسی قرار دهند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید در گفتگوی دائمی درباره ماهیت هنری ادبیات شرکت کنند؛
- براساس ملاک‌های زیباشناسانه به قضاوت درباره هنر، ادبیات و زیبایی‌شناسی ادبی پردازند.

فصل ششم- هنر و برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی

- هنر به مثابه شناخت دوران خاص تاریخی و فرهنگی؛

- شباهت‌ها و تفاوت‌های میان هنرها.

-التذاذ ادبی و زیبایی‌شناسی؛

- ابعاد هنری برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی.

فعالیت یادگیری:

درباره ابعاد زیبایی‌شناسی ادبیات مطالعه کرده و در بحث‌های کلاسی شرکت کنند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان با استفاده از فعالیت‌های هنری مختلف برای یک درس از کتاب‌های زبان و ادبیات فارسی به صورت تلفیقی یک برنامه درسی طراحی کنند و متناسب با آن به صورت عملی آن برنامه درسی تلفیقی را اجرا کنند.

فصل هفتم: ارتباط ادبیات با انواع هنر

-نقاشی و تصویرگری؛

-خوشنویسی و خط؛

-هنرهای نمایشی؛

- موسیقی و وزن .

فعالیت یادگیری:

درباره انواع هنر و ارتباط آنها با ادبیات فارسی مطالعه کرده و در بحث‌های کلاسی شرکت کنند.

تکلیف عملکردی:

نمونه‌هایی از آثار ادبی مرتبط با هر کدام از انواع ادبی را از متون مختلف جمع‌آوری کرده و در کلاس بررسی و تحلیل کنند.

فصل هشتم- تجارب نوآورانه آموزش هنر در آموزش زبان و ادبیات

-مجامع کشوری فعال در حوزه هنر و ادبیات؛

-مجامع بین‌المللی فعال در حوزه هنر و ادبیات؛

- مجامع تخصصی، سایت‌های اینترنتی و نشریات آموزش هنر و ادبیات؛

- برنامه‌های آموزش هنر و ادبیات:

- کنفرانس جهانی آموزش هنر و ادبیات؛

- پروژه تتاک (TETAC)؛

- پروژه رامبرانت؛

- آشنایی با مجامع تخصصی، سایت‌های اینترنتی و نشریات آموزش هنر، فرهنگ و ادبیات.

فعالیت یادگیری:

در این فصل دانشجویان با تجارب داخلی و بین‌المللی در حوزه آموزش هنر و ادبیات آشنا می‌شوند و کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات را به صورت واقعی درک می‌کنند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان با مراجعه به سایت‌ها و منابع الکترونیکی به معرفی فعالیت‌های مجامع داخلی و بین‌المللی در حوزه کاربرد هنر در آموزش زبان و ادبیات بپردازند؛
- نمونه کارهای هنری مختلف در حوزه آموزش هنر و ادبیات به دانش آموزان را جستجو و معرفی کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از راهبرد مستقیم در تدریس مفاهیم و کلیات با استفاده از ابزارهای رایانه‌ای مناسب؛
- شیوه‌های تدریس مشارکتی و گروهی، بازدید از مراکز هنری و موزه‌ها و گالری‌ها، روش ایفای نقش؛
- راهبرد غیرمستقیم برای طراحی فرصت‌های یادگیری بر اساس ابعاد نقد هنری، تاریخ هنری و زیبایی‌شناسی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.

منابع فرعی:

- ۱- مهرمحمدی، محمود؛ کیان، مرجان (۱۳۹۳). **برنامه درسی و آموزش هنر در آموزش و پرورش**، تهران: سمت
- ۲- پارسا نسب، محمد (۱۳۹۴)، **فارسی عمومی برای رشته‌های هنر**، تهران: فاطمی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی آغازین: برگزاری آزمونی کتبی یا شفاهی به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز دانشجویان در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی

ارزشیابی پوشه کار ۸ نمره

اطلاع رسانی توسط دانشجویان در طول ترم مانند معرفی کتاب، سایت، اخبار، گزارش‌های علمی، همایش‌ها و... مرتبط با آموزش هنر = ۳ نمره

معرفی، نقد و تحلیل آثار هنری، تاریخی، فرهنگی ملی و بین‌المللی توسط دانشجویان در طول ترم ۳ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون پایان ترم ۶ نمره

سرفصل درس «پژوهش و توسعه حرفه‌ای»

۱. معرفی درس و منطق آن:

وقتی در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجوی معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. معلم باید از تدریس و عمل تربیتی عادی شده^۱ فاصله گرفته و به سوی تدریس و عمل فکورانه^۲ پیش برود، به نحوی که با بینشی پژوهشی مسائل کلاس و مدرسه را بکاود و با اقدام پژوهی و ژرف‌اندیشی به یافتن راه‌حل‌ها، کاربرد بلافصل یافته‌ها و اخذ بازخورد مداوم به اصلاح و بهبود فرآیند های آموزشی و پرورشی بپردازد.

نام درس به فارسی: پژوهش و توسعه حرفه‌ای	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Professional research and development	نوع درس: نظری-عملی
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۴۸
	سایستگی کلیدی: تربیتی -
	موضوعی
	پیش‌نیاز: -
	استاد متخصص برای
	تدریس: متخصص علوم
	تربیتی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: پژوهش روایی

- ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری
- روایت نویسی وسیله‌ای برای پژوهش در عمل
- پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه‌ای
- چگونه روایت‌ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می‌زنند؟
- اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن
- انواع پژوهش روایی

تکالیف عملکردی:

^۱ -routinized

^۲ - reflective

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه‌ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی‌ها و مراحلش ارائه کند. (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود).

فصل دوم: روش پژوهش روایی

- ابزارهای گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی
- فرآیند تحلیل داده‌ها
- معنا دهی به داده‌ها
- کدگذاری
- تحلیل ساختاری
- اعتبار بخشی

تکالیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری، یافته‌های علمی پژوهشی را اعتبار بخشی نماید.

فصل سوم: اقدام پژوهی

- چستی اقدام پژوهی در آموزش و پرورش (ماهیت، تعریف، ابعاد، گستره)،
- چرایی اقدام پژوهی در آموزش و پرورش (اهداف، پیامدها، ضرورت و اهمیت)
- تاریخچه و خاستگاه‌های اقدام پژوهی
- نظریه‌ها و دیدگاه‌های موجود در زمینه اقدام پژوهی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در نقد و ارزیابی گزارش‌های ارائه شده در کلاس در زمینه اقدام پژوهی هی ارائه شده.

تکالیف عملکردی:

- تهیه یک نوشته انتقادی در مورد باورها و عقاید شخصی خود در مورد چستی و ضرورت اقدام پژوهی در آموزش و پرورش و ارائه آن در کلاس برای بررسی و نقد

فصل چهارم: روش اقدام پژوهی

- چگونگی تشخیص مسئله،
- چگونگی تدوین طرح اقدام پژوهی،
- روش اجرای مراحل اقدام پژوهی
- چگونگی گردآوری داده‌ها و شواهد مهم در اقدام پژوهی

- باز اندیشی در باره داده ها و شواهد و اصلاح فرایند اقدام پژوهی
- نقش مشورت و مشارکت در اقدام پژوهی
- ارزشیابی، نقادی و اعتباریابی در اقدام پژوهی
- چگونگی باز خورد، اصلاح و کاربرد نتایج در اقدام پژوهی
- چگونگی مستند سازی، ثبت و ضبط مراحل و تهیه گزارش نهایی و اطلاع رسانی و اشاعه دستاوردهای اقدام پژوهی
- مشارکت در نقد مطالب گزارش شده در کلاس (گزارش حاصل از فعالیت عملکردی گروه‌ها)

تکالیف عملکردی

- تشکیل کارگروه‌هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در نقد نمونه‌ای از اقدام پژوهی انجام شده توسط معلمان دیگر و تهیه گزارش نقد برای ارائه به کلاس

فصل پنجم: درس پژوهی

تدوین طرح درس پژوهشی متناسب با سوالهای پژوهشی:

- ترسیم وضع موجود و مطلوب
- شناسایی تغییرات مورد نیاز
- تعیین هدفهای درس
- تعیین تجارب و فعالیتهای یادگیری
- تعیین رفتار ورودی
- پیش بینی منابع و وسایل آموزشی
- پیش بینی نحوه مدیریت و سازماندهی کلاس
- پیش بینی نحوه تفکر و واکنش دانش آموزان به تدریس
- تعیین معیارهای تحقق هدفها
- تعیین روش سنجش و ارزشیابی
- تعیین چارچوب اجرایی طرح درس پژوهشی

فعالیت یادگیری

در باره چارچوب طرح درس پژوهشی بحث می کند. و دلایل و اهمیت هر یک از مولفه ها را بر می شمارد.

تکالیف عملکردی

در قالب کارگروههای دانشجویی یک طرح درس پژوهشی را تهیه و به کلاس ارائه می نمایند

فصل ششم: روش درس پژوهی

- تدوین طرح درس پژوهشی
- اجرای طرح درس مورد پژوهش

- ژرف اندیشی در باره داده ها و شواهد
- چگونگی ژرف اندیشی در باره روند اجرای فعالیت گروه
- تهیه گزارش نهایی و اشاعه دستاوردهای گروه درس پژوهی

فعالیت یادگیری

در باره چگونگی اجرای طرح درس پژوهشی، چگونگی نقد مناسب تر نحوه اجرای طرح درس پژوهشی و ضرورت اشاعه نتایج درس پژوهی بحث می کنند

تکالیف عملکردی

طرح درس پیش بینی شده در گروه را بصورت آزمایشی در کلاس اجرا می کنند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- راهبردهای اصلی شامل پرسش و پاسخ، حل مساله، نقادی و پژوهش به صورت گروهی و مشارکتی است. در کلاس در خلال بیان فلسفه، مبانی، اصول، روش و مراحل اجرای اقدام پژوهی به تحلیل و نقادی گزارش های مطالعات اقدام پژوهی معلمان و آشنا سازی دانشجو معلمان با تجارب معلمان پژوهنده پرداخته می شود.
- در بخش عملی، دانشجو معلمان در قالب گروه های مناسب، به انتخاب مسئله متناسب با رشته و تدوین پیشنهاد کامل اقدام پژوهی و اجرای آن در محیط واقعی می پردازند و گزارش کار خود در هر مرحله را به کلاس ارائه داده و از نقد و مشارکت سایر دانشجو معلمان استفاده می کنند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

عطاران، محمد (۱۳۹۶). پژوهش روایی. دانشگاه فرهنگیان

ساکي، رضا (۱۳۹۲) درس پژوهی، مبانی، اصول و روش اجرا، انتشارات جهاد دانشگاهی.

استیپانک و همکاران (۱۳۸۹) درس پژوهی راهنمایی عملی برای مدیران و معلمان، ترجمه دکتر رضا ساکی و داریوش مدنی، انتشارات حکمت علوی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیشین در این درس قبل از شروع فعالیت های آموزشی انجام می گیرد.

ارزشیابی تکوینی: (۶ نمره)

ارزشیابی پایانی: (۸ نمره)

کارپوشه (Port Folio): (۶ نمره)

سرفصل درس «کارورزی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین در جهت توسعه شایستگی های حرفه ای و دستیابی به ظرفیت غایی کنش عملی در کلاس درس را فراهم می کند. این برنامه در دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر مشاهده تأملی، روایت نگاری و واکاوی تجربیات به عنوان عناصر سازنده/شکل دهنده عمل فکورانه؛ و نیز ابزارهای سه گانه اقدام پژوهی، درس پژوهی و پژوهش روایتی به عنوان روش های مورد تأکید در برنامه تربیت معلم فکور این هدف را تعقیب می نماید. مطالعه مسئله های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت های یادگیری تدارک دیده شده از سوی استادان و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببینند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارورزی به منظور دستیابی دانشجوی به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارورزی دانشجوی فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید.

در کارورزی یک دانشجوی با کسب مهارت در به کارگیری روش ها و فنون مشاهده تأملی، موقعیت های آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس را مورد مطالعه قرار داده و دریافت های خود را در قالب روایت ها، روزنگارها، تجربیات شخصی ارائه می نماید. این یافته ها از موقعیت مدرسه و کلاس درس می تواند همراه با عکس و فیلم/ گزارش گفتگو با کادر مدرسه/ معلم راهنما/ اولیاء/ دانش آموزان (با هماهنگی مدرسه) تکمیل شود. روایت های دانشجوی از موقعیت های مختلف مورد واکاوی قرار گرفته و مسئله های شناسایی شده با استفاده از شواهد و مستندات علمی گزارش می گردد.

نام درس به فارسی: کارورزی ۱ نام درس به انگلیسی: Internship	مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۱۲۸ ساعت شایستگی کلیدی: تربیتی-موضوعی دروس پیش نیاز: پژوهش و توسعه حرفه ای استاد متخصص برای تدریس: متخصص رشته ای
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: با مشاهده تأملی مسئله های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را شناسایی و با استفاده از شواهد و مستندات علمی آن را تبیین نماید. مشاهدات تأملی و یافته های تجربی حاصل از واکاوی روایت ها را ثبت و گزارش نماید.	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول:

ارائه یک تصویر کلی از برنامه کارورزی در طی چهار ترم و انتظارات از دانشجو، معرفی برنامه کارورزی یک با تأکید بر مشاهده تأملی و روایت‌نویسی (ماهیت روایت‌ها و چگونگی نگارش آن)، تکالیف عملکردی در طول ترم، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و پردیس/ واحد آموزشی، و تبیین فرم‌های ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد، توزیع دانشجویان در مدارس (هماهنگی با مناطق آموزشی و سازماندهی دانشجویان در مدارس باید قبل از شروع ترم و با تشکیل ستاد کارورزی در سطح استان صورت گیرد). تعامل از نزدیک میان استاد و دانشجو از طریق مطالعه گزارش‌ها و ارائه بازخورد به موقع و سازنده، و نیز تشکیل جلسات بحث و گفتگو پیرامون تجربیات حاصل از حضور در موقعیت‌های واقعی از استلزامات اجرایی برنامه کارورزی است. تشکیل سمینار در کلیه هفته‌ها برای بحث و بررسی پیرامون عملکرد دانشجو و گفتگو در خصوص بازخوردهای ارائه شده از سوی اساتید ضروری است. مشارکت دانشجویان در نقد و بررسی گزارش‌ها/ روایت‌های همکلاسی‌ها/ همقطاران فرصت یادگیری و انتقال تجربیات به یکدیگر را فراهم می‌کند.

هفته دوم:

کارگاه مطالعه موقعیت

تکلیف یادگیری: مشاهده فیلم تدریس/ موقعیتی در سطح کلاس درس/ مدرسه بر اساس گام‌های زیر:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی‌ها و مشخصه‌های متمایز کننده)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک‌های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... در یافتن نقطه کانونی

د: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (از آنجایی که آموزش این بخش نیازمند آن است که دانشجو گزارشی از مطالعه موقعیت بر اساس محورهای چهارگانه تهیه کرده باشد، لذا آموزش این بخش در جلسه ششم ارائه می‌شود).

هفته سوم:

مشاهده آزاد

حضور دانشجویان در مدارس (جلسه آشنایی با مدرسه، مدیر و معلم راهنما)

تکلیف یادگیری: تجربه اولین روز کارورزی من در مدرسه. از دانشجو خواسته شود تا اولین تجربیات خود را از اولین روز کارورزی از زمان آماده شدن برای رفتن به مدرسه تا زمان برگشتن در قالب داستان یا خاطره یادداشت روزانه ثبت و ارائه نماید. دانشجو در اولین روز کارورزی مشاهده آزاد دارد و آنچه را مشاهده می‌کند بدون هیچ محدودیتی ثبت و ضبط خواهد نمود. این موارد می‌تواند شامل رخ دادها در مسیر رفت و آمد به مدرسه؛ فضا و موقعیت مدرسه؛ احساسات، تصورات و انتظارات؛ نحوه برخورد کادر مدرسه؛ نحوه مواجه شدن با دانش آموزان؛ گفتگوها با کارکنان مدرسه، معلمان و.... باشد.

هفته چهارم:

مطالعه موقعیت

گزارش‌های (روایت) تهیه شده از مشاهده آزاد از جهت رعایت روش‌ها و فنون توصیف و تشریح موقعیت و به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد. تشکیل گروه‌های حرفه‌ای متشکل از سه تا چهار دانشجو و ارائه بازخورد توسط همقطاران/ گروه

همسالان امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات را به عنوان یک مهارت حرفه‌ای تقویت می‌کند. محورهایی که گزارش‌ها بر اساس آن مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی‌ها و مشخصه‌های متمایز کننده)

ب: تشریح / استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن / از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک‌های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر و اسکمپر.

د: تعیین نقطه کانونی (بازبینی شواهد جمع‌آوری شده برای دستیابی به درک عمیق‌تر و همه‌جانبه‌تر نسبت به موقعیت / طرح مسئله).

هفته پنجم:

مطالعه موقعیت

حضور در مدرسه و تکمیل اطلاعات مورد نیاز / شواهد بیشتر برای بیان مسئله. در این جلسه دانشجو با توجه به بازخوردهای ارائه شده از سوی همسالان / همقطاران یا استاد به مطالعه مجدد موقعیت (مدرسه) پرداخته و با جمع‌آوری اطلاعات / شواهد بیشتر گزارش خود را برای یادگیری روش تبیین مسئله تکمیل می‌نماید.

هفته ششم:

مطالعه موقعیت

گفتگو در این جلسه پیرامون روش‌ها و فنون مشاهده تأملی ادامه می‌یابد و دانشجو با استفاده از شواهد جمع‌آوری شده از موقعیت مورد مطالعه به تبیین مسئله مبادرت می‌نماید. مرور محورها در جلسه دوم و آموزش نکات مربوط به تبیین مسئله.

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی‌ها و مشخصه‌های متمایز کننده) (مرور)

ب: تشریح / استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط) (مرور)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن / از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک‌های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... (مرور)

ه: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع‌آوری شده (آموزش).

هفته هفتم:

مشاهده تأملی و مسئله‌شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه / بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس / مدرسه تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت فیزیکی مدرسه شامل: موقعیت جغرافیایی و محیط بیرونی مدرسه، انواع فضاها (کتابخانه، زمین ورزش، آبخوری، سرویس‌ها، کلاس‌ها، راهروها...) نور، جریان هوا، وضعیت بهداشت، امکانات و تجهیزات (کارگاهی، آزمایشگاهی، شبکه مجازی، سایت و...) شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله‌شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) ارائه یافته‌ها در سمینار مدرسه / پردیس. این گزارش در قالب روایت‌نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف موقعیت فیزیکی و تحلیل تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای استاد به منظور درک موقعیت فیزیکی و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته هشتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی ساختار و سازمان مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه/ پردیس تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از ساختار سازمانی، روش‌های به کار گرفته شده در اداره مدرسه، ساختار سازمانی، نحوه گردش کار در سطح مدرسه، تعاملات میان مدیر، معلمان، کارکنان و نحوه تعامل با اولیاء مدرسه و تدوین آن در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف ساختار و سازمان مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد. پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک ساختار و سازمان مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته نهم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت عاطفی روانی/ تعاملات در سطح مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت عاطفی روانی مدرسه شامل: روابط عاطفی میان معلم و دانش آموزان (درک حالات روانی دانش آموزان، برنامه ریزی برای ایجاد جو مثبت و سازنده در فضای کلاس و...) تعاملات دانش آموزان با یکدیگر (میزان احترام، همدلی، همکاری و...)، روابط عاطفی میان معلمان و کارکنان و مدیر شناسایی و تبیین شود. یافته‌ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف تعاملات و روابط عاطفی در سطح کلاس درس/ مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای استاد به منظور درک روابط عاطفی و تعاملات در سطح کلاس درس و مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته دهم، یازدهم، دوازدهم و سیزدهم:

مشاهده تأملی کلاس درس و مسئله شناسی فرآیند آموزش/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت آموزشی شامل: جو و فضای عاطفی و روانی، طراحی آموزشی، راهبردهای آموزش، سازماندهی تکالیف یادگیری، تعاملات میان معلم و دانش آموزان و دانش آموزان با یکدیگر، وضوح و شفاف بودن مباحث، میزان درگیر نمودن دانش آموزان در فرآیند یادگیری، مواد و منابع آموزشی، ارزشیابی از یادگیری و... شناسایی و تبیین شود. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف فرآیند آموزش در سطح کلاس درس و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد. پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده استاد در پوشه کار ضبط گردد.

هفته چهاردهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

استاد نمونه‌ای از پژوهش‌های روایتی را از جهت نوع اطلاعات، روش‌ها، ابزارهای به کار گرفته شده و یافته‌های آن در کلاس مورد بررسی قرار دهد و با تبیین نقش روایت نویسی و واکاوی آن در آموزش حرفه‌ای، مراحل تحلیل ساختاری روایت‌ها (بند الف و ب) بر روی گزارش‌های تهیه شده از سطح کلاس درس/ مدرسه آموزش داده شود. تعریف و کاربرد پژوهش روایتی در کارورزی

تحلیل ساختاری روایت‌ها

(۱) کدگذاری باز

(۲) کدگذاری محوری و انتخاب مضامین

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی

ب: تحلیل و واکاوی گزارش‌های تهیه شده از مدرسه/ کلاس درس و کدگذاری آن‌ها برای یافتن مضامین

هفته پانزدهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش‌های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش‌ها و ابزارهای به کار گرفته شده، و یافته‌های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و مراحل تحلیل ساختاری بر روی روایت‌های تهیه شده (بند ج و د) از کلاس درس/ مدرسه آموزش داده شود.

تحلیل ساختاری روایت‌ها

(۳) ارتباط مضامین با یکدیگر

(۴) تبیین مسئله

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی

ب: تحلیل و واکاوی گزارش تهیه شده از سطح کلاس درس و مدرسه به منظور یافتن ارتباط میان مضامین و تبیین مسئله

هفته شانزدهم:

سمینار (بررسی گزارش‌ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله در سطح مدرسه/ پردیس)

در این نشست دانشجویان یافته‌های خود از مطالعه موقعیت مدرسه و کلاس درس را در قالب مسئله‌های تبیین شده به همراه راه حل‌های مبتنی بر یافته‌های علمی ارائه نموده و یافته‌ها در کلاس به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد. تکلیف عملکردی: دانشجویان گزارش یافته‌های خود را در طول ترم زیر نظر استاد تنظیم نمایند. در این گزارش دانشجو باید یافته‌های خود را از مسئله‌های مطالعه شده، تبیین و آن را به کمک شواهد و مستندات علمی پژوهشی قابل دفاع ارائه نماید. پوشه کار: گزارش تنظیم شده در پوشه کار توسعه حرفه‌ای ضبط می‌گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منابع فرعی:

- ۱- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). نشر: فارس - مهر.
- ۲- نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی یک در قالب سمینار پایانی صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید یافته های خود از مطالعه موقعیت های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلم راهنما تشکیل می شود.

ارزشیابی فرآیند:

ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می گیرد. میزان مشارکت در بحث ها، ارائه یافته های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار:

کلیه گزارش ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می گردد.

ارزشیابی توسط عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز
- گزارش های عملکردی مرحله ای: ۴۰ امتیاز
- تدوین و ارائه گزارش پایانی: ۴۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس «کارورزی ۱» ۲۰٪ امتیاز یا نمره ۱۴ می باشد.

تکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
۴. اعتبار داشتن گزاره ها
۵. ظرافت و زیبایی ظاهری
۶. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره ها
۷. ارائه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. ارائه راه حل ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته ها
۹. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها
۱۰. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

اگر تدریس را فرایندی سازمان‌یافته، اخلاقی و متعهدانه بدانیم که نیازمند بهره‌گیری از یافته‌های علمی، شهود^۱ و خلاقیت در موقعیت‌های بی‌بدیل و منحصر به فرد است، در آن صورت برنامه کارورزی به جای تمرکز انحصاری بر آموزش فنون، نیازمند آن است که دانشجو معلم فعالانه با موقعیت‌های واقعی در سطح کلاس درس روبرو شود و به آنان کمک کند تا با به کارگیری روش‌های استدلالی / منطقی به بررسی موقعیت‌های یادگیری پرداخته و با آگاهی انتقادی نسبت به تجربیات اندوخته شده به آفرینش الگوهای ذهنی و طرح‌واره‌هایی بپردازند که به آنان در اتخاذ تصمیمات اثربخش و ارزیابی نتایج حاصل از تصمیمات جهت برنامه‌ریزی کمک کند.

تدریس عملی، وابسته به موقعیت است و با ویژگی‌های شخصی معلم و آنچه او در یک مکان و زمان خاص انجام می‌دهد مرتبط است. از این رو فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده در کارورزی ۲، به دنبال آن است تا دانشجو معلم را در معرض دانش کاربردی که ترکیبی از انواع مختلف دانش (بیانی^۲، رویه‌ای^۳، موقعیتی^۴، فراشناختی^۵) است قرار داده، به آنان کمک کند تا به تأمل در باره موقعیت‌های تربیتی بپردازند.

در این برنامه از طریق طراحی فعالیت‌های یادگیری امکان کسب تجربیات مستقیم، بررسی نتایج و بازاندیشی در خصوص دیدگاه‌های مختلف و دریافت‌های خود را به دست آورند. در برنامه کارورزی ۲، دانشجو با قرار گرفتن در معرض تکالیف اصیل^۶، توانایی تأمل در عمل را به طور مقدماتی از طریق مشارکت در فرآیند آموزش (فردی، گروه‌های کوچک / گروه‌های بزرگ) و نهایتاً اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس کسب خواهد نمود و به درک صحیحی نسبت به آنچه در کلاس جریان دارد دست می‌یابد. آگاهی نسبت به تصمیمات ناظر به برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی، به عنوان یک فرآیند تأملی به شناخت جهت‌گیری حرفه‌ای، نوع تفکر و سبک تدریس دانشجو کمک خواهد کرد.

^۱ - Intuition

^۲ - Declarative knowledge

^۳ - Procedural knowledge

^۴ - Conditional knowledge

^۵ - Metacognitive Knowledge

^۶ - Authentic task

نام درس به فارسی: کارورزی ۲ نام درس به انگلیسی: ۲ Internship	مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۱۲۸ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی-تربیتی دروس پیش نیاز: کارورزی ۱ استاد متخصص برای تدریس: متخصص رشته‌ای
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ۱. با تداوم مطالعه موقعیت یادگیری (در سطح کلاس درس یا مدرسه) مشکلات/نیازهای فردی، گروه‌های کوچک/بزرگ را شناسایی/بازشناسی کند و فعالیت‌هایی را برای رفع مشکلات/نیازهای یادگیری طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی نماید. ۲. تجربیات خود از مشارکت در فرآیند آموزش را واکاوی نموده و یافته‌های خود را روایت نماید.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی، نحوه طراحی فعالیت‌های یادگیری، شیوه تنظیم روایت‌ها، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

جلسه دوم تا شانزدهم:

در طول این جلسات دانشجو در مدرسه حضور خواهد داشت و جلسات بحث کارورزی برحسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. از آن‌جایی که در برنامه کارورزی ۲، دانشجو در مقیاس خرد در فعالیت‌های یادگیری که در سطح کلاس درس مشارکت می‌کند و از این طریق به تجربیات دست اول در زمینه یادگیری دست خواهد یافت لذا، ضروری است دانشجویان بر اساس گزارش پایانی ارائه شده در نیم‌سال اول، مسئله‌ها/نیازهای تأثیرگذار بر یادگیری دانش‌آموزان را در سطح فردی، گروه‌های کوچک، گروه کلاسی شناسایی و آن‌ها را در قالب فعالیت‌های یادگیری طراحی و تدوین نموده و با هدایت معلم راهنما (به صورت مشترک با معلم راهنما یا به صورت مستقل زیر نظر معلم راهنما اجرا نماید) به حل مسئله/پاسخ به نیازها اجرا نماید. این مسئله‌ها/نیازها می‌تواند ناظر به عملکردهای شناختی یا عاطفی-هیجانی دانش‌آموزان باشد. گفتگو با دانشجو قبل و بعد از اجرا در ارتباط با طرح طراحی شده، و فرآیند اجرای فعالیت باید در فضایی امن و راحت به گونه‌ای که منجر به یک خود ارزیابی و شناسایی نقاط قوت و ضعف و راهکارهای ارتقاء/بهبود آن باشد (فرم‌های گفتگو قبل و پس از اجرای فعالیت ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مسئله‌های شناسایی شده از سوی دانشجویان از عمق و پیچیدگی متفاوتی برخوردار است لذا، می‌توان برحسب موقعیت‌های مطالعه شده نسبت به اجرای فعالیت‌های یادگیری به صورت فردی، گروه کوچک، جمعی اقدام نمود. تصمیم‌گیری در خصوص تقدم و تأخر در اجرای هر یک از این موقعیت‌های یادگیری بر عهده مدرس محترم است.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجو امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد.

تکالیف عملکردی برای مشارکت در فعالیت‌های کلاسی:

۱. تهیه طرح برای مشارکت در فعالیت‌های یادگیری و اجرای مستقل فعالیت‌ها با هماهنگی معلم راهنما.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به گروه کوچک و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۴. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

تکالیف عملکردی دانشجو

۱. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به گروه کوچک به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

محور طراحی فعالیت‌های الزامی

- طراحی فعالیت یادگیری برای درگیر نمودن دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت یادگیری برای مرور مباحث
- طراحی فعالیت یادگیری برای آموزش مهارت‌های کار مشارکتی
- طراحی فعالیت برای پرورش مهارت‌های تفکر
- طراحی تکلیف یادگیری برای یکی از موضوعات درسی
- طراحی فعالیت رفع بدفهمی‌های دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت برای رفع عقب ماندگی‌های تحصیلی
- طراحی فعالیت برای تقویت/ بهبود عملکردهای عاطفی (مثل بی‌نظمی، عدم رعایت قوانین)
- طراحی فعالیت یادگیری برای سنجش آموخته‌ها
- سایر فعالیت‌ها به تشخیص معلم راهنما

ساختار طراحی فعالیت‌ها:

- هدف / پیامد
- مراحل / گام‌های اجرای فعالیت
- مواد / منابع آموزشی مورد نیاز
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند اجرا
- سنجش آموخته‌ها / سنجش عملکرد

تهیه گزارش از اجرا

.....

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای فعالیت‌ها و بر اساس طرح پیش‌بینی شده با مشارکت معلم راهنما برای کمک به دانشجو در ارزیابی عملکرد خود و برنامه‌ریزی.

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده.

انواع سمینارها

سمینار با حضور معلمان راهنما و دانشجویان دو نوبت در نیم‌سال و الزامی

سمینارهای جمعی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

برگزاری کارگاه آموزشی برای طراحی فعالیت‌های یادگیری با رویکرد شناختی، و به کارگیری راهبردهای شناختی برای مطالعه و تحلیل نقادانه موقعیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس، رویکرد تجربی برای اجرای فعالیت‌ها در سطح کلاس درس به صورت فردی، گروه‌های کوچک / جمعی، راهبردهای مشارکتی، برای مشارکت در سمینارهای کلاسی و به بحث گذاشتن تجربیات و ارائه یافته.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منابع فرعی:

- ۱- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). نشر: فارس - مهر.
- ۲- نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی دو بر اساس تهیه طرح فعالیت در سطح کلاس، مشارکت با معلم راهنما در اجرای فعالیت‌های یادگیری، اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری و ارزیابی از نتایج بر اساس پیش‌بینی‌ها، شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها و تجربیات به سایر دانشجویان. در این سمینارها دانشجویان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) ارائه و از آن دفاع نمایند.

ارزشیابی فرآیند:

ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول نیم‌سال و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار:

طرح تهیه شده و کلیه گزارش‌ها از اجرای فعالیت‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان نیم‌سال مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی (معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): ۲۰ امتیاز
- نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز
- نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز
- تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۲۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس «کارورزی ۲» ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجو امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ ۳/ص ۴/TV)

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
۴. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۵. ظرافت و زیبایی ظاهری
۶. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۷. ارائه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادها بر خاسته از یافته‌ها
۹. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۱۰. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

در کارورزی ۳، دانشجو معلم مستقیماً مسئولیت تدریس و اداره کلاس درس (۴۵ / ۹۰ دقیقه) را بر عهده می‌گیرد و با مطالعه بافت و زمینه‌ای که آموزش در آن جاری است، طرح یادگیری را برای آموزش مفاهیم / مهارت‌های علمی ارائه شده در برنامه درسی^۱ تدوین می‌نماید. چنین طرحی باید دربرگیرنده فرصت‌هایی باشد که نسبت به یادگیری دانش‌آموزان حساس بوده و عمیقاً با بافت و بستر واقعی زندگی آن‌ها ارتباط برقرار می‌نماید. ماهیت تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده در طرح یادگیری نیز باید بتواند میان تجربیات و دانسته‌های پیشین و جدید دانش‌آموزان ارتباط برقرار کند و امکان یکپارچه‌سازی یادگیری فراهم نماید.

برنامه‌ریزی دانشجو با طرح پرسش‌هایی در خصوص ظرفیت‌هایی که در بافت و زمینه یادگیری وجود دارد و می‌تواند به دانش‌آموزان در به کارگیری دانش و تجربه پیشین و علایق شخصی آنان کمک نماید آغاز شده و با تدارک دیدن فرصت‌هایی برای به تجربه گذاشتن دریافت‌ها، طرح پرسش‌ها / فرضیه‌ها از سوی دانش‌آموزان، ادامه می‌یابد. یافته‌های حاصل از این تجربه برای درک عمیق‌تر / رفع بدفهمی‌ها، در موقعیت واقعی / شبیه‌سازی شده به کار گرفته می‌شود و نتایج / آموخته‌ها - با توجه به این که یادگیرندگان امکان طرح پرسش / فرضیه‌های متفاوتی را دارا هستند - برای استحکام بیشتر یادگیری به اشتراک گذاشته می‌شود. در این فرایند دانش‌آموزان فرصت خواهند داشت تا دانش کسب شده را با استفاده از راهبردهای یادگیری در شرایط جدید به کار بگیرند و به علایق / پرسش‌هایی که در فرآیند یادگیری طرح شده پاسخ دهند. در طی این مراحل (گام‌ها) دانشجو از طریق ثبت و واکاوی روایت‌ها با طرح پرسش‌های تأملی و پاسخ به آن‌ها بصیرت بیشتری نسبت به اثربخشی طرح یادگیری و هدایت این فرآیند، درک واقعیت‌های محیط آموزشی، تأثیر آن بر عملکرد خود، ویژگی‌ها و توان‌مندی‌های شخصی، و نحوه سازگار نمودن توانایی‌های خود با موقعیت‌های پیچیده و منحصر به فرد آموزش، به دست می‌آورد. این پرسش‌ها باید بتوانند حس کنجکاوی دانشجو را برای مطالعه موقعیت‌های مسئله‌ای در کلاس، ارزیابی اثربخشی یک نظریه در عمل، آزمون مجدد یافته‌های تجربی / علمی و... را در قالب کنش پژوهی محدود فردی برانگیزد. علاوه بر این پاسخ به پرسش‌هایی که در فرآیند تصمیم‌گیری و پس از آن مطرح می‌شود زمینه‌ساز عمل جدید بوده و دانشجو را در فرآیند توسعه حرفه‌ای و بافت و زمینه‌ای که در آن دست به عمل خواهد زد، یاری می‌کند. در این مرحله شیوه مطالعه کنش پژوهی فردی است و هدف از عمل فکورانه دانشجو معلم به‌سازی عمل، به‌سازی درک و فهم، و اصلاح عملکرد حرفه‌ای خود در موقعیتی است که در آن دست به عمل زده است.

<p>نام درس به فارسی: کارورزی ۳</p> <p>نام درس به انگلیسی: ۳ Internship</p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: کارورزی</p>
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با تحلیل محتوای برنامه درسی / کتاب درسی مفاهیم و مهارت‌های اساسی را شناسایی و طرح یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نموده، و تأثیرات آن بر نتایج توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید را مورد ارزیابی قرار دهد.</p>	<p>تعداد واحد: ۲</p> <p>تعداد ساعت: ۱۲۸ ساعت</p> <p>شایستگی کلیدی: موضوعی - تربیتی</p> <p>دروس پیش‌نیاز: کارورزی ۲</p> <p>استاد متخصص برای تدریس:</p> <p>متخصص رشته‌ای</p>

^۱ - برنامه درسی / کتاب درسی (با توجه به این که سند برنامه درسی معمولاً در اختیار معلمان قرار ندارد می‌توان از کتاب درسی استفاده نمود).

نتایج تجربیات خود از فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی و بازبینی و بازاندیشی را با تکیه بر عقلانیت عملی در قالب کنش پژوهی فردی گزارش کند.	
--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و فرایند کنش پژوهی فردی، نحوه تهیه طرح یادگیری با تمرکز بر فرایند پیش‌بینی شده، شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل کنش پژوهی، ساختار گزارش کنش پژوهی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدهای یادگیری و ملاک‌ها و سطوح موفقیت.

جلسه دوم تا شانزدهم:

تهیه طرح‌های یادگیری برای بر عهده گرفتن مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس مبتنی بر محتوای برنامه درسی (کتاب درسی)، اجرا و بررسی تأثیر آن در کسب توانایی دانش‌آموزان برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید است. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرایند تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه توسعه حرفه‌ای ثبت و ضبط گردد. فرایند تحلیل محتوای برنامه درسی و استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی برای تهیه طرح یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح کنش پژوهی فردی پیش‌بینی شده را اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول این جلسات حضور دانشجو در مدرسه ضروری است و جلسات بررسی برای بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. (فرم پیشنهادی^۱ گفتگو میان استاد/ معلم راهنما قبل و پس از اجرای طرح یادگیری ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مطالعه موقعیت و مسئله‌های شناسایی شده برای شروع کنش پژوهی فردی از اهمیت زیادی برخوردار است لذا، توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱ و ۲ برنامه‌ریزی لازم را به منظور کمک به دانشجو برای تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای موفقیت‌آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. فرایند رفت و برگشت برای حل مسئله ممکن است نیازمند طراحی‌های متعدد باشد.

با توجه به این که ماهیت طرح‌های یادگیری تهیه شده احتمالاً با روش‌های رایج آموزشی در سطح مدرسه و کلاس درس متمایز است و نیازمند تدارک منابع و مواد آموزشی/ فضای یادگیری متفاوتی می‌باشد لذا، هماهنگی با معلم راهنما و مدیریت مدرسه برای اجرای طرح‌های یادگیری از سوی استاد راهنما و دانشجو الزامی است. تأمین منابع/ امکانات و همکاری با دانشجو برای تهیه آن به شرط تأیید استاد راهنما از سوی واحد آموزشی الزامی است.

تکالیف عملکردی:

الف: طراحی و اجرای طرح کنش پژوهی فردی

^۱ - فرم‌ها می‌تواند با توجه به شرایط و اقتضائات مورد بازنگری قرار گیرد.

- ۱) تهیه طرح کنش پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه کنش پژوهی فردی
 - ۲) تبیین واضح و روشن از مسئله (تعیین انتظارات حرفه‌ای که در فرایند کنش پژوهی فردی به دنبال دستیابی به آن است)
 - ۳) شناسایی و تحلیل ظرفیت‌ها در موقعیتی (آموزشی/ تربیتی)
 - ۴) تعیین فرضیه‌ها/ سؤالات/ اهداف به همراه ملاک‌ها و سطوح عملکرد
 - ۵) طراحی و تدوین طرح عمل در گفتگو با استاد راهنما/ معلم راهنما (قبل و بعد از عمل)
 - ۶) اجرای طرح یادگیری^۱ و جمع‌آوری اطلاعات از فرآیند طراحی و اجرا^۲
 - ۷) تأمل درباره عمل انجام شده، تبیین و فهم آن و بازگشت به مرحله اول (به صورت رفت و برگشت تا حل مسئله)
 - ۸) جمع‌آوری اطلاعات از فرایند اجرا (شامل دست نوشته‌ها، روایت‌های شخصی (تأمل قبل، و پس از عمل)، جلسات بحث و گفتگو با استاد و معلم راهنما، کاربرگ‌های دانش‌آموزان، نتایج سنجش از یادگیری دانش‌آموزان و....)
 - ۹) تحلیل و تفسیر یافته‌ها
 - ۱۰) کدگذاری و طبقه‌بندی اطلاعات، تحلیل و تفسیر یافته‌ها بر اساس فرضیه، سؤال یا... طرح شده و ملاک‌ها و سطوح عملکرد
- ۱) تهیه گزارش کنش پژوهی فردی

ب: طرح یادگیری

طرح یادگیری

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن (ظرفیت‌های فردی/ جمعی در بافت/ زمینه یادگیری) برای تهیه طرح یادگیری
- تدوین طرح یادگیری بر اساس تحلیل برنامه‌درسی (کتاب‌درسی)، شناسایی مفاهیم و مهارت‌ها
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای مراحل یادگیری پیش‌بینی شده
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس/ مدرسه
- ارزیابی از توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید

ساختار طرح یاددهی یادگیری:

- مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه‌درسی / کتاب‌درسی
 - پیامد یادگیری
 - مراحل/ گام‌های طرح یادگیری
- برقراری ارتباط (فرصت یادگیری تدارک دیده شده در ارتباط با زندگی روزمره دانش‌آموز بوده و برخاسته از مسائل/ چالش‌هایی است که دانش‌آموز با آن روبرو است)

^۱- در صفحه بعد این طرح و ساختار آن به طور کامل توضیح داده شده است.

^۲- دانشجو باید حداقل طرح یادگیری را بر اساس فرم‌های الف، ب، ج و د پیوست برای پاسخ به فرضیه‌ها/ سؤالات یا.... در چرخه کنش پژوهی فردی اجرا نماید.

- تجربه کردن (فرصت یادگیری تدارک دیده شده قابل تجربه/ آزمایش/ بررسی باشد، به یادگیرنده کمک کند تا با بروز خلاقیت خود به کشف روابط/ راه حل ها دست پیدا کند، اختراع کند و به ایده های نو بیندیشد/ از طریق پژوهش به پرسش های خود پاسخ دهد)

- به کار بستن (فرصت کاربردی نمودن مفاهیم و اطلاعات کسب شده برای دستیابی به درک عمیق و به کارگیری آن توسط دانش آموز فراهم شود. مثل: ایجاد ارتباط بین تئوری و عمل/ به کارگیری آن برای به دست آوردن یک تصور حرفه ای در ارتباط با مسئله/ حل مسئله یا پژوهش انجام شده)

- به اشتراک گذاشتن (فرصت یادگیری تا حد امکان دانش آموزان را به کار گروهی تشویق کند و آن ها را در موقعیتی قرار دهد تا برای انجام پژوهش یا جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن ها نیاز به تعامل و تلفیق یافته ها و عرضه آن در قالبی جدید/ مطالعه موضوع از زوایای مختلف کند/ ایجاد هم افزایی کند)

- انتقال آموخته ها به موقعیت جدید (فرصت های جدیدی برای به کارگیری و بسط آموخته ها به موقعیت جدید فراهم شود)

- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز/ تدارک دیدن فضای یادگیری
- روش بازخورد دادن به دانش آموزان در فرایند یادگیری
- سنجش آموخته ها/ سنجش عملکرد

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه ای

- بررسی پیش بینی ها (با مطالعه مجدد تجربیات واکاوی شده در ترم اول و دوم ظرفیت های ممکن موقعیت یادگیری (فردی/ جمعی که در بافت و زمینه وجود دارد) را شناسایی نموده و چگونگی بهره گیری از این ظرفیت برای ورود به مرحله برقراری ارتباط را مشخص نماید.
- تعیین موانع و محدودیت ها و چگونگی مدیریت آن در فرایند آموزش
- بررسی علل تغییرات طرح در فرایند اجرا (تطبیق با شرایط/ نیازهای یادگیری و...)
- بررسی نتایج یادگیری و چگونگی دستیابی به آن
- واکاوی فرایند عمل حرفه ای و تجربیات کسب شده
- شناسایی نقاط قوت و ظرفیت های خود برای بهره گیری از آن در موقعیت بعدی آموزش
- اتخاذ تصمیمات برای به کارگیری تجربیات در موقعیت بعدی

سمینارها

الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی/ گروهی/ جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری/ فرصت های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و....) و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه ای که دانشجو به دنبال دستیابی به آن است. توصیه می شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانشجو باید گزارشی از فرایند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به

دانشجو کمک کند تا تصویر روشن تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجویان در قالب کنش‌پژوهی فردی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می‌کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجویان و معلمان راهنما

سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد) سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد/ دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان

منبع فرعی:

- ۱- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). فارس: کرمی، علی و زائری، معصومه
- ۲- نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۳ در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود را از نتایج کنش‌پژوهی فردی ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما تشکیل شود.

ارزشیابی فرآیند:

ارزشیابی فرایند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار:

کلیه گزارش‌ها در مراحل مختلف کنش پژوهی فردی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ملاک‌های های ارزیابی طرح یادگیری:

- انعطاف فرصت‌های یادگیری
- انعطاف در فرایند اجرا
- به کارگیری مهارت‌های یادگیری
- فراخواندن سطوح بالای تفکر
- تنوع محصول یادگیری / تولیدات دانش‌آموزان

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.^۱

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز
- گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: ۳۰ امتیاز
- گزارش کنش پژوهی فردی: ۳۰ امتیاز
- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس «کارورزی ۳» ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱۴ است.

^۱ - در فرم ارزیابی ارائه خواهد شد.

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
۲. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۳. نگارش ادبی و فنی
۴. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۵. ظرافت و زیبایی ظاهری
۶. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۷. ارائه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۸. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۹. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۱۰. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۴»

۱. معرفی درس و منطق آن

در ترم چهارم کارورزی انتظار می‌رود دانشجو با تجربیات کسب شده، بتواند در نقش معلم به عنوان برنامه‌ریز درسی^۱ (مجری فعال) حاضر شده و ضمن تحلیل برنامه درسی تجویزی، واحد یادگیری را برای پاسخ به نیازها/حل مسائل یادگیری دانش آموزان طراحی، تولید، اجرا و نتایج آن را در کسب شایستگی های پیش بینی شده در برنامه درسی، مورد ارزیابی قرار دهد. با توجه به ویژگی نظام برنامه‌ریزی درسی در ایران، تطبیق آن با موقعیت‌های تربیتی/آموزشی و به منظور حفظ استانداردهای برنامه درسی این فرایند با استفاده از رویکرد طراحی معکوس^۲ تدوین می‌شود. طراحی معکوس مبتنی بر درک اصیل^۳ و استفاده عقلانی و مؤثر از آموخته‌های نظری و نحوه به کارگیری آن در عرصه عمل است، به گونه‌ای که دانشجو را به آن‌سوی آنچه می‌بیند و استفاده از آموخته‌ها برای ساخت معنا هدایت کند. این فرایند با تحلیل برنامه درسی (تحلیل کتاب درسی)^۴ آغاز شده و با تعیین شایستگی‌های مورد انتظار، ملاک‌ها و سطوح عملکرد، طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای هدایت فرآیند یادگیری و کمک به یادگیرندگان در بسط قابلیت‌ها و ظرفیت‌های وجودی^۵ ادامه می‌یابد. تعیین شایستگی‌ها در آغاز برای روشن شدن تصمیمات معلم برای تعیین مسیری است که یادگیرنده باید طی کند و موجب می‌شود تا نگاه معلم را همواره بر شایستگی‌های مورد انتظار برنامه درسی متمرکز نگاه دارد. محتوا در چارچوب «ایده کلیدی^۶ / مفاهیم و مهارت‌های اساسی^۷» مطرح می‌شود و باعث می‌گردد تا در طراحی واحد یادگیری امکان تلفیق در درون و بیرون از حوزه یادگیری فراهم شود. در چنین شرایطی فرایند یاددهی - یادگیری از محدوده‌ی توجه به حافظه و به عبارتی «آموزش برای به خاطر سپردن» کاملاً خارج شده و همواره آموزش بر دستیابی به شایستگی‌ها متمرکز می‌ماند. در طی این مسیر، یادگیرندگان قادر خواهند بود، بین اطلاعات جدید و دانش و آموخته‌های پیشین خود ارتباط برقرار کنند، واقعیت‌ها و حقایق را به «مسائل کلی» و روزمره‌ای که با آن برخورد می‌کنند پیوند دهند و آن را در زمینه‌های جدید به کار گیرند. از آنجایی که این شیوه از طراحی نیازمند درهم نوردیدن مرزهای دانش و تلفیق موضوعات در برنامه درسی در سطح پایه یا دوره تحصیلی است، لذا اتخاذ تصمیمات باید با مشارکت معلمان در سطح مدرسه صورت بگیرد و در طراحی فرصت‌های یادگیری از راهبردهای مختلف (راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، تعاملی، رشد فردی) برای طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی استفاده شود. عمل فکورانه در

۱ - هدف عملیاتی ۱۱ سند تحول بنیادین - نقش معلم در برنامه درسی ملی (صفحه ۱۲) «برای خلق فرصت‌های تربیتی و آموزش [معلم] مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی و تربیتی در سطح کلاس درس را بر عهده دارد».

۲ - backward design

۳ - Genuine understanding

۴ - در صورتی که سند برنامه درسی در اختیار دانشجویان قرار نداشته باشد.

۵ - برنامه درسی ملی نقش دانش آموز صفحه ۱۲ «در فرآیند یاددهی - یادگیری و تربیت‌پذیری و توسعه شایستگی‌های خویش به لحاظ ذاتی نقش فعال دارد». نقش معلم «با شناخت و بسط ظرفیت‌های وجودی دانش آموزان و خلق فرصت‌های تربیتی و آموزشی زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت آنان را فراهم سازد».

۶ - Key idea

۷ - برنامه درسی ملی صفحه ۱۳ بند دو محتوا دربرگیرنده مفاهیم و مهارت‌های اساسی و ایده‌های کلیدی مبتنی بر شایستگی‌های مورد انتظار از دانش آموزان است».

این مرحله ناظر به کاویدن منظم رخدادها در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزیابی واحد یادگیری، یافتن روابط علت و معلولی میان شیوه کار و کارکرد ها، نتایج و علل آن در سطح مدرسه به شیوه مشارکتی و در قالب درس پژوهی است.

نام درس به فارسی: کارورزی ۴ نام درس به انگلیسی: Internship ۴	مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۱۲۸ ساعت شایستگی کلیدی: تربیتی-موضوعی دروس پیش نیاز: کارورزی ۳ استاد متخصص برای تدریس: متخصص رشته‌ای
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: با تحلیل محتوای برنامه درسی / کتاب درسی واحد یادگیری برای کسب شایستگی‌های مورد انتظار در برنامه درسی را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه طراحی، اجرا و تأثیر آن را در بهبود عملکرد دانش آموزان مورد ارزیابی قرار دهد. با ثبت و واکاوی تجربیات در فرایند درس پژوهی، یافته‌های حاصل از عملکرد حرفه‌ای خود در سطح مدرسه را گزارش نماید.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

در این ترم دانشجویان با توجه به تجربیات کسب شده در طول اجرای برنامه، درک عمیق‌تری نسبت به توانایی‌های خود، نحوه برخورد با موقعیت‌های واقعی کلاس درس، نحوه کنار آمدن با چالش‌ها و... به دست آورده‌اند و می‌توانند تصمیمات خود را در فرایند طراحی، تولید و اجرای واحد‌های یادگیری با مشارکت سایر معلمان/هم‌قطاران به مرحله اجرا بگذارند. لذا ضروری است اساتید در آغاز کار فرایند درس پژوهی، فرایند تهیه طرح واحد یادگیری، اجرا و ارزیابی از نتایج آن را با تمرکز بر: شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل درس پژوهی، نحوه تعامل با معلمان/هم‌قطاران در سطح مدرسه در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از نتایج واحد یادگیری، ساختار گزارش درس پژوهی، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس ملاک‌ها و سطوح موفقیت بر اساس پیامدهای یادگیری را در یک نشست جمعی به بحث بگذارند. توصیه می‌شود در این نشست نسبت به نحوه گروه بندی دانشجویان به عنوان تیم درس پژوهی برای طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی واحد‌های یادگیری اقدام شود.

می‌توان دانشجویان را در گروه‌های دو تا ۴ نفر (حد اکثر) برای تشکیل تیم درس پژوهی سازمان داد. روش مشارکت دانشجویان در فرآیند طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی به شرح زیر است:

۱. مطالعه برنامه درسی (کتاب درسی) استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی و سازمان دادن آن ذیل ایده کلیدی، تولید واحد یادگیری. این فعالیت توسط تیم دانشجویان زیر نظر استاد تربیتی و تخصصی انجام می‌شود.
۲. اجرای واحد یادگیری در کلاس درس توسط یکی از اعضا و مشاهده و ثبت عملکرد توسط سایر اعضای تیم به طور همزمان و به تفکیک هر عضو گروه (معلمان/هم‌قطاران)
۳. جمع آوری اطلاعات از فرایند تدریس توسط کلیه اعضا برای ارائه در جلسه گروهی (دیدن فرایند آموزش از زوایای مختلف) به همراه نتایج ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان با استفاده از روش‌های رسمی/ غیر رسمی. این جلسات به طور مستمر در طول اجرا و بعد از هر جلسه تشکیل و بر روی نتایج بازخورد‌های ارائه شده از سوی همکاران/هم‌قطاران برای

بهبود عملکرد در جلسه بعد تصمیم گیری می شود. کل مذاکرات در این جلسات ثبت و ضبط شده و در نشست پایانی به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و تأثیر گروه در عملکرد هر یک از اعضا و نتایج حاصله مورد بررسی مجدد قرار می گیرد (بند ۴ و ۵، ۶).

۴. بررسی گزارش مشاهدات و اطلاعات جمع آوری شده در گروه و نقد و ارزیابی نتایج یادگیری دانش آموزان و تنظیم آن در قالب گزارش پایانی کل گروه (دانشجویان)

۵. تعیین نقاط کور/ محدودیت ها در طراحی/ اجرا و ارائه پیشنهادات برای اصلاح/ بهبود آن برای دستیابی دانش آموزان به سطح بالاتر یادگیری

۶. تحلیل عملکرد گروه، شناسایی یافته ها و تأثیر گفتگوها در درک و پذیرش مسئولیت حرفه ای و صورت بندی مجدد هویت حرفه ای توسط هر یک از اعضا (میزان تأثیر گذاری بر عملکرد گروه، یادگیری های حرفه ای و...)

- تشکیل نظام مند این نشست ها برای بررسی نتایج یادگیری دانش آموزان و تصمیم گیری در خصوص روش هایی که منجر به بهبود یادگیری همه دانش آموزان می شود، دارای اهمیت است. تأمل فردی و تأمل گروهی، انعکاس یادگیری روش ها، اصولی که در کار از آن تبعیت شده است و... چگونه تفکر آن ها تحت تأثیر فرایند عمل مشارکتی قرار گرفته است، ایده هایی که آن ها از این بحث ها به کلاس های درس خود خواهند برد.

- روایت نویسی از مجموعه ایده پردازی ها برای طراحی، تولید، و اجرا، یادداشت های شخصی قبل، حین و پس از اجرا، نشست های گروهی، فرایند اجرا.....

- هماهنگی با معلم راهنما و مدیر مدرسه به منظور تشکیل جلسات درس پژوهی در سطح مدرسه بر عهده استاد راهنما است. در صورتی که امکان شکل گیری تیم درس پژوهی در سطح مدرسه وجود نداشته باشد می توان تیم را در سطح پردیس/ مرکز تشکیل داد. مسئولیت انجام کلیه فعالیت های فوق بر عهده این تیم در سطح مدرسه خواهد بود.

جلسه دوم تا شانزدهم:

در این ترم دانشجو مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس را بر اساس تهیه طرح واحد یادگیری (حد اقل یک فصل/بخش کتاب درسی) را بر عهده دارد و باید واحد یادگیری خود را حول یک ایده کلیدی که پوشش دهنده محتوای برنامه درسی (مفاهیم و مهارت های اساسی و... در کتاب درسی) است طراحی نماید. طرح تهیه شده پس از بررسی در گروه ۲ تا ۴ نفره در سطح پردیس/ مرکز به همراه دفاعیه آن در شورای معلمان دوره/ پایه تهیه و در سطح مدرسه با حضور استاد راهنما از آن دفاع می شود. نظرات معلمان بر روی طرح اعمال و طرح با مشارکت معلمان دوره/ پایه اجرا و نتایج اجرای آن به شیوه درس پژوهی مورد تحلیل و تفسیر قرار می گیرد. در گفتگو استاد راهنما و دانشجو پاسخ به این پرسش ها مسیری که دانشجو قصد طی نمودن آن را دارد روشن شده و به دفاع از طرح در جلسه معلمان کمک می کند: ایده های کلیدی، مفاهیم اساسی، مهارت های اساسی که یادگیرندگان باید به آن دست یابند، کدام اند؟ چه مدارک و شواهدی بیانگر آن است که شایستگی های مورد انتظار تحقق یافته و دانش آموزان به راستی مطالب را فرا گرفته اند و می توانند آموخته های خود را به نحوی معنادار و موثر در موقعیت های جدید به کار گیرند؟ ملاک ها و سطوح ارزیابی شایستگی ها چیست؟ چه راهبردها و راهکارهایی (فعالیت های یادگیری، تکالیف عملکردی) به یادگیرندگان کمک خواهد کرد تا خود، مفاهیم را بسازند و به افرادی صاحب دانش و توانمندی در زمینه ای خاص تبدیل شوند؟

استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرایند تهیه طرح واحد یادگیری و فرآیند درس پژوهی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نهایی نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه حرفه‌ای او ثبت و ضبط گردد. فرایند تحلیل محتوای برنامه درسی و تعیین ایده کلیدی برای تهیه واحد یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح درس پژوهی پیش بینی شده را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول ترم حضور دانشجو در مدرسه برای تعامل با معلمان/ کادر مدرسه ضروری است و جلسات گفتگو برای بررسی عملکرد دانشجو در مدرسه و رفع محدودیت‌ها یا تدارک شرایط برای اجرای واحد یادگیری، بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود.

توصیه: با توجه به این که سؤال/ مسئله‌ها/ نیازهای شناسایی شده برای شروع فرایند درس پژوهی از اهمیت زیادی برخوردار است و این سؤال/ مسئله‌ها/ نیازها باید از بستر مدرسه و کلاس درس برخاسته باشد لذا، مشارکت کادر مدرسه در طول اجرای این برنامه ضروری است. توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱، ۲ و ۳ برنامه‌ریزی لازم را برای کمک به دانشجو برای تهیه طرح درس پژوهی و اجرای موفقیت آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. تعداد واحدهای یادگیری تهیه شده و اجرای آن وابسته به طرح درس پژوهی است اما حد اقل یک واحد یادگیری (یک فصل/ بخش در کتاب درسی) است. همکاری پردیسها و واحدهای تابعه با دانشجو و مدرسه برای تأمین منابع/ امکانات به شرط تأیید استاد راهنما الزامی است.

۱) تکالیف عملکردی:

- تهیه طرح درس پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه درس پژوهی
 - تعیین هدف (تعریف روشن سؤال/ مسئله/ نیاز) با مشارکت معلمان
 - طراحی واحد یادگیری
 - ارزیابی میزان اثر بخشی واحد یادگیری بر اساس مسئله/ نیاز تعریف شده با مشارکت معلمان
 - اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان و ثبت آن در فرآیند اجرا
 - تبیین و جلب مشارکت معلمان در فرآیند اجرا، تأمل و گفتگوی حرفه‌ای با آنان
 - بازبینی و بازاندیشی در مورد تصمیمات اتخاذ شده بر اساس گفتگوهای حرفه‌ای در فرایند طراحی، تولید و اجرا
- ثبت و واکاوی تجربیات در طول ترم توسط دانشجو

۲) تکالیف عملکردی

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن برای تهیه طرح واحد یادگیری
- تهیه طرح واحد یادگیری بر اساس تحلیل برنامه درسی (کتاب درسی)، شناسایی ایده کلیدی/ مفاهیم و مهارت‌های اساسی....
- تدوین شایستگی
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس/ مدرسه

- ارزیابی از شایستگی‌های کسب شده توسط دانش‌آموزان بر اساس ملاک‌ها و سطوح عملکرد.

ساختار طراحی واحد یادگیری:

- ۱) منطق واحد یادگیری
- ۲) شایستگی‌های مورد انتظار
- ۳) ایده کلیدی که واحد یادگیری حول آن سازماندهی می‌شود
- ۴) مفاهیم و مهارت‌های اساسی (قوانین / اصول / خرده مفاهیم / خرده مهارت‌ها / و...)
- ۵) طرح پرسش‌های اساسی
- ۶) ملاک‌های سنجش و سطوح عملکرد دانش‌آموزان (تکالیف عملکردی)
- ۷) تعیین شواهدی برای ارزیابی عملکردی و معیارهای ارزیابی تولیدات یادگیرندگان
- ۸) فرصت‌های یادگیری (سازماندهی فعالیت‌های یادگیری - براساس مراحل یادگیری در کارورزی ۳)
- ۹) تعیین اطلاعات و مهارت‌های مستقیم (پایه) و مورد نیاز یادگیرندگان برای انجام فعالیت‌های یادگیری و تکالیف عملکردی
- ۱۰) تعیین محدوده تجربیات خارج از کلاس درس برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت واقعی
- ۱۱) تعیین تولیدات یادگیرندگان در جریان فعالیت‌های یادگیری و تکالیف عملکردی و نحوه ارزیابی آن
- ۱۲) روش تفسیر، سطح دستیابی یادگیرندگان به شایستگی‌ها و راهبرد بازخورد دادن به دانش‌آموزان (تکالیف یادگیری، جبرانی، تکمیلی، توسعه‌ای)
- ۱۳) انواع راهکارهای سنجش
- ۱۴) راهکارهایی برای بررسی بدفهی‌های یادگیرندگان

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- تعیین هدف
- بررسی پیش‌بینی‌ها
- روشن نمودن موانع و محدودیت‌ها و راه حل‌ها
- طراحی و تولید واحد یادگیری
- تأملات و تعدیل‌ها در فرآیند اجرا
- تحلیل و تفسیر نتایج یادگیری دانش‌آموزان
- تحلیل و تفسیر نتایج کسب شده در گروه معلمان
- واکاوی یادداشت‌های تأملی و تجربیات حاصل از نشست‌ها و فرآیند گفتگوی حرفه‌ای با معلمان / هم‌قطاران
- اتخاذ تصمیمات برای آینده حرفه‌ای

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجویان در قالب درس پژوهی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی در گروه‌های پیش‌بینی شده به دانشجویان در درک انتظارات و انتقال تجربیات به یکدیگر بسیار کمک می‌کند.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجویان و معلمان راهنما
سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)
سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴)، راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان

منبع فرعی:

- ۱- کرمی، علی و زائری، معصومه (۱۳۹۷). تمرین معلمی (کارورزی). فارس: کرمی، علی و زائری، معصومه
- ۲- نوروزی، رضاعلی و مقامی، حمید (۱۳۸۴). تمرین معلمی (کارورزی و مدیریت کلاس درس). قم: سماء قلم

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی:

ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۴ بر اساس واحد یادگیری طراحی شده و گزارش پایانی تهیه شده صورت می‌گیرد، که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود از نتایج عملکرد خود و تجربیات کسب شده در تعامل با معلمان/هم‌قطاران را به منظور تعیین میزان اثر بخشی عملکرد خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلمان راهنما/ اساتید گروه کارورزی تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرایند:

ارزشیابی فرایند بر اساس بازخوردهای داده شده به نشست‌های گروهی در مرحله طراحی و تولید واحد یادگیری، گزارش نشست‌ها در سطح مدرسه و واحد آموزشی با مشارکت معلمان/هم‌قطاران و نیز سمینارهای درس پژوهی در سطح مدرسه که در آن دانشجویان باید از طرح تهیه شده در جمع معلمان دفاع و یافته‌های خود از نتایج درس پژوهی و نتایج مشارکت معلمان/هم‌قطاران در نتایج کسب شده را گزارش نمایند. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما/ کادر مدرسه تشکیل می‌شود.

ارزیابی پوشه کار:

کلیه روایت‌های نوشته شده در مراحل مختلف درس پژوهی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد. پوشه کار می‌تواند شامل جلسات دانشجو با معلمان در سطح مدرسه و نیز سایر مستنداتی که برای دفاع از عملکرد حرفه‌ای تدارک دیده شده باشد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما):

بخشی از ارزشیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز
- گزارش‌های عملکردی تعاملات در سطح مدرسه: ۲۰ امتیاز
- طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری: ۲۰ امتیاز
- گزارش درس پژوهی: ۲۰ امتیاز
- دفاع در جلسه پایانی: ۲۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس «کارورزی ۴» ۷۰٪ امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

- تنظیم فهرست و فصل‌بندی
- ارائه مقدمه، هدف/پرسش و تعاریف و مفاهیم کلیدی
- روش جمع‌آوری و اعتبار اطلاعات
- روش تحلیل، تفسیر اطلاعات
- ارائه یافته‌ها بر اساس پرسش‌های پژوهش‌روایی
- ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
- ظرافت و زیبایی ظاهری
- نگارش ادبی و فنی
- رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر پژوهش‌های کیفی

سرفصل درس «پروژه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

پروژه، برگرفته از موضوعی تخصصی مرتبط با مسائل آموزشی است. درس پروژه، توانمندی‌های دانشجومعلم را در دو حوزه موضوعی و تخصصی به بوتهٔ آزمایش می‌سپارد. در این درس، انتظار می‌رود دانشجومعلم با شناخت کامل خود از دانش تخصصی و دانش حرفه‌ای، موضوعی کاربردی مرتبط با آموزش زبان فارسی را انتخاب نمایند. دانشجومعلم با آفرینش متنی کامل و تحلیل و تفسیر موضوع تخصصی آموزشی، قابلیت‌های شخصی و موثر بر عمل حرفه‌ای خود را شناسایی، نقد و ارزیابی می‌کنند.

نام درس به فارسی: پروژه نام درس به انگلیسی: Project	مشخصات درس نوع درس: پروژه تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: به تشخیص استاد راهنما شایستگی کلیدی: تربیتی-موضوعی پیش‌نیاز: پژوهش و توسعه حرفه‌ای تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱- دانشجو با شناخت دانش تخصصی و انتخاب موضوعی کاربردی مرتبط با آموزش زبان فارسی، آن را تحلیل و تفسیر کند؛</p> <p>۲- مطالب خود را به گونه‌ای سازماندهی کند که موضوع در ابعاد مختلف حرفه‌ای و در پیوند با یکدیگر به وضوح تبیین شود. در تحلیل و تفسیر موضوع تخصصی، قابلیت‌های شخصی و موثر بر عمل حرفه‌ای خود را شناسایی، نقد و ارزیابی کند؛</p> <p>۳- در متن پژوهشی خود، به پرسش‌های پژوهش پاسخ دهد تا بصیرت تخصصی-حرفه‌ای خود را با صورت‌بندی جدید در قالب دانش موضوعی-کاربردی به نمایش بگذارد؛</p> <p>۴- از اعتماد به نفس کافی برای دفاع از یافته‌های پژوهش برخوردار باشد و بتواند نظم منطقی را میان ایده‌ها و پرسش‌های پژوهش برقرار نماید. از یافته‌های پژوهش با پاسخ‌های مستدل، دفاع نماید.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول

پروژه، در برگرنده موضوعی تخصصی مرتبط با مسائل آموزشی زبان و ادبیات فارسی است. دانشجو معلم باید با توجه به آموخته‌های تخصصی و تربیتی نسبت به تنظیم طرح پژوهشی، شناسایی منابع اطلاعاتی، جمع‌آوری اطلاعات، تحلیل و تفسیر اطلاعات در قالب گزارش پژوهش اقدام نماید. این طرح زیر نظر استاد راهنما اجرا و نتایج آن برای دفاع در جلسه پایان دوره آماده می‌گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای اصلی شامل حل مسئله، تفکر تأملی، تفکر نقاد و پژوهش است. هدف اصلی درس این است که دانشجومعلم موضوعی متناسب با آموزش زبان فارسی انتخاب نموده و با آموخته‌های دروس تربیتی و منابع موجود صورت‌بندی نموده و در قالب دانش کاربردی ارائه نماید. در فرایند پژوهش، اقداماتی به شرح زیر به انجام می‌رسد:

- ۱- انتخاب موضوع تحقیق متناسب با دانش موضوعی و دانش حرفه ای (به تایید استاد راهنما برسد)؛
- ۲- بیان مسئله؛
- ۳- پیشینه تحقیق؛
- ۴- بیان گزاره‌های مسئله (اهداف، فرضیه‌ها، سوال‌های تحقیق)؛
- ۵- مشخص کردن متغیرها و مقیاس سنجش آنها؛
- ۶- تعیین ابزار اندازه گیری؛
- ۷- مشخص کردن جامعه مورد بررسی، نمونه و حجم نمونه؛
- ۸- انتخاب روش تحقیق؛
- ۹- گردآوری داده‌ها؛
- ۱۰- تنظیم و تلخیص داده‌ها؛
- ۱۱- تحلیل داده‌ها و نتیجه گیری؛
- ۱۲- تدوین گزارش (عنوان و مشخصات گزارش، بیان مسئله، ادبیات موضوع، روش پژوهش، بحث و نتیجه گیری، فهرست منابع، پیوست‌ها).

بعضی ملاحظات در تدوین گزارش پژوهشی

۱. استفاده از زبان رسمی در نوشتار؛
 ۲. انسجام نوشتار؛
 ۳. منطقی بودن نوشتار؛
 ۴. رعایت موارد اخلاقی در دوره تحقیق و گزارش نتایج؛
 ۵. دقت فراوان در تایپ مطالب؛
- استفاده از الگوی مشخصی در نوشتار فارسی و ارجاع مطالب.

۴. منابع آموزشی

- ۱- ستوده، غلامرضا (۱۳۷۳)، مرجع‌شناسی و روش تحقیق در ادب فارسی، تهران: سمت
- ۲- اشرفی ریزی، حسن و کاظم پور، زهرا (۱۳۸۷)، راهنمای عملی تدوین پایان‌نامه و رساله تحصیلی، همدان: سپهر دانش

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

این درس به صورت فردی برای هر دانشجو معلم ارائه می شود و هر دانشجو معلم دارای یک استاد راهنما خواهد بود. دانشجو معلم در این درس زیر نظر استاد راهنما، طرح پروژه خود را طراحی و تنظیم می نماید تمامی مراحل انجام پروژه باید با تعامل و اطلاع استاد راهنما انجام پذیرد. حد نصاب قبولی در درس «پروژه» نمره ۱۴ می باشد.

- ساختار پروژه

۱. صفحه عنوان: مشتمل بر: آرم و نام دانشگاه (بالای صفحه)، اسم پردیس، نام گروه آموزشی، نام درس، «پروژه»، دوره تحصیلی، نام و نام خانوادگی دانشجومعلم، نام و نام خانوادگی استاد راهنما و زمان پذیرش گزارش توسط استاد راهنما (با ذکر روز، ماه و سال)؛

۲. بسم الله الرحمن الرحيم (یا عناوین مشابه)؛

۳. صفحه تأییدیه استاد راهنما و تعهد دانشجومعلم (بر اساس فرمت دانشگاه)؛

۴. تقدیم‌نامه (در صورت تشخیص دانشجومعلم)؛

۵. پیش‌گفتار (در صورت تشخیص دانشجومعلم)؛

۶. چکیده: مشتمل بر ۲۰۰-۲۵۰ کلمه که اصل یافته نویسنده را آشکار کند. در بالای چکیده، «عنوان» و در زیر آن «کلمات کلیدی» (۵-۷ کلمه / مفهوم) ذکر می‌شود؛

۷. فهرست مطالب: فهرست مطالب الزامی است و در صورت نیاز فهرست جداول، فهرست نمودارها و شکل‌ها، فهرست پیوست‌ها هم اضافه می‌شود. هر گونه نمونه سوال و یا تصویر و فیلم و غیره که به عنوان بخشی از تحلیل و تفسیر مورد استفاده قرار گرفته است به صورت پیوست در پایان گزارش و بعد از منابع قرار می‌گیرد؛

۸. متن اصلی گزارش:

مقدمه؛

متن اصلی (بحث)؛

نتیجه‌گیری؛

منابع (بر اساس سبک APA ضروری است)؛

پیوست‌ها.

نکات اساسی برای نگارش پروژه

- ۱- هر گزارش، به عنوان «سند» تولیدی دانشجومعلم است که نسبت به تمام مفاد آن، متعهد است؛
- ۲- هر گزارش، تحت یک «عنوان» منتشر می‌شود؛ عنوانی خلاقانه برای نشان دان محتوای آن؛
- ۳- نگارش گزارش با رعایت قواعد نگارشی و ویرایشی زبان فارسی، انجام می‌شود؛
- ۴- حجم پیش‌بینی شده گزارش، در تمام گزارش‌ها رعایت می‌گردد؛
- ۵- در همه گزارش‌ها از خط «بی‌نازنین» با اندازه ۱۴ برای متن و از همان خط به صورت «برجسته» برای عناوین استفاده می‌شود؛
- ۶- متن گزارش با رعایت اصول «تایپ»، تایپ می‌گردد؛
- ۷- اصول زیبایی در تنظیم متن نهایی، رعایت می‌شود؛
- ۸- در نگارش متن، اصول اخلاقی و ارزش‌های اجتماعی و دینی لحاظ و رعایت می‌شود؛
- ۹- از هر گزارش فقط سه نسخه برای «پردیس»، «استاد راهنما» و «دانشجومعلم»، منتشر می‌شود؛
- ۱۰- بارگذاری گزارش نهایی در پورتال دانشگاه، توسط دانشجومعلم انجام می‌شود و کد اختصاص یافته به گزارش، در متن منتشر شده قید می‌گردد.

ارزشیابی پایانی:

استاد درس، مسئول ارزشیابی عملکرد دانشجومعلم است. در این درس، مردودی مطرح نیست؛ اما تنظیم گزارش نهایی بر اساس اصول باید به انجام رسد و استاد درس کیفیت آن را تأیید نماید.

سرفصل درس «متون نثر غیرداستانی معاصر»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مطالعه و بررسی متون نثر غیرداستانی فارسی، دانشجویان را با نوشته‌های گوناگون غیرداستانی معاصر مانند زندگی‌نامه‌ها، سفرنامه، تک‌نگاری، فرهنگ‌ها، دانش‌نامه‌ها، آشنا می‌نماید. خواندن ابعاد مختلف این دست از نوشته‌ها به دانشجویان کمک می‌کند تا ضمن بهره‌گیری از این درس در جهت تدریس بهتر، بتوانند دانش آموزان مستعد را در نوشتن این نوع از نوشته‌ها یاری کنند. در این درس، دانشجو با ویژگی‌ها و نمونه‌هایی از متون نثر غیرداستانی معاصر آشنا می‌شود و گونه‌های مختلف آن را با هم مقایسه می‌کند.

نام درس به فارسی: متون نثر غیرداستانی معاصر نام درس به انگلیسی: Contemporary Nonfiction prose texts	مشخصات درس
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
۱- ویژگی‌های متون نثر غیرداستانی را بشناسد و آن‌ها را در متون تشخیص دهد.	تعداد واحد: ۲
۲- انواع و گونه‌های متون نثر غیرداستانی را بشناسد، نمونه‌هایی را با هم مقایسه، تحلیل، تفسیر و ارزیابی کند.	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
۳- براساس شیوه‌های نگارش متون غیرداستانی، متنی مناسب را بنویسد.	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: -
	تخصص موردنیاز برای تدریس:
	دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

- تعریف نثر غیرداستانی معاصر و دامنه آن

- ضرورت و اهمیت نثر غیرداستانی معاصر

- شناخت انواع متون نثر غیرداستانی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره انواع نثر غیرداستانی فارسی

تکالیف عملکردی: انتخاب نثری غیرداستانی و بررسی، تحلیل و ارزیابی و تهیه گزارشی برای کلاس

فصل دوم: زندگی‌نامه‌ها

- تعریف و انواع زندگی‌نامه‌ها

- تبیین ویژگی‌های زندگی‌نامه

- معرفی مهم‌ترین زندگی‌نامه‌ها در آثار فارسی معاصر

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره چند زندگی‌نامه

تکالیف عملکردی: استخراج ویژگی‌های زندگی‌نامه‌ها و تهیه جدولی از آن برای ارائه در کلاس

فصل سوم: فرهنگ‌نامه‌ها و دانش‌نامه‌ها

-معرفی، انواع، ویژگی‌ها و بیان نمونه‌هایی از فرهنگ‌نامه

-معرفی، انواع، ویژگی‌ها و بیان نمونه‌هایی از دانش‌نامه

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره دانش‌نامه‌های ایرانی

تکالیف عملکردی: معرفی سه منبع از: فرهنگ‌نامه، دانش‌نامه؛ تهیه و خواندن بخش‌هایی از هر یک از آن‌ها در کلاس

فصل چهارم: یادداشت‌ها، سرمقاله‌ها و مقاله‌های ادبی

-معرفی، انواع، ویژگی‌ها و ارائه نمونه‌هایی از یادداشت‌ها

-معرفی، انواع، ویژگی‌ها و ارائه نمونه‌هایی از سرمقاله‌ها

-معرفی، انواع، ویژگی‌ها و ارائه نمونه‌هایی از مقاله‌هایی در زمینه زبان و ادبیات فارسی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره چند یادداشت، سرمقاله و مقاله ادبی

تکالیف عملکردی: بررسی یک نمونه از یادداشت، سرمقاله و مقاله ادبی و استخراج ویژگی‌های هر یک و ارائه آن به کلاس

فصل پنجم: کتاب‌های علمی آموزشی، کتاب‌های کمک‌درسی

-معرفی، انواع، ویژگی‌ها و نمونه‌هایی از کتاب‌های علمی آموزشی

-معرفی، انواع، ویژگی‌ها و نمونه‌هایی از کتاب‌های کمک‌درسی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره علل تولید کتاب‌های کمک‌درسی حوزه زبان و ادبیات فارسی و ایرادات آن‌ها

تکالیف عملکردی: مطالعه و بررسی دو کتاب کمک‌درسی در موضوعات مختلف زبان و ادبیات فارسی دوره اول و دوم متوسطه، تحلیل و ارزیابی کاربردی بودن آن

فصل ششم: دیگر نوشته‌های غیرداستانی معاصر

-معرفی، انواع و ویژگی‌های نوشته‌های غیرداستانی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره ویژگی‌های سایر نوشته‌های غیرداستانی معاصر

تکالیف عملکردی: ارائه سه مورد از نوشته‌های غیرداستانی، بررسی، تحلیل و ارزیابی آن‌ها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری مستقیم و غیرمستقیم

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری کارگروهی و فعالیت‌های عملی مشارکتی

- بهره‌گیری از راهبرد یادگیری فردی

- پرسش و پاسخ

- گزارش حضوری و ارائه مستقیم با الگوی ساختاری تدریس

- خواندن متن‌های غیرداستانی از سوی دانشجوین در کلاس و رفع اشکالات زبانی و بیانی خوانش‌ها

-آفرینش یک متن غیرداستانی کوتاه با موضوع زبان و ادبیات فارسی
-مطالعه مقالاتی درباره نثر غیرداستانی و عناصر و ویژگی های ضروری آن از سوی دانشجویان و ارائه گزارش در کلاس.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- منبع اصلی این درس به تناسب محتوای پیش‌بینی شده و نیاز دانشگاه فرهنگیان مستقلاً تألیف خواهد شد.

منابع فرعی:

۱- ظریفیان صنعتکار، بهنام (۱۳۸۴)، **زندگینامه معروفترین نویسندگان و شعرای جهان**، تهران: خشیار

۲- مقدسی، مهناز (۱۳۸۴)، **دانش‌نامه‌های ایرانی**، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش نیاز در این درس قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.
ارزشیابی تکوینی: ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس فعالیت یادگیری در طول نیم‌سال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیم‌سال انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.
ارزشیابی فرآیندی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۱۵ نمره

سرفصل درس «نقد و نظریه های ادبی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

دانشجویان در این درس با نظریه ها، مفاهیم و انواع نقد ادبی، از قدیم ترین دوره ها تا عصر کنونی و در مناطق مختلف آشنا می شوند؛ سپس به مطالعه شیوه های نقد ادبی شامل متن شناختی، روان شناختی، تاریخی و رویکردهای دیگر می پردازند و در ادامه این مباحث، رویکردها و نظریه های جدیدتر نقد مانند: نقد اسطوره ای، صورت گرایی، ساخت گرا، ساخت شکنی، هرمنوتیکی، فمینیستی و... را بررسی و مطالعه خواهند کرد و در هر مورد، با نمونه های عملی این رویکردها آشنا خواهند شد. نتیجه گذراندن این درس، خواندن ارزش گذارانه متون آموزش آن به دانش آموزان خواهد بود.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: نقد و نظریه های ادبی نام درس به انگلیسی: Criticism and Literary Theories
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲ ساعت	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش نیاز: -	
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	
دکترای زبان و ادبیات فارسی	

پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
۱- ویژگی ها و شیوه های نقد ادبی را دسته بندی کند.
۲- با مطالعه جریان های شعری و نثری شاخص در دوره مختلف و مطالعه شیوه های نقد ادبی، بتواند عوامل برون متنی مؤثر بر شکل گیری و جهت گیری جریان های ادبی را شناسایی کند و هر یک را تفسیر و تحلیل نماید.
۳- بر اساس معیارهای فراگرفته، یک اثر ادبی را نقد و ارزش گذاری و نتایج را گزارش کند.

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعریف، ضرورت و پیشینه

- تعریف ها و مفهوم شناسی نقد ادبی
- ضرورت نقد ادبی و نسبی بودن آن
- بررسی پیشینه نقد ادبی در ایران باستان
- دیدگاه های نقد ادبی از آغاز شعر و نثر فارسی تا دوره معاصر
- دیدگاه های تازه ادیبان معاصر ایرانی در نقد ادبی
- نقد ادبی در یونان باستان و مغرب زمین

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو درباره نسبی بودن نقد ادبی
ارائه نمونه هایی از نگرش انتقادی در آثار هر یک از شاعران و نویسندگان کهن و معاصر

تکالیف عملکردی:

ارائه شواهد و نمونه هایی که بیانگر نسبی بودن نقد ادبی است.

فصل دوم: انواع نقد ادبی

- نقد متن شناختی و لوازم و شرایط آن
- نقد اخلاقی و محدودیت‌های آن
- نقد اسطوره‌شناختی و آشنایی با نمونه‌های عملی آن
- نقد صورت‌گرایی و قابلیت‌های آن همراه با نمونه‌ای عملی
- نقد ساخت‌گرایی، حوزه و کارکرد آن همراه با نمونه‌ای عملی
- نقد ساخت‌شکنی همراه با معرفی یک مورد عملی از آن
- نقد هرمنوتیکی و کارکرد آن در تحلیل آثار ادبی
- نقد فمینیستی، سیر و دیدگاه‌های متعارض در آن
- سایر انواع مهم نقد ادبی از قبیل جامعه‌شناختی، زبان‌شناختی، زیبایی‌شناختی و ...

فعالیت یادگیری:

ارائه نمونه‌هایی از متون و بررسی آن‌ها بر اساس انواع نقد ادبی

تکالیف عملکردی:

بررسی نمونه‌هایی از متون ادبی بر اساس هریک از انواع نقد ادبی تدریس شده

فصل سوم: کارکرد هریک از انواع نقد ادبی

- بررسی حدود کارکرد هر یک از شیوه‌های نقد ادبی
- میزان توفیق هر یک از شیوه‌های نقد ادبی

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو درباره کارکرد هریک از انواع نقد ادبی

تکالیف عملکردی:

ارائه شواهد و نمونه‌هایی که بیانگر حدود کارکرد و میزان توفیق هریک از انواع نقد ادبی است.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- تکیه بر تمرین و تولید در کلاس درس به شیوه فردی و گروهی و ارائه بازخورد مناسب

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- امامی، نصرالله (۱۳۹۳)، **مبانی و روش‌های نقد ادبی**، تهران: جامی

۲- سیروس، شمیسا (۱۳۹۳)، **نقد ادبی**، تهران: میترا

۳- پاینده، حسین (۱۳۹۷)، **نظریه و نقد ادبی: درسنامه‌ای میان‌رشته‌ای**، تهران: سمت

منابع فرعی:

- ۱- سید حسینی، رضا (۱۳۷۱)، **مکتب‌های ادبی**، تهران: نگاه
- ۲- فرزاد، عبدالحسین (۱۳۷۶)، **درباره نقد ادبی**، تهران: قطره
- ۳- پاینده، حسین (۱۳۹۰)، **گفتمان نقد**، تهران: نیلوفر
- ۴- پاینده، حسین (۱۳۸۵)، **نقد ادبی و دموکراسی**، تهران: نیلوفر
- ۵- دهقانی، محمد (۱۳۸۰)، **پیشگامان نقد ادبی در ایران**، تهران: سخن
- ۶- درگاهی، محمود (۱۳۷۷)، **نقد شعر در ایران**، تهران: امیر کبیر
- ۷- رجایی، نجمه (۱۳۷۸)، **آشنایی با نقد ادبی معاصر عربی**، مشهد: دانشگاه فردوسی
- ۸- هارلند، ریچارد (۱۳۸۵)، **درآمدی تاریخی بر نظریه ادبی از افلاطون تا بارت** (ترجمه علی معصومی و شاپور جورکش)، تهران: چشمه
- ۹- طاووسی، سهراب (۱۳۷۷)، **آیین صورت‌گری تأملی در فرمالیسم و کاربرد آن در شعر فارسی**، تهران: ققنوس
- ۱۰- کالر، جان‌اتان (۱۳۷۷)، **بوطیقای ساخت‌گرا**، (ترجمه کورش صفوی) تهران: مینوی خرد
- ۱۱- تری ایگل‌تون (۱۳۸۰)، **پیش‌درآمدی بر نظریه ادبی**، (ترجمه عباس مخبر)، تهران: مرکز
- ۱۲- امامی، نصرالله (۱۳۸۵)، **درآمدی بر هرمنوتیک در ادبیات**، اهواز: رسش
- ۱۳- امامی، نصرالله (۱۳۸۲)، **ساخت‌شکنی در فرایند تحلیل ادبی**، اهواز: رسش
- ۱۴- پک، جان و مارتین کوئل (۱۳۸۲)، **روش مطالعه ادبیات و نقدنویسی**، ترجمه سرور السادات جواهریان، تهران: مروارید
- ۱۵- محمدی، محمد هادی (۱۳۷۸)، **روش‌شناسی نقد ادبیات کودکان**، تهران: سروش
- ۱۶- فرای، نورتروپ (۱۳۷۷)، **تحلیل نقد**، ترجمه صالح حسینی، تهران: نیلوفر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره

کارپوشه: ۵ نمره

سرفصل درس «سخنوری و فن بیان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

فن بیان زیر مجموعه‌ای از آداب معاشرت است که در روابط اجتماعی نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. صدای رسا، واضح، انعطاف‌پذیر و نافذ، دارایی گران‌بها و شاخص شخصیت، منش، سواد، معلومات و بسیاری از نمادهای افراد است. همان‌گونه که به آراستگی لباس و سر و وضع خود رسیدگی می‌کنیم، بیان فصیح نیز، نه تنها دست کمی از آن ندارد، بلکه مهم‌تر نیز است. آشنایی با سخنوری و فن بیان یکی از مهارت‌های لازم برای هر فرد و مخصوصاً مدیران و معلمان در کلاس‌داری است؛ به خصوص معلمان ادبیات فارسی که بیش از همه باید به این فن آراسته باشند. فن بیان مؤثر، مهارتی است که می‌توان آن را با تمرین و ممارست به دست آورد. فن بیان مناسب، راه برقراری ارتباط با دیگران و توانایی سخن گفتن در هر شرایط و زمان است. برای یادگیری فن بیان باید قدرت کلام را بالا برد و از تمرین‌ها و تکنیک‌های عمومی استفاده کرد و بدانیم با هر کسی چگونه صحبت کنیم و با توانایی خود کاری کنیم که از سخن گفتن و معاشرت با ما لذت ببرند. هدف از این درس بالا بردن مهارت سخنوری و فن بیان در دانشجویان معلمان به منظور ارائه تدریس بهتر و در تمام حوزه‌های شخصی و کاری است. ماهیت درس سخنوری، مهارتی است که با تمرین می‌توان در آن تبحر یافت. در این درس تکنیک‌های سخنوری به طور عملی و حرفه‌ای تدریس می‌شوند. در کنار مهارت‌های عملی برای سخنرانی و فن بیان خوب، مهارت‌های لازم دیگر مثل داشتن اعتماد به نفس مناسب در ارائه و جلب توجه حداکثری و گرفتن واکنش مناسب از مخاطبان هنگام بیان و نظایر آن آموزش داده می‌شود.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: سخنوری و فن بیان نام درس به انگلیسی: Rhetoric and art of Speech
نوع درس: نظری	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز: -	
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	
دکترای زبان و ادبیات فارسی	
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان معلمان قادر خواهد بود: ۱- ویژگی‌های سخنران و سخنرانی و انواع آن را بشناسد و توضیح دهد. ۲- عوامل تأثیرگذار و برانگیزاننده در فن بیان و سخنرانی را بشناسد و به کارگیرد. ۳- انواع سخنرانی را تهیه، طراحی و اجرا کند.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات و اصول و مبانی نظری فن بیان و سخنرانی

- ۱- سخنوری و فن بیان چیست؟
- ۲- ضرورت آموزش فن بیان و کاربردهای آن (جایگاه پیام در زندگی بشر و سخنوری در پهنه تاریخ، سخنرانی یک رسانه قدرتمند، پیامدهای ضعف در سخنرانی، دستاوردها و مزایای مهارت در سخنرانی،)
- ۳- تعاریف و شناخت انواع سخنرانی‌ها (خطابه، سخنرانی علمی و...)

۴- شناخت سیر سخنرانی در فارسی و تازی و شناخت اجمالی آن در یونان و روم قدیم و اروپا

۵- موضوع، هدف و مخاطب سخنرانی

فعالیت یادگیری: مقایسه مکاتب اروپایی و ایرانی در فن بیان

تکالیف عملکردی: مطالعه زندگی سخنوران معروف

فصل دوم: ویژگی‌ها و توانمندی‌های یک سخنران موفق

۱. توجه به ویژگی‌های شخصی (صدای خوب، آراستگی و حافظه خوب، لباس، گشاده رویی، توجه به واکنشها، نوع ایستادن، نگاه، و...)

ویژگی‌های ارتباطات گفتاری (تنوع، جان بخشی، متفاوت بودن، همدلی با شنونده، صمیمیت، صداقت و جامعیت در بیان

آغاز و پایان خوب و قوی، قدرت جلب اعتماد، شناخت و تحلیل مخاطب،...)

۲. بهره‌گیری مطلوب از ارتباطات غیر کلامی (زبان بدن، ارتباط آوایی،)

۳. صدا، ارتباط و سخنوری (پرورش صدا، تشخیص ریتم و لحن در متن و چگونگی ارزش گذاری آن بر روی کلمات،

شناخت آوازه‌های بلند و به کارگیری آن، سرعت صدا و شنیدن صداها،)

۴. اصول و مراحل سخن گفتن مؤثر (آماده شدن، ارائه نمودن، تأیید گرفتن)

۵. متن سخنرانی (کوتاه، همراه مثال، متناسب با فهم، و...)

۶. تکنیک‌های مؤثر برای سخنرانی و ترفندهای فن بیان

فعالیت یادگیری: بررسی‌های تشخیصی برای سنجش شیوه سخنرانی

تکالیف عملکردی: سخنرانی چند سخنور ماهر را بررسی و نکات مثبت آن را فهرست کنید

فصل سوم: موانع فن بیان و روش‌های رفع آن

نداشتن اعتماد به نفس شیوه‌های آموزش آن (تشویق، احترام گذاشتن، رقابت سالم، قصه‌گویی، و...)

کم‌رویی و خجالت و روش‌های رفع آن (کار گروهی، بلندخوانی، صحبت در جمع، و...)

موانع اجتماعی

تسلط نداشتن بر خویش و جمع و رفع آن

اشتباهات خطرناک در فن بیان

فعالیت یادگیری: مسئله اعتماد به نفس در مباحث روانشناسی بررسی و با موضوع فصل منطبق شود.

تکالیف عملکردی: طی مصاحبه‌ای با معلمان، نقش مدرسه و خانواده را در رفع موانع سخنوری و فن بیان دانش‌آموزان بررسی کنید.

فصل چهارم: مبانی زبانی و ادبی فن بیان

توانایی‌ها و ویژگی‌های گفتار و نوشتار

تکیه در زبان فارسی

آموزش فصاحت و بلاغت جهت اجرای سخنرانی‌های موثر

کاربرد درست کلمات از لحاظ دستوری و نگارشی و کاربرد زبان معیار

رابطه فن بیان با هنرهای دیگر (تئاتر، آواز، نقالی، سخنوری، و...)

فعالیت یادگیری: بین فن بیان و علم بیان در بلاغت مقایسه کنید و موارد مشابه و متفاوت را فهرست کنید.

تکالیف عملکردی: فهرستی از کلمات دو تلفظی یا بدخوانی مجریان تهیه کنید و درست آنها را بنویسید.

فصل پنجم: فن بیان و فناوری‌های نوین

سخنرانی و فناوری

آشنایی با سالن

استفاده از ابزار دیداری

استفاده از نرم افزارهای الکترونیکی در ارائه سخنرانی

سخنرانی در فضای مجازی

فعالیت یادگیری: معایب و فواید سخنرانی در فضای مجازی چیست؟

تکالیف عملکردی: نحوه تهیه پرده‌نگار (پاورپینت) را فرا گرفته و به دیگران بیاموزید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل حل مسئله، کار گروهی؛
- پیش‌بینی درس پژوهی
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و کار عملی در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- فروغی، محمدعلی، (۱۳۹۲) **آیین سخنوری**، تهران: سرایش

منابع فرعی:

- ۱- ادریس، محمدحسن، (۱۳۹۵) **فن بیان و اصول سخنوری**، اصفهان: ریشه.
- ۲- ارسطو، (۱۳۹۳) **فن خطابه**، ترجمه پرخنده ملکی، تهران: اقبال
- ۳- استفن ای. لوکاس، (۱۳۸۱) **هنر سخنرانی** (مهارت‌های علمی فن بیان در قالب نظریه‌های کلاسیک و معاصر)، ترجمه ساده حمزه و بابا طاهر علیزاده، تهران: رشد
- ۴- امیرنوری، غلامعلی، (۱۳۸۴) **گویندگی و فن بیان**، تهران: طرح آینده
- ۵- بریان، برتسی (۱۳۸۸)، **قدرت بیان**، مترجم پروین آقایی، قم: اشکذر
- ۶- خجسته‌نیا، محمد (۱۳۷۹)، **نکاتی درباره سخنرانی**، تهران: اداره کل انتشارات و تبلیغات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۷- رسولی، احمدرضا، (۱۳۸۳) **آموزش فن بیان**، تهران: هورمزد
- ۸- سیون، ژرژ (۱۳۷۹)، **هنر سخن گفتن**، ترجمه اسماعیل اسعدی، تهران: اقبال
- ۹- شفیع، امیر، (۱۳۹۷) **فن بیان سخنران**، تهران: نسل نواندیش
- ۱۰- شیرمرز، رضا، (۱۳۹۱) **فن بیان: تمرین‌های عملی**، تهران: قطره
- ۱۱- ضیایی، علی اکبر، (۱۳۷۳) **آیین سخنوری و نگرش بر تاریخ آن**، تهران: امیرکبیر
- ۱۲- فلسفی، محمدتقی (۱۳۷۸) **سخن و سخنوری**، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- ۱۳- کوششی، حسین، (۱۳۸۸) **آیین سخنوری، ویژگی‌ها و روش‌ها**، قم: میثم تمار
- ۱۴- کارنگی، دیل (۱۳۹۸)، **آیین سخنرانی**، مترجم مهرداد مهرین، تهران: آریان
- ۱۵- گودلد، سینکلر، (۱۳۸۱) **مهارت‌های سخنرانی تخصصی**، ترجمه پرویز استیری، تهران: چاپار
- ۱۶- مقسمی، رضا، (۱۳۹۷) **هنر گویندگی و فن بیان**، تهران: فارابی
- ۱۷- مندل، استیو، (۱۳۷۸) **مهارت‌های مؤثر در فن بیان**، ترجمه علی کریمی و شهربانو حقیقت، شیراز: امیدواران
- ۱۸- نعمتی، نعمت، (۱۳۹۷) **فن بیان و آیین سخنوری**، تهران: گیوا
- ۱۹- هیندل، تیم، (۱۳۸۱) **فنون سخنرانی**، ترجمه شفیع الهی، تهران: نشر سارگل
- ۲۰- یودر، المون، (۱۳۸۰) **مهارت‌های سخنرانی و ارائه مطالب در ۲۱ گام**، ترجمه مهدی مهدوی عرب و نغمه خادم باشی، تهران: انستیتو ایزایران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت ویرایش

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره + کار کارگاهی ۱۰ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سرفصل درس «ادبیات تطبیقی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در این درس با استفاده از روش‌های علمی، روابط فرهنگی و تاثیرهای متقابل و وامگیری ادبیات ملل مختلف از یکدیگر بررسی می‌شود. از آنجا که ماده مشترک خلق ادبیات افکار و اندیشه‌ها و احساسات مشترک است، آثار ادبی زمینه‌های مشترک برای بررسی دارند. ادبیات تطبیقی از دروسی است که به کمک آن می‌توان مطالعات بینا فرهنگی داشت و به کمک آن موارد مشابه ادبی و فرهنگی با انواع و مضامین خاص میان دو فرهنگ و دو ملت را مقایسه کرد و به نتایج ارزشمندی دست یافت. این درس می‌کوشد دانشجویان با جنبه‌های گوناگون یک اثر ادبی آشنا شوند و آن را با آثار مشابه جهانی مقایسه کنند. این درس شاخه‌ای از نقد ادبی است که می‌کوشد پیوند ادبی میان ملت‌ها را بررسی و ارزیابی نماید. ادبیات تطبیقی همه ویژگی‌های یک اثر ادبی اعم از گفتمان‌ها، محتوا، مضامین و ساختار دستوری و ادبی آثار را بررسی می‌کند. در این درس دانشجویان فرامی‌گیرند به کمک مکاتب مختلف این حوزه چون مکتب امریکایی و فرانسوی آثار ادبی ایرانی را با آثار سایر فرهنگ‌ها مقایسه و بررسی و تحلیل کنند. دانشجویان فرامی‌گیرند چگونه متون درسی دبیرستان در حوزه ادبیات جهان را با آثار ادبی ایرانی انطباق دهند و پیوند مشترک آنها را برای فراگیران تشریح و تبیین کنند.

نام درس به فارسی: ادبیات تطبیقی نام درس به انگلیسی: comparative literature	مشخصات درس
پایمدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ۱- به کمک مکاتب مختلف آثار ادبی ایرانی را با سایر فرهنگ‌ها مقایسه و بررسی و تحلیل کنند. ۲- متون درسی دبیرستان در حوزه ادبیات جهان را با آثار ادبی ایرانی انطباق دهند. ۳- با روش‌های علمی، روابط فرهنگی و تاثیرهای متقابل و وامگیری ادبیات ملل مختلف از یکدیگر و بر یکدیگر را بررسی کنند.	نوع درس: نظری
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: -
	تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات و مبانی نظری

- ۱- مبانی نظری ادبیات تطبیقی و نظریه‌های ادبیات تطبیقی
- ۲- مبانی مطالعات تطبیقی در منابع فارسی و عربی
- ۳- بررسی نظریه مکتب فرانسه
- ۴- نظریه ادبیات رنه و لک و پیدایش مکتب امریکایی
- ۵- نظریه‌های نوین ادبیات تطبیقی

فعالیت یادگیری: مقایسه مکتب فرانسه و مکتب امریکایی در جدول

تکالیف عملکردی: مقایسه یکی از متون درسی دبیرستان با یکی از آثار مشهور جهانی بر اساس مکتب فرانسه یا مکتب امریکایی

فصل دوم: تاریخچه ادبیات تطبیقی در کشورهای غربی، شرقی؛ خاورمیانه و ایران

- ۱- پیدایش ادبیات تطبیقی در فرانسه
- ۲- پیدایش ادبیات تطبیقی در روسیه و آلمان
- ۳- رشد و تحول ادبیات تطبیقی در سایر کشورهای غربی
- ۴- تاریخچه ادبیات تطبیقی در کشورهای عرب زبان
- ۵- تاریخچه ادبیات تطبیقی در کشورهای شرقی
- ۶- تاریخچه ادبیات تطبیقی در ایران

فعالیت یادگیری: نظریه و روش تحقیق در مطالعات تأثرات و تشابهات ادبی

تکالیف عملکردی: نظریه و روش تحقیق در مطالعات بین‌رشته‌ای ادبیات تطبیقی

فصل سوم: رویکردها و روش‌های تحقیق در ادبیات تطبیقی و کاربرد آن در مطالعات ادبیات فارسی

آشنایی با روش‌های تحقیق در ادبیات تطبیقی

- ۱- روش تحقیق مضمونی
- ۲- روش تحقیق روایت‌شناختی
- ۳- روش تحقیق تاریخی
- ۴- روش تحقیق مطالعات فرهنگی
- ۵- روش تحقیق اسطوره‌ای
- ۶- روش تحقیق تصویر شناختی

فعالیت یادگیری: مقایسه روایت‌شناختی یا اسطوره‌ای یک اثر حماسی ایرانی و غیر ایرانی

تکالیف عملکردی: مقایسه سینما و فیلم با ادبیات، به کارگیری صنایع ادبی در سینما بر اساس تشبیه، مجاز، استعاره و نیز ساختار و

مضامین

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل بدیعه پردازی، حل مسئله، کار گروهی؛
- پیش‌بینی درس پژوهی ادبیات تطبیقی
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و تولید متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- ندا، طه (۱۳۸۳)، **ادبیات تطبیقی**، ترجمه هادی نظری منظم، تهران: نشر نی
- ۲- ساجدی، طهمورث (۱۳۹۱)، **از ادبیات تطبیقی تا نقد ادبی**، تهران: امیرکبیر.
- ۳- شولر، ایو (۱۳۸۶)، **ادبیات تطبیقی**، ترجمه طهمورث ساجدی، تهران: امیرکبیر

منابع فرعی:

- ۱- خفاجی، محمد عبدالمنعم (بی تا)، **دراسات فی الادب المقارن**، قاهره: دارالطباعه المحمدیه
- ۲- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۶۹)، **نقد ادبی**، دو جلد، تهران: انتشارات امیرکبیر
- ۳- ژون، سیمون (۱۳۹۰)، **ادبیات عمومی و ادبیات تطبیقی**، رساله راهبردی، ترجمه حسن فروغی، تهران: سمت
- ۴- غنیمی هلال، محمد (۱۳۷۳)، **ادبیات تطبیقی: تاریخ و تحول، اثرپذیری و اثرگذاری فرهنگ و ادب فارسی**، ترجمه و تحشیه و تعلیق از سید مرتضی آیت اله زاده شیرازی، تهران: امیرکبیر
- ۵- کفافی، محمد عبدالسلام (۱۳۸۲)، **ادبیات تطبیقی**، ترجمه سید حسین سیدی، مشهد: به نشر
- ۶- گویار، م. ف. (۱۳۷۴)، **ادبیات تطبیقی**، ترجمه علی اکبر خان محمدی، تهران: پاژنگ
- ۷- ولک، رنه، و آوستن وارن (۱۳۷۳)، **نظریه ادبیات**، ترجمه ضیا موحد و پرویز مهاجر، تهران: علمی و فرهنگی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت ویرایش

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های کلاسی ۵ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره + تحلیل تطبیقی و کار کارگاهی ۱۰ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سر فصل درس «ادبیات عامه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ادبیات عامه یکی از بزرگ‌ترین میراث‌ها و سرمایه‌های معنوی و پشتوانه هر ملتی برای دوام و بقا و رکن مهمی از فرهنگ آن ملت است. زبان و ادبیات عامه مردم ایران و به‌خصوص فرهنگ آن نیز از جمله غنی‌ترین گنجینه‌ها در میان تمدن‌های بشری است. در این درس دانشجو با فرهنگ مردم (فولکلور) و انواع آن، گستره و اهمیت و ویژگی‌های ادب عامه و سیر مطالعات و تحقیقات ادب عامه ادبیات داستانی عامه، ادبیات نمایشی عامه، ادبیات غیرروایی عامه، ادبیات منظوم عامه، ویژگی‌ها، قالب‌ها، جنبه‌های بلاغی و هنری حوزه جغرافیایی و انواع و گونه‌های آن شامل ضرب‌المثل‌ها، چیستان، یادگارنویسی، ماشین‌نوشته‌ها و گورنوشته‌ها آشنا می‌شود. این درس کمک می‌کند دانشجو بتواند درس‌های آزاد کتاب‌های درسی را که به ادبیات محلی اختصاص یافته، هدایت کند.

نام درس به فارسی: ادبیات عامه نام درس به انگلیسی: literature Folklore	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ ساعت شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی
<p>پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>۱. با اصول و مبانی نظری ادب عامه، شیوه‌های گردآوری و توصیف علمی مواد ادب عامه، روش‌های خاص تحقیق و منابع و متون معتبر ادب عامه آشنا باشد و آنها را به کار گیرد.</p> <p>۲. انواع و گونه‌های ادب عامه را تحلیل و نقد و ارزیابی کند.</p> <p>۳. ادبیات عامه منطقه خود را گردآوری، طبقه‌بندی و تحلیل کند.</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

فرهنگ مردم (فولکلور)

ادبیات عامه، گستره و اهمیت آن

ویژگی‌های ادب عامه

رابطه ادب عامه و ادب رسمی

سیر مطالعات و تحقیقات ادب عامه

فعالیت یادگیری: بحث گروهی

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از نظرات متخصصان در باره ادبیات عامه

فصل دوم: ادبیات داستانی عامه

تعریف، طبقه‌بندی قصه‌های عامه، عناصر داستانی قصه‌های عامه

ویژگی های قصه های عامه

بن مایه های قصه های عامه

مهم ترین آثار ادبیات داستانی عامه تا عصر قاجار

مهم ترین آثار ادبیات داستانی عامه تا امروز

فعالیت یادگیری: یافتن نمونه هایی از تاثیر و تاثر این دو؛ تهیه چک لیست الفبایی از بن مایه ها؛ معرفی هر متن توسط دانشجویان

تکالیف عملکردی: یافتن عناصر داستانی در یک قصه عامه؛ یافتن ویژگی های قصه های عامه در یک نمونه؛ ارائه یک متن و

بررسی آن، دادن یک داستان عامه و یافتن بن مایه های آن

فصل سوم: ادبیات نمایشی عامه

تعریف، انواع، نمونه های ادب نمایشی ایران

فعالیت یادگیری: مشارکت دانشجویان در بحث گروهی بررسی چند منبع

تکالیف عملکردی: معرفی هر متن توسط دانشجویان؛ تهیه و خواندن چند متن در کلاس

فصل چهارم: ادبیات غیرروایی عامه

ضرب المثل ها

چیستان

شیء نگاری

فعالیت یادگیری: بررسی شکلی چند چیستان

تکالیف عملکردی: تحلیل نمونه امثال در کلاس، ارائه نمونه چیستانها یا ضرب المثل ها

محلی دانشجویان در کلاس

فصل پنجم: ادب منظوم عامه

تعریف، ویژگی های اشعار عامه

قالب اشعار عامه

جنبه های بلاغی و هنری اشعار عامه

پراکندگی اشعار عامه در ایران

نام گذاری اشعار عامه

انواع و گونه های اشعار عامه

اشعار سرور، سوگ، سرگرمی، کار، خواب و نوازش

فعالیت یادگیری: تشخیص نمونه هایی از ادب منظوم عامه؛ آموزش از طریق الگوی مقایسه اشعار محلی

تکالیف عملکردی: ارائه نمونه‌هایی از اشعار محلی منطقه محل زندگی دانشجویان؛ تهیه جدولی از انواع پراکندگی اشعار عامه در ایران؛ یافتن یک نمونه از اشعار سرور، سوگ، سرگرمی، کار، خواب و نوازش

فصل ششم: زبان عامه

تعریف و ویژگی‌ها

گونه‌های زبانی عامه

زبان‌های ساختگی

گویش‌شناسی

اجزا و مواد زبان عامه

واژگان، اصطلاحات و زبانزدها

کنایه‌ها تعریف و انواع کنایه

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره علل کنایی بودن زبان فارسی

تکالیف عملکردی: یافتن نمونه‌های زبان‌های ساختگی؛ یافتن واژگان، اصطلاحات و زبانزدها در گفتار مردم؛ تحلیل انواع کنایات زبانی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل تمرین، کار گروهی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های ارزشیابی و تدریس؛
- پیش‌بینی درس پژوهی ادب عامه؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و نمونه به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

– ذوالفقاری، حسن (۱۳۹۶)، **زبان و ادبیات عامه ایران**، تهران: سمت

منابع فرعی:

- ۱- انجوی شیرازی، ابوالقاسم (۱۳۴۰)، **فرهنگ مردم و طرز گردآوری و نوشتن آن**، تهران: وزارت اطلاعات
- ۲- انجوی شیرازی، ابوالقاسم (۱۳۵۲-۱۳۵۶)، **قصه‌های ایرانی** (۳جلد)، تهران: امیرکبیر
- ۳- درویشیان، علی‌اشرف و رضا خندان (۱۳۷۸)، **افسانه‌ها**، (۱۷ جلد)، تهران: کتاب و فرهنگ
- ۴- دلاشوم، لوفلر، (۱۳۹۷) **زبان رمزی افسانه‌ها**، ترجمه جلال ستاری، تهران: توس
- ۵- ستاری، جلال، (۱۳۷۰) **زمینه فرهنگ مردم**، تهران: ویراستار
- ۶- سپیک، ییری، (۱۳۸۴) **ادبیات فلکور ایران**، ترجمه محمد اخگری، تهران: سروش
- ۷- مارزلف، اولریش (۱۳۷۰)، **طبقه‌بندی قصه‌های ایرانی**، ترجمه کیکاوس جهاننداری، تهران: سروش

۸- محبوب، محمدجعفر (۱۳۸۳)، ادبیات عامه مردم ایران، به کوشش حسن ذوالفقاری، تهران: چشمه

۹- میهن دوست، محسن (۱۳۸۰)، پژوهش عمومی فرهنگ عامه، تهران: توس

۱۰- وکیلان، احمد (۱۳۸۴)، مثل ها و افسانه های ایرانی، تهران: سروش

۱۱- هدایت، صادق (۱۳۸۱)، فرهنگ عامیانه مردم ایران، تهران: چشمه

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت تحلیل

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره + تحقیق متن ۵ نمره

سرفصل درس «ادبیات داستانی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ادبیات داستانی ایران یکی از میراث‌های ماندگار و غنی ادبی ماست که مطالعه در ابعاد مختلف آن به دانشجویان کمک می‌کند ضمن بهره‌گیری از این درس در جهت تدریس بهتر، بتوانند دانش آموزان مستعد را در نوشتن داستان یاری رسانند. در این درس دانشجو با مبانی نظری ادبیات داستانی و سیر تحول آن آشنا می‌شود و اصول و مبانی نگارش داستان را فرا می‌گیرد. این درس می‌تواند پایه‌ای باشد برای تحلیل‌های مختلف و جستارگشایی برای آموزش بهتر متون داستانی درسی دانش‌آموزان تا با نگاهی علمی آموزش داده شود. نقش داستان در آموزش موفق از یک سو و از سوی دیگر رهنمونی دانشجو و دانش‌آموز به ادبیات خلاقه یک هدف دیگر آموزش این درس است.

نام درس به فارسی: ادبیات داستانی نام درس به انگلیسی: Fiction literature	مشخصات درس
	نوع درس: نظری
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲ ساعت
	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: -
	تخصص موردنیاز برای تدریس:
	دکترای زبان و ادبیات فارسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	
۱- اصول و مبانی نظری ادب داستانی را بشناسد، در متون داستانی تشخیص دهد و در صورت لزوم به کار برد.	
۲- انواع و گونه‌های ادب داستانی را تحلیل، نقد و ارزیابی کند؛	
۳- براساس شیوه‌های نگارش به خلق و آفرینش داستان بپردازد؛	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

تعریف، انواع ادبیات داستانی

نظریه‌های داستان

فعالیت یادگیری: بحث گروهی

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از آثار؛ یافتن نظریه‌های داستان در یک اثر

فصل دوم: ادبیات داستانی غرب

آشنایی اجمالی با مکتب‌های ادبی داستانی (رمانتیسم، ناتورالیسم، سمبولیسم و...)

سیر ادبیات داستانی در غرب

فعالیت یادگیری: یافتن نمونه‌هایی از مکتب‌های ادبی داستانی غرب

تکالیف عملکردی: بررسی شاخص‌های هر مکتب با نمونه

فصل سوم: عناصر داستانی

پیرنگ

شخصیت و...

فعالیت یادگیری: سمینار دانشجویی

تکالیف عملکردی: یافتن عناصر داستانی در یک داستان، مقایسه عناصر داستانی جدید و قدیم

فصل چهارم: ادبیات داستانی کهن ایران

– سیر تاریخی ادبیات داستانی کهن

– مهم‌ترین متون و سبک‌های داستانی کهن

فعالیت یادگیری: یافتن بن‌مایه‌های یک داستان کهن و بررسی چند منبع

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست الفبایی از آثار داستان کهن؛ تهیه و خواندن چند متن در کلاس؛ تحلیل یک نمونه اثر

فصل پنجم: ادبیات داستانی جدید در ایران

سبک‌های داستانی جدید

رمان و رمانس، تاریخچه، انواع، نمونه‌های برجسته

داستان بلند، تاریخچه، انواع، نمونه‌های برجسته

داستان کوتاه، تاریخچه، انواع، نمونه‌های برجسته

آشنایی با داستان‌نویسان امروز

فعالیت یادگیری: بیان تفاوت انواع در بحث گروهی

تکالیف عملکردی: معرفی یک متن توسط دانشجویان، بررسی چند منبع، تهیه و خواندن چند متن در کلاس، تحلیل یک نمونه

داستان کوتاه در کلاس، تلاش برای آفرینش یک داستان کوتاه

فصل ششم: ادبیات داستانی کودک و نوجوان

تاریخچه، انواع، نمونه‌های برجسته

عناصر، گروه‌های سنی و...

بازنویسی و بازآفرینی

فعالیت یادگیری: آموزش از طریق الگوی بدیعه پردازی، بررسی شکلی چند اثر، نمونه‌هایی از بازنویس و بازآفرینی مشهور

تکالیف عملکردی: ارائه نمونه توسط دانشجویان در کلاس، نگارش یک بازنویس یا بازآفرینی، تهیه جدولی از انواع داستان

کودک و نویسندگان برتر

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل کار گروهی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های ارزشیابی و تدریس؛
- پیش‌بینی درس پژوهی ادب داستانی؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و نمونه به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- میرصادقی جمال، (۱۳۸۶) **ادبیات داستانی**، (قصه، داستان کوتاه، رمان)، تهران، سخن

منابع فرعی:

- ۱- آژند، یعقوب، (۱۳۶۳)، **ادبیات نوین ایران**، تهران، امیر کبیر، چاپ اول
- ۲- اسکولز رابرت (۱۳۷۷)، **عناصر داستان**، ترجمه فرزانه طاهری، تهران: مرکز
- ۳- ایرانی، ناصر (۱۳۶۴)، **داستان: تعاریف، ابزارها و عناصر**، تهران: کنون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- ۴- بالایی، کریستف (۱۳۷۷)، **پیدایش رمان فارسی**، ترجمه مهوش قویمی و نسرین خطاط، تهران: معین
- ۵- بالایی، کریستف و میشل کویی پرس (۱۳۷۸)، **سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی**، ترجمه احمد کریمی حکاک، تهران: انجمن ایرانشناسی فرانسه در ایران، معین
- ۶- براهنی، رضا (۱۳۶۲) **قصه نویسی**، تهران: نشر نو
- ۷- بوتور، میشل (۱۳۷۹)، **جستارهایی در باب رمان**، ترجمه سعید شهرتاش، تهران: سروش
- ۸- پارسانسب، محمد (۱۳۹۰)، **نظریه و نقد رمان تاریخی فارسی**، تهران: چشمه
- ۹- پک، جان (۱۳۶۶)، **شیوه تحلیل رمان**، ترجمه احمد صدارتی، تهران: نشر مرکز
- ۱۰- دستغیب، عبدالعلی؛ (۱۳۷۶)، **به سوی داستان نویسی بومی**، تهران: حوزه ی هنری
- ۱۱- ذوالفقاری، حسن (۱۳۸۳)، **چهل داستان کوتاه ایرانی از چهل نویسنده معاصر**، تهران: نشر نیما
- ۱۲- سامرست موآم، ویلیام (۱۳۹۲)، **درباره رمان و داستان کوتاه**، ترجمه کاوه دهگان، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
- ۱۳- سید حسینی، رضا (۱۳۷۱)، **مکتب های ادبی**، تهران: نگاه
- ۱۴- فاستر، ادوارد مورگان (۱۳۵۲)، **جنبه‌های رمان**، ترجمه ابراهیم یونسی، تهران: امیر کبیر
- ۱۵- گلشیری، احمد (۱۳۶۸)، **داستان و نقد داستان**، اصفهان: جی شهر
- ۱۶- متین، پیمان و احسان یار شاطر (۱۳۸۲)، **ادبیات داستانی در ایران زمین**، تهران: امیر کبیر
- ۱۷- مستور، مصطفی (۱۳۷۹)، **مبانی داستان کوتاه**، تهران: مرکز
- ۱۸- میرصادقی، جمال و میمنت میرصادقی (۱۳۷۷) **واژه نامه هنر داستان نویسی**، تهران: کتاب مهناز
- ۱۹- میرعابدینی، حسن (۱۳۸۳)، **صد سال داستان نویسی**، تهران: نشر چشمه

- ۲۰- میرصادقی، جمال (۱۳۷۵)، **داستان و ادبیات**، تهران: نگاه
- ۲۱- میرصادقی، جمال (۱۳۷۶)، **عناصر داستان**، تهران: سخن
- ۲۲- میرصادقی، جمال (۱۳۷۸)، **پیش کسوت های داستان کوتاه**، تهران: نگاه
- ۲۳- میرصادقی، جمال (۱۳۸۲)، **داستان نویس های نام آور معاصر ایران**، تهران: اشاره.
- ۲۴- میرصادقی، جمال (۱۳۸۳)، **جهان داستان (غرب)**، تهران: اشاره
- ۲۵- میرصادقی، میمنت (۱۳۷۹)، **رمان های معاصر فارسی**، ۴ مجلد، تهران: نیلوفر
- ۲۶- میشل آدام، ژان و فرانسواز رواز (۱۳۸۳)، **تحلیل انواع داستان**، ترجمه آذین حسین زاده و کتایون شهیر راد، و انجمن ایران شناسی فرانسه، تهران: قطره
- ۲۷- یونسی ابراهیم (۱۳۵۱)، **هنر داستان نویسی**، تهران: امیر کبیر
- ۲۸- میرصادقی، جمال (۱۳۷۲)، **جهان داستان (چهارده داستان کوتاه با شرح و تفسیر)**، تهران: نارون

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت تحلیل

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره + تحقیق پایانی ۳ نمره

سرفصل درس «مبانی کلام و فلسفه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

متون ادبی فارسی سرشار از اشاراتی به موضوعات و مسائل مختلف کلامی-فلسفی است. این اشارات هم بازتاب اندیشه‌های کلام اسلامی است که از نخستین سده‌های ورود اسلام در متون فارسی به گونه‌ای گسترده تجلی یافته و هم تأثیراتی است که زبان و ادب فارسی از نحله‌های فلسفی و مبانی اعتقادی ادیان و آیین‌های غیر اسلامی پذیرفته است. از این رو، فهم دقیق این اندیشه‌ها، زمینه فهم دقیق متون ادب فارسی را در پی خواهد داشت و بدون اطلاع از معنا و مفهوم آنها، فهم متون ادب فارسی با اختلال و دشواری همراه خواهد بود.

نام درس به فارسی: مبانی کلام و فلسفه	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Fundamentals of Theology and Philosophy	نوع درس: نظری
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۲
۱- دیدگاه‌های مختلف کلامی و فلسفی را بشناسد و اشارات مربوط به آنها را در متون درک نماید و به کار برد.	تعداد ساعت: ۳۲
۲- اشارات مختلف کلامی و فلسفی را در متون نظم و نثر نقد و تحلیل نماید.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۳- در نوشته‌های خود و به اقتضای سخن، به بعضی از دیدگاه‌های مختلف کلامی و فلسفی اشاره نماید.	پیش‌نیاز: -
	تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تعاریف و کلیات

- آشنایی با تعریف، موضوع، هدف و روش علم فلسفه
- آشنایی با تعریف، موضوع، هدف و روش علم کلام
- آشنایی با چگونگی کاربرد کلام و فلسفه در ادبیات
- آشنایی با تاریخچه علم فلسفه
- آشنایی با تاریخچه علم کلام

فعالیت یادگیری:

بررسی تعاریف، موضوعات، اهداف و روش‌های علم کلام و علم فلسفه

تکالیف عملکردی:

مقایسه علم کلام و علم فلسفه در اهداف و مبانی (وجوه تفاوت و شباهت آن‌ها)

فصل دوم: آشنایی با اندیشه‌های کلامی نحله‌های مختلف

— مرجئه

- اشاعره
- معتزله
- شیعیان
- و....

فعالیت یادگیری:

بررسی اندیشه‌های کلامی نحله‌های مختلف

تکالیف عملکردی:

مقایسه اندیشه‌های کلامی نحله‌های مختلف (وجوه تفاوت و شباهت آن‌ها)

فصل سوم: اندیشه‌های کلامی در ادبیات فارسی

- تأثیر اندیشه‌های کلامی اشاعره در ادب فارسی (به ویژه در آثار کسانی چون سنایی، عطار، سعدی، مولانا، حافظ و...)
- تأثیر اندیشه‌های کلامی شیعه و معتزله در ادب فارسی (به ویژه در آثار کسانی چون کسایی، فردوسی، ناصر خسرو و...)
- تأثیر سایر اندیشه‌های کلامی در ادب فارسی

فعالیت یادگیری:

بررسی اندیشه‌های کلامی اشاعره، شیعیان و معتزله در چند متن فارسی

تکالیف عملکردی:

مقایسه چند متن فارسی با توجه به بازتاب اندیشه‌های کلامی اشاعره، شیعیان، معتزله و... در آن‌ها

فصل چهارم: آشنایی با اندیشه‌های نحله‌های مختلف فلسفی

- فلسفه‌های وجودی
- فلسفه‌های شناختی
- و.....

فعالیت یادگیری:

بررسی اندیشه‌های فلسفی نحله‌های مختلف

تکالیف عملکردی:

مقایسه اندیشه‌های فلسفی نحله‌های مختلف (وجوه تفاوت و شباهت آن‌ها)

فصل پنجم: اندیشه‌های فلسفی در ادبیات فارسی

- تأثیر اندیشه‌های فلسفی در آثار بزرگ ادب فارسی
- اندیشه‌های فلسفی ادیبان بزرگ

فعالیت یادگیری:

بررسی اندیشه‌های فلسفی در چند متن فارسی

تکالیف عملکردی:

مقایسه چند متن فارسی با توجه به بازتاب اندیشه‌های فلسفی در آنها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- تکیه بر تمرین و تولید در کلاس درس به شیوه فردی و گروهی و ارائه بازخورد مناسب

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- بدوی، عبدالرحمان (۱۳۷۴)، تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام، مترجم: حسین صابری، مشهد: آستان قدس رضوی
- ۲- فروغی، محمدعلی (۱۳۹۶)، سیر حکمت در اروپا، تهران: زوار

منابع فرعی:

- ۱- شهرستانی، عبدالکریم (۱۳۷۳) ملل و نحل، تصحیح محمدرضا جلالی نائینی، تهران: اقبال
- ۲- مشکور، محمدجواد (۱۳۷۶)، سیر کلام در فرق اسلامی، تهران: شرق
- ۳- مصباح یزدی، محمدتقی (۱۳۶۴)، آموزش فلسفه، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی
- ۴- یثربی، یحیی (۱۳۷۱)، مقدمه‌ای بر فهم و کاربرد درست اصطلاحات فلسفی در ادبیات فارسی، تبریز: دانشگاه تربیت معلم

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی تکوینی: ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره

کارپوشه: ۵ نمره

سرفصل درس «مبانی عرفان و تصوف»

۱. معرفی درس و منطق آن:

اندیشه در باب توحید و شناخت حق و راه های وصول به حقیقت مطلق و غایت و نهایت وجود، در پناه خورشید درخشان اسلام و معارف شکوفا و پر بار و بالنده و الهی، برای هر فرد مسلمان و خواهان وصال به حق ضروری است. حق جویان با استعانت از حق تعالی و قرآن کریم و احادیث و اقوال و سیرت نبوی و پیشوایان دین اندیشه عالی خداشناسی و سیر و سلوک طریق معرفت را رشد داده، آن را به صورت مکتبی پر ارج و بسیار بزرگ و پهناور در آوردند و شیوه حرکت و سیر در راه تعالی و تکامل انسانیت را آموختند. این اندیشه تابناک و این سیر و سلوک، یک مکتب فکری و علمی به وجود آورد که آن را عرفان می خوانیم و راه و رسم و طریقت را تصوف نام می نهیم. در س مبانی عرفان و تصوف دانشجو معلمان را با مبانی نظری و عملی این مکتب و سیر و سلوک آشنا کرده، آنها را در پیمودن راه خودسازی و دیگرسازی که رسالت معلمی است کمک خواهد کرد.

نام درس به فارسی: مبانی عرفان و تصوف نام درس به انگلیسی: Foundations of mysticism and Sufism	مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲ شایستگی کلیدی: موضوعی پیش نیاز: - تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکتری زبان و ادبیات فارسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	
۱- مسائل و موضوعات مرتبط با عرفان و تصوف و نظریه های علمای اسلام در این حوزه را بداند و به کار گیرد.	
۲- ضمن شناخت مبانی نظری و عملی تصوف و عرفان، تفاوت این دو را تشخیص بدهد.	
۳- مقامات، حالات و مدعیات تصوف را تشریح و تحلیل کند.	
۴- در گفتار و نوشتار خود آموزه های عرفانی را بازتاب دهد.	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: تصوف و عرفان

- تعریف تصوف
- تفاوت تصوف و عرفان
- سریع و طریقت و حقیقت

فعالیت یادگیری: بحث در مبانی و تعاریف

تکالیف عملکردی: تحقیق در منابع پژوهشی عرفان و تصوف.

فصل دوم: مقامات و حالات در تصوف

- مقامات و شرح آنها:

- (توبه، ورع، زهد، فقر، صبر، توکل، رضا)
- حالات یا احوال و شرح آنها:
- (مراقبه، قرب، محبت، خوف، رجا، شوق، انس، اطمینان، مشاهده، یقین)

فعالیت یادگیری: شناخت و تشخیص هر کدام از مقامات و حالات.

تکالیف عملکردی: پژوهش در اقوال و احوال متصوفه و عرفا.

فصل سوم: تصوف از قرن دوم تا قرن پنجم هجری قمری

فعالیت یادگیری: آشنایی با شخصیت های برجسته در حوزه تصوف و عرفان در این قرن ها

تکالیف عملکردی: پژوهش در حالات و مقامات هر یک از عرفای این دوره

فصل چهارم: تصوف در قرن های ششم و هفتم هجری قمری

فعالیت یادگیری: آشنایی با شخصیت های برجسته در حوزه تصوف و عرفان در این قرن ها

تکالیف عملکردی: پژوهش در حالات و مقامات هر یک از عرفای این دوره

فصل پنجم: تصوف در قرن های هشتم و نهم هجری قمری

فعالیت یادگیری: آشنایی با شخصیت های برجسته در حوزه تصوف و عرفان در این قرن ها

تکالیف عملکردی: پژوهش در حالات و مقامات هر یک از عرفای این دوره

فصل ششم: فرقه های صوفیه

فعالیت یادگیری: شناخت فرقه های معروف و مطرح صوفیه.

تکالیف عملکردی: پژوهش در یکی از فرقه های متصوفه.

فصل هفتم: مستحسنان متصوفه – اصطلاحات و رموز

- مستحسنان متصوفه

- خرقه پوشیدن و خرقه پوشاندن

- خانقاه

- چله نشینی

- سماع

- اصطلاحات و رموز

فعالیت یادگیری: شناخت اصطلاحات و رموز عرفا و متصوفه و تشریح آنها.

تکالیف عملکردی: پژوهش در منابع متصوفه و اصطلاحات آنها.

فصل هشتم: عشق عرفانی در ادبیات فارسی

- عشق در عرفان

- عقل و عشق

- ادبیات عرفانی

- شعر عرفانی

فعالیت یادگیری: معرفی شاعران و شخصیت های عارف و صوفی در ادبیات فارسی.

تکالیف عملکردی: پژوهش در زمینه عشق و عرفان در شعر شاعران برجسته فارسی.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در آموزش این واحد درسی علاوه بر آشنایی با زمینه های شکل گیری تصوف و عرفان اسلامی، شایسته است شخصیت های برجسته عارف و صوفی و حالات و مقامات آنها برای کسب کمال و طی طریق دانشجو معلمان، معرفی گردد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- غنی، قاسم (۱۳۸۹)، **تاریخ تصوف در اسلام**، تهران: زوار

۲- سجادی، سید ضیاء الدین (۱۳۸۷)، **مقدمه ای بر مبانی عرفان و تصوف**، تهران: سمت

منابع فرعی:

۱- دهباشی، مهدی و سید علی اصغر میرباقری فرد (۱۳۹۴)، **تاریخ تصوف**، تهران: سمت

۲- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۹۳)، **جستجو در تصوف ایران**، تهران: امیرکبیر

۳- ----- (۱۳۹۴)، **ارزش میراث صوفیه**، تهران: امیرکبیر

۴- یثربی، یحیی (۱۳۸۷)، **عرفان نظری**، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه

۵- آن ماری، شیمیل (۱۳۷۴)، **ابعاد عرفان اسلام**، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی

۶- نیکلسون، رینولد (۱۳۸۳)، **عرفان و عارفان مسلمان**، ترجمه: اسدالله آزاد، مشهد: دانشگاه فردوسی

۷- رحیمیان، سعید (۱۳۹۵)، **مبانی عرفان نظری**، تهران: سمت

۸- چیتیک ویلیام سی (۱۳۸۲)، **راه عرفانی عشق**، تهران: انتشارات پیکان

۹- آریا، غلامعلی (۱۳۷۵)، **کلیاتی در مبانی عرفان و تصوف**، تهران: پایا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

ارزیابی عملکردی و پوشه کار: ۵ نمره

سرفصل درس «کارگاه شعر»

۱. معرفی درس و منطق آن:

هدف از این درس آشنایی با عناصر و انواع شعرها و تکنیک‌های به کار رفته در اشعار و شیوه‌های خواندن و سرایش آن است. سرودن شعر یکی از انواع نوشتن خلاقانه است. شعر زمانی ساخته می‌شود که بهترین کلمات در بهترین مکان‌ها قرار می‌گیرند یا توصیف صحنه است با کلمات. هدف پرورش و ظهور ذوق شعر نهفته است، و لازمه آن خواندن و فهم شعر به صورت مستمر. این کارگاه در جهت توانمند کردن دانشجویان برای شناخت دقیق شعر و سرودن آن در صورت داشتن ذوق ادبی و باروز کردن آن است.

نام درس به فارسی: کارگاه شعر نام درس به انگلیسی: Poetry Workshop	مشخصات درس نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ تعداد ساعت: ۴۸ شایستگی کلیدی: موضوعی پیش‌نیاز: - تخصص موردنیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی و زبان‌شناسی
پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	
۱- با انواع شعرها و تکنیک‌های به کار رفته در اشعار و شیوه‌های خواندن و سرایش آن آشنا باشد و آنها را در سخن و نوشتار خود به کار گیرد.	
۲- انواع و گونه‌ها سبک‌های شعری را بشناسد و تحلیل و نقد و ارزیابی کند.	
۳- انواع شعر را بر اثر خواندن زیاد و فراگیری قوانین بسراید.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

چیستی شعر

تعریف شعر و بیان تفاوت آن با نظم

دیدگاه‌های گوناگون درباره شعر

فعالیت یادگیری: بحث گروهی در باره نقش و اهمیت شعر و حدود آن

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از نظرات متخصصان درباره بوطیقای شعر

فصل دوم: مهم‌ترین عوامل خیال‌انگیزی و تصویرسازی در شعر

۱- تشبیه ۲- استعاره ۳- تشخیص ۴- مجاز ۵- کنایه ۶- تضاد، تناقض، پارادکس

۷- حس آمیزی ۸- اغراق و..

فعالیت یادگیری: بررسی هر عنصر در دیوان شاعران

تکالیف عملکردی: کاربرد این عناصر در اشعار سروده شده

فصل سوم: سبک‌ها و ادوار شعری

کهن: سبک هندی، سبک خراسانی، سبک عراقی، سبک بازگشت و...

جریان‌های نو: شعر نو، سفید، حجم، و...

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره شکل‌گیری سبک‌های شعری

تکالیف عملکردی: بررسی نمونه‌هایی از هر سبک با ذکر مولفه‌ها

فصل چهارم: صنایع شعری یا آرایه‌های ادبی

صنایع لفظی: ۱- واج آرایی، تکرار ۲- جناس ۳- ایجاز و...

صنایع معنوی: ۱- مراعات النظیر ۲- ایهام ۳- تلمیح ۴- تضمین و...

فعالیت یادگیری: استخراج صنایع شعری چند شاعر

تکالیف عملکردی: استفاده از صنایع شعری در سروده‌ها

فصل پنجم: اصول و قوانین شعر فارسی

وزن شعر

قافیه و ردیف

فعالیت یادگیری: بررسی چند نمونه

تکالیف عملکردی: کاربرد وزن در انواع شعر و بیان تفاوت هریک

فصل ششم: قالب‌های شعری

۱- غزل ۲- قطعه ۳- مثنوی ۴- رباعی ۵- دوبیتی ۶- ترجیع بند ۷- ترکیب بند

۸- مسمط ۹- قصیده ۱۰- مستزاد ۱۱- چهارپاره ۱۲- شعر نیمایی ۱۳- شعر سپید

فعالیت یادگیری: بحث گروهی درباره سیر قالب‌ها در ادب فارسی

تکالیف عملکردی: سرودن و طبع آزمایی در دو قالب شعری با یک مضمون

فصل هفتم: عناصر معنوی در شعر

۱. عاطفه ۲. اندیشه ۳. تخیل و...

فعالیت یادگیری: تشخیص نمونه‌هایی از انواع عناصر معنوی در شعر

تکالیف عملکردی: نشان دادن عناصر معنوی در شعر چند شاعر معروف

فصل هشتم: زبان شعر

۱- زبان شعر ۲- زبان خاص هر شاعر ۳- زبان کهنه و نو

فعالیت یادگیری: مقایسه زبان خاص هر شاعر از طریق بررسی شعر سه شاعر
تکالیف عملکردی: نشان دادن زبان کهنه و نو در شعر چند شاعر کهن و نوسرا

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل تمرین، کار گروهی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های ارزشیابی و تصحیح شعر؛
- پیش‌بینی درس پژوهی شعرپژوهی؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و ویرایش متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- کاظمی، محمد کاظم، (۱۳۹۶) **روزنه: مجموعه آموزشی شعر**، مشهد: سپیده‌باوران

منابع فرعی:

- ۱- امین، سیدحسن (۱۳۸۷)، **تعریف شعر**، حافظ، اردیبهشت ۱۳۸۷، شماره ۵۰، ص ۲۲-۳۰
- ۲- خانلری، پرویز (۱۳۷۲)، **وزن شعر فارسی**، تهران: توس
- ۳- دانش‌پژوه، منوچهر (۱۳۸۰)، **تفنن ادبی در شعر فارسی**، تهران: طهوری
- ۴- رستگار فسایی، منصور (۱۳۸۰)، **انواع شعر فارسی**، شیراز: نوید شیراز
- ۵- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۵۶)، **شعر بی نقاب شعر بی دروغ**، تهران: جاویدان
- ۶- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۶۳)، **سیری در شعر فارسی**، تهران: جاویدان
- ۷- شفیعی کدکنی، محمدرضا (۱۳۹۰)، **صورخیال در شعر فارسی**، تهران: آگه
- ۸- شمیس، سیروس (۱۳۷۴)، **سبک شناسی شعر**، تهران: فردوس

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت تشخیص اولیه شعر

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره + شعر شناسی و سرودن شعر ۱۰ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سرفصل درس «کارگاه داستان‌نویسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ادبیات داستانی ایران یکی از میراث‌های ماندگار و غنی ادبی ماست که مطالعه در ابعاد مختلف آن به دانشجویان کمک می‌کند ضمن بهره‌گیری از این درس در جهت تدریس بهتر، بتوانند دانش آموزان مستعد را در نوشتن داستان یاری رسانند. نویسندگی و آفرینش‌های ادبی در زمینه شعر و داستان، از فرصت‌های جذاب کارآفرینانه هم است. زمینه‌های این حوزه در آموزش‌های دانشگاهی در متن خوانی وجود دارد اما لازم است به‌طور حرفه‌ای با نویسندگی خلاق و در عمل و با حضور نویسندگان حرفه‌ای این کار دنبال شود. در این درس دانشجو اصول و مبانی نگارش داستان را در کارگاه آموزشی فرامی‌گیرد. این درس می‌تواند زمینه‌های خلاقیت و نویسندگی خلاق را در دانشجویان فراهم آورد. در این کارگاه تکیه بر نگارش و کار عملی است که البته با دانستن نکات فنی داستان‌نویسی ممکن می‌شود. نوشتن داستان تنها نقل‌خاطر نیست، نویسنده داستان را باید تا حد ممکن به حادثه، درگیری و بحران نزدیک کند تا بتواند ذهن خواننده را در سطرهای نخست به تسخیر درآورد. با تمرکز بر حادثه و بحران اصلی به شخصیت پردازی و تصویرسازی پردازد و در نهایت با پایانی ناگهانی و غیرمنتظره داستان را تمام کند. چنین داستانهایی باید با آموزش تکنیک‌های خاص همراه شود که در این کارگاه آموختنی است.

نام درس به فارسی: کارگاه داستان‌نویسی نام درس به انگلیسی: Story workshop	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: کارگاهی
۱- با اصول و مبانی نگارش داستان بیشتر آشنا شود.	تعداد واحد: ۱
۲- سبک‌های داستانی را بشناسد و در داستان‌نویسی به کار برد.	تعداد ساعت: ۴۸
۳- داستان‌های نگاشته شده را نقد و بررسی کند.	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: آیین نگارش
	تخصص موردنیاز برای تدریس:
	دکترای زبان و ادبیات فارسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

داستان چیست؟

ویژگی‌های نویسنده

ایده یا فکر اولیه

تاریخچه داستان

فعالیت یادگیری: فهرستی از ویژگی‌های نویسنده تهیه و در کلاس ارائه کنید.

تکالیف عملکردی: نگارش پنج ایده که مناسب یک داستان کوتاه است.

فصل دوم: روش‌های نوشتن داستان به کمک خط طرح

۱. شروع داستان

۲. شخصیت اصلی داستان (توصیف اجمالی)

۳. حادثه‌ی اصلی داستان

۴. پایان داستان

فعالیت یادگیری: دو داستان را بخوانید سپس خط طرح داستان‌ها را بنویسید.
تکالیف عملکردی: خط طرح یکی از داستان‌های مورد علاقه خود را بنویسید.

فصل سوم: کاربرست عناصر داستانی

آغاز و میانه در داستان.

پلات چیست؟

موضوع و مضمون و پیرنگ.

گفتگو در داستان.

عناصر صحنه.

شخصیت پردازی.

درونمایه

الگوی حادثه

زاویه دید داستان

فضاسازی

فعالیت یادگیری: عناصر داستانی را در یک داستان مشهور ایرانی بیابید.
تکالیف عملکردی: داستان کوتاهی بنویسید و عناصر آن را نشان دهید.

چهارم: نگارش انواع داستان

• رمان (ناول)

• داستان بلند

• داستان نیمه بلند (ناولت)

• داستان کوتاه (نول)

• داستانک (داستان کوتاه کوتاه)

فعالیت یادگیری: داستان کوتاه و رمان را مقایسه و تفاوتها و تشبهاات هریک را در جدولی دوستونی ذکر کنید.

تکالیف عملکردی: با ایده گرفتن از داستانک‌های گلستان سعدی، یک نمونه داستان کوتاه بنویسید.

فصل پنجم: تکنیک‌های خلاقیت در داستان نویسی

شروع مناسب

اولین پاراگراف

شخصیت پردازی خلاق

زاویه دید موثر

دیالوگ‌های قوی

فضاسازی و روایت قدرتمند

طرح داستان جاذب

کشمکش و درگیری متنوع

مشخص کردن نقطه اوج بحران

گره‌گشایی

فعالیت یادگیری: داستانهای یک نویسنده ایرانی را از این منظر بررسی کنید که آیا خلاقانه است یا خیر.

تکالیف عملکردی: با شگردهای خلاقیت در پرورش داستان، داستان کوتاهی بنویسید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل تمرین، کار گروهی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های ارزشیابی و تدریس؛
- پیش‌بینی درس پژوهی داستان‌نویسی؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و نمونه و نگاذش داستان به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- میرصادقی جمال (۱۳۶۰)، **ادبیات داستانی**، تهران: موسسه فرهنگی ماهور

۲- حجوانی مهدی (۱۳۷۶)، **مایه داستان**.. تهران: موسسه انتشاراتی سوره

منابع فرعی:

۱- ابراهیمی، نادر (۱۳۷۸)، **ساختار و مبانی ادبیات داستانی**، تهران: حوزه هنری

۲- اخو، احمد (۱۳۷۱)، **دستور زبان داستان**، اصفهان: نشر فردا

۳- ادوین میور (۱۳۷۳)، **ساختار رمان**، ترجمه فریدون بدره‌ای، تهران: اندیشه‌های مصر نو

- ۴- ایرانی، ناصر (۱۳۶۴)، **داستان: تعاریف، ابزارها و عناصر**، تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- ۵- بالایی، کریستف (۱۳۷۷)، **پیدایش رمان فارسی**، ترجمه مهوش قویمی و نسرين خطاط، تهران: معین و انجمن ایران شناسی فرانسه
- ۶- براهنی، رضا (۱۳۶۲)، **قصه نویسی**، تهران: نشر نو
- ۷- پراین، لارنس (۱۳۸۰)، **تأملی دیگر در باب داستان**، ترجمه محسن سلیمانی، تهران: حوزه هنری، ۱۳۶۲، تهران: شیرین
- ۸- حنیف، محمد (۱۳۷۹)، **راز و رمزهای داستان نویسی**، تهران: مدرسه
- ۹- ذوالفقاری، حسن (۱۳۹۶)، **چهل داستان کوتاه ایرانی از چهل نویسنده معاصر**، تهران: نیما
- ۱۰- رحمانی خیاوی، صمد (۱۳۸۲)، **سیری در دنیای داستان نویسی**، تبریز: همادر
- ۱۱- زرافا، میشل (۱۳۶۸)، **ادبیات داستانی**؛ رمان و واقعیت اجتماع، ترجمه نسرين پروینی، فروغی
- ۱۲- سلیمانی، محسن (۱۳۷۱)، **واژگان ادبیات داستانی**، تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی
- ۱۳- کوندرا، میلان (۱۳۹۴)، **هنر رمان**، ترجمه پرویز همایون پور، تهران: قطره
- ۱۴- گلشیری، احمد (۱۳۶۸)، **داستان و نقد داستان** (۳ جلد)، اصفهان: جی شهر
- ۱۵- گلشیری، احمد (۱۳۷۷)، **داستان و نقد داستان**، تهران: نگاه
- ۱۷- مارکز، گابریل گارسیا (۱۳۸۰)، **کلاس قصه نویسی**، چگونه داستانی را تعریف کنیم، ترجمه محمد رضا راهور، تهران: شیرین
- ۱۸- متین، پیمان و احسان یار شاطر، (۱۳۸۲)، **ادبیات داستانی در ایران زمین**، تهران: امیرکبیر
- ۱۹- مستور، مصطفی (۱۳۷۹)، **مبانی داستان کوتاه**، تهران: مرکز
- ۲۰- مولوی، فرشته (۱۳۷۱)، **کتابشناسی داستان کوتاه ایران و جهان**، تهران: نیلوفر
- ۲۱- میر عابدینی، حسن (۱۳۸۳)، **صد سال داستان نویسی**، تهران: چشمه، بهار
- ۲۲- میرصادقی جمال (۱۳۷۸)، **پیشکسوت‌های داستان کوتاه**، تهران: نگاه
- ۲۳- میرصادقی جمال (۱۳۶۶)، **ادبیات داستانی؛ قصه، داستان کوتاه، رمان**، تهران: شفا
- ۲۴- میرصادقی، جمال و میمنت میرصادقی (۱۳۷۱)، **جهان داستان**، تهران: معین
- ۲۵- میرصادقی، جمال و میمنت میرصادقی (۱۳۷۷)، **واژه نامه هنر داستان نویسی**، تهران: کتاب مهناز
- ۲۶- میرصادقی، جمال (۱۳۸۲)، **داستان نویس های نام آور معاصر ایران**، تهران: اشاره
- ۲۷- میرصادقی، جمال (۱۳۷۵)، **داستان و ادبیات**، تهران: نگاه
- ۲۸- میرصادقی، جمال (۱۳۷۶)، **عناصر داستان**، تهران: سخن
- ۲۹- میشل آدام ژان و فرانسواز رواز (۱۳۸۳)، **تحلیل انواع داستان**، ترجمه آذین حسین زاده و کتایون شهیرراد، تهران: قطره
- ۳۰- وستلند، پتر (۱۳۷۱)، **شیوه‌های داستان نویسی**، ترجمه محمد حسین عباس پور تمیجانی، تهران: مینا
- ۳۱- یونسی، ابراهیم (۱۳۵۱)، **هنر داستان نویسی**، تهران: امیرکبیر

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت تحلیل

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره + نگارش داستان ۱۰ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سرفصل درس «کارگاه نمایش نامه نویسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

نمایش نامه داستانی است به منظور اجرا شدن بر صحنه تئاتر نوشته می شود. نمایش نامه نویسی از گونه های رایج نویسندگی و از هنرهای هفتگانه است. این گونه شامل نوشته هایی است که در آن ها متن نمایش به کمک تکنیک هایی نوشته می شود. ادبیات نمایشی از بخش های اصلی و پایه ای هنرهای نمایشی است. در این کارگاه ضمن آشنایی با نمایش در ایران و جهان، به اصول و فنون و شیوه های نگارش متون دراماتیک هم می پردازد. ادبیات نمایشی واسطه ادبیات و صحنه نمایش است و رویکردی ادبی-نمایشی دارد. با توجه به ادبیات غنی فارسی، این کارگاه می تواند به دانشجویان توانایی نگارش انواع متون نمایشی در حوزه فرهنگ فارسی را بدهد. این گونه جز آنکه تمرین مهم نویسندگی است، یکی از مهارت هایی است که معلم زبان و ادبیات فارسی برای نگارش و اجرای نمایش نامه در فعالیت های جنبی مدرسه بدان نیاز دارد. کارگاه نمایش نامه نویسی به دانشجویان روش های نگارش و آموزش و اجرای این مهارت را می آموزد تا به عنوان تمرینی موثر هم خود و هم دانش آموزان را بدان عادت دهند.

مشخصات درس نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ تعداد ساعت: ۴۸ شایستگی کلیدی: موضوعی پیش نیاز: آیین نگارش تخصص مورد نیاز برای تدریس: دکترای زبان و ادبیات فارسی	نام درس به فارسی: کارگاه نمایش نامه نویسی نام درس به انگلیسی: Playwright workshop پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ۱- با منابع و نمونه های موفق نمایش نامه نویسی آشنا شود. ۲- انواع و روش های نگارش نمایش نامه نویسی را فراگیرد. ۳- در کارگاه آموزشی، نمایش نامه بنویسد.
---	---

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

اهداف و فواید نمایش نامه نویسی

-تاریخ ادبیات و نمایش

-نمایش نامه نویسی کلاسیک تا مدرن

-پرورش حس و تخیل

-پرورش و تقویت ذهن

فعالیت یادگیری: مقایسه نمایش نامه با فیلم نامه

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از آثار ادبی که نمایش نامه شده اند.

فصل دوم: انواع نمایش نامه

نمایش نامه کم‌دی

نمایش نامه درام

نمایش نامه ملودرام

نمایش نامه تراژدی

نمایش نامه طنز

نمایش نامه هجو

نمایش نامه لغو

فعالیت یادگیری: خواندن نمونه‌هایی از انواع نمایش نامه در کلاس

تکالیف عملکردی: نگارش یکی از انواع نمایش نامه

فصل سوم: روش‌های نگارش نمایش نامه

آموزش دیالوگ نویسی و تبدیل داستان به نمایش نامه

فعالیت یادگیری: بررسی خاطرات طه حسین که به زبان سوم شخص است.

تکالیف عملکردی: نگارش خاطره و سفرنامه به یکی از روش‌های آموزش داده شده.

فصل چهارم: اصول و مبانی و قواعد نمایش نامه نویسی

مقدمه چینی

گره افکنی

کشمکش

ساختار نمایش نامه

نقطه اوج

گره گشایی

نتیجه نهایی

طراحی لباس

فعالیت یادگیری: انطباق اصول و قواعد مبانی نمایش نامه نویسی با چند نمونه از کتاب‌های درسی

تکالیف عملکردی: نگارش نمایش نامه از یکی از داستان‌های مثنوی

فصل پنجم: نمونه‌های موفق نمایش نامه نویسی

فعالیت یادگیری: خواندن نمونه‌های موفق نمایش نامه در کلاس

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از نمونه‌های موفق نمایش نامه ایرانی و خارجی

فصل ششم: بهره‌گیری از متون ادبی فارسی در نگارش نمایش
فعالیت یادگیری: نقد و بررسی یک نمایش ایرانی
تکالیف عملکردی: نگارش یک نمایش‌نامه بر اساس یکی از متون ادب فارسی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل کار گروهی؛
- پیش‌بینی درس پژوهی نمایش‌نامه نمایش‌نامه؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و تولید متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- شماسی، عبدالحی (۱۳۹۴)، **نمایش‌نامه‌نویسی: چگونه آغاز کنیم؟**، تهران: آریا گهر

منابع فرعی:

- ۱- دهقانی، بابک (۱۳۹۲)، **گاهی به مبانی نمایش‌نامه‌نویسی و تحلیل نمایش‌نامه**، تهران: ناشر مؤلف
- ۲- گریگ، نوئل (۱۳۸۶)، **راهنمای عملی نمایش‌نامه‌نویسی**، مترجم مصطفی امینی، تهران: نشر افراز
- ۳- فرخی، حسین (۱۳۸۶)، **نمایش‌نامه‌نویسی در ایران از آغاز تا ۱۳۷۰**، تهران: فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه دو متن به منظور ارزیابی دانشجویان
ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی‌شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره + کار کارگاهی ۱۰ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سرفصل درس «کارگاه مقاله‌نویسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

نگارش مقاله در زمره هنرهای پژوهشگران در اشاعه دستاوردهای علمی و به مثابه ابزاری برای بازاریابی مهارت‌های علمی در مجامع علمی محسوب می‌شود. تدوین مقاله علمی برای انتشار در مجله‌های علمی به ویژه در محیط‌های دانشگاهی شیوه متعارفی برای تولیدکنندگان و دست‌اندرکاران مسائل علمی است. در این درس با اصول مقاله‌نویسی و انواع مقاله‌ها، آشنا می‌شویم تا دانشجو قادر باشد برخی مقاله‌های علمی و آموزشی را بنویسد. در این کارگاه کوشش می‌شود روش‌های نوین نگارش مقالات دانشگاهی و آسیب‌های آن آموزش داده شود.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: کارگاه مقاله‌نویسی نام درس به انگلیسی: Article Writing Workshop
نوع درس: کارگاهی	
تعداد واحد: ۱	
تعداد ساعت: ۴۸	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز: آیین نگارش	
تخصص موردنیاز برای تدریس:	
دکترای زبان و ادبیات فارسی و زبان‌شناسی	
	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود: ۱- با انواع مقاله و مهارت‌ها و شیوه‌های نگارش هر یک آشنا باشد و آنها را توضیح دهد. ۲- انواع و گونه‌های مقاله را تحلیل و نقد و ارزیابی کند. ۳- بتواند انواع مقاله را بنویسد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات و تعاریف

انواع نگارش مقالات:

- مقاله‌های مروری
- مقاله‌های پژوهشی
- گردآوری
- نقد و بررسی
- مطالعه موردی
- گزارش پیشرفت کار
- مقاله‌های مفهومی

موضوعات مقالات: اجتماعی، ادبی، علمی، آموزشی، اخلاقی و تربیتی، فلسفی، عرفانی، سیاسی، تاریخی، دینی، هنری، ورزشی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی در باره نقش و اهمیت مقاله‌های پژوهشی

تکالیف عملکردی: مقایسه مقاله‌های مروری با مقاله‌های پژوهشی

فصل دوم: اجزای مقاله‌های علمی

- عنوان (معمولاً منعکس کننده مندرجات مقاله و حاوی کلیدواژه‌ها)
- نام، نشانی، درجه تحصیلی، محل کار و سمت نویسنده/نویسندگان
- چکیده (معمولاً چکیده راهنما یا چکیده ساختار یافته)
- کلیدواژه‌ها (جهت افزایش دسترس پذیری مقاله در هنگام جستجو)
- مقدمه (زمینه سازی برای آغاز بحث اصلی و معرفی مقدماتی پژوهش)
- بیان مسئله (اشاره به مشکلی که زمینه ساز اجرای پژوهش شده است)
- تبیین هدف/اهداف پژوهش
- پرسش/پرسشهای پژوهش و گاهی فرضیه/فرضیه‌های پژوهش
- پیشینه پژوهش، مرور نوشتارها و تشریح مبانی نظری مرتبط با موضوع
- معرفی پروژه تحقیقاتی، تبیین ضرورت اجرا و ویژگیهای متمایز کننده آن
- تشریح روش شناسی مورد استفاده و تبیین رویکرد مقاله
- ابزار گردآوری داده‌ها، روش نمونه گیری و ابزار تحلیل داده‌ها
- توصیف ویژگیهای جامعه پژوهش و مشخصات نمونه گرفته شده از آن
- تبیین محدوده و محدودیتهای پژوهش
- ارائه یافته‌های توصیفی و تحلیلی (معمولاً همراه با جدول و نمودار)
- بحث و نتیجه گیری (پاسخگویی به پرسشهای پژوهش و تامین هدف)
- پیشنهاد/پیشنهادهایی برای پژوهش‌های بعدی
- تقدیر و تشکر (ذکر نام افراد یا موسساتی که در مقاله مشارکت داشته اند)
- منابع مورد استفاده و گاهی ذکر منابعی برای مطالعه بیشتر
- پیوستها (مثل واژه نامه تخصصی، متن پرسشنامه یا معرفی نویسنندگان)

فعالیت یادگیری: بررسی متن مقاله پژوهشی

تکالیف عملکردی: اصلاح نشانه گذاری یک متن انتخابی

فصل سوم: مراحل تهیه مقاله

شیوه‌های نوشتن مقالات علمی پژوهشی و علمی ترویجی به صورت کاربردی

- ۱- انتخاب موضوع
- ۲- مطالعه دقیق موضوع
- ۳- تفکر درباره موضوع

- ۴- جمع آوری اطلاعات
- ۵- طرح مقاله
- ۶- یادداشت برداری
- ۷- تنظیم یادداشت‌ها
- ۸- نوشتن بندها بر اساس یادداشت‌ها
- ۹- بازخوانی و اصلاح و ویرایش مقاله
- ۱۰- پاک‌نویس کردن
- ۱۱- ذکر منابع و مآخذ

فعالیت یادگیری: تهیه طرح چند مقاله

تکالیف عملکردی: بررسی کاربرد شیوه خط فارسی در مطبوعات

فصل چهارم: دانستنی‌های چاپ مقاله

- آشنایی با مجلات معتبر، غیر معتبر و جعلی مجلات ISI و سایر مجلات
- نحوه یافتن مجلات علمی داخلی و خارجی در زمینه رشته تخصصی دانشجویان
- معرفی مجلات معتبر داخلی و خارجی، انواع پایگاه‌های نمایه‌کنندگان مقالات
- آشنایی با مجلات دارای ضریب تاثیر
- شیوه‌های نوشتن مقالات جهت ارسال به مجلات ISI و ISC
- نحوه استناد و منبع‌نویسی و کاور لتر و... استانداردسازی در مجلات داخلی و ISI
- خطاهای رایج و رعایت اخلاق در مقاله‌نویسی
- نحوه انتخاب داور از پایگاه‌های معتبر علمی
- نحوه پاسخگویی به داوران و اصلاحات مقاله

فعالیت یادگیری: ارائه لیست تمامی نشریات داخلی و خارجی مورد تایید وزارت علوم توسط دانشجویان

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست غلط‌های املایی مشهور و پرکاربرد

فصل پنجم: مستندسازی مقالات علمی

شیوه‌های استناد نوشته در انواع و گونه‌های نوشتاری (مقاله، رساله، کتاب، و...)

استناد به منابع الکترونیک

نمایه‌سازی

تدوین فهرست منابع

ساختار شکلی مقاله و کتاب و...

فعالیت یادگیری: مشارکت دانشجویان در بحث گروهی بررسی شکلی چند مقاله به لحاظ مستندسازی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل تمرین، کار گروهی؛
- پیش‌بینی درس پژوهی مقاله‌نویسی؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و نگارش مقاله در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- فتوحی، محمود (۱۳۸۵)، آیین نگارش مقاله‌های علمی پژوهشی، تهران: سخن

منابع فرعی:

- ۱- طوسی، بهرام (۱۳۶۵)، هنر نوشتن و مهارت‌های مقاله‌نویسی: طرز نوشتن مقاله‌های پژوهشی، علمی و ادبی مطابق با استانداردهای بین‌المللی و دانشگاهی. مشهد: فرخ
- ۲- زارع‌پور، ابراهیم (۱۳۹۴)، مقاله‌نویسی: راهنمای کاربردی نگارش مقالات علمی پژوهشی و ISI. تهران: کتاب کسرا
- ۳- امیری، محمود (۱۳۹۲)، راهنمای جامع نگارش و چاپ مقاله‌های علمی ISI، تهران: جهاد دانشگاهی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت نگارش مقاله

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره + نگارش مقاله ۱۰ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سرفصل درس «کارگاه خاطره و سفرنامه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

خاطره و سفرنامه از گونه‌های رایج نویسندگی است و شامل نوشته‌هایی است که در آن‌ها رویدادهای زندگی و سفر شرح داده می‌شود. این دو جدای از آنکه تمرین مهم نویسندگی است، یکی از منابع مهم مطالعاتی نیز به شمار می‌روند که از دیرباز مورد توجه بوده است. هر قدر سبک نگارش خاطره و سفرنامه زیباتر و آراسته‌تر باشد، خواندنی‌تر و گیراتر می‌شوند. کارگاه خاطره و سفرنامه به دانشجویان روش‌های نگارش و آموزش و تدریس این دو مهارت را می‌آموزد تا به عنوان تمرینی موثر هم خود و هم دانش‌آموزان را بدان عادت دهند.

مشخصات درس	نام درس به فارسی: کارگاه خاطره و سفرنامه نام درس به انگلیسی: Memorial and Travelogue Workshop
نوع درس: کارگاهی	
تعداد واحد: ۱	
تعداد ساعت: ۴۸	
شایستگی کلیدی: موضوعی	
پیش‌نیاز: آیین نگارش	
تخصص مورد نیاز برای تدریس:	پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود:
دکترای زبان و ادبیات فارسی	۱- با منابع و نمونه‌های موفق خاطره و سفرنامه آشنا باشد و آنها را معرفی نماید. ۲- انواع و روش‌های نگارش خاطره و سفرنامه را بداند و تفاوت و شباهت آنها را در کاربرد ارزیابی و تحلیل نماید؛ ۳- خاطرات و سفرنامه‌هایی با ویژگی‌های مطلوب بنویسد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

اهداف و فواید خاطره و سفرنامه

کاربرد خاطره و سفرنامه در مطالعات تاریخی و ادبی

فعالیت یادگیری: مقایسه خاطره و سفرنامه با هم و بیان تفاوتها و تشابهات

تکالیف عملکردی: جمع‌آوری اطلاعات مختلف سیاسی، اجتماعی و ادبی از خلال خاطره و سفرنامه و ارائه به کلاس

فصل دوم: انواع و گونه‌ها

انواع سفرنامه: واقعی، تخیلی، تمثیلی و...

انواع خاطره

فعالیت یادگیری: خواندن نمونه‌هایی از انواع خاطره و سفرنامه در کلاس

تکالیف عملکردی: نگارش خاطرات هفته به یکی از انواع

فصل سوم: روش‌های نگارش خاطره و سفرنامه

فعالیت یادگیری: بررسی خاطرات طه حسین که به زبان سوم شخص است.
تکالیف عملکردی: نگارش خاطره و سفرنامه به یکی از روشهای آموزش داده شده.

فصل چهارم: اصول و قواعد سفرنامه و خاطره نویسی
فعالیت یادگیری: انطباق اصول و قواعد سفرنامه و خاطره نویسی با چند نمونه از کتابهای درسی
تکالیف عملکردی: نگارش خاطرات یک هفته با اصول و قواعد سفرنامه و خاطره نویسی

فصل پنجم: نمونه‌های موفق سفرنامه و خاطره نویسی
فعالیت یادگیری: خواندن نمونه‌های موفق سفرنامه و خاطره نویسی در کلاس
تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از نمونه‌های موفق سفرنامه و خاطره نویسی

فصل ششم: نقد و بررسی سفرنامه و خاطره نوشته‌ها
فعالیت یادگیری: نقد و بررسی یک سفرنامه از نویسنده ایرانی و خارجی دوره قاجار و مقایسه تفاوت دیدگاه آنها
تکالیف عملکردی: نقد و بررسی یک کتاب خاطره یا یادداشت روزانه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل کار گروهی؛
- پیش‌بینی درس پژوهی سفرنامه و خاطره نویسی؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و تولید متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- درخشنده، ابوالفضل (۱۳۹۵)، **آموزش خاطره‌نویسی پیشرفته**، تهران: حدیث قلم

منابع فرعی:

- ۱- حسینی‌نژاد، حسین (۱۳۸۲)، **آموزش خاطره‌نویسی**، تهران: لوح زرین
- ۲- دانش‌پژوه، منوچهر (۱۳۸۰)، **تا پخته شود خامی (سفرنامه خارجیانی که از ایران دیدار کرده‌اند)** تهران: ثالث؛ مرکز بین‌المللی گفتگوی تمدن‌ها

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه دو متن به منظور ارزیابی دانشجویان

سرفصل درس «کارگاه ویراستاری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

هدف عمده این دوره آشنایی با اصول بنیادی در درست‌نویسی و شناخت کافی از غلط‌های نگارشی، آشنایی با انواع ویرایش و تسلط کافی جهت ویراستاری نوشته‌های مختلف است. امروزه مراکز چاپ و نشر کتاب، روزنامه‌ها و سازمان‌ها اغلب از دانش‌آموختگان رشته زبان و ادبیات فارسی به‌عنوان ویراستار فنی و ادبی، نسخه‌پرداز، بهره‌می‌گیرند و می‌توانند حضوری فعال داشته باشند. ویراستاری زبانی و ادبی، برای دانش‌آموختگان این رشته تاکنون یکی از منابع خوب کسب درآمد بوده است. دانش‌آموختگان رشته زبان و ادبیات فارسی می‌توانند از این فرصت کارآفرینانه بهره‌گیرند و با تأسیس موسسه یا مراکز ویراستاری حرفه‌ای پاسخگوی نیاز جامعه باشند. جز این، کارگاه ویراستاری به تحکیم و تثبیت درس‌های دستور زبان، ویرایش و نگارش کمک می‌کند. کار عملی و دقیق در این کلاس‌ها می‌تواند دانشجویان را برای انتقال این مهارت به دانش‌آموزان یاری دهد.

نام درس به فارسی: کارگاه ویراستاری نام درس به انگلیسی: Editorial workshop	مشخصات درس
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	نوع درس: کارگاهی
۱- با انواع ویرایش و کسب انواع مهارت‌ها و شیوه‌های هر یک آشنا شود،	تعداد واحد: ۱
۲- انواع و گونه‌های ویرایش را تحلیل و نقد و ارزیابی کند.	تعداد ساعت: ۴۸
۳- بتواند انواع متون را ویرایش کند.	شایستگی کلیدی: موضوعی
	پیش‌نیاز: آیین نگارش
	تخصص موردنیاز برای تدریس:
	دکترای زبان و ادبیات فارسی و
	زبان‌شناسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

ویرایش فنی و حدود آن

دیدگاه‌های گوناگون درباره رسم‌الخط فارسی

بندنویسی و پاراگراف‌بندی

فعالیت یادگیری: بحث گروهی در باره نقش و اهمیت ویرایش و حدود آن

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از نظرات متخصصان این حوزه

فصل دوم: نشانه‌گذاری

فعالیت یادگیری: ارائه یک متن صحیح نشانه‌گذاری شده و بیان علت کاربرد هر نشانه

تکالیف عملکردی: اصلاح نشانه‌گذاری یک متن انتخابی

فصل سوم: شیوه خط فارسی

جدانویسی و پیوسته نویسی

نگارش همزه و...

فعالیت یادگیری: بررسی نمونه ها

تکالیف عملکردی: بررسی کاربرد شیوه خط فارسی در مطبوعات

فصل چهارم: املای درست واژگان

فعالیت یادگیری:

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست غلط‌های املایی مشهور و پرکاربرد

فصل پنجم: مباحث تکمیلی فنی

آوانگاری، اعراب‌گذاری نشانه‌های اختصاری عددنویسی و فرمول‌نویسی ضبط اعلام بیگانه

فعالیت یادگیری: بررسی چند نمونه

تکالیف عملکردی: کاربرد نشانه‌های اختصاری؛ عددنویسی و فرمول‌نویسی و... در متن

فصل ششم: مستندسازی و کتاب آرایی

شیوه‌های استناد نوشته در انواع و گونه‌های نوشتاری (مقاله، رساله، کتاب، و...)

استناد به منابع الکترونیک

نمایه سازی

تدوین فهرست منابع

ساختار شکلی مقاله و کتاب و...

فعالیت یادگیری: مشارکت دانشجویان در بحث گروهی بررسی شکلی چند کتاب و مقاله

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست غلط‌های املایی مشهور و پرکاربرد بررسی و اصلاح نمونه‌های نادرست کتاب آرایی

فصل هفتم: ویرایش زبانی: کلیات

جایگاه زبان فصیح در زندگی، نیاز به درست‌نویسی و علل آن و...

آشنایی با ویرایش زبانی و حدود آن

انواع غلط‌های تلفظی، معنایی، ساختاری، کاربردی در زبان فارسی

گرفته‌برداری

فعالیت یادگیری: تشخیص نمونه‌هایی از انواع غلط‌های تلفظی، معنایی، ساختاری

تکالیف عملکردی: تهیه جدولی از گرفته‌برداری‌های نادرست در نثرهای ترجمه

فصل هشتم: کاربردهای نادرست زبانی

واژگانی، تعبیری و اصطلاحی

درازنویسی

تکرار زاید واژگان (حشو)

ابهام و کژتابی

فعالیت یادگیری: آموزش از طریق الگوی بدیعه پردازی؛ آموزش از طریق الگوی مقایسه جملات آموزش از طریق همیاری

تکالیف عملکردی: تهیه جدولی از انواع کاربردهای نادرست واژگانی، تعبیری و اصطلاحی؛ یافتن جمله‌های دراز و مبهم در نثرهای آموزشی یا اداری و اصلاح آن‌ها؛ یافتن جمله‌های زاید واژگان (حشو) در نثرهای اداری و اصلاح آن‌ها

فصل نهم: واژگان عربی در فارسی

نشانه‌های جمع، تنوین، مطابقت صفت و موصوف، «یت» مصدرساز، «ال» مشتقات عربی در فارسی، افعال تفضیل

فعالیت یادگیری: آموزش از طریق کارگروهی بحث گروهی درباره علل رواج عربی در فارسی

تکالیف عملکردی: یافتن جمله‌های دراز و مبهم در نثرهای آموزشی یا اداری و اصلاح آن‌ها؛ ویرایش کاربردهای نادرست نشانه‌های جمع، تنوین، مطابقت صفت و موصوف، «یت» مصدرساز، «ال» مشتقات عربی در فارسی، افعال تفضیل

فصل دهم: خطاهای کاربرد نادرست فعل و حرف

ناهماهنگی نهاد با فعل

حذف بی‌قرینه فعل

مجهول نابه‌جا

خطاهای کاربرد نادرست حرف اضافه، نشانه، ربط

فعالیت یادگیری: مشارکت دانشجویان در بحث گروهی درباره علت خطاهای کاربردهای نادرست فعل بررسی چند متن از منظر کاربرد نادرست حروف

تکالیف عملکردی: تهیه چک لیست از خطاهای کاربردهای نادرست فعل ویرایش خطاهای کاربرد نادرست حرف در متن

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل تمرین، کار گروهی؛
- آموزش توأمان شیوه‌های ارزشیابی و تصحیح ویرایش؛
- پیش‌بینی درس پژوهی ویرایش؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و ویرایش متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ذوالفقاری، حسن (۱۳۹۶)، آموزش ویراستاری و درست‌نویسی، تهران: علم

منابع فرعی:

- ۱- فرهنگستان زبان و ادب فارسی (۱۳۸۶)، دستور خط، تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی
- ۲- سمیعی، احمد (۱۳۷۴)، نگارش و ویرایش، تهران: سمت
- ۳- صدیق بهزادی، ماندانا (۱۳۷۵)، شیوه‌نامه ضبط اعلام انگلیسی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی
- ۴- غلامحسین زاده، غلامحسین (۱۳۸۵)، آیین نگارش و ویرایش، تهران: سمت
- ۵- یاحقی، محمدجعفر، محمد مهدی ناصح (۱۳۶۸)، راهنمای نگارش و ویرایش، مشهد: آستان قدس رضوی
- ۶- نجفی، ابوالحسن (۱۳۷۵)، غلط ننویسیم، تهران: مرکز نشر دانشگاهی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت ویرایش

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۸ نمره + ویرایش متن ۷ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

سرفصل درس «کارگاه روزنامه‌نگاری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

هدف دوره آشنایی با سیر تاریخی و شیوه‌های چاپ و نشر، مراحل مختلف تأسیس، تهیه و انتشار روزنامه، مسائل حقوقی و قانونی راه‌اندازی و نشر مطبوعات، انواع روزنامه‌ها (سیاسی، اجتماعی یا سیاسی، فرهنگی اجتماعی و...) و سبک و شیوه‌های نگارش اخبار، گزارش‌ها، ویرایش مطالب روزنامه‌ها (صفحه‌آرایی، لیتوگرافی، چاپ، توزیع، آرشیو، امور فنی، روابط عمومی) و شیوه‌های صحیح سوژه‌یابی اخبار علمی، سبک‌ها و شیوه‌های خبرنگاری برای سوژه‌های مختلف خبری، روش‌های انجام مصاحبه‌های خبری و گزارش‌نویسی از فرایندهای تهیه خبر و اشکال نوین روزنامه‌نگاری به ویژه استفاده از چند رسانه‌ای‌ها و رسانه‌های اجتماعی است. بسیاری از مطبوعات با در اختیار داشتن نویسندگان چیره‌دست که قادر به آفرینش‌های ادبی و هنری هستند، طرفدارانی بسیار به دست آورده‌اند. یکی از مهم‌ترین و پرهیجان‌ترین فرصت‌های کارآفرینانه دانش‌آموختگان رشته زبان و ادبیات فارسی، فعالیت در حوزه مطبوعات (روزنامه‌ها، مجلات، نشریات و...) است. در گذشته تاریخ مطبوعات فارسی نیز اغلب ادبا و شاعرانی مثل صوراسرافیل، دهخدا، بهار، خانلری، یغمایی و... پیشگام بوده و روزنامه‌نگاری جز آنکه موجب بسیاری تحولات اجتماعی بوده، سرنوشت زبان و نثر فارسی را نیز به سوی ساده‌نویسی رقم زده‌اند.

نام درس به فارسی: کارگاه روزنامه‌نگاری	مشخصات درس
نام درس به انگلیسی: Journalism Workshop	نوع درس: کارگاهی
پایامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:	تعداد واحد: ۱
۱- با سیر تاریخی و شیوه‌های چاپ و نشر، مراحل مختلف تأسیس، تهیه و انتشار روزنامه، مسائل حقوقی و قانونی راه‌اندازی و نشر مطبوعات آشنا شود.	تعداد ساعت: ۴۸
۲- با انواع روزنامه‌ها و سبک و شیوه‌های نگارش اخبار، گزارش‌ها، ویرایش مطالب روزنامه‌ها آشنا شود.	شایستگی کلیدی: موضوعی
۳- بتواند انواع متون تولید و ارزیابی کند.	پیش‌نیاز: آیین نگارش
	تخصص موردنیاز برای تدریس:
	دکترای زبان و ادبیات فارسی و
	زبان‌شناسی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: کلیات

رسانه چیست

اصول روزنامه‌نگاری

ویژگی‌های روزنامه نگار

اصول اخلاقی و قوانین روزنامه نگاری

استانداردهای حرفه‌ای

فعالیت یادگیری: بحث گروهی در باره نقش و اهمیت رسانه و حدود آن

تکالیف عملکردی: تهیه فهرستی از نظرات متخصصان این حوزه

فصل دوم: سبک‌ها و شیوه‌های روزنامه‌نگاری

سبک و شیوه‌های نگارش خبرنویسی، گزارش‌ها، سرمقاله نویسی
صفحه آرایی، لیتوگرافی، چاپ، توزیع، آرشیو، امور فنی، روابط عمومی
فعالیت یادگیری: بررسی نمونه

تکالیف عملکردی: بررسی کاربرد سبک و شیوه‌های نگارش خبرنویسی یک روزنامه

فصل سوم: گزارش نویسی (تحقیقی – توصیفی)

فعالیت یادگیری: ارائه یک گزارش و نقد و بررسی آن
تکالیف عملکردی: نگارش یک گزارش خبری

فصل چهارم: مصاحبه خبری

فعالیت یادگیری: بررسی سه نمونه از یک مصاحبه خبری از سه روزنامه و مقایسه آنها
تکالیف عملکردی: انجام یک مصاحبه خبری

فصل پنجم: ویرایش و درست نویسی در مطبوعات

فعالیت یادگیری: بررسی چند نمونه از غلط‌های رایج در مطبوعات
تکالیف عملکردی: اصلاح دو صفحه از یک روزنامه

فصل ششم: انواع روزنامه‌ها

روزنامه نگاری علمی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، علمی-آموزشی، ورزشی و...
فعالیت یادگیری: مشارکت دانشجویان در بحث گروهی بررسی شکلی چند روزنامه علمی، سیاسی، اجتماعی یا سیاسی،
فرهنگی اجتماعی
تکالیف عملکردی: تهیه یک روزنامه علمی-آموزشی

فصل هفتم: روزنامه‌نگاری الکترونیکی و وبلاگ‌نویسی

فعالیت یادگیری: ارائه نمونه‌هایی از انواع روزنامه الکترونیکی
تکالیف عملکردی: تهیه یک روزنامه الکترونیکی و بارگذاری در سایت

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از الگوهای مناسب تدریس مثل تمرین، کار گروهی؛

- آموزش توانان شیوه‌های نگارش روزنامه؛
- پیش‌بینی درس پژوهی روزنامه‌نگاری؛
- استفاده از ابزار و فناوری‌های آموزشی مناسب در کلاس مانند: رایانه، کارت، پرده‌نگار و...؛
- تکیه بر تمرین و ویرایش متن در کلاس به شیوه کارگاهی.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- بدیعی، نعیم (۱۳۸۷)، **روزنامه‌نگاری نوین** (با همکاری حسین قندی)، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی

منابع فرعی:

- ۱- بومن، شین و کریس ویلیس (۱۳۹۲)، **روزنامه‌نگاری مشارکتی**، ترجمه محمود سلطان آبادی، تهران: نشر علم
- ۲- رندال دیوید، **روزنامه‌نگاری حرفه‌ای** (۱۳۸۲)، ترجمه علی اکبر قاضی زاده، تهران: موسسه انتشاراتی روزنامه ایران
- ۳- عبد الرشیدی، علی اکبر (۱۳۹۲)، **سیر تحول و تکامل ژورنالیسم**، تهران: سیمای شرق
- ۴- کوواچ، بیل و تام روزنستیل (۱۳۸۵)، **عناصر روزنامه‌نگاری**، ترجمه داود حیدری، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها
- ۵- گیسون، مارتیس (۱۳۸۷)، **روزنامه‌نگاری در عصر الکترونیک**، ترجمه سیدمحسن تقوی، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها
- ۶- محمدنژاد، محمد کاظم (۱۳۶۸)، **روزنامه‌نگاری**، با همکاری ابوالقاسم مصنفی، تهران: سپهر
- ۷- محمدنژاد، محمد کاظم (۱۳۵۶)، **روش تحقیق در محتوای مطبوعات**، تهران: دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی
- ۸- معتمدنژاد، کاظم با همکاری ابوالقاسم مصنفی (۱۳۶۸)، **روزنامه‌نگاری با فصلی جدید، بازنگری روزنامه‌نگاری معاصر**، تهران: سپهر
- ۹- وارد، مایک (۱۳۸۴)، **روزنامه‌نگاری الکترونی**؛ ترجمه علی اصغر کیا، تهران: موسسه انتشاراتی روزنامه ایران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: ارائه متن جهت تشخیص نثر روزنامه

ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌های کلاسی ۵ نمره

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره + تهیه یک روزنامه ۱۰ نمره + مجموعه تکالیف ترم ۵ نمره

فصل چهارم: توزیع کلان دروس در هشت نیمسال تحصیلی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی (پیشنهادی)

نوع درس	نیمسال تحصیلی													
	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	واحد	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم
معارف اسلامی (۱۶ واحد)	از دروس گرایش اخلاق اسلامی	از دروس گرایش مبانی نظری اسلام	از دروس گرایش مبانی نظری اسلام	دانش خانواده و جمعیت	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	تاریخ و تمدن اسلامی	از دروس گرایش آشنایی با منابع اسلامی	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران	۲	۲	۲	۲	۲	۲
عمومی (۷ واحد)	تربیت بدنی	ورزش ۱	-	زبان انگلیسی	سلامت/بهداشت و صیانت از محیط زیست	-	-	-	-	-	-	-	-	-
تربیت اسلامی (۱۳ واحد)	سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)	فلسفه تربیتی اسلام	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا.	تربیت دینی کودک و نوجوان در اسلام	اخلاق معلمی از دیدگاه اسلام	-	-	آشنایی با ارزش-دفاع مقدس	۲	۲	۲	۲	۲	۲
تربیتی (۱۴ واحد)	روانشناسی تربیتی	نظریه‌های یادگیری و آموزش	اصول و روش‌های تدریس	-	-	اصول و روشهای راهنمایی و مشاوره	۱+۱	جامعه شناسی آموزش و پرورش	۲	۲	۲	۲	۲	۲
	کاربست فناوری در یادگیری	-	مدیریت آموزشگاهی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
تربیتی موضوعی (۲۸ واحد)	برنامه ریزی درسی در ادبیات فارسی	آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش زبان و ادبیات فارسی	کاربرد رسانه و فناوری اطلاعات در آموزش زبان و ادبیات فارسی	روشهای تدریس و بررسی کتابهای علوم و فنون دوره دوم متوسطه	طراحی آموزشی در آموزش زبان و ادبیات فارسی	روشهای تدریس و بررسی کتابهای فارسی دوره اول و دوم متوسطه	۱+۱	کاربرد هنر در آموزش فارسی ادبیات فارسی	۱+۱	۱+۱	۱+۱	۱+۱	۱+۱	۱+۱
	-	-	-	پژوهش و توسعه حرفه‌ای	کارورزی ۱	کارورزی ۲	۲	کارورزی ۳	۲	۲	۲	۲	۲	۲
	-	-	-	-	آموزش مهارت‌های خواندن و نوشتن	-	۱	پروژه	۲	۲	۲	۲	۲	۲
موضوعی انتخابی (۶۸ واحد ۴)	صرف عربی	نحو عربی	متون نظم و نثر عربی	متون نثر تاریخی و گزارش	متون نثر تعلیمی	متون نثر داستانی	۲	متون نثر عرفانی	۲	۲	۲	۲	۲	۲
	متون نظم حماسی	متون نظم غنایی ۱	متون نظم غنایی ۲	متون نظم غنایی ۳	متون نظم غنایی ۴	متون نظم غنایی ۵	۲	متون نظم تعلیمی	۲	۲	۲	۲	۲	۲
	تاریخ ادبیات فارسی ۱	مبانی زبان شناسی	دستور تاریخی زبان فارسی	دستور زبان فارسی معاصر	متون نظم عرفانی ۱	متون نظم عرفانی ۲	۲	متون نظم معاصر	۲	۲	۲	۲	۲	۲
	بدیع	تاریخ ادبیات فارسی ۲	سبک شناسی نظم	سبک شناسی نثر	زبان تخصصی	آیین نگارش	۱+۱	آیین ویرایش	۳	۳	۳	۳	۳	۳
	معانی و بیان	عروض و قافیه	مرجع شناسی و روش تحقیق در آموزش زبان و ادبیات فارسی	-	-	متون نثر تفسیری	۲	انواع ادبی	۱	۱	۱	۱	۱	۱
	-	ادبیات کودک و نوجوان	-	-	-	-	-	دروس انتخابی	۲ یا ۳	۲	۲	۲	۲	۲
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
جمع واحد	۲۰	۲۰	۲۰	۱۹	۱۹	۱۸	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
نظری	۱۶/۵	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۳	۱۴	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
عملی	۳.۵	۳	۳	۲	۲	۳	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
کارگاهی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
کارورزی	-	-	-	-	-	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲
پروژه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

پیوست ۱- مشخصات تدوین کنندگان برنامه درسی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

موضوع: بازنگری برنامه درسی رشته آموزش زبان و ادبیات فارسی دوره کارشناسی پیوسته

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان (جناب آقای دکتر طاهر روشن دل اربطانی)

ناظر کارگروه تخصصی: جناب آقای دکتر مهدی نامداری پژمان

دبیر و عضو کارگروه تخصصی: سرکار خانم دکتر عاطفه عطاران

اعضای کارگروه تخصصی برنامه درسی آموزش زبان و ادبیات فارسی (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر حیدر قمری (رئیس کارگروه)، جناب آقای دکتر مهران بیغمی، سرکار خانم دکتر ژیللا ده بزرگی، جناب آقای دکتر حسن ذوالفقاری، جناب آقای دکتر حسین قاسم پور مقدم.

**اعضای پشتیبان و سرفصل نویس کارگروه بازنگری برنامه درسی آموزش زبان و ادبیات فارسی
(به ترتیب الفبا):**

جناب آقای دکتر علی بلاغی، جناب آقای دکتر هدایت الله تقی زاده، سرکار خانم دکتر مژگان سلیمانی، جناب آقای دکتر ایرج شهبازی.

اعضای کارگروه بازنگری دروس تعلیم و تربیت اسلامی (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر سید نقی موسوی (رئیس کارگروه)، جناب آقای سردار هادی مراد پیری، جناب آقای سردار محمدنبی رودکی، جناب آقای دکتر علی لطیفی، جناب آقای دکتر محمود نوذری، جناب آقای دکتر علی همت بناری.

تاریخ تصویب برنامه در شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه: ۱۳۹۸/۰۶/۲۵

تاریخ تصویب برنامه در گروه هماهنگی برنامه ریزی تربیت معلم: ۱۳۹۹/۰۴/۱۰

